

Møte torsdag den 3. desember 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 24)

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2016
2. Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2016 og forslaget til statsbudsjett for 2016 (Innst. 2 S (2015–2016), jf. Meld. St. 1 (2015–2016), Prop. 1 S (2015–2016), Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2015–2016))
3. Referat

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:01:01]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2016

Sak nr. 2 [10:01:06]

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2016 og forslaget til statsbudsjett for 2016 (Innst. 2 S (2015–2016), jf. Meld. St. 1 (2015–2016), Prop. 1 S (2015–2016), Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten begrenses til 4 timer og 40 minutter, eksklusiv replikker og 3-minuttersinnlegg. Taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 80 minutter, Høyre 70 minutter, Fremskrittspartiet 40 minutter, Kristelig Folkeparti 20 minutter, Senterpartiet 20 minutter, Venstre 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 20 minutter og Miljøpartiet De Grønne 10 minutter.

Replikkordskiftet foreslås ordnet slik: Det blir adgang til seks replikker med svar etter innlegg av statsministeren og finansministeren og fire replikker med svar etter innlegg av partigruppens hovedtalere, parlamentariske ledere og øvrige medlemmer av regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:02:36] (komiteens leder og ordfører for sak nr. 2): Det er fristende å si at det

er godt at også stortingspresidenten av og til merker – i likhet med finanskomiteen – at ting kan ta litt tid. Det er også denne debatten et eksempel på. Jeg takker Stortinget for tålmodighet med finansdebatten og de påfølgende behandlinger i fagkomiteene. Men ingen – selv ikke stortingspresidenten eller komiteens leder – kan hoppe bukk over politiske realiteter som har vært til stede under denne behandlingen av og forhandlingene om budsjettet.

Da budsjettet ble lagt fram, syntes jeg det var grunn til å trekke fram tre hovedoverskrifter rundt den situasjonen vi hadde tidlig i oktober. Det var en økende arbeidsledighet, det var en klimakrise – som kommer stadig nærmere – og det var en flyktningssituasjon som påkalte vår oppmerksomhet. Etter at vi fikk presentert budsjettet, kom det også et tilleggsnummer til dette budsjettet som innebar nesten 10 mrd. kr i økte utgifter, som også skulle dekkes inn. Etter det har et bredt flertall i Stortinget inngått en avtale knyttet til flyktningssituasjonen, en avtale som er en del av denne innstillingen. Så en kan trygt si at det har skjedd mye på de to månedene som har gått siden budsjettet ble presentert i oktober. Jeg synes derfor det er grunn til å minne om at i en slik krevende situasjon har vi ikke brukt mer enn vel tre uker på å forhandle fram et budsjett og en innstilling, som vi kan fremme i dag.

Den lave oljeprisen har gitt økt ledighet. Det er alvorlig og krever kraftfulle tiltak. Omstillingen næringslivet nå går igjennom, skiller seg litt fra andre nedgangsperioder, f.eks. den finanskrisen vi hadde. For det første gjelder det dem som i særlig grad har mistet jobben nå, EØS-innvandere og nordmenn som har høy kompetanse. Særlig gjelder det personer innenfor ingeniør- og IKT-fag, mekanikere osv., som heldigvis har en kompetanse som er ettertraktet på arbeidsmarkedet.

Derfor har regjeringen presentert et budsjett med en kraftig aktivitetsstimulans i finanspolitikken. Det er nødvendig. Jeg har til nå ikke sett svært mange fagøkonomer eller andre som kritiserer oljepengebruken for neste år. Så kan man diskutere utover neste år, men for neste år mener de aller, aller fleste at budsjettimpulsen er viktig for å hindre økt ledighet.

Så skal vi også si at bildet på ingen måte er helsvart, verken næringsmessig eller geografisk. Anleggsmønstret kan se fram til et bedre år neste år og året etter på grunn av nye investeringer i transportinfrastruktur. Neste år kommer også Sverdrup-utbyggingen, med store oppdrag. Byggebransjen går litt dårligere, men ikke på langt nær så dårlig som under finanskrisen. Dessuten – og det er viktig – er det store geografiske forskjeller. Sørlandet og Vestlandet er hardt rammet, mens andre deler av landet faktisk opplever fallende ledighet.

Dette gjør at dagens situasjon i første rekke kaller på en tiltaksorientert politikk, med vekt på flere tiltaksplasser, økt lærlingtilskudd og flere studieplasser, særlig rettet mot å hjelpe ungdom. Kristelig Folkeparti er glad for at regjeringens forslag til statsbudsjett og budsjettavtalen mellom samarbeidspartiene prioriterer slike tiltak, dessuten en rekordsterk satsing på høyere utdanning, forskning og innovasjon.

Den svake kronekursen er den viktigste faktoren for at

omstillingen fra oljenæringen til nye næringer skal kunne fortsette. Det er alle enige om, fra OECD til SSB og Finansdepartementet. Kronekursen har svekket seg betydelig de to siste årene, i takt med fallende oljeinvesteringer og svakere utsikter for norsk økonomi. Dette har bedret konkurranseevnen til eksportindustrien betydelig. Slik har heldigvis mange ledige arbeidstakere i oljenæringen fått arbeid i andre næringer. Omstillingen fra oljenæringen til nye næringer er i full gang. Det er mye takket være vår selvstendige valuta og et moderat lønnsoppgjør, som ikke har spist opp den fordelene som kronesvekkelsen har gitt norsk industri.

I tillegg til de akutte tiltakene som hjelper de unge og mest sårbare på arbeidsmarkedet, trenger vi tiltak for kunnskap, klima og innovasjon som virker på lengre sikt. Alt dette svarer budsjettavtalen – som Kristelig Folkeparti har sluttet seg til og vært med på å forhandle fram – godt på. Vi får et grønnere skatte- og avgiftssystem som i større grad fremmer klima- og miljøvennlige valg. En reduksjon i selskappsskatten er nødvendig for å fremme økte investeringer og dermed flere arbeidsplasser på sikt. Det er også nødvendig å redusere skatten på arbeid noe.

Budsjettavtalen gir en sterkere satsing på kunnskap – alt fra Kristelig Folkepartis gjennomslag for tidlig innsats i skolen, med flere lærere i barneskolen, til forskning på fornybar energi og satsing på kommersialisering av forskning gjennom FORNY2020. Ikke minst må vi fortsette samferdselsutbyggingen som Kristelig Folkeparti og de tre andre samarbeidspartiene har begynt på, og særlig innenfor grønne samferdselstiltak.

Bistand har vært en viktig del av det arbeidet vi har hatt med budsjettet. Og det er et kutt i bistand. Samtidig er jeg på Kristelig Folkepartis vegne glad for det resultatet vi har kommet fram til når det gjelder både tall og innretning. Det har vært mye debatt rundt denne delen av budsjettet. Jeg er glad for at vi kan si fra Kristelig Folkepartis side at med den innretningen og den endringen som er kommet i budsjettet, vil vi få et budsjett for denne delen for neste år der vi står svært godt.

Også på miljøsidene har det vært mye debatt rundt budsjettet og hva som har skjedd etterpå. Vi ser nå en tendens til at alle sier at noen må gjøre noe. Det viser seg ofte at disse «noen» er noen andre: Det er en annen sektor, det er et annet land, det skal være et annet nivå – i det hele tatt blir alt som peker mot en selv, mindre viktig. Det som kan peke på andre, blir viktigere å fremme.

Nå har samarbeidspartiene blitt enige om et offensivt opplegg for oppfølging av Grønn skattekommisjon. Det ligger endringer i det gjeldende budsjettet, men jeg vil våge den påstand at dette kommer til å bli et av de områdene fremover som det vil bli mest debatt om – hvilke virkemidler vi er villige til å ta i bruk, og hva vi gjør når vi ser at dette også berører oss. Den debatten har jo allerede begynt.

Jeg er også glad for at vi fra Kristelig Folkepartis side har fått gjennomslag for en økning for de alderspensjonistene som har absolutt dårligst råd. Det er de enslige minstepensjonistene. Det, i tillegg til oppfølgingen av sam-

arbeidsavtalen, gjør at dette også er et sosialt utjevnerende budsjett.

Vi er glade for at vi har fått til en stor satsing innenfor vold mot barn. Det har vi sett de siste dagene er veldig nødvendig. Vi har fått på plass 100 øremerkede millioner til helsesøstre. Det vil gi et godt løft. Vi er også svært godt fornøyd med endringer innenfor distriktsprofilen i dette budsjettet. Det er et helt land som skal tas i bruk.

Det har vært litt støy rundt forhandlingene, men jeg vil si at ut fra de forutsetningene vi hadde dette året, med veldig krevende bakgrunnsbilder både internasjonalt og nasjonalt, mener jeg dette er et fremforhandlet budsjett som svarer svært godt på de utfordringene vi står overfor, både hjemme og ute.

Jeg anbefaler innstillingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marianne Marthinsen (A) [10:12:38]: La meg først få lov til å gratulere komitélederen med å ha kommet i havn med forhandlingene. Det er riktignok litt på overtid, men vi får i hvert fall et budsjett for 2016.

Når vi skal oppsummere budsjettforliket, er det på mange måter en historie om manglende prioriteringsevne og en oljepengebruk som er langt høyere enn hva f.eks. lederen av regjeringens eget ekspertutvalg mener er bærekraftig. Litt i bakgrunnen av de nyhetssakene som har dominert, om borgerlig budsjettkaos og hvem som har ansvaret for årets nyvinning, flyseteavgiften, finnes det 127 000 mennesker som går jula i møte uten jobb. Det er dessverre veldig lite som tyder på at forlikspartiene har vært særlig opptatt av de menneskene når de har sittet og forhandlet. Det er i hvert fall ingenting i forliket som tyder på det. Spørsmålet mitt til komiteens leder blir da: Med den høye pengebruken som regjeringen har lagt seg på for tredje år på rad, og som Kristelig Folkeparti og Venstre igjen gir den flertall for, hvorfor er ikke tiltak mot det høyeste antallet ledige på over 20 år prioritert høyere?

Hans Olav Syversen (KrF) [10:13:49]: Jeg kan avkrefte at ledighetsspørsmålet ikke har vært viktig for samarbeidspartiene. Det har vært meget viktig. Jeg opplever også at budsjettets utgangspunkt var nettopp å sørge for at vi har en stimulans i norsk økonomi som gjør at vi både har tiltak på kort sikt gjennom en egen tiltakspakke, og tiltak på lang sikt som ikke minst dreier seg om bedre vilkår for næringslivet, et bedre skatteopplegg og en meget sterk satsing på høyere utdanning og forskning. I tillegg er dette forsterket gjennom budsjettforliket. Så jeg vil avvise at vi ikke har vært opptatt av den siden av budsjettet. Det har faktisk vært en hovedprioritet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:14:49]: Arbeidsledigheten er på vei opp i Norge, dessverre. Da vi leste budsjettavtalen, ble vi veldig overrasket, for der lå det inne en skatteskjerpelse som er målrettet mot folk som mister jobben sin. Norge har hatt en tradisjon på at vi løfter sammen, og vi har samarbeid mellom næringsliv, fagforeninger og stat og finner ulike ordninger slik at folk skal komme seg

gjennom det så godt som overhodet mulig. Den ene ordningen har vært sluttvederlagsordningen. Det har i all hovedsak vært mange menn rundt 60 år som har mistet jobben, som har kunnet få et sluttvederlag betalt av arbeidsgiverne over tid skattefritt, maks 80 000 kroner. Mitt spørsmål til Kristelig Folkeparti er: Hvorfor er det et mål å skattlegge dem som mister jobben, hardere når ledigheten er på vei opp?

Hans Olav Syversen (KrF) [10:15:39]: Det er slik at dette sluttvederlaget har vært skattefritt. Så har vi alle hatt et felles mål om at ulike inntektskilder skal skattlegges noenlunde likt. Da mener jeg at et sluttvederlag er å anse som en del av lønnen og bør beskattes deretter. Så kan man diskutere om sluttvederlaget bør ta høyde for at det nå blir skatt på det samme vederlaget. Det er en diskusjon som jeg er mer enn villig til å ta, men på det prinsipielle grunnlaget mener jeg at det som fremstår som inntekt for den enkelte, også bør skattes som det.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:16:34]: Det begynner å bli en kjent historie at Venstre og Kristelig Folkeparti feirer nederlag som seire. I år er det bistand som kuttes med milliardbeløp. Det virker sentrumpartiene fornøyd med.

I fjor var det en annen sak som var høyt oppe på agendaen. Den er litt glemt nå. Det er litt rart, for endringene trer først i kraft ved nyttår. Da slår endringene i barnetillegget for uføre forsørgere inn. Ifølge Arbeids- og sosialdepartementet er det 367 familier som rammes den 1. januar. I gjennomsnitt mister de familiene 29 000 kr i året. Av disse er det 154 familier som taper mer enn 30 000 kroner i året. Hva har Kristelig Folkeparti å si til de familiene som rammes av et kutt i et barnetillegg Kristelig Folkeparti tidligere har feiret å ha reddet?

Hans Olav Syversen (KrF) [10:17:27]: For først å ta bistandsdelen: Jeg erkjenner at det er et kutt. Jeg har ikke tenkt å stå her og late som noe annet. Jeg tror også veldig mange ser at det kuttet har fått en helt annen innretning, og beløpet er et helt annet enn tidligere og det som ble foreslått fra regjeringen.

Når det gjelder uføre- og barnetillegget, var det en viktig del av budsjettarbeidet i fjor. Det innebar at rundt 90 pst. av barnetillegget ble bevart. Men vi sa at det skal heller ikke være slik at man skal hente mer ut av uførepenisjon pluss barnetillegg enn det en normalarbeidstaker får. Jeg mener – ikke minst i den situasjonen vi har nå – at vi kan ikke ha ordninger som begunstiger dem som ikke er i arbeid. Det tror jeg alle ser.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Marianne Marthinsen (A) [10:18:49]: Jeg husker godt årene på begynnelsen av 1990-tallet – mammaer og pappaer som mistet jobben, noen i nabolaget som måtte flytte fordi de ikke klarte å beholde huset, usikkerheten og dramatikken som vi merket veldig godt, også vi som egentlig bare var barn den gangen. Etter at vi ble voksne, har

vi i grunnen stort sett sluppet å tenke noe særlig på arbeidsledighet. Det var noen som ikke orket å stå gjennom skoleløpet, kanskje fordi det ble for teoretisk, kanskje fordi det ikke ventet noen lærlingplass. Risikoen for å falle helt ut har vi kjent på. Mange oss har engasjert oss politisk nettopp for å gjøre noe med den.

Vi har likevel blitt voksne i en virkelighet der det lå til grunn at hvis du tar en noenlunde fornuftig utdanning, så finnes det jobb. Vi har nesten tatt som en selvfølge, vi, at det er bruk for oss. Akkurat det – den følelsen av at du har en plass, at du er en bidragsyter og en inkludert del av samfunnet – er helt avgjørende for de fleste av oss, og helt avgjørende for at vi skal klare å ta vare på en samfunnsmodell preget av tillit, samhold og en vilje til å løse oppgaver i fellesskap. Derfor har ledighet som får lov til å bite seg fast, en så mye høyere kostnad enn det kortsiktige fallet i BNP. Derfor er det ingenting som kan være viktigere for en regjering enn å slåss med nebb og klør mot stigende ledighet.

Det er jo en risikabel sak å spå om hvordan framtiden vil se ut. Men vi opplever nå at Norge har blitt annerledeslandet med negativt fortegn. Etter finanskrisen hadde vi Europas laveste ledighet. Nå kan det hende at vi har høyere ledighet enn Tyskland bare noen få måneder fram i tid. Mens ledigheten faller i Europa, stiger den hos oss. I forrige uke kom det nye AKU-tall. Nå er det 127 000 ledige i Norge, viser de tallene – 40 000 flere enn i mai 2014. Det er i all hovedsak på Sør-Vestlandet det skjer.

Alvoret i dette har forsvunnet litt i høstens store debatter om flyktningssituasjonen. Men hvordan vi klarer å løse dette, vil være helt avgjørende for hvor godt vi lykkes med det store integreringsarbeidet som ligger foran oss: om vi klarer å produsere nok verdier, om vi klarer å integrere nok mennesker i vårt arbeidsliv, og ikke minst om vi klarer å gjøre det på en slik måte at vi opprettholder et arbeidsliv preget av seriøsitet, ordnede forhold, høy kompetanse, god organisering – alt det som har gjort at folk i Norge ligger helt i verdenstoppen hva gjelder produktivitet. Derfor er det så bekymringsfullt at vi akkurat nå, når vi står midt oppe i denne situasjonen, har en regjering som motarbeider det organiserte arbeidslivet, og som kronisk har forholdt seg passivt til og undervurdert den økende ledigheten.

Dette handler ikke om å legge ansvaret for oljeprisfallet på regjeringen. Jeg hører av og til representanter for regjeringspartiene tolke kritikk av regjeringens håndtering på den måten. Men la meg slå fast: Regjeringen har like lite ansvar for oljeprisen som Arbeiderpartiet hadde for at den største finanskrisen siden 1930-tallet kom på vår vakt. Det regjeringen har ansvar for, er hvordan dette møtes.

På 1990-tallet ble det inntektspolitiske samarbeidet en nøkkel til å komme opp fra hengemyra. Jeg mener at det nesten ikke går an å overvurdere hvor viktig trepartssamarbeidet er for omstillingsevnen vår – at vi har representative parter som kan snakke sammen og finne fornuftige løsningsut fra en felles virkelighetsforståelse. Når arbeidstakersiden aksepterer nulloppgjør av hensyn til norsk konkurranseevne, må vi som politikere også stille opp og ta ansvar gjennom budsjettpolitikken. Nå ser vi at det er usikkerhet rundt hvordan det svært ekspansive budsjettet som blir

vedtatt i dag, kommer til å virke på kronekursen når det trer i kraft fra nyttår.

Samtidig må vi innenfor ansvarlige rammer klare å prioritere de tiltakene som reduserer ledigheten, både på kort og lang sikt, og hjelpe de bedriftene og enkeltmenneskene som står midt oppe i det. Vi ser etter svarene i regjeringens budsjett, men finner dem ikke, og etter forliket har det ikke blitt mye bedre.

Jeg vil gjerne gi Venstre og Kristelig Folkeparti honnør for å få til bedre satsinger på en del områder, f.eks. bi-stand, kollektiv og jernbane. Men det virker som om forlikspartiene, når de har forhandlet, overhodet ikke har vært opptatt av alle de menneskene som går inn i jula uten jobb eller med varsel om permittering. Det er ingen nye tiltak på plass. Tvert imot ser vi at det blir kuttet, til dels kraftig, i det regjeringen har presentert som en tiltakspakke for sysselsetting. Vi ser et budsjettforlik der det mest framtrendende som forener de fire samarbeidspartiene, er viljen til å bruke langt mer penger enn hva som er bærekraftig på sikt.

I år som i fjor står partiene i kø for å fraskrive seg ansvaret for en ny avgift som ble introdusert i siste sving i budsjettforhandlingene for å få regnestykket til å gå opp. Alle har sine små seire, men det er ingen som tar ansvar for helheten.

Norge skal løse store oppgaver i årene som kommer. Å skape nye arbeidsplasser, et godt velferdstilbud til den aldrende befolkning, en grønn infrastruktur og å ta i bruk lavutslippsteknologi i alle industrigrener har én ting felles: Det stiller store krav til kompetanse og seriøsitet i arbeidslivet.

Av og til hører jeg både statsministeren og finansministeren hevde at Arbeiderpartiets svar utelukkende handler om flere tiltak. De kan ikke ha lest budsjettet vårt. Ja, vi foreslår flere tiltaksplasser, flere studieplasser, fagskoleplasser – å bygge kompetanse i arbeidslivet. Vi mener at det er viktig. Og ja, vi kritiserer regjeringen for smålige milliardkutt overfor dem som mister jobben. Men vårt alternative budsjett handler vel så mye om å gi norske bedrifter på Sør-Vestlandet oppdrag å jobbe med, om å sette folk i jobb for å utvikle ny klimateknologi, om å gjøre det lettere for dem som har gode ideer, å lykkes som gründere. Vi skulle veldig gjerne fått tilslutning til flere av de forslagene i dag.

Jeg snakket innledningsvis om hvordan det å lykkes med sysselsetting og det å lykkes med integrering henger sammen. Vi har et asylofforlik, som sikkert vil bli debattert utover dagen. Men det er også en kjensgjerning at svært mange mennesker har kommet til Norge med et reelt beskyttelsesbehov, og de kommer til å bli her lenge. Det er mange som snakker pent om hvordan vi må klare å gjøre de riktige prioriteringene nå, sørge for norskopplæring, komme i gang med integrering og at folk bosettes. Men vi er bekymret. Det brukes store summer i tilleggsnummeret på politi, UDI og rigging av mottaksapparatet. Det er viktig. Men ute i alle landets kommuner, der hvor integreringsjobben faktisk skal gjøres, der hvor ordførerne bretter opp ermene og gjør alt de kan, hvor de som bidrar frivillig, sliter seg ut – der er det ingen drahjelp å få fra regjeringen.

Vi foreslo i utgangspunktet å styrke kommuneramme-

ne med 3 mrd. kr for å gi nyvalgte kommunestyrerepresentanter over hele landet mulighet til å bygge ut velferd i stedet for å planlegge for kutt, som er realiteten i kommunestyre over hele landet. Nå foreslår vi nesten en milliard kroner til for at kommunene skal makte den store integrerings- og bosettingsoppgaven som de har fått. Også dette er prioriteringer som vi gjerne skulle sett at stortingsflertallet sluttet seg til, i stedet for at skattekutt nok en gang står på prioriteringslisten.

Det er noen ting en regjeringen skal måles på. Et helt grunnleggende mål er om den styrker eller svekker generasjonsregnskapet, om den setter kommende generasjoner i bedre eller dårligere stand til å løse de utfordringene de kommer til å møte. Det er ingenting overraskende i at en borgerlig regjering kutter skattenivået. Det har de gått til valg på, og det gjennomfører de. Fellesskapets inntekter svekkes, fordi de tror det er riktig svar for Norge. Der er vi uenige. Det er en ærlig sak. Men da skulle man jo tro at inntektskuttene til staten ble fulgt av kutt i utgifter, slik man ville forvente av en borgerlig regjering. Men det er ikke det som skjer. Inntektssiden svekkes, men utgiftssiden øker likevel, og den øker raskt.

Det har vært en kjent borgerlig dyd at utgiftsveksten ikke bør være høyere enn veksten i økonomien. Vi overholdt det i regjering, med ett unntak, og det var finanskrisebudsjettet i 2009. Jeg har forståelse for at også en borgerlig regjering må øke utgiftene i en periode da vi tar imot svært mange flyktninger. Men veksten er ikke unik for neste år. Det har vært fasiten siden regjeringen tiltrådte. Utgiftssiden økes, inntektssiden svekkes, og for å saldere budsjettene fases oljepengene inn i rekordhøyt tempo.

Det er de som kommer etter oss, som må gjøre den prioriteringsjobben som denne regjeringen ikke makter. Det er det virkelige oppsiktsvekkende.

Jeg tar med dette opp Arbeiderpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Marthinsen har tatt opp de forslagene som Arbeiderpartiet står bak.

Det åpnes for replikkordskifte.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:29:10]: Jeg lyttet med stor interesse til Marianne Marthinsens innlegg, og jeg har lest Arbeiderpartiets alternative budsjett – det er helt sant. Det som slår meg, er at Arbeiderpartiet legger opp til en ganske betydelig vekst i offentlige utgifter. Man er opptatt av kortsiktige tiltak samtidig som man øker skatter og avgifter med over 10 mrd. kr.

Da blir mitt spørsmål til Marthinsen: Er dette forenlig med de utfordringene som norsk økonomi nå står overfor, hvor vi virkelig trenger å stimulere privat næringsliv for å få vekst og velstand og for å komme oss gjennom den omstillingsfasen som vi nå opplever?

Marianne Marthinsen (A) [10:29:50]: Det er hyggelig å høre at representanten Limi har lest budsjettet vårt, men det er åpenbart at det ikke er alle kapitler han har lest med like stor iver, for hvis man ser på Arbeiderpartiets alternative budsjett i stort, vil man se at en av våre hovedprioriteringer er nettopp å stimulere til at nye bedrifter skal

kunne vokse seg sterke. Det er nettopp å stimulere til at vi får økte investeringer i norsk fastlandsindustri. Det trenger vi i en periode hvor vi ser at oljeaktiviteten er på vei ned og sannsynligvis kommer til å ligge lavere i årene som ligger foran oss, enn i årene som ligger bak oss. Det er også grunnen til at Arbeiderpartiet støtter at vi nå reduserer selskapsskatten, for vi vet at det er en skatt som har stor effekt på investeringsviljen.

Det vi ikke er med på, er å senke det alminnelige skatteinivået. Det er fordi vi ser at vi har store utfordringer som ligger foran oss på velferdssiden: en aldrende befolkning som skal ha velferdsgoder. Vi unnlater å svekke inntektsiden samtidig som vi blåser opp utgiftssiden – det er det regjeringen driver med, og det er ikke vår linje.

Siri A. Meling (H) [10:31:11]: Den viktigste velferden i folks liv er at de har en jobb å gå til. Der deler jeg representanten Marthinsens synspunkter fullt ut. Det er den som gjør at vi kan betale for huslånet og forsørge oss selv og familien. Derfor lyttet jeg nøye til representanten Marthinsens innlegg når det gjelder hva Arbeiderpartiet har tenkt å gjøre for å skape nye arbeidsplasser i Norge, for det trenger vi. Men i innlegget hennes hørte jeg nærmest bare om ytelser til de arbeidsledige, om hvordan de kan forbedres, og om trepartssamarbeidet, men lite om hvordan nye jobber skal stimuleres frem.

Dessverre bærer Arbeiderpartiets alternative budsjett preg av at de ikke har forstått den omstillingen som Norge er inne i. De sender en stor skatteregning til dem som skal skape arbeidsplasser og gi trygghet for den enkelte. For Høyre er det viktig å skape mer – ikke skatte mer.

Hvorfor snakker Arbeiderpartiet så lite om de nye jobbene som skal skapes?

Marianne Marthinsen (A) [10:32:12]: Jeg tror ikke representanten Meling kan ha lyttet så veldig godt til det jeg sa, for jeg sa i mitt innlegg: Ja, Arbeiderpartiet prioriterer tiltaksplasser. Ja, vi prioriterer et bedre permitteringsregelverk, for vi mener at det er viktig for å sette de menneskene som nå mister jobben, i stand til å omstille seg. Det er et viktig svar på kort sikt.

Men jeg sa også at vårt budsjett handler vel så mye om å legge til rette for de nye arbeidsplassene. Det er derfor vi foreslår ting som «matchingkapital» for gründere gjennom akseleratorprogrammet vårt, det er derfor vi foreslår å senke selskapsskatten, og det er derfor vi foreslår å bruke mer penger på en del målrettede satsinger innenfor forskning og innovasjon og få opp satsingen på klimateknologi, for det er der framtiden ligger.

I motsetning til Høyre mener vi at det er viktig å ha to tanker i hodet samtidig. Det er ingen motsetning mellom det å ta godt vare på dem som nå mister jobben, og sørge for at deres kompetanse ikke forvitrer, og det å tenke langsiktig på verdiskaping.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:33:23]: Det er godt å være tilbake.

I Arbeiderpartiets merknader i innstillingen står følgende, og da skjønner man at jeg har lest dem:

«Disse medlemmer ser med bekymring på den voldsomme økningen i oljepengebruk, delvis på grunn av risikoen for økt kronekurs og betydningen dette har for norske bedrifter, men også fordi det vil bli krevende å komme ned på et bærekraftig nivå etter fire år med Høyre/FrP-regjering.»

Deretter viser man til at Arbeiderpartiets opplegg bruker 4 mrd. kr mindre.

Da er det jo en forskjell på Arbeiderpartiets opplegg og regjeringens opplegg, og det som ble fremforhandlet her, på 2 pst.

Mitt spørsmål blir da: Er det forskjellen på en voldsom økning og en adekvat innfasing?

Marianne Marthinsen (A) [10:34:18]: Takk for spørsmålet – det er et viktig spørsmål. Det helt unike med den regjeringen vi har nå, er at denne regjeringen to ganger har lagt fram et budsjett som de har jobbet med fra grunnen av selv, og at de to ganger har møtt en samlet opposisjon i Stortinget som har sagt at de bruker for mye penger. Jeg tror knapt at det finnes et annet parlament i hele verden hvor det har vært situasjonen. Vi har stilt Finansdepartementet spørsmål om hvor mye mindre oljepenger som ville vært brukt over de siste budsjettene dersom innfasings-tempoet til regjeringen Stoltenberg hadde blitt videreført. Svaret på det er 60 mrd. kr.

Det er en regjerings ansvar å definere pengebruken. Det er regjeringen som sitter på embetsverket, som kan gjøre vurderinger av hva som er ansvarlig pengebruk. Vi mener at de ikke gjør den jobben ordentlig, og vi sender et kraftig politisk signal om at pengebruken bør ligge lavere, gjennom å si at vi reduserer oljepengebruken med 4 mrd. kr.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:35:26]: Det er en historisk oljepengebruk fra regjeringens side. Til tross for det ser man at velferd, næringsliv i hele landet og pendlere er salderingsposter. Det er ganske uforståelig for meg at man salderer på pendlere i en tid med økende arbeidsledighet. Det er sannsynligvis svært mange som har reist mye lengre for å få seg jobb. Mitt spørsmål til representanten blir da: Er Arbeiderpartiet enig med Senterpartiet i at det er behov for en sterkere satsing på pendlere både i året som kommer, og i året som vi er inne i, når man ser utviklingen innenfor arbeidsmarkedspolitikken?

Marianne Marthinsen (A) [10:36:21]: Jeg kan i hvert fall forsikre representanten om at Arbeiderpartiet ikke kommer til å stemme for den foreslåtte innstrammingen av pendlerfradraget som flertallet vil vedta senere i dag. Vi har også reagert med undring over at dette kommer nå, i en tid da vi f.eks. ser at arbeidsministeren er ute og sier at folk må belage seg på å pendle mer fordi arbeidsmarkedet blir strammere.

Så dette har ikke prioritet hos oss. Vi mener at det sier noe om den skjeve innrettingen på regjeringens skattesystem når de prioriterer f.eks. kutt i formuesskatten til bedriftseiere, men skjerper skatten for de arbeidstakerne som pendler til den samme bedriften.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Svein Flåtten (H) [10:37:28]: La meg først få gi en kompliment til komiteens leder, som gjennom en arbeidssom høst både har styrt komiteen med fast hånd og deltatt i forhandlingene med en enda fastere hånd, for å si det slik, og som synes at det politiske innholdet og resultatet har vært viktigere enn datoer, innenfor visse vurderinger.

Vårt land er i den mest utfordrende situasjonen vi har hatt på flere tiår: redusert vekst i økonomien med årsak i fallende oljepriser og ikke gjenvunne konjunkturer hos handelspartnerne. Vi har, særlig som følge av de fallende oljepriser, fått en økt ledighet i deler av norsk næringsliv og deler av Norge rent geografisk, men det er også gode lyspunkter. I enkelte fylker går faktisk ledigheten ned. I tillegg har vi et bakteppe med en betydelig flyktning- og migrasjonskrise i Europa, og også nå i vårt land. Den får betydelige konsekvenser, også økonomisk. Det bærer det såkalte tilleggsnummeret til budsjettet et klart bud om, hvor det ble nødvendig å finansiere ytterligere nær 10 mrd. kr på grunn av rask økning i asylsøkertilstrømmingen utover høsten.

Budsjettet som blir vedtatt i dag, tar hensyn til at oljeaktiviteten ikke lenger vokser på samme måte, men budsjettet møter det med kraftfull aktivitet. Det er ikke mitt uttrykk, det er også komitélederens uttrykk, i hans innlegg, og der er jeg helt enig med ham. Denne store vekstmotoren i norsk verdiskaping vil være noe svekket, selv om investeringene fortsatt vil være der i årene fremover. Men dette fallet har vist at vi er sårbare, og det bør minne oss om at det vil måtte komme omstillinger i næringslivet, kanskje også for den enkelte, omstillinger som vil kunne smerte, og som vil minne oss om at vi kanskje burde være kommet lenger med omstillinger i de gode tidene som ligger bak oss. Nå må vi først og fremst sikre vårt fortsatte velferdsnivå gjennom å få flere i jobb. Bærebjelken i det samfunnet vi har bygget opp, i det velferdssamfunnet vi har, er sysselsettingsandelen i befolkningen. Den har vært fallende etter finanskrisen, og det er ikke bærekraftig på sikt.

Vi får en varig endring i norsk næringsliv. Svaret på dette kan ikke være bare kortsiktige tiltak. Svaret kan heller ikke være bare sterk økning i offentlig sysselsetting. Svaret er å skape nye arbeidsplasser til erstatning for dem som forsvinner og føre en politikk som forsterker muligheten for omstilling i de eksisterende arbeidsplasser.

Det er grunnen til at dette budsjettet er et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Det var det da det ble lagt frem i oktober, det er det fortsatt etter forliket. De sentrale tiltakene er å skape vekst i norsk økonomi, ikke minst langsiktige tiltak, i årene fremover, og da er det tre akser som er vesentlige for å skape disse nye arbeidsplassene.

Det er for det første økt satsing på samferdsel. Det har vært og vil være et kjennetegn på denne regjeringen. Norsk næringsliv etterspør samferdselsløsninger – i distriktene og i sentrale strøk. Varer skal raskt frem over lange avstander, folk i mer tettbefolkede områder skal raskt frem i stadig utvidede bo- og arbeidsområder. Bevilgningen til samferdsel øker betydelig, og har gjort det i hele perioden, både til vei og jernbane – ikke minst bane, hvor mye av

etterslepet er i ferd med å tas igjen. Men det handler ikke bare om å bevilge mer, slik vi gjør, det handler også om å organisere utbyggingen på en bedre måte, og det gjør vi også gjennom det nye utbyggingsselskapet for veg, som er en ny og mer effektiv aktør. Det handler fortsatt om noen ganger å få mer igjen for pengene.

Kunnskap er den andre hovedaksen. Selv om vår konkurransekraft utad er forbedret gjennom en svekket kronekurs, blir vi aldri billigere enn våre konkurrenter, men vi kan bli smartere, vi kan bli flinkere. Derfor er den høye satsingen – den historiske satsingen på Norge som kunnskapsnasjon – i budsjettet viktig: Høy kvalitet fra barnehage til høyere utdanning og forskning, videre satsing på den gode læreren og hans/hennes videreutdanning, forskningsbudsjettet – det største noensinne både i antall kroner og som andel av BNP, ingen hvileskjær, og ikke minst en betydelig spissing av forskningsmidler inn mot den næringsrettede forskningen. Det kan skape mange nye fremtidsrettede arbeidsplasser.

Den tredje aksen for å skape nye arbeidsplasser er å stimulere norsk kapital til investeringer i norsk næringsliv. Det har vi gjort, og det gjør vi ved betydelige skattelettelser, særlig på selskapssiden i dette budsjettet, samtidig som vi har lagt frem en skattereform som på lengre sikt vil bidra til å stimulere til å skape nye arbeidsplasser. Regjeringen har så langt – når vi tar med påløpt virkning i 2016 – redusert skattenivået for personer og selskaper med rundt 18 mrd. kr. Dette vil gi gode incentiver både til arbeid og til sparing, men aller mest til investering i norsk næringsliv. Og så er det et paradoks at når hele denne salen, stort sett, er enige om å senke selskapsskatten med de 2 pst. som er foreslått fra regjeringen, og kanskje ytterligere når skattereformen kommer, vil det bli slik at utlendinger kommer hit for å investere – og det vil være strålende – mens norske eiere, norske private eiere, vil ha det handicap at de fortsatt må betale formuesskatt, som vil være en hemsko for å få gjort disse investeringene.

Vi har gjort disse satsingene med en balansert bruk av oljepenger, selv om jeg hører Arbeiderpartiet si noe annet i dag, og jeg kommer litt tilbake til det, hvis tiden tillater det. Men bruken ligger godt under handlingsregelen, og i de fleste økonomimiljøer har man ment at oljepengebruken har vært godt tilpasset. Og kronekursen har ikke endret seg særlig etter at budsjettet ble lagt frem; den har snarere svekket seg enn styrket seg.

Det aller viktigste i debatten om oljepengebruken er at den brukes motsyklisk for å motvirke svekkede konjunkturer, men innstrammende i bedre tider – de ligger bak oss. De som holdt på da, får svare for det. Enda viktigere er det at man bruker pengene på den måten man skal, nemlig på det som var utgangspunktet for handlingsregelen: forskning, utvikling, samferdsel, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser. Jeg anbefaler nasjonalbudsjettet, som viser ganske klart hvilken endring som har skjedd i den typen investeringer fra den forrige regjeringen.

Så er det også i dette budsjettet en sterk prioritering av økt kvalitet og kapasitet i helsesektoren: høyere aktivitet, færre på venteliste, økt aktivitetsvekst. Budsjettet gir også en tilfredsstillende kommuneøkonomi, og veksten i

de frie inntektene øker nok et år. Det sosiale sikkerhetsnettet styrkes, strategien mot barnefattigdom følges opp, kommunalt rusarbeid styrkes bl.a. med 400 mill. kr. Det er oppfølging for å hindre drop-out, det er styrking av barnevern-, familievern- og krisesentertilbud, og det er målrettede arbeidsmarkedstiltak og ordinære arbeidsmarkedstiltak i budsjettet.

Men: For dem som faller utenfor, og for å minske forskjellene i samfunnet, er mange tiltak viktige, men det aller viktigste, og det som skaper de største forskjellene, de største ulikhetene, vil alltid være: Har man en jobb, eller har man ikke en jobb, og er det noen som er i stand til å investere i disse jobbene? Har man ikke jobb, så skaper det økonomiske forskjeller, men det skaper også sosiale forskjeller som kan komme til å vare. Dette budsjettet legger på en kraftig måte opp til at slike forskjeller skal reduseres ved at flere kommer i jobb. Det er helhetstenkningen som representanten Marthinsen etterlyser. Helhetstenkningen er at flere skal komme i jobb, flere skal greie seg selv. Det vil influere på alle samfunnsområder, og det er også den tenkningen som har vært fortsatt gjennom budsjettforhandlinger.

Så vil jeg si til representanten Marthinsen fra Arbeiderpartiet: Hun er veldig opptatt av oljepengebruken, hun er opptatt av generasjonsregnskapet, men få økonomer er enig med henne, i de tidene vi nå er inne i. Men hvis man er så vidt manisk opptatt av dette, hvorfor da ikke være litt mer real i sine egne beregninger av hvordan oljepengebruken virker? Hvorfor da bli «skylda» – for å si det på vestfoldsk – 5 mrd. kr, som man ikke har noe dekning for, gjennom feilberegninger av hvordan man har beregnet skattesiden? Det er ingen tvil om – det mangler i hvert fall 4,75, eller noe sånt, i forhold til rentebegrensninger og finansskatt.

La meg til slutt, selv om det går litt på overtid, takke nok en gang for at forhandlingene med Kristelig Folkeparti og Venstre har brakt inn nye, gode elementer, og jeg benytter anledningen til å takke begge partiene og særlig representantene Syversen og Breivik for at de har bidratt på en veldig konstruktiv og god måte, samtidig som de har ivaretatt de borgerlige ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [10:48:01]: Siden den blå-blå regjeringa overtok regjeringsmakten, er det gjort store innhugg i distriktpolitiske virkemidler, og aller verst har det gått utover de midlene som er så viktige for å gi drahjelp til kommuner og regioner med spesielle utfordringer – de regionale utviklingsmidlene. Der har regjeringa til sammen foreslått nesten 500 mill. kr ut. Så skal en nå gjøre det dyrere å pendle for folk som bor i distriktene, og som er nødt til å pendle for å arbeide. Mange frykter også for hva som vil skje med kommuneøkonomien når det blir et nytt inntektssystem, for fordelingspolitikk er ikke akkurat varemerket til denne regjeringa når det gjelder utjevning. Mitt spørsmål er: Hvorfor velger Høyre å herje slik med folk i Distrikts-Norge?

Svein Flåtten (H) [10:49:04]: Jeg håper ikke Tore Hagebakken føler seg herjet med. Jeg registrerer at han frykter kommende kommuneøkonomi mye mer enn den som i øyeblikket eksisterer. Han har med andre ord ingen ting å kritisere når det gjelder 2016-budsjettet.

Når det gjelder pendling og fradrag, er det faktisk slik at det er strammet inn, men det er en privat utgift å reise til og fra jobb. Hvis han kaster et lite blikk på økningen i minstefradraget, som skal dekke den type utgifter, vil han finne at det har vært økt betydelig under denne regjeringen.

Når det gjelder det tredje spørsmålet, om de regionale utviklingsmidlene, er det bare å se på bevilgningene til veier. Samferdselsministeren sitter fortsatt her. Han har levert tidenes budsjett på vei – både nå og tidligere. Det er ikke bare på det sentrale Østlandet, det er også ute i distriktene, for å få varene frem – som Norge skal leve av i tiden som kommer etter nedgangen i oljesektoren.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:50:18]: Høyre har vanligvis veldig tro på skatteutt. Derfor forundrer det meg, når ledigheten er på vei opp, og arbeidsministeren sier at folk må være villig til å reise lenger for å komme på arbeid – det er jeg enig i – at han skal målrette skatteskjerpelsene mot dem som skal reise langt på jobb. Hva er logikken i det? Hvorfor skal en som pendler f.eks. fra Flåtten til hjemfylke, si fra Tønsberg til Oslo, få 7 000 kr mindre i skattefradrag når man legger sammen de to siste budsjettene? Kan vi forvente at regjeringen også neste år skjerper skattene enda mer for dem som pendler langt, når flere er nødt til å gjøre det? Jeg syns det er et usosialt kutt, jeg syns det er et uforståelig kutt. Vi burde gått motsatt vei. Hvorfor er det så viktig for Høyre å skatlegge folk som reiser langt, mer?

Svein Flåtten (H) [10:51:11]: Generelt er det viktig for Høyre å skatlegge folk mindre. Det gjør vi i regjering. Som jeg nettopp sa i mitt hovedinnlegg, har vi når 2016 renner ut, levert skattelettelser for 18 mrd. kr til personer og selskaper. Det igjen gjør at vi skaper jobber og holder flere i jobb. De innstrammingene som Slagsvold Vedum snakker om, er relativt beskjedne. De oppveies av lettelse i inntektsbeskatningen for øvrig. Og jeg gjentar mitt argument til Tore Hagebakken om at minstefradraget skal dekke veldig mye av disse utgiftene. Minstefradraget har vært betydelig økt også i vår tid, som en del av lettelsene for personer. Summa summarum: Om folk satte seg ned med selvangivelsen – hvilket de ikke gjør lenger, men hvis de hadde gjort det – ville de sett at de faktisk kom bedre ut.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:52:22]: En kan jo mistenke at årsaken til at representanten Flåtten avviser både skattetabeller og fordelingstabeller som en indikator på ulikhet, er at regjeringen foreslår så fislete skatteutt til folk flest. Både Høyre og Fremskrittspartiet skryter mye av at folk flest får beholde mer av sine egne penger med deres budsjetter, men det er jo snakk om veldig små summer, et par kroner om dagen.

Så forsvarte Flåtten seg med at det er ikke så viktig, det viktige er om man har jobb eller ikke. Det er jeg helt enig

i. Det har vi ikke sett særlig tegn til fra Høyres side, f.eks. når det gjelder synet på permitteringsregelverket. Men en annen ting jeg lurer på, er hvordan Flåtten egne utsagn om forskjeller og det å ha arbeid, stemmer overens med kuttet på en halv milliard i sysselsettingstiltak i kommunene.

Svein Flåtten (H) [10:53:12]: Når det gjelder ulikhet, er det viktig å ha en jobb, det er viktig å skape nye jobber. En god del av våre skattelettelser går inn mot det å skape jobber. Det er det som er forskjellen på partiene på venstresiden og regjeringens partiene. Vi løfter blikket, vi ser hvilke problemer som ligger foran oss i 2016, i 2017. Det må skapes atskillig flere jobber. Det må være nye jobber. Vi må skaffe investorer, vi må skaffe stimulanser som gjør at disse jobbene blir etablert.

Så skal vi også hjelpe dem som faller utenfor. Direkte sysselsetting, andre tiltak, er også med i vår tiltakspakke og i vårt budsjett for øvrig, men det vesentligste vil alltid være den langsiktige effekten av å skape nye jobber. Det er vi nødt til å holde fast ved. Svikter vi der, svikter vi også dem som kommer etter oss, og som trenger jobb.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:54:23]: Representanten Flåtten snakker om at han ønsker å skattelegge folk mindre, men folk som er tvunget til å reise langt på jobb, skal skattelegges mer. Jeg skjønner ikke logikken, og jeg forstår ikke at det er god Høyre-politikk heller. Det er målrettet skattestimuli som gjør at folk er villig til å reise lenger på jobb. Det er klokt for den enkelte, og det er klokt for samfunnet.

Så er det en annen avgift, som dukket opp en sen natte-time, så jeg kan ikke tro det er gjennomtenkt. Det er flyseteavgiften. Hvis jeg skal dra på ferie Oslo–New York, koster det meg 80 kr i avgift, men hvis jeg skal på jobbreise f.eks. mellom Oslo og Molde, blir det 160 kr tur-retur. Hva er logikken i at en skal innføre en flyseteavgift som gjør det billigere å fly tur-retur New York enn å fly tur-retur Oslo–Molde. Kan representanten Flåtten forklare meg det? Og hvorfor er det så viktig å innføre en sånn avgift nå, når man i nasjonalbudsjettet skrev at det hadde ingen klimaeffekt?

Svein Flåtten (H) [10:55:29]: Jeg skal forsøke – og håper at jeg lykkes bedre – å forklare at det er totalen på skattereduksjonene som teller for folk og ikke hver enkelt opp eller ned.

Miljøavgiften på flyreiser er en overgang til en grønn beskatning. Det vil det bare komme stadig mer av. Det vil komme til å ramme transportsektoren, det vil komme til å ramme landbrukssektoren. Det som er poenget her, er at vi kommer til å senke skattene med rundt 18 mrd. kr for å stimulere til arbeid, for å stimulere til investeringer. Så vil vi vri dette over på de grønne skattene. Men når folk gjør opp totalregnskapet, som også Slagsvold Vedum var inne på – eller ikke var inne på, han er ikke så opptatt av totalen, han er opptatt av detaljene – vil de se at her kommer man mye, mye bedre ut. Jeg tror at trusselen om at distriktene går til grunne på grunn av det, er helt forfeilet. Jeg tror tvert imot at overgang til grønne skatter vil være helt utmerket.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:57:02]: Mandag 23. november, etter noen ukers lange forhandlinger, ble de fire samarbeidspartiene enige om neste års statsbudsjett. Det er vel ingen grunn til å legge skjul på at forhandlingene har vært krevende, dels på grunn av eksterne hendelser og dels på grunn av at enkeltprioriteringene ikke alltid er sammenfallende, men det viktigste er tross alt at partiene i Stortinget kom frem til en budsjettavtale for 2016. Det er jo slik at en mindretallsregjering må løse mange viktige og vanskelige saker i Stortinget og ikke i regjeringens kontorene. Det betyr større offentlighet om ulike prioriteringer, men samtidig også en vitalisering av Stortinget som folkevalgt organ og større fokus på de overordnede linjene som knytter sammen de fire partiene på ikke-sosialistisk side.

Budsjettavtalen flytter noen milliarder, men i sum er hovedretningen og prioriteringene i regjeringens fremlagte statsbudsjett godt ivaretatt. For Fremskrittspartiet har det vært viktig å rette opp diskrimineringen av gifte og samboende pensjonister ved å øke grunnpensjonen med 8 000 kr per par. At forliket også gir mer til enslige minstepensjonister, er et ekstra bidrag til dem som ofte blir sittende nederst ved bordet. Det å ta vare på våre pensjonister er viktig i et moderne velferdssamfunn og ikke i konflikt med andre budsjettprioriteringer.

Regjeringens forslag om statlig finansiering av omsorgstjenester for å sikre større likebehandling og rettigheter for dem med størst omsorgsbehov er sikret gjennom forhandlingene i Stortinget, og samtidig tilrettelegges det for 2 500 nye sykehjemsplasser i 2016.

Budsjettavtalen inneholder også enighet om ny modell for beregning av engangsavgift på biler, og jeg registrerer at endringene har blitt veldig godt mottatt både i bransjen og av organisasjonene. Nye, sikre biler med moderne teknologi og lave utslipp skal premieres i avgiftssystemet og bidra til raskere utskifting av den norske bilparken. Over tid gir dette et betydelig bidrag til bedre lokal luftkvalitet ved å bruke gulrot og ikke pisk – helt i tråd med Fremskrittspartiets politikk, og så er det viktig å presisere at det er faktisk slik at de fire partiene har dannet denne enigheten om det nye avgiftssystemet med Venstre på den ene siden og Fremskrittspartiet på den andre. Så alt er altså mulig når fornuftige mennesker setter seg sammen.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016 har fått god mottakelse i mange ulike miljøer. Til og med på budsjettthøringen i finanskomiteen var det mange gode tilbakemeldinger på regjeringens budsjettprioriteringer og en bekreftelse på at budsjettet svarer godt på de utfordringene som vi nå opplever i norsk økonomi.

I internasjonal sammenheng er norsk økonomi fortsatt meget solid. Store ressurser i kombinasjon med høy arbeidsinnsats har gitt oss et velferdsnivå som ivaretar de aller fleste, men samtidig også noen utfordringer både for den enkelte husholdning, den enkelte bedrift og for landets økonomi som helhet, fordi kostnadsnivået i Norge er svært høyt sammenlignet med våre konkurrenter i Europa, og det har over tid utviklet seg i feil retning. Lav oljepris og økende arbeidsledighet gir noen utfordringer både

på kort og lang sikt og stiller større krav til tydelige budsjettprioriteringer for å sikre gode og stabile rammebetingelser for norske bedrifter. Lav kronekurs er en klar fordel for eksportbedrifter, leverandører til oljevirksomheten og andre bedrifter som møter konkurranse fra utlandet. Lave renter og andre pengepolitiske tiltak støtter opp under den økonomiske aktiviteten og bidrar til vekst i husholdningenes etterspørsel etter varer og tjenester. Det skapes fortsatt nye arbeidsplasser i mange bransjer, og så har man store utfordringer innenfor de bransjene og næringene som er mest utsatt når oljeprisen faller og stabiliserer seg på et lavt nivå. Det skaper usikkerhet for bedriftene og for den enkelte.

I tillegg til at de økonomiske forutsetningene endres og situasjonen blir mer krevende for Norge, viser også regjeringens tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2016 at handlingsrommet nå utfordres av den sterke økningen i antall asylsøkere som kommer til landet. Det er en helt ekstraordinær situasjon som krever ekstraordinære tiltak for kontroll, innstramming og ikke minst at det bidrar til trygghet og stabilitet i det norske samfunnet. Vi lever rett og slett i en svært krevende tid, som stiller krav til både handling og gjennomføringsevne for å sikre vår fremtidige velstand. Viktigheten av regjeringens tiltak for å styrke både politi og påtalemyndighet blir derfor ekstra synlig i den situasjonen vi nå opplever.

Statsbudsjettet for 2016 viderefører det som har vært viktige prioriteringer for Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen siden høsten 2013. For å møte kravene til omstilling i økonomien er det aller viktigste å stimulere til vekst i privat, konkurranseutsatt næringsliv gjennom lave skatter og avgifter for å bidra til økte investeringer både i bedrifter og arbeidsplasser. Forslag til skattereform gir en tydelig retning for reduksjon i selskapsskatten fra 27 til 22 pst. frem mot 2018. Neste år blir skattesatsen på alminnelig inntekt redusert til 25 pst. både for selskap og personer. Stortingets behandling av forslag til skattereform gjenstår, men det er et viktig signal at budsjettavtalen ikke endrer målet om lavere selskapsskatt for å bidra til bedre rammevilkår for bedriftene og arbeidsplassene.

Samtidig som det etableres forutsigbarhet for bedre rammebetingelser, bidrar tiltakspakken på 4 mrd. kr til å dempe de kortsiktige og negative utslag av den omstillingen som nå foregår innenfor enkelte bransjer og i deler av landet. Kunnskap og forskning gis betydelige løft i bevilgningene for 2016, og 5 000 lærere vil få tilbud om videreutdanning. Ressursene må brukes riktig for å bidra til fremtidig vekst og velstand.

Løfter om økte investeringer på samferdselssektoren innfris samtidig som vedlikeholdsetterslepet på vei og bane reduseres. Eget utbyggingsselskap for vei etableres med oppstartsbevilgning på 1 mrd. kr og 300 mill. kr i driftskreditt. Ny organisering skal bidra til raskere og mer helhetlig planlegging og gjennomføring av lønnsomme veiprosjekter. Det er viktig for bedriftene og for folk flest i hverdagen. Nå bygges landet raskere og bedre, ikke bare på grunn av større bevilgninger, men også på grunn av ny organisering. For øvrig er det interessant at Børmer-utvalget, som kom med sin innstilling, en NOU, denne uken,

bl.a. påpeker at Stortingets styring av veisektoren bør dreies i retning av å fastsette overordnede kriterier og mål for veiinvesteringer, dvs. mindre politisk detaljstyring av enkelte prosjekter. Det er nettopp det som nå gjennomføres, samtidig som infrastrukturfondet fylles opp til 100 mrd. kr i 2016 og gir et godt grunnlag for fremtidig vedlikehold. For Fremskrittspartiet er det viktig å fokusere både på investering og vedlikehold av landets infrastruktur.

Trygghet for liv og helse er en viktig prioritering for Fremskrittspartiet. Nå er det 25 000 færre som står i helsekø enn da vi overtok i 2013, dvs. det er færre sykmeldte i påvente av behandling eller operasjon. Det er viktig for landet, det er viktig for den enkelte, og det bidrar til økt arbeidsinnsats. Budsjettet for 2016 gir en betydelig økning i bevilgningene til aktivitetsvekst ved sykehusene, og ledig kapasitet hos private blir benyttet til beste for fellesskapet. Det betyr at politikken virker.

Så avslutningsvis: Det har blitt nevnt at det ikke er etablert et tydelig eierskap til budsjettforliket – budsjettavtalen. La det bare være sagt at budsjettavtalen mellom de fire partiene sikrer et godt statsbudsjett for Norge i 2016. Fremskrittspartiet tar eierskap, og vi tar ansvar for helheten i avtalen, men vi skal ikke nødvendigvis påberope oss opphavsretten til den såkalte flyseteavgiften.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Irene Johansen (A) [11:06:34]: Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har i forliket blitt enige om avgiftsøkninger som er om lag 200 mill. kr mer enn det Arbeiderpartiet foreslår. Mens Arbeiderpartiet øker avgiftene på utslipp, tobakk og alkohol, øker flertallet avgiftene på ren elektrisk kraft og innfører altså en fiskal avgift på flyreiser for å dekke inn andre prioriteringer. Den mest omtalte saken i budsjettforliket er den såkalte flyseteavgiften, av enkelte i Venstre også kalt Limi-avgiften, som i likhet med poseavgiften i fjor – i hvert fall inntil i dag – ingen har ønsket å ta ansvar for. Når vi hører konsekvensene som en sånn avgift kan få – der f.eks. Moss og Torp lufthavner sier de kan gå konkurs på grunn av den, og flere hundre arbeidsplasser kan gå tapt – kan man jo ikke undre seg over det.

Jeg vil gjerne høre fra representanten om han er bekvem med å være med på så store avgiftsøkninger generelt og på flyseteavgiften spesielt, når vi ser de konsekvensene det kan få.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:07:39]: Jeg vil først få lov til å korrigere representanten på ett punkt. Jeg tror ikke Venstre har kalt den for Limi-avgiften, men de prøvde å fremstille det som om det hadde blitt et Limi-tillegg, hvilket ikke er riktig.

Nei, representanten er ikke bekvem med å øke avgifter, men denne gangen var det nødvendig for å få etablert et budsjettforlik. Det overrasker meg litt at Arbeiderpartiet er så opptatt av dette, fordi Arbeiderpartiet har jo foreslått å øke skatt og avgift med over 10 mrd. kr i 2016. I tillegg har man også et landsmøtevedtak på å utrede en flyseteavgift, så jeg ville tro at akkurat den delen i dette forliket er

ganske godt tilpasset det som er Arbeiderpartiets politikk. Det er et stykke fra Fremskrittspartiets politikk, men vi tar ansvar for helheten i budsjettforliket.

Geir Pollestad (Sp) [11:08:43]: Før valget i 2013 lovet Fremskrittspartiet et bompengefritt Norge. Det vi ser nå, er både at vi får nye bompenger i luften, og at på bakken var 2014 det året i norgeshistorien der staten krevde inn mest bompenger fra norske bilister. Så lover en at ting skal skje.

Mitt spørsmål er egentlig ganske enkelt: Vil norske bilister i 2016 betale mer bompenger eller mindre bompenger enn det de gjorde da de rød-grønne styrte?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:09:28]: Jeg går ut fra at representanten er kjent med at Stortinget har vedtatt en bompengereform som innebærer at man får en sammenslåing av selskap, færre selskap, lavere administrasjonskostnader, og det skal også bidras med en tilskuddsordning fra staten slik at man kan redusere bompengesatsene. Det er jo det som er utgangspunktet. Jeg tror ikke noen er ukjent med at Fremskrittspartiet er det eneste partiet på Stortinget som ikke ønsker bompenger, men dessverre er det ikke slik at Fremskrittspartiet har flertall for det synet. Da må vi tilpasse oss den virkeligheten som vi lever i, og bidra til at vi får mer vei, lavere bompengesatser, og at vi får en skikkelig infrastruktur i Norge.

Geir Pollestad (Sp) [11:10:15]: På et seminar i regi av Norvegfinans ble det klart at det er svært uklart når reformen og sammenslåing av bompengeselskaper vil være i mål. Men hvis en legger til grunn et premiss, at regjeringen virkelig lykkes med dette, og at innkrevingskostnadene i 2016 blir null kroner, vil da det totale antall bompenger i 2016 være høyere eller lavere enn da de rød-grønne styrte?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:10:49]: Når bompengereformen er gjennomført, selskapene er sammenslått, og man får tilskudd til lavere rentekostnader, vil bompengandelen i de enkelte prosjektene gå ned i forhold til det som ville vært alternativet med de rød-grønne. Så synes jeg for øvrig at Senterpartiet kanskje burde være litt mer opptatt av egen politikk og ikke bare kritisere Fremskrittspartiet. Jeg registrerer at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett øker en rekke avgifter, bl.a. på drivstoff, de øker avgifter på mineralolje, så det er vel ikke sånn at Senterpartiet egentlig er veldig opptatt av at det skal bli billigere for bilistene i Norge.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:11:43]: Jeg skal være enig med representanten Limi i at det er et merkelig skue å se partiet som er for høyere skatter og avgifter samlet sett, plage Fremskrittspartiet med enkeltøkninger i skatte- og avgiftsopplegget, som de kanskje i en annen situasjon egentlig hadde vært for.

La oss heller snakke om noe som burde plage Fremskrittspartiet, og det er fraværet av skatteutt for folk flest. Det kan ikke være særlig behagelig for Fremskrittspartiet at SV nå to år på rad har foreslått skatteutt til vanlige og lave inntekter av en helt annen størrelsesor-

den enn det Fremskrittspartiet har gjort. Det har SV muligheten til fordi vi øker skattene på de høyeste inntektene og formuene. Er representanten Limi fornøyd med Høyre-Fremskrittsparti-regjeringens innsats for skatteutt for vanlige folk?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:12:26]: Så vidt jeg husker, stilte representanten meg det samme spørsmålet for et år siden. (Munterhet i salen) Jeg kan bekrefte at jeg er fornøyd med det regjeringen klarer å gjennomføre av skatte- og avgiftslettelser, for det skjer faktisk veldig mye positivt på avgiftssiden til tross for flyavgiften. Blant annet vil engangsavgiften på bil være et betydelig bidrag til at folk flest kan skifte ut bilen. Vi får en raskere utskiftning av bilparken i Norge, og det er også viktig for miljøet.

Vi har også klart å etablere en ekstra skattelette for midtels og lave inntekter i det budsjettforliket som nå ble inngått mellom de fire partiene, og forsterket profilen som lå inne fra regjeringen. Samtidig var hovedinnretningen for 2016 å redusere selskapsskatten med tanke på den situasjonen som økonomien er inne i. I sum: Ja, jeg er fortsatt fornøyd.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:13:40]: Årets budsjettbehandling denne stortingsshøsten har vært veldig spesiell, og den har vært mildt kaotisk i sin form. Først fikk vi et budsjett der man ikke tok høyde for de økte flyktningkostnadene, så kom en tilleggsmelding, og i etterkant har det vært et samarbeid mellom – jeg vet ikke om man skal kalle dem samarbeidspartier lenger, men i hvert fall har de fire partiene gjort et arbeid i etterkant. I finanskomiteen har vi hatt ett reelt møte om årets største sak, det var avgivelsesmøtet. Alle frister ble brutt, og vi fikk ingen mulighet til å ha en ordentlig behandling i komiteen. Det kaoset vi har sett, skyldes ikke at vi har hatt dårligere håndverkere i finanskomiteen, men det skyldes at det ikke er noe felles prosjekt lenger – substansen i politikken – og at det er fire partier som ikke klarer å lede sammen. Et av de åpenbare utslagene av at de fire partiene ikke lenger har den nødvendige tillit, er at alle prosesser drar ut i tid, konklusjoner trekkes i siste øyeblikk, og dette gir mange underlige utslag – utslag som rammer enkeltmennesker. Og det gir manglende helhet i budsjettet.

Jeg vil ta noen eksempler:

Jeg kan ikke tro at Kristelig Folkeparti og Venstre, da de gikk inn i budsjettforhandlinger, tenkte at det var et hovedkrav for dem at 60-åringer som mister jobben, skulle få mer skatt når ledigheten var på vei opp. Likevel er ett av endeproduktene av budsjettprosessen at arbeidsledige skattlegges hardere. Det tror jeg ikke var gjennomtenkt i det hele tatt – ikke minst når vi vet hvor viktig det er å ha et godt trepartssamarbeid i Norge.

I siste liten i fjor kom det en poseavgift som etter hvert ble Per Sandbergs avgift, men jeg kan ikke tro at noen egentlig ville ha den. Dette var ikke gjennomtenkt, og når man møtte virkeligheten, ble den kassert, for det var i praksis umulig å gjennomføre.

I år er det flyseteavgiften. Dette er også veldig underlig – når man ser flypolitikken til disse fire samarbeidspartiene. I fjor var det et hovedmål å subsidiere utenlandsreiser mer med lavere taxfree i revidert nasjonalbudsjett. Det ble prioritert høyt og profilert som en godsak for regjeringen. Nå er det plutselig sånn at det er et hovedmål å skattlegge innenlandsflyreiser mer enn utenlandsflyreiser. Skal man ha en ferietur til New York, er det 80 kr i avgift. Skal man fly f.eks. mellom Bodø og Svolvær, er det 160 kr i avgift. Det er ikke gjennomtenkt, og jeg er helt sikker på at det ikke er dette de fire partiene i utgangspunktet vil. Men det blir sånn fordi prosessene går så fort, og man klarer ikke å utrede konsekvensene av egen politikk.

Et annet utslag, som jeg synes er veldig beklagelig, er at en gjennom denne budsjettprosessen har glemt den økende ledigheten. Regjeringen lanserte en pakke på 4 mrd. kr med målrettede tiltak. Siden pakken ble lansert, har ledigheten gått opp, men allikevel har pakken blitt halvert. Hvis man ser på dagens budsjettforslag, er den nå nede på 2 mrd. kr. Jeg er sikker på at dette ikke er gjennomtenkt. Jeg er sikker på at om man snakket med hvert enkelt parti, var det ingen som i utgangspunktet ville dette – at man skulle halvere virkemidlene mot ledighet fra oktober til nå. Men allikevel skjer det – på grunn av at det er kaotisk, manglende tillit og ikke noe felles prosjekt.

I fjor høst var det et mål for regjeringen å tilføre mer egenkapital til Statkraft, og Stortinget var med på det. Så ser vi at ledigheten er på vei opp, vi trenger en tung industriell aktør som kan dra i gang tunge prosjekter som kan skape ny aktivitet i norsk økonomi, og som kan skape ny fornybar energi. Men allikevel er det i siste time det selskapet som skal være en av motorene, som man drar egenkapital ut fra. Dette er jeg også sikker på ikke er gjennomtenkt, men man trengte pengene for å få budsjettet til å gå opp.

I Senterpartiet er vi grunnleggende uenig i styringen vi nå ser. Når ledigheten er på vei opp, vil vi i Senterpartiet bruke de statlige selskapene til ny aktivitet rundt omkring i hele landet. De offentlige budsjettene må brukes til tiltak. Man må ikke svekke tiltakspakken, man bør styrke tiltakspakken. Man burde hatt mer penger til regional utvikling. Vi vil ha penger til bredbåndsutbygging og mobilutbygging, vi vil ha tiltak i landbrukssektoren, i skogsektoren og i fiskerisektoren. Vi foreslår halverte bompengesatser for næringslivet for å stimulere lønnsomheten i transportsektoren, og vi vil sette i gang offentlige byggeprosjekter rundt omkring i hele landet for å skape arbeidsplasser.

Det som er veldig forunderlig med årets budsjettprosess, er at det ser ut som man har glemt at noen av de viktigste virkemidlene vi har i løpet av et år for å få aktiviteten opp og ledigheten ned, er nettopp statsbudsjettet, og at man gjennom prosessen har svekket det – selv om jeg er sikker på at hvert enkelt parti ønsker å styrke det.

Utenom budsjettprosessen, som er den vanlige årlige øvelsen, har det i år vært avgjørende viktig for Senterpartiet å få til et bredt innvandringsforlik i Stortinget. Derfor tok vi initiativ til det tidligere i høst, for innvandringspolitikken har vært et av de områdene der man har sett at de fire partiene har pekt i alle retninger. Det har blitt en

hovedmarkeringsarena for Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre – å vise uenighet der. Derfor mente vi i Senterpartiet at det var avgjørende at Senterpartiet og Arbeiderpartiet også ble med i det arbeidet, slik at man klarte å få til et forlik og få på plass innstramminger i politikken. Takket være at vi gikk inn, klarte man å få den prosessen til på en helt annen måte og med en helt annen effektivitet, og vi klarte å få det brede forliket som er helt avgjørende. Nå ønsker vi det samme også med integreringspolitikken, at vi sammen kan få til et forlik der, for de grepene vi tar i innvandrings- og integreringspolitikken, bør stå seg over tid og ha en gjennomtenkt retning. De valgene vi gjør, har også konsekvenser for Stortinget og landet vårt om tre–fire–fem–seks–sju–åtte–ni år. Derfor er det så viktig med brede forlik. Jeg er glad for at vi har fått det til, og vi ønsker å bidra til det igjen for å få en bredere og tryggere styring, ikke en styring som spriker i alle retninger.

Oppsummert: Hva har vært det viktigste for Senterpartiet i årets budsjett? Vi har økt bistand med over 4 mrd. kr sammenlignet med regjeringens forslag. Det er på grunn av at det er så enormt mye nød. Norge har en stormaktrolle på bistandsområdet, og vi mener det er viktig og riktig at vi bidrar enda mer. Heldigvis klarte Kristelig Folkeparti og Venstre å øke det litt, men vi synes man kunne gått enda lenger enn det som ble budsjettforliket.

Punkt nummer to som vi har prioritert, er integrering. Vi har økt integreringsbudsjettet med 1,9 mrd. kr. Grunnen til det er at vi mener at i den situasjonen vi står i nå, er det viktig at det er staten som tar den tyngste børa, at vi klarer å få til bosetting rundt omkring i landets kommuner så fort som overhodet mulig, og at ikke den enkelte kommunepolitiker må sette integreringstiltak opp mot andre tiltak i kommunen.

Vi tror også det er svært uklokt å ikke bruke midler til norskopplæring, bolig og arbeid i den tidlige fasen, for det gjør at man får større problemer om tre–fire–fem år. Derfor er det en hovedprioritering hos oss.

Kommuneøkonomien øker vi med 3,6 mrd. kr. Det er det flere grunner for. Den ene grunnen er at vi ønsker å ha tjenester – skole, sjukehem – nær folk og ha et verdig tilbud. Det andre er at vi også ønsker å sette fylkeskommunene bedre i stand til å drive aktivt med regional utvikling og veiutbygging og til å være en motor i sine lokalmiljø.

Vi har økt sykehusbudsjettet med 1 mrd. kr. Det er fordi vi mener det er viktig at man uavhengig av bosted skal ha et godt tjenestetilbud og en god beredskap i nærheten av der man bor. Derfor har vi også løftet nærpolitiet med flere hundre millioner kroner fordi vi ser det som avgjørende viktig at man uavhengig av bostad skal ha et godt og velfungerende politi.

Så har vi satset veldig tungt på samferdsel. Vi mener at det å bruke samferdselsaktiviteten aktivt er et rett virkemiddel i den økonomiske situasjonen vi står oppe i. Et tiltak vi løftet forrige gang det var litt krisetid, var flaskehalsutbedringer – at man bruker samferdselspolitikken mer målrettet nettopp for å få ned transportkostnadene der man har broer, kryss og annet som gjør at man ikke får fram store og tunge vogntog.

I sum har vi utført veldig mange tiltak. Vi har ikke falt for fristelsen for å tappe statselskap som Statkraft, vi mener det er viktig å ha dem som motorer. Vi har foreslått å opprette et nytt grønt investeringsselskap, og vi ønsker å bruke staten aktivt for å skape aktivitet rundt omkring i hele landet.

Med dette tar jeg opp Senterpartiets forslag, med unnatak av forslagene nr. 3 og 4.

Presidenten: Da har representanten Trygve Slagsvold Vedum tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunnar Gundersen (H) [11:23:28]: Det er litt av et hamskifte vi hører fra Senterpartiet: Jeg hørte ikke ett eneste ord om lokalt privat eierskap i Slagsvold Vedums innlegg, snarere tvert imot. De bruker 15 mrd. kr i skatteøkninger til å finansiere offentlige prosjekter. Det er det inntrykket man sitter igjen med. Mange av skatteøkningene kommer nettopp på det lokale private eierskap gjennom at man går tilbake til 2013-nivået når det gjelder formuesskatten. Det er ganske bemerkelsesverdig, sett i lys av at de kritiserer regjeringen for en liten endring i det opprinnelige forslaget, at man skulle senke den generelle skatten på eiendomsomsetning til bare alminnelig skatt – hvilket var en liten skatteøkning på familieoverdragelser. Men det er jo også reversert i avtalen.

Det er grunn til å spørre Senterpartiet om de har glemt sitt gamle ankerfeste, som var i de små entreprenørmiljøene rundt omkring i lokalsamfunnene i Norge, og som på mange måter bærer det at man har aktivitet i hele landet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:24:35]: Noen ganger når man leser ting eller hører på innlegg, leter man etter å få bekreftet sine egne fordommer. Dette var et eksempel på at man ønsker å få bekreftet sin egen fordom – at Senterpartiet ikke er et næringsvennlig parti. Men hvis en ser på budsjettet vårt – og hadde lest det ordentlig – ser en at det er nettopp det det er. Det er mange målrettede skatteletter og avgiftslettelser for å øke lønnsomheten i store og små bedrifter rundt omkring i hele landet, for vi er opptatt av å få opp lønnsomheten i bedriftene.

I tillegg er vi opptatt av å bruke staten og det offentlige til å skape ny aktivitet for små og store entreprenører rundt omkring i hele landet, for noe av suksessen i Norge har vært at vi på den ene siden har brukt skattepolitikken, så har vi brukt tilskudd for å stimulere til ny utvikling – og i tillegg brukt det offentlige til å skape aktivitet. Vi har en helhetlig profil, som vil skape mer aktivitet både for private og for det offentlige.

Roy Steffensen (FrP) [11:25:37]: Jeg har registrert svært liten medieinteresse for Senterpartiets alternative budsjett. Det er kanskje ikke så rart, når de til og med i finanstalen bruker mesteparten av tiden på andre partiers politikk. Men hvis det er noen trøst, har iallfall jeg lest budsjettet. Selv om det for Senterpartiets del ikke fører til nye valg, har jeg i hvert fall gått grundig igjennom det.

Jeg bet meg spesielt merke i ett punkt. Det gjelder feng-

sel i Nederland, med 242 plasser. Senterpartiet vil avvike det. De skriver at «disse midlene bør brukes på å øke kapasiteten i Norge». I budsjettet nevner de flere nye fengsler, men for 2016 vil vi med Senterpartiets budsjett derimot bare få åtte nye fengselsplasser.

242 minus 8 – det er en differanse på 234. Spørsmålet er om Senterpartiet for neste år legger opp til framskutt løslatelse av 234 fanger, hjemmesoning for 234 fanger eller å øke soningskøen med 234 fanger.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:26:40]: Det er interessant å høre på Fremskrittspartiet når det gjelder dette med velgerforflytninger. I stortingsvalget for to år siden hadde Fremskrittspartiet rundt 300 000 flere velgere enn Senterpartiet. Ved kommunevalget for tre måneder siden hadde de ca. 20 000 flere. De er iallfall én ting som er resultatet av denne regjeringens politikk, og det er at Fremskrittspartiet har gått ned ved valg, og vi har gått opp. Det er et godt resultat, og den utviklingen ønsker jeg skal fortsette.

Vi mener helt oppriktig at det er feil å satse på fengselsplasser i utlandet. Vi ønsker å bygge opp fengselskapasiteten i Norge. Vi mener det er feil å tvangssende norske statsborgere til soning i utlandet, og mener det er rett heller å bygge opp kapasitet rundt omkring i hele landet, noe som kan skape aktivitet og arbeidsplasser, både innenfor byggesektoren når det bygges, og innenfor fengselsvesenet når det skal driftes.

Vi har ulikt syn. Vi ønsker å satse i Norge, de ønsker å satse i Nederland. Vi tror det er mer framtidsrettet å bygge opp kapasitet her.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:27:46]: Senterpartiet sier at de vil satse på integrering, og det er Kristelig Folkeparti veldig glad for. Mange kommuner har gjort en stor jobb og dugnad for å imøtekomme situasjonen med å bosette veldig mange, men vi ser samtidig at det er en del kommuner som ikke bidrar. Det er faktisk slik, ifølge Dagbladet, at 250 kommuner ikke har bidratt i dugnaden med å integrere alle dem som har fått lovlig opphold i Norge.

Senterpartiet sitter med 105 ordførere og 95 varaordførere i denne perioden. I slike plasseringer ute i det politiske landskapet i ledende posisjoner kan man gå foran og vise vei. Mitt spørsmål til Vedum er: Hva vil Senterpartiet gjøre for å bruke den muligheten via de ordførerne og varaordførerne de faktisk har, til å ta ansvar i alle disse kommunene for å få bosatt flest mulig flyktninger som har fått lovlig opphold i Norge, raskt og effektivt?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:28:57]: Vi er opptatt av: Hvem er den sterke i norsk offentlighet? Det er staten. Det som ligger inne i vårt alternative statsbudsjett, er at staten skal ta en større del av børa, for den har sterkest rygg. I dag er det slik at vertskommunetilskuddet dekker ca. 90 pst. av kostnadene. Det har blitt løftet litt tallet være bl.a. Kristelig Folkeparti, og det er bra. Men i den ekstraordinære situasjonen vi er i nå, mener vi at staten skal ta 100 pst. Hvis vi fra Stortingets side klarer å

løfte de ulike ordningene, tror vi det blir enda lettere å bo-sette. Vi vil selvfølgelig oppfordre alle våre ordførere til å ta imot og integrere, men jeg syns ikke vi som rikspolitikere kan skyve ansvaret over på lokalpolitikkerne hvis ikke vi er villig til å stille opp med finansiering. Derfor ønsker vi å ha en helt annen finansiering enn det som ligger i budsjettopplegget.

Ola Elvestuen (V) [11:30:00]: Representanten Slagsvold Vedum brukte mye av sitt innlegg til å snakke om budsjettenigheten mellom de fire borgerlige partiene og var opptatt av at det er motsetninger her. Men er det ett område hvor det virkelig har vært et taktskifte siden vi fikk et nytt flertall, er det innenfor klimapolitikken. Her er det gjort store lettelser ved å rydde opp i mange ting, f.eks. ved å fjerne veibruksavgiften på biodrivstoff – vi gjør biogass mer konkurransedyktig. I dette budsjettet er det forslag både for å få satt opp fyllestasjoner for hydrogen og å lage rettighetsbaserte ordninger for ladestasjoner – og en har mange andre forslag som er kommet de senere årene.

Men jeg legger merke til at Senterpartiet først og fremst retter sine angrep inn mot der hvor det kommer økte avgifter. Det er avgifter på flyreiser som man nå går i mot, og det er kritikk av endringer i pendlerfradraget. For to år siden var det økningen i mineraloljeavgiften som var det store angrepspunktet. Da blir spørsmålet til Senterpartiet: Er grønne avgifter noe man egentlig bare er for i generelle termer, men ikke i enkeltsaker?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:31:06]: Vi er opptatt av å ha et land der ikke alle kan sykle til Stortinget. Da må vi ha en politikk for hele landet, ha en avgiftspolitik som er tilpasset hele landet, og ha et pendlerfradrag som er tilpasset hele landet. Jeg har skjönt at en del i Venstre har et «indre sirkel av Oslo»-perspektiv på verden. Det har ikke vi.

Vi mener at vi ikke skal drive med symbolpolitikk i avgiftspolitikken. Vi skal drive med reelle endringer. Når Venstre i fjor og nå i år sikrer store skattesubsidieringer av taxfree og ikke er villige til å innføre CO₂-avgift på utenlandsfart – innfører en avgift som f.eks. innebærer 160 kr i avgift for å fly tur-retur Bodø–Svolvær, mens det er 80 kr i avgift for å fly Oslo–New York – er det en meningsløs måte å drive miljøpolitikk på. For man må bruke tiltak som faktisk har en effekt, og ikke straffe dem som bruker fly til f.eks. Nord-Norge, mens de som skal fly på ferietur mellom Oslo og New York, får lave-re skatter. Den type politikk ønsker ikke Senterpartiet å støtte.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Terje Breivik (V) [11:32:26]: Etter mange år der norsk økonomi nærmast har vore fri for bekymringar, er det ein del som tyder på at 2016 vert eit annleis år. Om ikkje ut-

fordringane står i kø, er dei både større og fleire enn på veldig mange år.

Eg vil spesielt peika på fire av tilhøva som har vore av-gjerande for Venstre i arbeidet med forslaget vårt til statsbudsjett for 2016, og dei forhandlingane som me har vore gjennom med regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti for å koma fram til avtalen Venstre røystar subsidiert for i dag:

- nødvendigeita av å ta klimatrusselen på alvor, og gjera tiltak både nasjonalt og internasjonalt som får klimautsleppa ned, men som samstundes legg til rette for verdiskaping og grøn vekst
- aukande arbeidsløyse og eit akutt behov for omstilling, spesielt av oljerelatert verksemd, m.a. som fylgje av vedvarande låg oljepris og eit høgt kostnadsnivå
- flyktningkrise i Europa og i landa rundt Middelhavet på grunn av borgarkrigen i Syria, som òg har ført til ein monaleg auke av asylantar til Noreg, og der ein stor del faktisk har reelt behov for både beskyttelse og opphald i Noreg
- ein ikkje-berekraftig vekst i oljepengebruken, offentleg forbruk og offentlege utgifter, som om det fortset, vil stilla Noreg overfor store utfordringar, særleg i eit generasjonsperspektiv

Me står i fare for å senda rekninga til etterkomarane våre, og på dette området må alle partia, inkludert Venstre, ta inn over seg at me har eit felles ansvar.

Det er behov for kortsiktige tiltak for å løysa flyktningkrise og ei aukande arbeidsløyse, og det er behov for langsiktige tiltak for å framskunda og stimulera det grøne skiftet og tiltak som sikrar ein berekraftig velferdsstat i framtida. Forslaget til statsbudsjett frå Venstre si side er tilpassa desse utfordringane. Me foreslår krevjande, men nødvendige grep for å omstilla Noreg i ei grønar retning, m.a. ved å ta skatte- og avgiftssystemet aktivt i bruk for å endra åtferda til fordel for miljøet og klimaet. Me foreslår krevjande, men nødvendige grep for å redusera offentlege utgifter, men samstundes tryggja velferda for komande generasjonar.

Nokre av tiltaka kan for enkelte verta opplevde som vanskelege. Trøysta er at det òg finst moglegheiter i omstillingar – moglegheiter som vert forsterka og understreka i forslaget frå Venstre til statsbudsjett for 2016, eit budsjett for nettopp grøn vekst og verdiskaping.

Regjeringa har i realiteten lagt fram to budsjettforslag. Fyrst det ordinære den 7. oktober, og deretter eit omfattande tilleggsnummer den 30. oktober knytt til dei auka utgiftene som fylgje av flyktningkrise. Det har både gjort arbeidet med budsjettforslaget til Venstre og forhandlingane mellom regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti og Venstre ekstra krevjande.

Venstre har likevel lagt fram eit forslag til statsbudsjett for 2016 som er godt tilpassa utfordringane Noreg skal møta i tida som kjem. Eg vil spesielt peika på fylgjande hovudsatsingar:

- ei omstillings- og stimuleringspakke for Noreg på vel 10 mrd. kr, der 3 mrd. kr er målretta skattelettar som gjer det lønsamt å arbeida, eiga og utvikla norske verksemdar og arbeidsplassar, og som er del i eit reelt grønt skifte

- ei samla satsing på grøn vekst og grønt skifte på 4,8 mrd. kr, og eit grønt skattesifte på 12,5 mrd. kr
- ein politikk for reduserte utslepp, forsterking av klimaforliket, og nye, grøne arbeidsplassar
- ei satsing på oppvekst og tidleg innsats på 2 mrd. kr, og ei tilsvarande satsing på kamp mot fattigdom og omfordeling
- ein politikk for like moglegheiter for alle og færre fattige barnefamiljar
- ein styrkt kommuneøkonomi med 3 mrd. kr, og ei auka satsing på skule, utdanning og forskning på om lag 2 mrd. kr – ein politikk for framtida
- ein meir sosial og enklare trinnskattemodell som gjev monaleg skattelette til låge og vanlege inntekter, og skatteskerping på inntekter over 1 mill. kr
- sist, men ikkje minst, ein oljepengebruk som er vel 12 mrd. kr lågare enn det regjeringa opphavleg la opp til – om lag 5,2 mrd. kr lågare enn forslaget frå regjeringa som inkluderer auka utgifter til flyktningar og asylsøkjjarar – og utan at det går ut over langsiktig bistand

Eg innser at forslaget til statsbudsjett for 2016 frå Venstre neppe får fleirtal. Derfor vil eg bruka resten av taletida på budsjettavtalen mellom regjeringsspartia og Kristeleg Folkeparti og Venstre, som Venstre som sagt støttar subsidiert i dag.

Det har vore krevjande, men gjevande forhandlingar. Krevjande fordi Venstre heile tida har vore klare på at me ikkje vil stemma for eit budsjettopplegg som ikkje medfører at dei norske klimautsleppa vert reduserte fram mot 2020. På same måte som dei andre partia som er med i fleirtalet i dag, er ikkje Venstre like begeistra for alle elementa i budsjettavtalen, men me står sjølvsagt inne for heilskapen. Det vanskelegaste for oss har, i tillegg til å få på plass ein betre klima- og miljøpolitikk, vore inndekninga og det faktum at me i realiteten aukar offentlege utgifter ytterlegare med det som i dag vert vedteke.

Budsjettavtalen medfører ein klima- og miljøpolitikk Venstre kan stå inne for. Det er ikkje Venstre sin primære miljø- og klimapolitikk, men det er mange steg i rett retning, eit monaleg grønt skattesifte, med vekt på skifte, ved at auka grøne avgifter vert bytt med redusert skatt på inntekt og redusert skatt på norsk næringsliv. Berre i 2016 vil det vera eit større grønt skattesifte enn under alle åra med dei raud-grøne partia. Det ligg avgjerande føringar for korleis Grøn skattekommisjon skal fylgjast opp. Det ligg store endringar i bil- og drivstoffavgiftene som vil medføre reduserte utslepp frå bilparken. Det er rekordstor satsing på klassisk naturvern og andre miljøtiltak. Det er ei omfordeling frå veg til jernbane, kollektivtransport og sykkel på nær 1 mrd. kr. Det ligg ein kraftig stimulans for kommunesektoren til å gjera grep for å få ned lokale utslepp. I tillegg medfører budsjettforliket ei styrkt satsing på fattigdomstiltak, ei satsing som ikkje står tilbake for nokon av dei andre partia sine alternative budsjett. Ordninga med gratis kjernetid i barnehagar vert utvida til treåringar. Det er ein betydelig auke i forsøka med gratis SFO. Tilskotsordninga retta mot barnefattigdom vert styrkt, og familievern, barnevern, skulehelsetenesta og helsestasjonar vert

styrkte. Det vert løyvd meir pengar til ei rekkje frivillige organisasjonar og tiltak som får svært mykje ut av kvar krone, og som bidreg til å hjelpa dei som slit aller mest anten det dreier seg om rus, psykiatri eller fri rettshjelp. Elleve månadar studiestøtte vert endeleg no fasa inn, over fire år, med fyrste veka ekstra utbetaling i 2017. Fleire studieplassar, auka etterutdanning og tilbod om realkompetanse til ufaglærte i skulen, meir til forskning innanfor miljø og næring, og ei styrking av dei nye universiteta med fleire nye rekrutteringsstillingar er med. Det er òg ei kraftfull sysselsetjings- og verdiskapingspakke med redusert selskapsskatt og styrking av alt som er av eksisterande tiltak i statsbudsjettet – som inkubatorprogrammet til SIVA, pre-så Kornfond-ordninga, eit nytt så Kornfond, miljøteknologi-ordninga og ei utgreiing av eit heilt nytt skatteinsitament for å stimulera private til å investera i gründerbedrifter og nystarta bedrifter. Sist, men ikkje minst: Me får eit heilt nytt statleg investeringsfond, som skal gå inn og bidra til å fylla litt av det tomrommet som er, for å oppskalera alt det spennande som skjer av teknologiutvikling innanfor det området som fører til reduserte klimautslepp. Industrien og leverandørbedriftene viser veg. Her fylgjer me opp med eit slagkraftig verktøy.

Miljø, skule, kamp mot fattigdom, verdiskaping og grønt skifte – det har vore fire hovudområde for Venstre i lang, lang tid. No vert svært mykje av dette realitet i 2016 og åra som kjem – som me lovde veljarane til Venstre før valet i 2013.

Før eg til slutt tek opp forslaga til Venstre i innstillinga, må eg gjera forsamlinga merksam på ein ting: I romartal II i innstillinga frå komiteen har talet 4 dotte ut i siste setning ved ein såkalla inkurie.

Eg tek til slutt opp forslaga til Venstre i innstillinga.

Presidenten: Representanten Terje Breivik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:42:18]: Norge opplever nå den høyeste ledigheta på 20 år. Det merkes spesielt hjemme på Vestlandet.

Før forliket var Venstre veldig opptatt av dette. I Venstres alternativ kunne en lese at en skulle ha 10 mrd. kr mer enn regjeringa til slike tiltak. Nå derimot stiller Venstre seg bak kutt og en helt motsatt linje. En kutter i sysselsettingstiltak i kommunene med en halv milliard, en kutter i tiltakspakken, som er helt barbert, med over 1 mrd. kr, en frarøver de arbeidsledige nesten 2 mrd. kr, der retten til feriepenger er borte, og sluttvederlaget skal skattlegges. Ledigheta går altså opp, men tiltakene er tatt ned. Mitt spørsmål er derfor: Hvordan kan Venstre stille seg bak et budsjett som målrettet kutter i tiltakene mot den økende ledigheta, da spesielt de kortsiktige tiltakene?

Terje Breivik (V) [11:43:11]: Eg er egentleg litt fascinert over at ein kan hengja seg opp i det ein kan kalla ei omfordeling frå ein del av kommunal sektor til ein annan – altså til den som skal ta imot flyktningane og asylantane – i ein situasjon der me no skal vedta noregshistorias

tyngste og beste budsjett nettopp for å møta det omstillingsbehovet og det sysselsetjingsbehovet som me ser der ute.

Eg er også litt fascinert over at ein representant frå Rogaland – eit av dei fylka som verkeleg merkar desse problema – ikkje ser potensialet som ligg i den totale styrkinga som ligg i dette budsjettet, bl.a. eit nytt statleg investeringsfond på ikkje mindre enn 20 mrd. kr, som vil verta det direkte svaret på det som bedriftene særleg langs vestlandskysten etterspør.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:44:08]: Det var de kortsiktige tiltakene jeg etterspurte. Det er så mye som 127 000 som er arbeidsledige nå. Det er vel og bra med investeringsfond, og Arbeiderpartiet sitt alternativ har også såkornsmiddel og akseleratorprogram. Men også representanten Breivik må være enig i at det må være tiltak på lengre sikt.

Venstre stiller seg bak de kuttene som ligger i budsjettet. Jeg etterlyser de kortsiktige tiltakene, de tingene en kunne vedtatt i dag, og som kunne ha virket nå. Kan representanten fra Venstre nevne et slikt kortsiktig tiltak rettet spesielt mot Vestlandet som Venstre har fått gjennomslag for i forliket? Det lå ganske mange gode forslag i Venstres alternativ, men det ser det ikke ut som de har fått gjennomslag for da de har sittet i forhandlinger. Da er det mer de langsiktige omstillingene de har snakket om.

Terje Breivik (V) [11:44:59]: Som representanten sjølvsagt er klar over, ligg det ei kortsiktig tiltakspakke på rundt 4–5 mrd. kr i det budsjettet som vert vedteke i dag. Det er ei tiltakspakke som går direkte inn med kortsiktige tiltak og stimulerer både skipsverftsindustrien og annan industri som me møter på Vestlandet. Det er ei ganske storstilt satsing på ekstraordinært vedlikehald i offentlig sektor. Det er typiske motkonjunkturtiltak som ein skal vera litt varsam med å bruka i for stor mon, for alt ein stimulerer offentlig sektor til, vil ein i neste omgang møta i form av auka driftsutgifter. For Venstre sin del har det vore svært viktig at ein har to tankar i hovudet samstundes, og ikkje minst stimulerer privat sektor og hjelper dei med omstillinga som dei allereie står oppe i.

Geir Pollestad (Sp) [11:46:09]: I forliket ligger det en flyseteavgift. Den er utformet som en flat avgift, som er den samme uansett reisestrekning, med mindre en reiser til utlandet, da er det halvparten av innenriksavgiften. Når Breivik drar til Oslo fra Flesland, har han fire avganger mellom kl. 7 og 8 om morgenen. Næringslivet i Kristiansund har fire avganger å benytte seg av i løpet av dagen. Det sies at det er næringslivet og flytrafikken i distrikterne som først og fremst rammes. Senterpartiet har lagt fram et forslag i dag der vi ber regjeringen komme tilbake med en vurdering av hvilke konsekvenser denne avgiften og utformingen av den har. Så mitt spørsmål er: Hvis en finner andre måter, som gir større miljøeffekt og mindre konsekvenser for næringslivet og distrikter, vil da Venstre være villig til å se på innretningen av avgiften?

Terje Breivik (V) [11:47:03]: Eg kan jo fyrst avkrefte – representanten Breivik flyr svært sjeldan. Eg køyrer bil Ulvik–Oslo, i regelen.

Flyavgifta – eg er veldig glad for det spørsmålet – er eit prima døme på eit grønt skatteskitte i praksis. Me er nøydd til å løysa klimaproblema. Det betyr at forureining kostar, forureining må ein betala for. Meirinntektene me tek inn på ei flyavgift, vert brukte til å stimulera det ein vil ha meir av, altså arbeid, sysselsetjing og verdiskaping, ein reduserer skatten på inntekt, i gjennomsnitt frå 1 000 kr og oppover, ein senkar selskapsskatten med 2 pst., slik at ein gjev både næringsliv og privatpersonar større handlefridom. I tillegg innfører me 25 pst. reduksjon i landingsavgifta, altså flyplassavgifta, for fly som bruker meir klimavennleg drivstoff, for det er jo dagens drivstoff som er hovudproblemet.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:48:14]: Representanten Breivik benyttet anledningen til å beskrive en tid vi har bak oss som en periode i norsk økonomi uten bekymringer. Vel, det må i så fall være fordi de rette folkene har styrt. Jeg synes å minnes en liten hendelse ved årsskiftet 2008/2009 som kunne fått store konsekvenser for norsk økonomi om det ikke hadde vært styrt med fast og tydelig hånd. I den situasjonen vi er i nå, velger Venstre å være med på å vedta et budsjett som øker momsen på hotell, på fotballbilletter, på ferje, buss og tog, på fornøynessparker, på kino og på turistopplevelser. Hvorfor presser Venstre en tjenestesektor med små marginer i en tid der vi trenger å stimulere til flere arbeidsplasser i denne sektoren?

Terje Breivik (V) [11:49:07]: Dette er ein av dei tinga som eg eigentleg er litt lei meg for at me ikkje fekk gjennomslag for i forhandlingane. Som representanten Serigstad Valen garantert allereie har sjekka, var dette ein av dei tinga som Venstre føreslo å reversera i sitt alternative statsbudsjett. Så er det jo sånn, som alle veit som deltek i eit samarbeid, at det er å ta og gje. Dette var eit av dei punkta som me måtte gje oss på i forhandlingsrunden.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:49:49]: Dette er krevede tider. Mange tusen mennesker har mistet jobben det siste året. Mange, mange tusen har kommet til Norge for å søke asyl. Men om vi som er gitt den tilliten det er å sitte på Stortinget og i regjering, sprer uro og etterlater et inntrykk av at vi ikke har styring, kan vi ikke bli overrasket om samfunnet reagerer med frykt.

Høsten 2008 brøt finanskrisen ut, med de katastrofale konsekvensene det hadde for den globale økonomien. Når jeg ser hvordan dagens regjering håndterer utfordringene, kan jeg ikke unngå å tenke at vi skal være glade for at Siv Jensen ikke var finansminister den gangen, og for at Erna Solberg ikke var statsminister den gangen.

Kan noen se for seg konsekvensene om medlemmer av den rød-grønne regjeringen i alvorets stund høsten 2008 hadde rykket ut i media med vidt forskjellige budskap og kranglet for åpen scene og brukt ukesvis på sommel og

politisk spill seg imellom før man presenterte en krisepakke, eller om regjeringen hadde vært mer opptatt av å legge skylden for finanskrisen på den forrige regjeringen eller på noe som noen sa på landsmøtet til Fremskrittspartiet, istedenfor å legge fram konkrete løsninger? En slik reaksjon på finanskrisen hadde vært helt utenkelig, og den ville hatt store skadevirkninger. Men denne høsten har det vært akkurat slik den borgerlige regjeringen har reagert på en serie med krevende situasjoner. Det finnes mange eksempler – alle svært alvorlige – på at regjeringen ligger konsekvent på etterskudd.

Igjen og igjen ble regjeringen advart om at en ekstraordinær flyktningssituasjon var underveis. I fjor stemte flertallet ned forslag om en helt nødvendig styrking av UDI. I sommer var det helt stille, men stadig flere reagerte kraftig på forholdene ved Politiets utlendingsenhet på Tøyen. I august slo Røde Kors alarm. I begynnelsen av september avviste flertallet et krisemøte om situasjonen, mens Justisdepartementet i begynnelsen av september avviste å gi mer penger til PU og UDI – i september. I oktober, mens alle andre hadde fått med seg at langt flere asylsøkere kom til Norge enn det man hadde lagt til grunn, la regjeringen fram et budsjett med kutt i flyktningtilskuddet til kommunene og kutt i tolketjenestene i UDI, ja til og med kutt i bevilgningene til retur av asylsøkere med avslag – i oktober! Først i november kom regjeringens tillegg til statsbudsjettet med en viss realitetsorientering. Prioriteringene som er gjort, tyder på et politisk samarbeid som knaker i sammenføyningene, og som gjør dårlige politiske veivalg. Hvor lurt er det f.eks. å øke hundrevis av millioner kroner i sysselsettingstiltak i kommunene for å betale for flyktningutgifter? Hvor lurt er det å sette en voksende gruppe arbeidsløse opp mot utenlandske flyktninger? Statsministeren sa det selv her i salen i går – at det var greit å kutte de mange hundre millioner kronene som var satt av til sysselsettingstiltak på Sør-Vestlandet, fordi asylmottakene har sysselsettingseffekt. Hva for slags logikk er det? Hva hjelper det de menneskene som har mistet jobben på Vestlandet det siste året? Er det et bidrag til sosial stabilitet å sette disse gruppene opp mot hverandre? Det synes heller å være et bidrag til Fremskrittspartiets langvarige fortelling om at man må velge mellom solidaritet med nordmenn og solidaritet med krigsflyktninger. I en situasjon der vi vet at tusenvis uansett vil få opphold – helt uavhengig av de innstrammingene som er gjort ved grensen, som SV støtter, og helt uavhengig av de innstrammingene som er gjort i integreringen, som vi i SV mener er uklokt – hvor lurt er det å kutte i norskopplæring?

Tidligere slagord om å hjelpe dem der de er, som vi har hørt, ble erstattet med kjempekutt i bistanden, som bare delvis er rettet opp av Kristelig Folkeparti og Venstre. Sjelden har et politisk slagord blitt tømt for innhold så fort som frasen: å hjelpe dem der de er – kanskje med unntak av det nå glemte borgerlige mantraet om gjennomføringskraft. Det er veldig lenge siden jeg har hørt noen fra de borgerlige partiene ytre ordet «gjennomføringskraft» fra denne talerstolen.

At flere vil legge på flukt om FN-leirene i nærområdene ikke klarer å holde det gående, fortreges for å løse kort-

siktige utfordringer. Derfor er det f.eks. slik at regjeringen uten å mukke kan la være å bevilge de 3 mrd. kr til akutt å avhjelpe den humanitære krisesituasjonen i nærområdene til Syria, for pengene må brukes her og nå på kortsiktige løsninger.

Den beste forebyggingen av framtidige konflikter og flyktningkriser er å sørge for at vi skaper en verden uten ressursmangel, uten konflikt om ressurser og uten at millioner av mennesker er nødt til å legge på flukt. Derfor må vi sørge for at klimaendringene ikke river livsgrunnlaget vekk fra millioner av mennesker. Derfor klarer jeg ikke å finne ord for hvor merkelig jeg synes det er å skulle varme opp til klimatoppmøtet i Paris med å tømme Statkraft for milliarder i en manøver som finansministeren beskrev helt tilbake i 2002 som hvitvasking av oljepenger, å kutte i den internasjonale klimabistanden og å avlyse Norges klimamål for 2020.

I det viktigste klimatoppmøtet noensinne er Norge representert ved en klimaminister som har senket ambisjonsnivået på hele Norges vegne, med de signalene det gir i det internasjonale samfunnet. Tine Sundtoft sendes til klimatoppmøtet med et avlyst klimaforlik og milliardkutt i koferten. Det er fullt mulig å prioritere helt annerledes enn dette. Bare ved å legge seg på skattenivået fra 2013 oppstår et helt annet handlingsrom for å løse framtidens utfordringer. Jeg vet hva høyresiden har tenkt å svare da: Du kan ikke svare på finanskrisen eller på utfordringer i arbeidsmarkedet ved å øke skattene. Vel, jeg synes å huske at Kristin Halvorsen og de rød-grønnes håndtering av finanskrisen imponerte betydelig mer enn den nåværende regjeringens håndtering av den økende arbeidsløsheten på Vestlandet, og det med mange milliarder mer i samlet skattenivå.

På den måten kan SV foreslå velferdsreformer som gjør hverdagen enklere for folk flest, selv i krevende tider som nå. På denne måten kan SV foreslå 2 mrd. kr mer til håndtering av asylkrisen og integrering enn regjeringen – bl.a. ved å øke flyktningtilskuddet, sørge for ordentlig bosetting, sørge for ordentlig norskopplæring og sørge for arbeid og utdanning til dem som kommer til Norge. På den måten kan SV foreslå en kraftfull pakke for å bekjempe den stigende arbeidsløsheten. Noen er jo nødt til å gjøre det når regjeringen konstant er på etterskudd og kutter i sine egne tiltakspakker. Nye oppdrag til verftsindustrien, storinnsats for vedlikehold og sysselsetting i kommunene, bedre permitteringsregler for å sikre kompetansen i industrien vår, flere tiltaksplasser, flere studieplasser og en ekstra innsats for arbeidsløs ungdom – alt dette er mulig om man prioriterer noe annet enn skattekutt. På denne måten kan SV ivareta den internasjonale solidariteten i en tid da den trengs som mest.

Det var ikke måte på hvor misfornøyde Kristelig Folkeparti og Venstre var med det meste da den rød-grønne regjeringen styrte. Jeg skal være ærlig: Ofte var jeg enig i kritikken fra Kristelig Folkeparti og Venstre. Det hadde alltid vært mulig å få til mer. Men hva tenker Kristelig Folkeparti og Venstre nå? Jeg hørte en enkeltrepresentant fra Venstre mene at det har skjedd et taktskifte i klimapolitikken siden de borgerlige overtok. Det er for så vidt riktig, for det kut-

tes jo i klimabistand og i finansieringen av fornybar energi i et tempo vi aldri tidligere har sett i Norge. Hva tenker Kristelig Folkeparti og Venstre nå? Avlyste klimamål, et Statkraft som er gjenstand for internasjonal ydmykelse, innstramminger i integreringspolitikken, som er en oppskrift på mer lediggang og mer passivitet, mer ghettotisering, mer sosial konflikt og ikke minst milliardkutt i bistanden – var det dette ambisjonsnivået Kristelig Folkeparti og Venstre hadde da de ønsket seg ny regjering i 2013?

SV kan foreslå bedre velferd og mer omfordeling med en mye lavere oljepengebruk. Jeg er sikker på at Siv Jensen er godt fornøyd med at oljepengebruken øker kraftig hvert år. Men statsministeren kan umulig være komfortabel med dette. Høyresiden i Norge ser ut til å ha glemt noe de snakket mye om før, og det er at man må bake kaka før man fordeler den. Man kan ikke trekke kredittkortet og bruke av framtidige generasjoners sparepenger for å betale for utgifter her og nå, og i hvert fall ikke i et stadig økende tempo. Det finnes mer enn nok penger til omfordeling og til å skape ny velferd og nye arbeidsplasser i Norge i stedet for å bruke av sparegrisen. Man må bake kaka før man fordeler den. På sikt må det bli sammenheng mellom statsbudsjettets inntektsside og utgiftsside, og da må oljeavhengigheten vår ned. Vi må fordele smartere, og vi må omfordele mer. Med sin økning i oljepengebruk gjør regjeringen Norge mer oljeavhengig i stedet, og de minsker ikke minst det handlingsrommet vi har for å drive ordentlig motkonjunkturpolitikk i framtiden, hvis vi måtte trenge det. Og det er alvorlig.

Vi har behov for å omfordele mye mer i Norge. Ulikhet er en av vår tids største utfordringer. Om vi senker skatten på lave og vanlige inntekter, kan vi øke avgiftene på forurensing og skatt på eiendom, uten at det slår usosialt ut. Noen uker før forhandlingene om en skattereform begynner, er det ikke mye å se av verken grønt skatteskitte eller utjevning av forskjeller i flertallets opplegg. Det regjeringen har å komme med, er noen fislete skatte-kutt, der man har råd til en klase bananer eller noe sånt, hvis du sparer en uke. Det SV foreslår, er skatte-kutt som monner på arbeid for å flytte skatt fra arbeid til eiendom, i tråd med de faglige rådene regjeringen har fått, men som de velger å overse.

SV foreslår en politikk som er helt gjennomgående grønn og omfordelende. Det tror jeg andre partier også vil. Jeg vet at mange andre opposisjonspartier tenker det samme. Jeg vet at Senterpartiet tenker det. Jeg vet at Arbeiderpartiet til en viss grad tenker det. Jeg vet at Miljøpartiet De Grønne definitivt tenker det. Men jeg vet at Kristelig Folkeparti og Venstre også tenker det – egentlig. Det er en kjensgjerning at i fordelingspolitikken ville Kristelig Folkeparti og Venstre fått større gjennomslag med oss enn de får med Høyre og Fremskrittspartiet. I bistandspolitikken ville Kristelig Folkeparti og Venstre fått større gjennomslag med oss enn de får med Høyre og Fremskrittspartiet. I klimapolitikken ville de fått mye større gjennomslag om de samarbeidet med oss istedenfor Høyre og Fremskrittspartiet. I integreringspolitikken ville de fått større gjennomslag med oss enn med Høyre og Fremskrittspartiet. Det kan ikke være noe hyggelig å måtte stå her i salen og insistere på at samarbeidet med Høyre og Fremskrittspartiet gir så

stor uttelling – ikke når vi alle kan se fasiten. Vi kan alle se et budsjettforlik som bærer preg av endeløse krangler, drama, sene kvelder, men mangel på ambisjoner. Så min appell til Kristelig Folkeparti og Venstre er følgende – min appell til Syversen, Breivik og Knut Arild Hareide, som sitter her nå, er: Jeg vet at dere har det vondt. Dere trenger ikke å gjøre dette. Bytt side. Lag budsjettforlik med oss neste år – med Arbeiderpartiet, med Senterpartiet, med SV og med Miljøpartiet De Grønne. Landet trenger det. De arbeidsløse trenger det. Klimaet trenger det. De tusenvis som skal integreres, trenger det. De trenger det mye mer enn vi trenger prestisjen av ikke å bytte side midt i en periode. Vi kan ikke ha mer av disse bistandskuttene, denne forurensningen, denne øksingen i solidariteten og disse kuttene i innsatsen for de arbeidsløse på Vestlandet. Bytt side, Knut Arild. Bytt side, Trine.

Budsjettet som vedtas i dag, representerer manglende framtid og tapte muligheter. Det er et budsjett uten ambisjoner, og med masse kortsiktig krisehåndtering, som ikke er fundert i faglige råd. Vi kunne fått flere lærere og hjelpepleiere i kommunene. Vi kunne sørget for at landets kommuner var i forkant med integreringen. Vi kunne satt i gang klimaomstillingen og skapt nye arbeidsplasser. Når flertallet får til så lite som de gjør, er det ikke fordi de mangler penger – pengebruken er jo rekordhøy – men det er fordi de ikke evner å prioritere. Det gjør SV. Derfor tar jeg med glede opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Snorre Serigstad Valen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [12:03:02]: Jeg tenkte jeg først skulle gratulere representanten Snorre Serigstad Valen med å ha blitt ny nestleder i SV, men egentlig bør gratulasjonen gå til SV for et svært godt valg.

I går skrøt SVs nye nestleder til Klassekampen av at de i regjering i snitt økte skatten for såkalte rikinger med 271 000 kr i året. Til tross for dette, og med skattenivået fra 2013 samt det største økonomiske handlingsrommet i historien grunnet høye oljepriser, var arven fra den rød-grønne regjeringen økende arbeidsledighet, økte sykehuskøer, en historisk sterk forverring av konkurranseevenen, synkende produktivitet, 5 000 flyktninger med innvilget opphold boende i kø på asylmottak for bosetting og faktisk 15 000 flere fattige barn enn da de rød-grønne tok over i 2005.

Mer penger og økte skatter er åpenbart i seg selv altså ingen løsning. Hvordan mener SV at økte skatter og avgifter på næringsliv og såkalte rikinger vil bidra til verdiskaping og arbeidsplassene som Norge trenger i framtida?

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:04:05]: Takk for gratulasjonen.

Det er ikke SV som i årets budsjett foreslår å øke skatten for de aller rikeste gruppene med 271 000 kr. Det var den rød-grønne regjeringa som gjennomførte de skatteøkningene da vi styrte. SVs forslag er 268 000 kr, og det er fordi vi i SV også vet å vise moderasjon.

Så er det sånn at produktiviteten ikke er synkende,

og var det heller ikke da de rød-grønne styrte. Produktivtveksten har vært svakt synkende. Men det er ikke sånn at produktiviteten vil gå opp av f.eks. å skape et arbeidsliv med mer midlertidighet, mer usikkerhet og mer deltidsjobb, da går produktiviteten ned.

Det jeg er mest stolt av at SV fikk gjennomslag for i sine regjeringsår, er at forskjellene i Norge gikk ned, andelen fattige gikk ned, og jeg skulle gjerne ha gått mye lenger. Det var også hensikten med mitt utspill i Klassekampen i går å utfordre de andre partiene til å gjeninnføre en skattepolitikk ikke sånn helt i tråd med SVs primærstandpunkt, men i det minste like omfordelende som det vi har hatt i Norge i tidligere tider, da forskjellene var mye mindre.

Kenneth Svendsen (FrP) [12:05:19]: Slutten av innlegget til representanten fra SV minner meg om en stor person som en gang sa: «I have a dream.» Jeg er ikke så sikker på at den blir oppfylt.

I komitémerknadene fra SV står det:

«Dette medlem mener at Norge nå trenger et solidarisk og handlekraftig budsjett, spisset mot tre utfordringer: flyktningstrømmen, klimakrisen og økende arbeidsledighet i Norge.»

SVs svar er da et titalls milliarder kroner i høyere skatter og avgifter for dem som lager arbeidsplasser, slik at de får en vanskeligere jobb med å skaffe arbeidsplasser. Det er etter mitt syn logikk på veldig høyt nivå.

Så er det sånn at regjeringen fikk fjernet båtavgiften, og den foreslår SV å innføre igjen. Det betyr at folk må gå tilbake til å marinisere gamle motorer, beholde motorene mye lenger, istedenfor å skifte til nye motorer med siste teknologi. At SV er kjent for å være motstandere av privat næringsliv, vet jeg, men at de også er det av miljøet, var litt overraskende.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:06:25]: Vi har en helhetlig miljøpolitikk, og det betyr f.eks. at vi synes det grepet flertallet gjør med å øke elavgiften, men ikke CO₂-avgiften, er en merkelig prioritering. De som lager arbeidsplassene i Norge, er ikke de som eier arbeidsplassene. De som lager arbeidsplassene i Norge, er jo folk flest. De som gjør jobben, er de som skaper arbeidsplassene i Norge. De som skaper etterspørsel, er de som skaper arbeidsplassene i Norge. Derfor har vi et skatte- og fordelingsopplegg som fungerer sånn at selv om du kjører dobbelt så mye dieselbil som gjennomsnittet i Norge, selv om du bruker dobbelt så mye strøm som det gjennomsnittet i Norge gjør, og selv om vi innfører en eiendomsskatt i tillegg til grønne avgifter, så går du i pluss med SVs opplegg fordi vi flytter skatt fra dem som har vanlige inntekter, og dem som har lave inntekter, til dem som tjener mest. Det er en politikk som jeg skulle tro Fremskrittspartiet egentlig hadde sansen for – partiet for folk flest, som de sier de er.

Så øker vi også avskrivningssatsene for investeringer i næringslivet og senker tilsvarende i oljenæringen fordi vi har en framtidsrettet næringspolitikk og ikke bare en næringspolitikk som går ut på å kaste penger etter de næringsene som er på vei ned, slik Fremskrittspartiet har.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:07:41]: Representanten Serigstad Valen er ein god talar, og eg kan vel seie at han talte direkte til meg!

Eg har lyst til å utfordre representanten på to ting. Det eine er flypassasjeravgifta, som er eit godt SV-forslag, men i debatten så langt er det SVs raud-grøne vener som taler sterkast imot. Det er Arbeidarpartiet, og det er Senterpartiet. Kva tenkjer representanten Serigstad Valen om omtalen som Arbeidarpartiet og Senterpartiet gir det gode SV-forslaget?

Eit anna eksempel er at me no får to lærarar i første, andre, tredje og fjerde klasse. Det er òg ein politikk som Kristeleg Folkeparti og SV har stått saman om, og som me no får gjennomslag for.

Eg skulle gjerne høyrte tanken om dei to forslaga opp mot det budsjettet me no ser.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:08:39]: Jeg vil gratulere Kristelig Folkeparti og Venstre med gjennomslag for flypassasjeravgiften, selv om den er oppkalt etter Limi – æren må deles. Og for å være helt ærlig, jeg synes det er litt pinlig at både Senterpartiet og Arbeiderpartiet så til de grader kjører på mot flypassasjeravgiften. Arbeiderpartiet har et landsmøtevedtak på at de skal utrede den selv, og den trengs for å sørge for et mer klimavennlig samfunn.

Vi valgte å øke CO₂-avgiften i stedet i vårt avgiftsopplegg i fjor, vi foreslo flypassasjeravgift i fjor, og det er fordi vi vil synliggjøre ulike måter å gjennomføre det grønne skiftet på i hvert av våre alternative statsbudsjett. Men vi støtter helhjertet innføringen, og vi fremmer også et forslag om å differensiere mellom distrikt og store byer, som jeg håper Kristelig Folkeparti til gjengjeld vil støtte.

Så vil jeg også gratulere med flere lærere. Det er en sak vi begge brenner for, og derfor gjentar jeg min oppfordring: Bytt side, Hareide! For hvis vi jobber sammen, kan vi jo i tillegg til flere lærere, flypassasjeravgift og bedre klimapolitikk øke bstanden istedenfor å kutte i den og øke tiltakene for de arbeidsløse på Sør-Vestlandet istedenfor å kutte.

Iselin Nybø (V) [12:09:52]: Jeg vil også benytte anledningen til å gratulere representanten Serigstad Valen med valget som nestleder – et godt valg for SV.

Så har jeg lyst til å snakke litt om universiteter og høyskoler. I 2012 kom det ut en rapport som het Etterspørsel etter og tilbud av stipendiatstillinger frem mot 2020. Der framgikk det at vi har et behov i Norge for rundt 300–400 stipendiater årlig. Det betyr at vi ligger langt bak hvis vi setter det som mål. Og når jeg ser på SVs budsjettforslag, er det vel og bra at de har satset på både FRIPRO og Forskningsrådet på Grunnforskning og Strategiske satsinger, men jeg kan ikke se at SV har lagt inn penger til basisbevilgninger, til stipendiater eller til post doc.-stillinger. Mitt spørsmål er: Er det ikke litt stusslig ikke å satse på noe så viktig som stipendiater, post doc.-stillinger og basisbevilgninger til universitetene og høyskolene våre?

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:10:55]: Jeg vil takke for gratulasjonen. Og så vil jeg advare litt mot at Venstre

av alle akkurat i denne budsjettdebatten bruker begrepet «stusslig», med et budsjett med så betydelige og historisk store kutt i f.eks. bistand, i klimainnsats, og med støtte til en regjering som nå har avlyst Norges klimamål.

Så er det helt riktig at ikke alle våre punkter i høyere utdanning og forskningspolitikk er inne i vårt alternative budsjett i år. Det er fordi vi prioriterer hardt. Vi velger å bruke 7 mrd. oljekroner mindre enn regjeringen i en tid der vi også måtte dekke inn ikke bare 9,5 mrd. kr til økte flyktningutgifter, men mye mer, siden vi mener at tilleggsproposisjonen til regjeringen er underfinansiert.

Men som jeg også påpekte selv, er det en kraftig økning til fornybar forskning. Vi øker i grunnforskningen til Forskningsrådet. Vi er stolt av det budsjettet vi har lagt fram, men jeg slutter meg til representanten Nybøs ønske om også å styrke innsatsen for stipendiater.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Rasmus Hansson (MDG) [12:12:07]: Miljøpartiet De Grønne og vårt budsjetts rolle i norsk politikk er å vise at mer ambisiøse og mer forpliktende grep for endring i retning av en grønn økonomi er både nødvendig, mulig og effektivt.

Hvis vi skal holde den globale oppvarmingen under 2 grader, har verden 20 år igjen med dagens utslippsnivå før alle kullkraftverkene i Kina må være borte eller ha nullutslipp, og Norge, India, Ukraina, Venezuela, Sør-Afrika osv. må ha gjennomført full overgang til en fornybar energi- og transportsektor. Det kommer vi ikke til å klare. Dermed vet vi definitivt også at kostnadene, både de menneskelige og de økonomiske, blir enorme og stadig større for hvert år vi utsetter klima- og miljøinnsatsen. Årets norske finansdebatt må måles mot disse framtidskostnadene.

Det virker selvsagt ensopret at Miljøpartiet De Grønne nok en gang terper på klima og miljø når vi skal debattere selveste statsbudsjettet, mens ledigheten vokser, flyktningsspørsmålet er akutt og den sikkerhetspolitiske agendaen er mer problematisk enn på lenge. Poenget er selvfølgelig at miljøutfordringene er så grunnleggende, og at miljø-, klima-, ledighets-, flyktning- og sikkerhetspolitikk henger stadig sterkere sammen. Forhåpningene om at vi kan holde klima- og miljøtiltakene på sparebluss mens vi fikser ledighet og flyktninger, blir mer feil for hvert år som går. Miljø- og klimaproblemene er innebygde resultater av måten vi har planlagt, budsjettet og drevet økonomien vår på i mange tiår. Det Norge står overfor, er altså at vi i løpet av noen tiår må omstille oss til en fossilfri verden og en eller annen form for sirkulær økonomi. Veldig lite taler for at vi klarer å gjennomføre sånne endringer med de marginale justeringene som tradisjonell årlig budsjettering har gjort oss vant til – særlig ikke når flertallet har latt være å bruke de siste tiårenes eksepsjonelt stabile velferdsperiode til å gjennomføre noen som helst endringer av betydning.

Årets samarbeidsbudsjett inneholder nye grep for næringsliv og flyktninger, som Venstre og Kristelig Folkeparti skal ha ros for, og som Høyre og Fremskrittspartiet skal

ha ros for å godta. Flybillettavgift og mer til belønningsordninger for kollektivtransport og skogvern er bra, men som vanlig er hovedpoenget at budsjettet samtidig inneholder prioriteringer og kutt som virker rikelig i motsatt vei. Norge får enda en gang et statsbudsjett uten det minste hint om hvor mye klimagasser Norge faktisk skal slippe ut i 2016. I stedet vedtas en eksplosiv vekst i bevilgningene til motorveier, mange milliarder kroner i subsidier til produksjon av olje og gass og et historisk dypt kutt i bistanden, inklusiv klima- og miljøformål.

Derfor legger De Grønne fram et alternativt statsbudsjett der vi foreslår et grønt skattesifte på 30 mrd. kr, hovedsakelig miljøavgifter, vi foreslår å begynne en utfasing av det Det internasjonale pengefond anser som 20 mrd. kr i oljesubsidier, og vi foreslår å flytte 5 mrd. kr fra veibyging til miljøvennlig transport. Vi tar på alvor at det er vi som skal hjelpe mennesker på flukt, og at hjelp til andre på sikt er investeringer vi selv vil tjene på. Det vil vi ikke gjøre ved å ta penger fra hjelp til andre fattige mennesker, og derfor skjærer vi styrker vi bistandsbudsjettet.

Vi mener det er feil å innbille folk at forutsetningene for å gjennomføre et grønt skifte er at det skal skje uten merkbare kostnader og konsekvenser. Vi ser ingen grunn til å late som om det grønne skiftet kan være gratis eller risikofritt, men vi peker først og fremst på at det ligger store, ubrukte muligheter til effektiv endring med positiv effekt innebygd i dagens budsjettering.

Den norske avgiftspolitikken er et eksempel. I dag er den i stor grad en sum av historiske tilfældigheter, og i et miljøperspektiv er den stort sett på bærtur. For eksempel lever næringsliv og folk flest aldeles utmerket med veldig høye avgifter på biler og alkohol, men når det foreslås en miljøavgift på nivå med en halvliter øl på klimamessig grovt underprisede flyreiser, hopper Senterpartiet, Arbeiderpartiet og NHO rett av hengslene. Men antall flyreiser må ned hvis vi skal greie å få ned utslippene i transportsektoren. Derfor foreslår De Grønne en flyseteavgift ikke i størrelsesorden med en halvliter pils, men med en flaske whisky – vel å merke med skjerming for områder med dårlig kollektivalternativ. En slik avgift vil gjøre det vi må gjøre, nemlig å redusere antall flyreiser, men den vil også ta inn så mye penger at man kan bruke dem til noe viktig, nemlig å fullfinansiere flyktningregningen på omtrent 9,5 mrd. kr.

Dette er ett av mange eksempler på muligheter. Vi har derfor store forventninger til at den grønne skattekommissjonen virkelig vil se på mulighetene som ligger i å bruke skatter og avgifter langt mer systematisk for å vri næringsliv, forbruk og atferd i grønn retning.

Høyre og andre har selvsagt rett i at vi ikke bare kan omstille landet med å bruke mer og mer avgifter. Poenget med å ta inn noe mer avgifter og skatter er ikke at staten skal ese ut, men å reinvestere dette i ny næringsutvikling og nye arbeidsplasser. Så i tillegg til å redusere oljepengebruken, øke bistanden og ta ganske mange store miljøgrep, vil Miljøpartiet De Grønne investere 8,5 mrd. kr i framtidens grønne næringsliv.

Regjeringen viser stor og fortjenstfull vilje til satsing på forskning. Innovasjon og gründervirksomhet blir støttet

på en bedre måte enn før, og det blir produsert mye kunnskap, nye teknologiske konsepter og mange muligheter. Men når Norge kommer til det punktet hvor disse ideene trenger kapital for å bli kommersialisert, har norsk politikk tradisjonelt kastet kortene og overlatt den videre utviklingen til marked og teknologinøytrale ordninger som gjør prioriteringene. Resultatet av det er, som vi ser, magert. Det hjelper lite at vi utvikler ideer når sluttresultatet er at Statoil må ta med seg sin banebrytende Hywind-turbin til den andre siden av Nordsjøen for å få britisk statsstøtte til kommersialisering i stor skala, og det er britene som får arbeidsplassene og skatteinntektene.

Derfor foreslår Miljøpartiet De Grønne konkrete grep for grønn næringsutvikling på fire områder:

- Vi gjør det lettere å starte nye bedrifter i Norge. Vi gir selvstendig næringsdrivende rett på minstefradrag på lik linje med arbeidstakere.
- Vi foreslår omfattende satsing på bioøkonomi for å øke kommersialisering av biobasert verdiskaping, og vi foreslår opprettelse av et Bionova, etter modell av Enova, for å sette penger og system bak biosatsingen.
- Vi foreslår tiltak som vil utløse store investeringer i fornybar energi og energieffektivisering.
- Og vi foreslår grep for å bygge opp den maritime næringen i Norge ytterligere.

Flere talere har vært inne på at høstens budsjett er en forsmak på en framtid med tøffere prioriteringer for norske finanspolitikere. Å ta imot 10 000 mennesker på flukt fra krig og nød er noe vi risikerer å fortsette å oppleve mye av i årene som kommer. De Grønne er klar til å være med på tøffe prioriteringer, men vi er ikke klar til å være med på prioriteringer som er det samme som å skyte oss selv i foten. Bistandsbudsjettet er et verktøy for å hindre mennesker i å måtte dra på flukt. Et historisk kutt i bistanden innen miljø, klima og grønn energi på 5–6 pst., er å skyte seg selv i foten. Miljøpartiet De Grønne mener dette kuttet er alvorlig i seg selv, men det er også en illevarslende type prioritering med tanke på at livreima må strammes inn generelt i budsjettene som kommer.

Miljøpartiet De Grønne legger i dag fram et budsjettforslag som investerer mer i oppbygging av framtidens næringsliv, med mer i kutt i klimagassutslipp og mer til bevaring av natur og helse, samtidig som vi begynner å trappe ned oljeavhengigheten og pengebruken for å finansiere kostnadene til flyktningene, på en måte som gir klimagevinster. Vårt budsjett blir ikke vedtatt i dag, men vi er sikre på at ideene vi sår her, kommer til å dukke opp i andre partiers budsjett i årene som kommer. Jeg tar derfor opp Miljøpartiet De Grønnes forslag.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Prableen Kaur (A) [12:21:36]: I sitt alternative budsjett skriver Miljøpartiet De Grønne at livskvalitet, langsiktighet og bærekraft er viktigere enn privat forbruk. Nordmenn har et høyt forbruk. Mye av dette forbruket bør

bli mer miljøbevisst, og noe av det kan kanskje reduseres fordi det er unødvendig.

Jeg synes det er positivt at Miljøpartiet De Grønne gjennom sitt budsjett prioriterer dette. De velger å flytte nærmere 30 mrd. kr for å endre forbruksmønsteret vårt. Reduksjon i forbruket krever en holdningsendring, og denne skjer over tid. Det innebærer mer kunnskap, og det innebærer flere prioriteringer. Det virker litt som om Miljøpartiet De Grønne legger til grunn gjennom sitt budsjett at denne holdningsendringen vil skje over natta. Mitt spørsmål til representanten Hansson er: Hvor realistisk er dette?

Rasmus Hansson (MDG) [12:22:22]: Takk til representanten Kaur for å ta opp et kjernespørsmål for Miljøpartiet De Grønne, nemlig vår grunnleggende avhengighet av materielt forbruk. Miljøpartiet De Grønne tror ikke at endringer kan skje over natten, men vi tror heller ikke at endringer kommer til å skje hvis man ikke prøver å starte dem.

Poenget med den måten vi budsjetterer på, som antagelig må forsterkes i årene som kommer, er å gjøre det som andre partier hittil ikke har gjort, nemlig å begynne å ta tak i og bruke bl.a. avgiftssystemet til forbruksvridning mot et grønnere forbruk. Vi har mulighetene gjennom avgiftssystemet, men det er muligheter som blir brukt veldig lite, som vi viser at kan brukes på en måte som fungerer, og som vi selvfølgelig også håper at Arbeiderpartiet vil se nævere på i årene og månedene som kommer.

Mudassar Kapur (H) [12:23:30]: Tidligere i år var Miljøpartiet De Grønne med på det såkalte Syria-forliket, og en av de tingene de fikk veldig mye skryt for, var nettopp at de var med på å ta ansvar i en viktig og kritisk situasjon. Så har vi, som storting, i løpet av høsten også måttet forholde oss til prisen vi må betale for denne krisen, og hvordan vi skal håndtere den. Der har Miljøpartiet De Grønne valgt å stille seg utenfor og vil ikke ta ansvar for å være med på å ta de viktige løftene og har dermed også meldt seg ut av hele integreringsdebatten.

Jeg har også sett litt på deres alternative statsbudsjett, og der vises det først og fremst til avgiftsøkninger når man skal få til inndekning. Da lurer jeg på: Hvilke avgifter vil Miljøpartiet De Grønne sette ned hvis asyltilstrømmningen skulle avta?

Rasmus Hansson (MDG) [12:24:34]: Når det gjelder spørsmålet om deltagelse i et flertall for en videreutvikling av flyktningpolitikken, har representanten Kapur fullstendig rett i at vi var veldig opptatt av å delta, både i forrige forlik og i forhandlingene denne gangen, men vi var veldig skuffet over at man i de forhandlingene vi hadde denne gangen, blandet inn tiltak som svekker integreringen, i tillegg til de tiltakene som vi støttet, som var effektive når det gjaldt å håndtere situasjonen på grensa. Vi ville gjerne ha vært med på å ta ansvaret for en mer effektiv håndtering av situasjonen på grensa – mottak av flyktninger – men vi kunne ikke være med på en innblanding av ting som vil svekke integreringen, og som faktisk kommer til å øke

kostnadene ved flyktninghåndteringen i Norge i årene som kommer. Hadde vi sluppet det, hadde vi stått her sammen om en effektiv mottakspolitikk.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:25:47]: Noko av det som eg synest har vore så bra med Miljøpartiet Dei Grøne, er at dei har greidd ein ganske vanskeleg kombinasjon, ved å vere eit friskt opposisjonsparti og samtidig vere med og ta ansvar.

Eg høyrer at representanten Hansson gir skryt for flypassasjeravgifta som er komen, men han ønskjer ho på eit langt høgare nivå. Han antydar ei whiskyflaske – det er eg litt usikker på kor mykje er, men i størrelsesorden 300–600 kr etter det eg høyrer.

Mitt spørsmål er: Trur representanten Hansson at det er eit godt utgangspunkt å begynne med ei avgift på eit så høgt nivå? Dette er altså første gongen me innfører ho. Me begynner no med eit nivå på 80 kr, òg fordi me ikkje aner alle konsekvensane av det. Er det riktig å ta eit så stort steg allereie det første året? Det er mitt spørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [12:26:46]: Representanten Hareide har selvfølgelig et poeng i at det vil ha en sjokk-effekt å innføre et avgiftsnivå som det Miljøpartiet De Grønne foreslår. Men som jeg sa, er vårt budsjett et forsøk på å beskrive hva som må gjøres, hva som kan gjøres, og hva som vil ha effekt. Og når man ser på hvordan flyreiser er priset i Norge i dag, hvor det koster et par hundrelapper å dra på helgetur til London for å drikke øl for vesentlig mer enn flybilletten koster, betyr det at dette er kostnader som ikke er i nærheten av å betale for miljøkostnadene, og som må være langt høyere hvis de skal gjøre det.

Vi antyder et nivå som begynner å ligne på det avgiftsnivået som også Kristelig Folkeparti må legge seg på hvis det skal bli effektivt. Sannsynligvis vil nivået være enda mye høyere hvis flybilletter skal koste som miljøkostnadene.

Så dette er en invitasjon til andre til å se på realitetene i avgiftsbehovet, og til å se på gevinstene av å bruke miljøavgifter effektivt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Siv Jensen [12:28:20]: Vi er inne i utfordrende tider. Mange mennesker er på flukt, og den sikkerhetspolitiske situasjonen er vanskelig. Samtidig som vi opplever en stor tilstrømning av asylsøkere, butter det imot i vår egen økonomi. Folk mister jobben, og bedrifter utfordres.

Jeg er glad for at Stortinget har kommet til enighet om innstramningstiltak på asylområdet, slik at vi kan få kontroll på tilstrømningen.

Dagens asylpolitikk er ikke tilpasset dagens virkelighet, og asylkrisen har vist at grunnleggende endringer er helt nødvendig. En strengere og mer rettferdig asylpolitikk er første skritt i riktig retning, men det betyr ikke at vi er i mål.

Norge har sendt et tydelig signal om en strammere asylpolitikk, og vi forventer at tilstrømningen vil gå ned. Men

det vil fortsatt være behov for å følge utviklingen rundt oss. Alle er vi enige om at vi skal ha tilstrekkelige og verdige ordninger for dem som søker asyl, men vi kan ikke ha ordninger som er så gode at flere enn det som er naturlig, velger Norge som mottaksland.

Fremover blir integrering helt sentralt for å håndtere situasjonen. Målet må være at de som får opphold, raskt lærer seg norsk og kommer ut i arbeid. Høy yrkesdeltagelse, både blant innvandrere og andre, er en forutsetning for at vi skal kunne opprettholde vårt velferdssamfunn.

Vi kan ikke lykkes med integreringen hvis vi ikke løser utfordringene vi står overfor i vår egen økonomi. Lavere vekstbidrag fra oljenæringen er en varig, strukturell endring. Selv om oljenæringen vil være svært viktig for norsk økonomi i mange år fremover, vil den ikke lenger være en vekstmotor for fastlandsøkonomien. Hovedsvaret kan ikke da være kortsiktige tiltak. En storstilt utbygging av offentlig sektor kan heller ikke være svaret. Norge er allerede blant OECD-landene som har det høyeste nivået på offentlig sysselsetting.

Hovedsvaret må være tiltak for vekst i private, konkurranseutsatte næringer. Vi må skape mer nytt. Flere av oss må etablere nye bedrifter. Og flere nystartede bedrifter må vokse mer.

Da må vi tenke lenger enn bare ett år. De sentrale grepene i regjeringens budsjettforslag er tiltak som fremmer vekst og sysselsetting i norsk økonomi, ikke bare neste år, men i flere år fremover.

Budsjettet for 2016 er et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Vi satser på investeringer i samferdsel, forskning og innovasjon, kunnskap og vekstfremmende skattelettelser.

I arbeidet med tilleggsnummeret har regjeringen hatt to mål. Det ene har vært å komme med konkrete tiltak som kan redusere tilstrømningen, det andre er å håndtere finansieringen av situasjonen Norge står overfor, uten å svekke velferdstilbudet for folk flest og innsatsen for arbeid, aktivitet og omstilling.

Skattereformen er det viktigste strukturpolitiske grepet for å skape nye arbeidsplasser. Reformen innebærer først og fremst lavere skatt for selskaper, men vi senker samtidig skatten for vanlige folk for å bidra til at flere ønsker å jobbe mer.

Et skattesystem som gir økt konkurransekraft i norske bedrifter og gode insentiver til å spare, investere og arbeide, vil lette nødvendige omstillinger og øke produktiviteten i økonomien. Med de økonomiske utfordringene landet nå møter, er en skattereform med reelle skattelettelser det korrekte svaret for å skape nye arbeidsplasser.

Fallet i oljeprisen har bidratt til at norsk økonomi nå er inne i en lavkonjunktur. Veksten i fastlandsøkonomien har avtatt, og mange opplever nå utrygghet for jobbene sine. De siste tallene fra Nav understøtter bildet vi har sett det siste året, med store regionale forskjeller i antall arbeidsledige. Det er særlig på Sør- og Vestlandet og for ingeniører og andre grupper som har jobbet med å levere varer og tjenester til oljevirksomheten, at ledigheten har økt. I flere andre sektorer og deler av landet har ledigheten vært uendret eller gått ned.

I denne situasjonen er det riktig å bruke finanspolitikken til å stimulere aktivitet og sysselsetting og til å motvirke arbeidsledighet. For 2016 legger regjeringen opp til en økning i bruken av olje- og fondsinntekter på 0,7 pst. av bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge, som er høyere enn gjennomsnittet de siste årene. For å bidra til økt sysselsetting på områder som er særlig rammet av tilbakeslaget, foreslo regjeringen i budsjettet en målrettet tiltakspakke på 4 mrd. kr. Pakken består av bevilgninger til å pusse opp sykehus, skoler og skip, vedlikehold av veier, innovasjon og flere tiltaksplasser for arbeidsledige. Det er tiltak som kan gi rask effekt, og som enkelt kan trappes ned når konjunktorene bedres.

Gjennom budsjettforhandlingene har noen tiltak i pakken fått en annen innretning, men hovedlinjene i tiltakspakken ligger fast. Innenfor samferdsel vil en større del av vedlikeholdet skje på jernbane enn på vei. Men pakken gir fremdeles økt aktivitet, og regjeringen har lagt vekt på å målrette tiltakene til de fylkene som i størst grad merker økende ledighet.

Samlet sett virker den økonomiske politikken nå kraftig. Pengepolitikken er førstelinjeforsvaret når økonomien møter motstand, og styringsrenten er satt ned til rekordlave 0,75 pst.

Lav kronekurs er velkommen drahjelp for varer som skal ut i verden, og et konkurranseutsatt næringsliv som må omstille seg. Samtidig har veksten hos våre handelspartnere tatt seg litt opp de siste årene, og vi venter ytterligere oppgang neste år. Det er bra for oss. Vi ser nå at eksporten fra fastlandet øker, og at aktiviteten innen reiselivsnæringen tiltar.

Det er usikkerhet om den videre utviklingen i norsk økonomi. Forhåpentlig er 2016 et unntaksår. Når veksten i økonomien tar seg opp og arbeidsledigheten igjen går ned, vil tiltakspakken for økt sysselsetting kunne reverseres og innfasingen av oljeinntekter komme mot et mer normalt nivå.

Jeg registrerer at enkelte kritiserer regjeringen for å bruke for mye oljepenger. De alternative budsjettforslagene viser likevel små forskjeller, særlig når det tas hensyn til at deler av inndekningsforslagene er urealistiske. Den store forskjellen mellom oss og Arbeiderpartiet er at de foreslår store skatteøkninger i en krevende tid og vil bruke alt på økte offentlige utgifter. Det er en feilslått politikk. Det bidrar ikke til omstilling, og det styrker ikke vekstevnen.

Da handlingsregelen ble innført i 2001, var en samlet finanskomité enig om at økt oljepengebruk burde gå til områder som øker vekstevnen i norsk økonomi. Vi nevnte spesielt skattelettelser, samferdsel og kunnskap. Denne regjeringen tar det på alvor. Satsing på samferdsel og kunnskap har vært en hovedprioritering for oss så lenge vi har sittet i regjering. Vi har brukt mye mer av handlingsrommet i budsjettene til disse vekstfremmende formålene enn det den forrige regjeringen gjorde. I dagens situasjon er det viktigere enn noen gang å prioritere nettopp disse områdene, slik vi gjør i budsjettet for 2016.

Regjeringens politikk bygger på en mest mulig effektiv bruk av fellesskapets ressurser. Vi har satt i gang store,

viktige reformer innen kommunene, politiet, universitets- og høyskolesektoren og samferdselssektoren.

For å øke produktiviteten i norsk økonomi gjennomfører vi forenklinger for næringslivet, vi styrker konkurransepolitikken og effektiviserer skatteinnkrevingen, og vi satser på digitalisering av offentlig sektor. Og vi viderefører avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen i offentlig sektor som vi innførte i fjor. Sammen med skattereformen og satsing på vekstfremmende områder er det disse strukturpolitiske grepene som svarer på utfordringene norsk økonomi står overfor i årene som kommer.

Det viktigste for regjeringen er at flest mulig har en trygg jobb å gå til. Vår fremste utfordring nå er å skape vekst i private, konkurranseutsatte næringer. Derfor satser regjeringen på langsiktige tiltak. Vi har staket ut en ny og bedre kurs for norsk økonomi.

Jeg er glad for at de fire samarbeidspartiene har kommet frem til en enighet om budsjettet for 2016. Det er et budsjett som ivaretar hovedtrekkene i det budsjettforslaget regjeringen la frem, hvor hovedmålet nettopp var å sikre arbeid, aktivitet og omstilling. Man har sikret hovedinnretningen i den kortsiktige tiltakspakken, og man har lagt vekt på de langsiktige omstillingsutfordringene. Man har bidratt til å gi målrettede skattereduksjoner som kan stimulere til nye investeringer i norsk næringsliv i årene fremover.

Jeg er veldig glad for den enigheten vi nå ser. Det sikrer landet et godt budsjett, og – ikke minst – det sikrer oss god styringskraft inn i et vanskelig år.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marianne Marthinsen (A) [12:38:19]: I valgkampen varslet både statsministeren og finansministeren en tiltakspakke mot ledighet. Det virket som om det viktigste med den var at den skulle være større enn Arbeiderpartiets – og ikke nødvendigvis innholdet. Jeg må innrømme at vi stusset litt da det viste seg at tiltakspakken stort sett besto av regjeringens vedlikeholdsbudsjett, men jeg lar akkurat det ligge nå. Vedlikehold er bra. Vi kommer til å stemme mot det meste av det. Men representanter fra regjeringspartiene kommer til å ende med å stemme mot flere av disse postene nå i kveld – poster som ble solgt inn som ekstraordinære sysselsettingstiltak – fordi de har forsvunnet ut, enten gjennom tillegget eller forliket.

Stavanger Aftenblad har prøvd å spørre Finansdepartementet om hvor stor tiltakspakken nå er, og det har de ikke fått svar på. Derfor prøver jeg meg her. Spørsmålet til finansministeren er: Hvor stor er regjeringens tiltakspakke etter tillegg og forlik?

Statsråd Siv Jensen [12:39:25]: La meg først si at jeg reagerer på forsøkene på å spre usikkerhet knyttet til tiltakspakken, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har gått i bresjen for de siste dagene. Vi er faktisk inne i en situasjon hvor det er svært viktig at mennesker på Sør- og Vestlandet som nå opplever økt usikkerhet, vet at Stortinget følger på med vedtak som vil sikre en god og virksom tiltakspakke for 2016.

Som jeg sa i mitt innlegg, er hovedtrekkene i tiltakspak-

ken opprettholdt gjennom budsjettforhandlingene i Stortinget. Jeg har lyst til å minne representanten Marthinsen om at tilleggsnummeret som regjeringen også la frem for Stortinget, har betydelige sysselsettingseffekter. Jeg mener, oppriktig talt, at vi i den situasjonen som vi er i nå, må klare å heve blikket og være opptatt av at vi både skal levere på de kortsiktige grepene som demmer opp for økt arbeidsledighet, og på de omstillingstiltakene som er helt avgjørende for den langsiktige utviklingen av norsk økonomi.

Marianne Marthinsen (A) [12:40:31]: Jeg får ikke svar på spørsmålet her.

Jeg er generelt imot å spre usikkerhet. Derfor har vi gått inn og sett på hva som faktisk foregår på de ulike budsjettpostene. Vi ser at engangstilskuddet til vedlikehold i kommunene på 500 mill. kr er borte, vedlikeholdet av riksveinettet er kuttet med 340 mill. kr, forskjellige vedlikeholdsinvesteringer i sykehusbygg er kuttet med 25 mill. kr, fornying og programområdetiltak på riksvei er kuttet med 150 mill. kr, vedlikehold og rehabilitering, herunder fengsler, er kuttet med 70 mill. kr, forsering av kartleggings- og flomsikringsprosjekter er kuttet med 50 mill. kr, vedlikehold og oppgradering av forskningsfartøy er kuttet med 100 mill. kr – og det er flere poster.

Det er helt riktig at det er noe mer på jernbane, men til sammen summerer dette seg til kutt på rundt 1 mrd. kr i det som har vært fremmet som sysselsettingstiltak. Kan finansministeren i det minste bekrefte om disse tallene er riktige eller ikke?

Statsråd Siv Jensen [12:41:32]: La meg først si at det er nesten utrolig at Arbeiderpartiet prøver å kritisere flyttingen av samferdselspenger fra vei til jernbane som er gjort i budsjettforliket, når de i sitt eget alternative budsjettforslag reduserer veisatsingen mer enn det. Det er sannheten.

Så er det sånn at det samarbeidspartiene har gjort gjennom budsjettforliket, er ikke å kutte i tiltakspakken, men de har omfordelt til hvilke områder sysselsettingseffekten skal gå.

Med all respekt, jeg mener det jeg sa i sted. Jeg advarer mot å spre usikkerhet rundt tiltakspakken, som Arbeiderpartiet nå gjør. Dette er en god og treffsikker tiltakspakke som særlig ivaretar Sør- og Vestlandet på en god måte, og som i tillegg har sterk sysselsettingseffekt på en lang rekke andre områder.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:42:37]: Når man ser på forliket, må man faktisk også se på hvor man putter inn penger, og det er på områder som vil gi betydelig sysselsettingseffekt også på Sør- og Vestlandet. Man kan f.eks. ikke både si – som andre tidligere – at det kuttes på regionale utviklingsmidler, og så beklage at de kommer tilbake igjen i et forlik. Så akkurat nå er jeg mer enig med finansministeren.

Jeg ble litt oppøst av dette – men oljepengebruken har jeg lyst til å komme litt tilbake til, fordi finansministeren sier at forhåpentligvis er 2016 et unntaksår når det gjelder

økonomien. Og når du ser nasjonalbudsjettet og framskrivninger, så er det det man også sier der i de dokumentene. Er finansministeren beroliget av utviklingen etter at budsjettet ble lagt fram når det gjelder den langsiktige virkningen av den utfasingen som vi nå ser av en del oljerelatert industri?

Statsråd Siv Jensen [12:43:47]: Jeg mener at den fremforhandlede budsjettenigheten ivaretar hovedtyngden av de virkemidler regjeringen mener var nødvendige å iverksette for 2016, for å løse de kortsiktige utfordringene, men særlig for å løse de langsiktige utfordringene. Så jeg er veldig glad for den enigheten som ligger der. Men jeg tror vi må ta inn over oss at utfordringene for olje- og gassrelatert næringsliv er store, og prognosene for investeringene er jo ikke gode i det korte bildet. Så det vi må håpe, er at dette stabiliserer seg fort, slik at vi kan få normalisert vekstutsiktene for norsk økonomi. Men jeg sier: Jeg håper jo at 2016 blir et unntaksår og at vi ser en mer normal konjunkturutvikling igjen i 2017. Men det gjenstår å se. Derfor er det viktig at de virkemidlene vi nå er blitt enige om, får virke.

Geir Pollestad (Sp) [12:44:53]: I oktober var finansministeren veldig godt i stand til å si at tiltakspakken var på 4 mrd. kr, bl.a. 500 mill. kr til byggetiltak som kommunene skulle ha ansvar for. Da snekkerne hadde funnet fram sag og hammer, var det 0 kr igjen til formålet. Så beskylder finansministeren opposisjonen for å spre usikkerhet. La meg gjøre det tindrende klart: Det eneste som sprer usikkerhet for de arbeidsledige på Vestlandet, er at landets finansminister ikke vet hvor stor tiltakspakken er. Kan Stortinget få et svar: Hvor stor er tiltakspakken? Den var 4 mrd. kr i oktober, det var Finansdepartementet i stand til å regne ut. Hvor stor er den i dag? Det forventes det et svar på.

Statsråd Siv Jensen [12:45:46]: Jeg mener at jeg svarer på det allerede i innlegget mitt, for jeg sa at hovedtrekkene i regjeringens tiltakspakke ligger fast, men at man gjennom de forhandlingene som har skjedd i Stortinget, har omprioritert fra noen formål til andre formål, men likevel med god sysselsettingseffekt for å møte ledighetsutfordringen på kort sikt.

Så er det jo sånn at det er mange andre tiltak i budsjettet som også vil virke. Det er jo ikke slik at det er underordnet med rekordbevilgninger til samferdselsinvesteringer og vedlikehold. Det er jo ikke underordnet at også tiltakene som er kommet i tilleggsnummeret knyttet til å håndtere asyl- og flyktningstrømmen, også har sysselsettingseffekt. Så jeg mener at vi samlet sett gir gode bidrag til norsk økonomi for 2016 som vil styrke sysselsettingen på kort sikt – men enda viktigere: løse de mer langsiktige omstillingsutfordringene. Jeg hadde jo håpet at også Senterpartiet var opptatt av å heve blikket og se på de langsiktige utfordringene som norsk økonomi står overfor.

Terje Breivik (V) [12:47:04]: Det er fantasifulle spørsmål fra samarbeidspartia i dag! I dag gjer me opp budsjettet for 2016 med ein rekordhøg oljepengebruk, og me

aukar utgiftssida i eit statsbudsjett som frå før er svært, svært stort, uansett kva for samanliknbare land me ser det opp imot.

I tilleggssnummeret frå regjeringa skriv regjeringa sjølv at stimulering av økonomien gjennom statsbudsjettet nå balanserer hårfint med tanke på dei to viktigaste drivarane me har for næringslivet, kronekurs og rentenivå, i disfavør av norsk næringsliv og verdiskaping. Så spørsmålet er kort og godt om ministeren er samd med Venstre og sitt eige ekspertutval i at dagens oljepengebruk ikkje er berekraftig framover?

Statsråd Siv Jensen [12:47:57]: For det første har jeg opplevd at alle som har gitt sine kommentarer til statsbudsjettet fra utsiden, mener det er et budsjett som er godt tilpasset de utfordringene norsk økonomi står overfor. Og jeg mener helt oppriktig at når vi lager et budsjett, må vi først ta inn over oss hvilke økonomiske utfordringer norsk økonomi står overfor, for deretter å vurdere hvilke virkemidler vi skal iverksette. Sånn sett er dette et budsjett som er ekspansivt, men som treffer godt de utfordringene norsk økonomi møter.

Også det ekspertutvalget som representanten henviser til, har jo pekt på betydningen av å ta hensyn til konjunkturutviklingen, og det mener jeg vi må gjøre hvert eneste år når vi lager budsjett. Men, som jeg også sa i mitt innlegg, gitt at situasjonen nå normaliserer seg, så betyr jo det at vi kan trekke ned effekten f.eks. av tiltakspakken, som har en sterkere etterspørselsstimulans på økonomien enn en ville hatt uten.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:49:06]: Jeg har for å være ærlig problemer med å se hvordan flere asylmottak rundt omkring i hele landet hjelper arbeidsløse ingeniører og snekkere og fagarbeidere på Sør-Vestlandet.

Og det er jo en kjensgjerning at da statsbudsjettet ble lagt fram, så ble 500 mill. kr i sysselsettings- og vedlikeholdstiltak i kommunene solgt, som et stort tiltak for å gjøre noe med arbeidsløsheten. Så ble det redusert til 200 mill. kr i tilleggssnummeret fra regjeringen, og da understreket regjeringen at de 200 millionene i sin helhet skulle gå til Sør-Vestlandet, fordi det er der de store problemene med sysselsettingen er. Nå er de pengene borte, og da nytter det ikke etterpå å gjemme seg bak at vi har økte flyktning- og asylkostnader. Dette er jo kostnader som påløper i hele landet, og som har tilsvarende effekt i hele landet – ikke på Sør-Vestlandet, der tusenvis av mennesker det siste året har mistet jobben. Hvor stor er for tiden tiltakspakken mot arbeidsløshet?

Statsråd Siv Jensen [12:50:03]: Som jeg nå har prøvd å svare på mange ganger, så ligger hovedtrekkene i den tiltakspakken som regjeringen la frem for Stortinget, fast – og ytterligere forsterket av effektene av tilleggssnummeret som vi la frem etter at budsjettet ble lagt frem. Så har de fire partiene gjennom budsjettforhandlingene gjort noen endringer på prioriteringene innenfor denne pakken, og det har vært viktig for regjeringen å understreke betydningen av å opprettholde de særskilt målrettede tiltakene

mot Sør- og Vestlandet for å avdempe en negativ utvikling i arbeidsledigheten.

Og som jeg også sa i en tidligere replikk: Det er jo mange ulike tiltak og virkemidler i dette budsjettet som målrettet treffer de utfordringene norsk økonomi nå står overfor. Det er jo slik at både satsing på investeringer, på vedlikehold, på kommuneøkonomi og på målrettede tiltak, samlet sett og hver for seg, avhjelper den utviklingen vi nå står oppe i.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jonas Gahr Støre (A) [12:51:24]: Høsten har bydd på dramatisk og store hendelser som har hatt mye berettiget oppmerksomhet: det store antallet flyktninger som startet å ankomme fra august, dramaet rundt terroren i Paris – og i den samme verdensbyen samles nå land og ledere for å redde klimaet.

Hadde det ikke vært for disse hendelsene ville nok arbeidsledigheten fått langt større oppmerksomhet. Økningen i ledighet har fortsatt, antallet ledige nærmer seg 130 000, det høyeste på over 20 år. Det er krevende og tungt å gå julen i møte, for den ledige, for familien, for bedriften og for lokalsamfunnet.

For Arbeiderpartiet har arbeid til alle vært vår politiske prioritet til alle tider, og det gjenspeiler seg nå i vår tid. Vi har ikke prioritert skattekutt med skjev sosial profil og svakt dokumentert effekt på aktivitet og arbeid. Vi har prioritert tiltak som kan bidra til ny aktivitet i bedrifter som er i omstilling. Vi har prioritert bedre finansiering av oppgavene kommunene er satt til å løse. Vi har lyttet til partene og foreslått endret permitteringsregelverk fra 30 til 52 uker, flere tiltaksplasser, flere studieplasser og et særlig løft for unge utenfor arbeidsmarkedet. Vi har prioritert vesentlig mer til kollektivsatsing i de store byene. Vi har kraftig utvidet klimateknologifondet, som kan finansiere pilotprosjekter i industrien.

Til denne debatten står vårt alternative budsjett som en illustrasjon på at en annen vei er mulig. Det går en linje fra vårt alternative budsjett i fjor til vårt forslag i år. Vi ønsker en mer samlet satsing for vekst i hele landet, for arbeid, klima, folkehelse og sterke lokalsamfunn.

Det har vært et kjennetegn ved det moderne Norge at ledigheten er lav og sysselsettingen høy. Det er dramatisk for vår samfunnskontrakt når virksomme mennesker blir gående uvirksomme. Når målet om arbeid til alle svikter, ryker viktige sider ved den moderne samfunnskontrakten. Tilliten svekkes, det gjør også evnen til å løse oppgaver sammen, sette mål sammen, fordele innsats sammen og prioritere ressursene sammen. Derfor må vi løfte fram igjen den politiske oppmerksomheten om arbeid og kampen mot ledigheten.

Samtidig er arbeid den røde tråden i flere av de store og viktige utfordringene som vi i dag står overfor. I tillegg til å møte en voksende arbeidsledighet handler det om å bidra til jobber i virksomheter der utslippene går ned og ned mot null. Arbeid blir sammen med norskkunnskaper en hovedstrategi for å lykkes med god integrering av de mange som er kommet til og skal bli boende i Norge.

Budsjettet som flertallet samler seg om, har ikke gode nok svar. Vi erfarte det under presentasjonen av forliket – fire ulike presentasjoner, ulike vektlegginger, i sum uklar profil. Ingen hadde innsats mot ledighet som en hovedsak. I dagene som fulgte, har krangelen gått om hvem som hadde ideen til flyseteavgiften. Det setter budsjettet i et merkelig lys, i en tid da nettopp statsbudsjettet burde vært politikkenes sterkeste redskap til å peke ut en ny retning, prioritere satsinger, vise lederskap.

Budsjettet burde også ha vist en klarere retning når det gjelder klima. Norge har en rekke virksomheter som ligger langt framme i arbeidet med miljøteknologi, og som har gode forutsetninger for å ta sterke markedsposisjoner.

Innovasjoner skjer i bedriften, og da må politikken spille aktivt på lag. Arbeiderpartiet vil legge til rette for mer grønn omstilling i næringslivet. Vi vil satse mer på det vi vet virker, som å videreutvikle Enova og sikre at flere store industriprosjekter får støtte. Vi foreslår en sterk økning til klimateknologifondet sammenlignet med regjeringen, slik at vi når 100 mrd. kr innen 2017.

Vi vil studere forslagene fra Grønn skattekommisjon med interesse, men noe vet vi allerede. Framfor en flyseteavgift med usikker effekt og avgift på elektrisitet produsert med ren norsk vannkraft, foreslår vi heller å øke prisen på fossile drivstoff.

Med dette bakteppet må vi nå se framover på klimaområdet. I disse dager forplikter regjeringen Norge til å bidra til 40 pst. kutt i utslippene i 2030. Det har Stortingets brede støtte. Denne oppgaven er stor, og det er kort tid til 2030. Endringene vil ikke skje av seg selv. Skal bedriften, forbrukeren og investoren virkelig legge om kursen, trengs forutsigbarhet og tydelige signaler.

Regjeringen leverer her dårlig lederskap. Målet om 40 pst. reduksjon skulle forankres i en avtale med EU. Nå sier statsministeren at vi risikerer at vi ikke får på plass noen avtale med EU før vi skriver 2017. I vår hørte vi at regjeringen skulle få på plass en intensjonsavtale før klimaforhandlingene. Den ble det altså ikke noe av. Det er tapt tid å legge klimaplanene først i 2017. Derfor har Arbeiderpartiet tatt til orde for et nytt klimaforlik her i Stortinget.

Forrige regjering var en flertallsregjering, men inviterer likevel til to brede forlik om klimapolitikken, det siste i 2012. Denne regjeringen er en mindretallsregjering og har hatt ansvaret i to av tre år siden forrige forlik. I stedet for å vise politisk lederskap og ta ansvar, forsøker regjeringen nå å skyve ansvaret bakover. Klimautfordringen krever at vi ser framover. Det er på tide at Stortinget tar ansvar og samler seg om langsiktig og troverdig klimapolitikk som får utslippene ned.

Arbeid, klima, integrering – på alle disse områdene skal vi lykkes med omstilling. Omstilling er ikke et krisetiltak, det er mobilisering av hele samfunnets evne til å fornye, justere, tenke og handle på nye måter.

Den norske arbeidslivsmodellen har vært kjennetegnet av et velorganisert arbeids- og næringsliv, sterke arbeidslivsorganisasjoner, staten som aktiv tredjepart, høy yrkesdelaktelse, små forskjeller og lav ledighet.

I denne organiseringen ligger nøkkelen til omstilling

på norsk. Omstilling har vært refrenget i fortellingen om hvordan Norge gikk fra å være et fattig samfunn til der vi er i dag. Hvert år forsvinner opp mot 10 pst. av jobbene i Norge, samtidig som det til nå har blitt skapt om lag 10 pst. nye jobber. Er det én ting vi vet, er det at omstilling er lettere å få til når folk føler seg trygge; trygge til å ta imot nye arbeidskamerater med en annen bakgrunn og erfaring, trygge til å møte teknologiske endringer som en mulighet, ikke bare som en trussel.

I en tid med økende ledighet må vi særlig være på vakt mot useriøse aktører, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Regjeringens arbeidsmarkedspolitikk har så langt vært kjennetegnet av svekkelser i arbeidsmiljøloven, usosiale skattekutt med liten effekt og en passiv vente-og-se-holdning. Dette er gal medisin i møte med en situasjon som krever initiativer og kreativitet for å inkludere nye grupper i arbeidsmarkedet.

Vi har nå startet arbeidet om en bred avtale for bedre integrering. Arbeid, jobber, må her stå sentralt. De som skal bli i Norge, må så raskt som mulig komme inn i den norske samfunnskontrakten der vi gjør vår plikt og hevder vår rett, slik at vi alle kan bli arbeidstakere, bidragsyttere og skattebetalere.

Vi skal greie dette uten å gå veien om lavere standarder og minstelønn. Nye folk i opplæring og arbeid skal ta del i det norske arbeidslivet under norske lønns- og arbeidsvilkår. Da behøver vi aktiv sysselsettingspolitikk, en sterkere satsing på fagopplæring og et seriøst arbeidsliv.

Arbeiderpartiet har foreslått en sterkere yrkesfagsatsing, mer opplæring i språk og innsats mot sosial dumping. Slike tiltak manglet i tilleggssnummeret som kom fra regjeringen tidligere i høst. Jeg håper nå at partiene på Stortinget kan enes om nødvendige tiltak, slik at vi tar vare på de beste kvalitetene i den norske arbeidslivsmodellen.

Et hovedskille mellom Arbeiderpartiet og Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen går på hva vi bør løse sammen, investere i sammen, mobilisere for sammen – og hvor vi er best tjent med å løse oppgavene hver for oss.

I motsetning til regjeringens budsjett vil Arbeiderpartiet prioritere en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi. Det gjør vi for å sikre bedre skole, bedre eldreomsorg, bedre helse lokalt.

Vi vil bruke handlingsrommet i norsk økonomi til å investere i framtiden. Til tross for rekordhøy oljepengebruk klarer ikke Høyre og Fremskrittspartiet å levere et kommunebudsjett som tar framtid utfordringene på alvor: sterk befolkningsvekst, flere eldre, byer som vokser, klimaendringer og bosetting av flyktninger. I møte med slike utfordringer er trange kommunebudsjetter kombinert med rekordhøy oljepengebruk til å finansiere usosiale skattekutt feil retning å gå.

Regjeringen overlater dermed de vanskelige valgene og de tøffe prioriteringene til de lokale folkevalgte – og i sum til kommende generasjoner. Vårt alternative budsjett viser i denne sammenheng en annen retning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Før vi starter replikkordskiftet vil presidenten gjøre oppmerksom på at vi har noen dataproblemer, men vi tror

at vi nå har fanget opp hvilke fire personer som har bedt om replikk.

Svein Flåtten (H) [13:01:18]: Representanten er opp-tatt av høy oljepengebruk og sitt alternative budsjett, og det brukes mye tid i innstillingen fra Arbeiderpartiets side på å kritisere vår oljepengebruk, som ligger langt under handlingsregelen, faktisk 90 mrd. kr i år, og det blir enda mindre til neste år. I Arbeiderpartiets alternativ, derimot, jukser man med tallene. Man har brukt 5 mrd. kr, som er skattemidler som ikke vil komme inn før neste år, altså i 2017, etterskuddsbetaling for skatt pluss en finansskatt som ikke lar seg gjennomføre.

Jeg vil gjerne spørre representanten Gahr Støre: Hvilke av de prioriteringene som han nå var inne på, for til sammen 5 mrd. kr, vil han ta bort fra sitt alternative budsjett for å budsjettere realistisk og på en ordentlig måte?

Jonas Gahr Støre (A) [13:02:13]: Jeg merker meg at representanten her kaller sin samarbeidspartner Kristelig Folkeparti for jukse-maker, for det Kristelig Folkeparti foreslår med hensyn til å kunne legge en skatt på finansnæringen fra 1. juli, var også det partneren gjorde. Vi mener at den næringen kan klare det. Vi har en effektiv skatteetat, de er rede til å gjøre det, og vi kunne startet den innfasingen der.

Så mener jeg ellers at det er en underlig påstand representanten kommer med. Vi har forholdt oss til nøkterne provenyanslag fra regjeringen, fra Finansdepartementet. Det er opplagt at bedriftene vil tilpasse seg regelendringer også på renteområdet, gradvis, og dermed vil det komme inn betydelige provenyer i 2016 dersom renteberegningsregelen strammes inn. Så det vi har valgt, er et nøkternt anslag. Vi har forholdt oss til de svarene vi får fra regjeringen, og har derfor kunnet legge disse pengene inn i budsjettet.

Jeg vil også si at det er jo en underlig belæring å få fra partier som i sin tid i opposisjon har brukt de mest vidløftige grep for å legge penger inn i sine alternative budsjetter. Arbeiderpartiet har vært nøkterne og er også i dette budsjettet nøkterne i sin budsjettering.

Roy Steffensen (FrP) [13:03:21]: I punkt 6 i asylavtalen om innstramminger står det følgende:

«Sørge for at nivået på ytelsene til asylsøkere skal være av en slik art at Norge ikke fremstår som økonomisk attraktivt i forhold til sammenlignbare europeiske land.»

Videre i avtalen åpnes det for bl.a. å erstatte kontant-utgifter mot betalingskort.

I særmerknadene til Arbeiderpartiet under overskriften «Innvandring og integrering» står det imidlertid at «disse medlemmer ønsker å videreføre dagens satser for dagpenger».

Kan representanten Gahr Støre klargjøre om det er avtalen om innstramminger av utgifter, som den parlamentariske lederen signerte, som er Arbeiderpartiets politikk, eller er det merknadene til Arbeiderpartiets finanspolitikk som er gjeldende?

Ole mic Thom messen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Jonas Gahr Støre (A) [13:04:08]: Det er selvsagt begge deler. Det vi ser på, er helheten i de ytelsene, de økonomiske ordningene, vi har, som når vi sammenligner med andre land, ikke bør skille seg ut. Det kjenner vi fra hvordan strømningene går. Men det er altså ikke slik som Fremskrittspartiet synlig legger opp til, at vi skal ta hver enkelt post, sammenligne med der det er lavest i utlandet, og så skal vi legge oss på det nivået. Når vi går inn og ser på ytelsene, ser vi at Norge samlet sett ligger omtrent der andre land ligger. Vi er et dyrere land å leve i, så vi må se på kjøpekraften i forhold til de ytelsene som er, og hvordan de virker. I den sammenheng mener jeg at formuleringen fra asylavtalen er god. Norge bør i sum ha ordninger som ikke gjør Norge spesielt attraktivt sammenlignet med andre land. Så må vi se på hvordan hver enkelt ordning virker, og slik sett er dette meget kloke formuleringer, både i asylavtalen og i budsjettmerknaden.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:05:12]: Den 7. oktober kom ikkje berre nasjonalbudsjettet, men da la òg regjeringa fram eit forslag til skattereform, ei skattereform som både representanten – og partileiaren – Gahr Støre har sagt at han gjerne ønskjer eit breitt forlik rundt. Me veit at det me treng med ei skattereform, er å senke skattane på arbeid og få ned selskapsskatten. Ein av dei tinga me òg treng å gjere, er at me påskjøner det å opptre miljøvenleg, og at me òg har økonomiske incentiv for å opptre på den måten. Da er bl.a. det med gode skattar noko som sikrar det, og eitt av dei forslaga som me har kome med no, er ei flypassasjeravgift. Men eg legg merke til at Arbeidarpartiet så langt i denne debatten ikkje har sagt nokon positive ord om den avgifta.

Mitt spørsmål er: Dersom me skal få til eit breitt skatteforlik, er me ikkje da nøydde til å sjå på ulike avgifter som nettopp er med på å gi oss eit betre miljø?

Jonas Gahr Støre (A) [13:06:17]: Jeg mener svaret på det er ja. I forbindelse med skatteforliket er vi helt åpne for å se på den type spørsmål. Vi venter med interesse på at Grønn skattekommisjon kommer med sine forslag, og det er helt riktig, som noen har påpekt, at vi har et landsmøtevedtak om å utrede også forhold knyttet til luftfart – flyseter, flypassasjerer. Men kanskje til forskjell fra det som var tilfellet i regjeringen og i samarbeidspartiene, vil vi ha en utredning av det. Her kom dette veldig raskt på. Og vi mener at vi må se på hvordan det virker – differensieringen i forhold til den reelle effekten det har på klimaet. Hvor høy den bør være, er ikke godt å si. Det var diskusjon om prisen på en flaske whisky i debatten her forleden. Stortingets presselosje tildelte meg en flaske whisky i forrige uke som må være verdt nærmere 1 000 kr – det er kanskje å gå litt langt. Men Arbeiderpartiet kommer til å være rede til å diskutere mange modeller i denne sammenhengen, men skal vi gjøre det slik at det virkelig virker, med tanke på både miljø, arbeid og inntekter til staten, må det være godt utredet, og det har ikke vi inntrykk av at denne avgiften

som man kom fram til, og som det nå kappes om hvem som har ansvaret for, bidrar til.

Jenny Klinge (Sp) [13:07:30]: På grunn av den ekstraordinære situasjonen dei siste månedene har vi alle måtta endre delar av politikken vår, og Noreg må på grunn av den store tilstrøyminga av folk dimensjonere seg på nytt på mange område.

Når det gjeld grensekontroll, har fleirtalet på Stortinget i lengre tid slutta seg til fri flyt av folk over landegrensene innanfor rammene av Schengen-avtalen – også Arbeidarpartiet. I Senterpartiet ser vi derimot grensekontroll som eit viktig verkemiddel for å ha kontroll på kven som kjem til og oppheld seg i landet. Det gjer det også lettare å fange opp og stoppe folk som ikkje har grunnlag for å kome, t.d. ettersøkte kriminelle.

Grensekontroll blir ofte framstilt som eit onde, men det treng ikkje vere det med ny teknologi og alternative samarbeid. Ein revitalisert passunion i Norden kan på sikt vere ei god løysing. Yttergrensekontrollen i Schengen har brote saman, og føresetnadene for fri flyt innanfor Schengen er dermed borte. Vil Arbeidarpartiet revurdere sitt standpunkt om grensekontroll? Og kva tenkjer parlamentarisk leiar Gahr Støre om å starte arbeidet med å revitalisere den nordiske passunionen?

Statsråd Jonas Gahr Støre (A) [13:08:33]: Det som var flott med den nordiske passunionen fra 1950-tallet, var at vi kunne reise på kryss og tvers i Norden uten pass. Så det at man kunne reise rundt uten å ha grense som en hindring, var en veldig god sak. Arbeiderpartiet er veldig for grensekontroll, men det bør være der hvor den er effektiv, og der hvor den tillater at vi også kan reise når vi er sikre på hvem som reiser. Det forutsetter yttergrensekontroll i Europa, nemlig Schengen-avtalen. Den har møtt store problemer med den asyltilstrømmingen som har vært. Nå pågår det samtaler også i denne uken om hvordan det regelverket kan styrkes og videreutvikles. Et hovedproblem er at yttergrensekontrollen, særlig i Hellas og Italia, på mange måter har brutt sammen. Den må styrkes.

Jeg tror ikke at en nordisk lukket yttergrense er svaret på den utfordringen. Svaret på utfordringen er at Norge bidrar til at vi får et europeisk samarbeid og en god yttergrensekontroll, og at vi fortsatt kan reise i Europa uten for mange hindringer. Men hvis kontrollen med yttergrensene ikke er god nok, må selvfølgelig hvert land ta ansvaret, slik vi også gjør i disse dager.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Trond Helleland (H) [13:09:56]: Jeg lurte på om det var en tilfeldighet at voteringsanlegget gikk i svart da Arbeiderpartiets leder gikk på talerstolen, men etter å ha hørt innlegget og all den svartmalingen som var der, skjønte jeg at det var ingen tilfeldighet. Nå er det oppe og går igjen, det er godt.

Statsbudsjettet vi skal vedta i dag, er lagt fram i en tid som er svært utfordrende for Norge. I mange år surfet vi høyt på en høy oljepris, som har bidratt til vekst i både pri-

vat og offentlig sektor. Nå står vi i en situasjon der oljeprisen er halvert, vi opplever virkningen av en todelt økonomi med full tyngde: varsel om permitteringer, nedleggelser og økende arbeidsledighet. I en sårn situasjon er det avgjørende at statsbudsjettet for 2016 er et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Det bidrar heldigvis de fire borgerlige partiene til i dag.

En utfordrende situasjon kommer sjelden alene. Vi ser hver dag nyheter om at verden omkring oss ikke er like fredelig som vår del av verden. Dette skaper frykt og håpløshet. Det gjør at mennesker ønsker å flytte på seg for å få en bedre framtid enn de kanskje vil få i et krigsherjet hjemland. Dette har vi opplevd med full tyngde denne høsten, med den enorme tilstrømmingen av mennesker som søker om asyl i Norge.

Tilstrømmingen av asylsøkere denne høsten har slått alle rekorder. Om antallet som kom i enkelte uker i oktober og november hadde vært normalen, ville vi tatt imot langt mer enn 100 000 asylsøkere i år. Normalen, derimot, og det antall vi har disponert vårt apparat for, har vært rundt 10 000 i året.

Når tilstrømmingen i visse måneder mer enn tidobles, skaper det et press på hele det norske samfunnet, som gjør det vanskeligere for oss faktisk å gjøre de tingene vi er avhengige av at blir gjort: registrere dem som kommer, sørge for at de som ikke har krav på opphold, sendes tilbake, sørge for at de som har krav på beskyttelse, blir innlosjert og får det bra, og ikke minst gjøre mottaksapparatet, integreringsopplegget og kommunene i stand til å gjøre jobben.

De som jobber i UDI, PU og andre områder som har håndtert denne enorme tilstrømmingen denne høsten, har ikke hatt en lett oppgave. Den er viktig, og de skal vite at vi er takknemlige for jobben de gjør.

Det har denne høsten vært helt avgjørende å stramme inn i asylpolitikken. Folk som kommer til Norge og har krav på beskyttelse, fortjener et nøkternt, men verdig tilbud. Det ville vi vært ute av stand til å levere dersom vi ikke samtidig sørget for at tilstrømmingen ble redusert.

Når vi for første gang opplever at grensen mot Russland er et sted migrasjonsstrømmen rettes mot, forteller det oss at vi står i en ny tid. Det forteller oss at signaler norske politikere sender, har virkning. Når norske politiske partier fjerner begrepet «streng» fra sin innvandringspolitikk, oppfattes dette som at det er lett å komme inn, selv for dem som ikke har krav på det. Da partiene i vår kaptet om å være mest offensiv på hvor mange flere flyktninger vi skulle ta inn til Norge, gir det også et signal om at det er hit mennesker på flukt bør søke opphold, selv om det kanskje er mer naturlig å reise til et land som ligger nærmere eget hjemland.

Vi vet at mange av dem som har kommet over Storskog, ikke har krav på beskyttelse i Norge, simpelthen fordi de allerede har beskyttelse i et annet trygt land. Vi vet at vårt eget system ikke har vært disponert for det store antallet som har kommet denne høsten. Det var derfor viktig at Stortinget tidligere i november vedtok konkrete innstramminger i asylpolitikken. Og det er tilsvarende viktig med de innstrammene vi skal vedta her i dag.

Når 161 av 169 representanter i denne sal stiller seg bak en ny og strengere asylpolitikk, er det også et kraftig signal til dem som ønsker å komme hit og som ikke har krav på beskyttelse.

Innstramminger virker. Signalene virker. Vi vet ikke hvor raskt eller hvor mye. Da asyltallene i forrige var sterkt redusert, skyldes det naturligvis flere forhold. Særlig den svenske grensekontrollen som nylig ble innført. Men når vi de siste dagene har opplevd at *ingen* har kommet til Norge over Storskog, har det ingenting med svensk politikk å gjøre. I den grad det har med politikk å gjøre, og vi må forvente at det også har det, er det norsk politikk – norske innstramminger som har vært helt nødvendige for å få kontroll på en alvorlig og utfordrende situasjon.

Jeg er glad for at de seks største partiene her på Stortinget står sammen om endringene i asylpolitikken. Det er et klart og tydelig uttrykk for at dugnaden statsminister Erna Solberg bad om i oktober, nå er påstartet og gjennomført delvis. Så jobber de samme partiene videre med hvordan vi kan sørge for at mottak og integrering skjer på en best mulig måte.

I en verden med raske endringer er det godt å konstatere at det norske politiske miljøet også har evnen til raskt å hive seg rundt og samle seg om brede løsninger for å møte en vanskelig situasjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Arnstad (Sp) [13:15:04]: Det kom i og for seg litt bardus på.

Jeg hadde tenkt jeg skulle ta en replikk om statsbudsjettet. Det skal jeg ikke gjøre, jeg skal faktisk ta en replikk som handler mer om det representanten Helleland var inne på, nemlig spørsmålet om asylforhandlinger og asylavtaler på Stortinget. Senterpartiet er også av den oppfatning at det har vært veldig viktig, det arbeidet som er gjort i Stortinget for å komme med en felles overenskomst når det gjelder innstrammingsvedtak og innvandringsregulerende tiltak.

Nå står vi også overfor en situasjon der vi må diskutere integreringstiltak, og ikke minst den store oppgaven som norske kommuner står overfor når det gjelder å følge opp det i tida framover. Senterpartiet er svært opptatt av at det jo er kommunene som gjør den praktiske jobben. Det er de som har det praktiske ansvaret, og det er svært viktig at staten og samfunnet stiller opp med full dekning av de kostnadene kommunene har i den sammenheng. Er Høyre villig til å være med på det?

Trond Helleland (H) [13:16:05]: Takk til Marit Arnstad for replikken.

Det er å foregripe litt de forhandlingene som så vidt er påbegynt, de spørsmålene hun stiller.

Det jeg har lyst til å si, er at når vi snakker om full dekning, så er det et vanskelig begrep å definere når det gjelder integreringskostnader. For det vi vet, er at de kommunene som lykkes med integreringen – og med lykkes mener jeg å få folk ut i arbeid raskt – de tjener faktisk på integreringen i forhold til tilskuddene de får fra staten. De som

ikke får folk ut i arbeid, som da må gå på sosialhjelp, de taper veldig mye på dette. Så hvis vi skulle laget et system som liksom ga 100 pst. dekning, ville ikke kommunene ha noen incentiver for å få folk ut i jobb, de ville heller ikke tjene noe på å få folk ut i jobb. Så jeg er veldig skeptisk til et system som er veldig rigid når det kommer til det representanten spør om. Men nå får vi rikelig med anledning i dagene og ukene som kommer, til å diskutere dette videre.

Jonas Gahr Støre (A) [13:17:16]: Jeg er enig med representanten i at vi får god og rikelig anledning til å diskutere dette i dagene som kommer, og det skal vi bidra til.

Et mer prinsipielt spørsmål nå hva gjelder kommunes rolle: Det er i kommunene mottakene er, og det er i kommunene folk skal bosettes. Nå er finansministeren i salen, men dette spørsmålet går ikke til henne. Tidligere i år gikk hun ut med en oppfordring til kommunene om å si nei til å ta imot flyktninger. Det var for å hindre Syria-avtalen. Ved gjentatte anledninger har hun ikke villet svare på om hun står ved den anmodningen.

Jeg vil gjerne spørre representanten for Høyre, Helleland: Hva er representantens oppfordring til norske kommuner i denne situasjonen? På akutt mottakene skal ikke folk bli boende lenge. Er det slik at vi må forvente at alle norske kommuner er med på denne dugnaden, eller skal vi ha et system hvor det fortsatt kun er noen som er det når dette ekstraordinært høye antallet skal håndteres?

Trond Helleland (H) [13:18:15]: Jeg leste akkurat statistikken UDI har, der det står hvor mange som nå bor ved norske mottak. Det er nå 31 000 som bor ved norske asylmottak.

Det sier seg selv at alle bor i en kommune. Alle skal bo i en kommune. Min oppfordring er den samme nå som den har vært hele tiden. Jeg ber kommunene vurdere hvor mange flyktninger og asylsøkere de kan ta imot, og naturligvis må de ta imot såpass mange at vi klarer å bosette. Det er ingen som er tjent med at det blir lange køer og opphopninger på asylmottak. Det er en dårlig form for integrering. Det tar på en måte litt av arbeidslyst og livsgnist ut av folk som er der, hvis de blir for lenge.

Så her har vi alle en felles oppgave, både Stortinget og kommuner: å finne ordninger som gjør at kommunene faktisk ønsker å bosette flyktningene som nå venter på å bli bosatt. Der har vi en jobb å gjøre sammen.

Jonas Gahr Støre (A) [13:19:18]: Så et spørsmål til budsjettet, siden det er finansdebatt:

Det regjeringsoppnevnte Thøgersen-utvalget har kommet med sine vurderinger og har anbefalt at oljeinntektene bør fases inn i et saktere tempo enn regjeringen har lagt opp til nå. Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har på tre år brukt like mange oljemilliarder som vår regjering brukte på åtte år, så tempoet har vært høyt. Hvordan leser Høyre anbefalingen fra Thøgersen-utvalget?

Det er for tidlig å spørre hva 2017-budsjettet vil kreve av oss, men i synet på bruken av oljepenger – er vi nå på

en riktig kurs, all den tid 4 pst.-målet sier ganske lite om hvor vi bør ligge? Eller er det grunn til å sette en annen kurs, med sikte på både bærekraften i innfasingen og hva vi overlater til fremtidige generasjoner?

Trond Helleland (H) [13:20:08]: Vi var veldig tydelige da vi var i opposisjon i forrige periode, på at vi mente oljepengebruken var feil. Det har vi også fulgt opp både gjennom regjeringsplattformen og gjennom avtalen vi har med Kristelig Folkeparti og Venstre.

Vi faser oljepengene inn i infrastruktur, i utdanning, forskning og i vekstfremmende skattelettelser. Det har vært et helt bevisst mål fra vår side om å vri oljepengebruken sånn at vi investerer i framtiden. Det tror jeg er en riktig måte å gjøre det på. Så vil naturligvis Høyre være påholden med å bruke for mye oljepenger, men så har vi da også hatt et svært spesielt år i år med flyktningkrisen som vi nettopp har diskutert, med tilleggsnummeret som vi måtte gjøre omprioriteringer i. Jeg mener at oljepengebruken vi har nå i den vanskelige situasjonen vi er i, også med økende arbeidsledighet, er riktig. Men Høyre vil være påholden med å bruke for mye oljepenger, det har vi alltid vært.

Snorre Serigstad Valen (SV) [13:21:19]: Jeg må innrømme at det overrasker meg litt at selv etter gjentatte forespørsler får vi ikke svar på hva som er den samlede innsatsen til regjeringen mot arbeidsløshet. Det er gjennomført en rekke kutt i det regjeringen selv presenterte som sin tiltakspakke mot arbeidsløshet.

Spesielt bekymringsfullt, synes jeg, er de 200 millionene som var igjen av sysselsettingstiltak i kommunene, og som var øremerket Sør-Vestlandet, der problemene er størst. De pengene er nå borte. Det vi får til svar fra regjeringens medlemmer, er at den samlede effekten av asylkrisen liksom kompenserer for dette. Det synes jeg er et rart og vanskelig svar. Det er ikke sånn at snekkere, ingeniører og fagarbeidere på Sør-Vestlandet nødvendigvis får arbeid av den grunn.

Så jeg prøver nok en gang, i likhet med Arbeiderpartiet og Senterpartiet som også har prøvd: Hvor stor er nå den samlede tiltakspakken for å bekjempe den stigende arbeidsløsheten?

Trond Helleland (H) [13:22:17]: Jeg viser til svaret finansministeren har gitt utallige ganger mens jeg har vært her inne i salen, og jeg synes det er et godt svar. Det er merkelig at representanten Valen fortsetter på den platen om igjen og om igjen. Hovedsatsningen er naturligvis å sette inn tiltak i de områdene som er hardest rammet. Jeg mener regjeringen har vist at de gjør dette på en fornuftig måte. Dette er ikke tiltaksplasser eller tiltak som vil vare over mange år, men som er rettet inn mot konkrete prosjekter for å få økt aktivitet i økonomien.

Det sier seg også selv at når flyktningtilstrømmingen er som den har vært, skaper det også aktivitet. Det skaper sysselsetting, og jeg synes ikke det er noe å harselere over. Jeg trodde det var viktig at vi brukte det som et ledd også i å bidra til at en skaper økt økonomisk aktivitet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:23:30]: Regjeringen har lagt fram sitt budsjett, et budsjett som har hovedintensjonen innenfor feltene arbeid, aktivitet og omstilling. Bakgrunnen for dette budsjettet er helt åpenbar. Gjennom flere tiår har økt aktivitet i petroleumsnæringen vært viktig for den økonomiske veksten i Norge. Petroleumssektoren vil fortsatt være en stor og viktig bidragsyter inn til norsk økonomi, men vi kan ikke lenger forvente at den gir de samme vekstimpulsene til norsk økonomi og sysselsetting som den har gjort i årene som ligger bak oss.

Regjeringen la i sitt forslag til statsbudsjett fram forslag om en tiltakspakke. Det er riktig at gjennom det arbeidet som har vært gjort her i Stortinget i forhandlingene, har en del av innretningen på tiltakspakken blitt endret, og midler har blitt overført fra en sektor til en annen sektor. Men hovedlinjene ligger fast i det arbeidet – nettopp for å ha det samme fokuset på dette feltet.

Langsiktige tiltak for vekst og omstilling er viktig. Vi er nødt til å få det til, slik at vi kan skape de nye arbeidsplassene, de framtidsrettede arbeidsplassene, og da innenfor de næringene som vi skal leve av i framtiden. Da er det viktig at man får på plass midler til bedriftsintern opplæring – som regjeringen foreslo, og som er på plass – slik at man kan bruke den arbeidskraften bedriftene allerede har, til nyutvikling og til innovasjon. Derfor er det viktig å satse på såkornfond for å skape de nye arbeidsplassene. Derfor er det viktig med SkatteFUNN-ordningen, slik at bedriftene kan gjøre sine endringer, sin forskning, sin utvikling for å møte framtiden.

Allerede ved framleggelsen varslet finansministeren at det ville være en utfordring knyttet til den store migrasjonen og tilstrømmingen som vi ser, også inn til Norge. I den forbindelse varslet statsråden at det vil komme en tilleggsproposisjon, som da kom, i størrelsesordenen 9,5 mrd. kr.

Derfor var det viktig at man igangsatte et arbeid med å få redusert den tilstrømmingen som vi så. Derfor var det viktig å signalisere utover landets grenser at det ikke er slik at man bare kan komme til Norge uten at man har det som skal til for å kunne oppfylle kravene for å få beskyttelse. Derfor var det viktig at Stortinget og de parlamentariske lederne satte seg sammen for å få på plass en rekke tiltak. Jeg vil takke alle partiene som var med på det arbeidet, slik at vi faktisk kunne få gi de signalene. Tidligere følte nok Fremskrittspartiet seg relativt alene i denne sal om å ville få på plass en strengere asyl- og innvandringspolitikk. Nå har vi fått flertall for en rekke av de forslagene vi har stått alene om. Det er viktig å få nettopp det på plass, i en tid der vi nå ser at mange land sliter. Det gjør også Norge, og da er det viktig å få det iverksatt.

Vi ser at kanskje er det noen av tiltakene som virker, men jeg vil også, i likhet med representanten Trond Helleland, si at det er faktisk ikke slik at endringene på Stor-skog kommer som en følge av det som skjer i Sverige. Man bør bl.a. ta seg et lite kurs i geografi før man kan hevde det – eller for å se at det faktisk ikke er slik. Det er klart at innstramming på mange felt kan virke, men vi må ikke lene oss tilbake og tro at nå er denne utfordringen løst, for dette

kan fort blusse opp igjen. Vi kan fort se at tilstrømmingen til Norge kan øke. Derfor er det viktig at vi har en fast kurs på dette feltet, at vi sørger for at vi står ved de vedtakene som vi fatter nå i dag, og ikke stiller spørsmål ved det som man allerede har klart å få på plass.

Man skal nå gå i gang – man er i gang – med å diskutere det integreringsmessige. Da må man ha i fokus det integreringsmessige for de personene som får opphold, men man må også, som tidligere sagt, sørge for at de personene som ikke skal ha opphold, raskt sendes ut av landet, slik at man ikke misforstår og tror at til Norge er det bare å komme.

Jeg må få lov til å si en ting til. Den kappestriden som man kunne se fra enkelte partier i vår, knyttet til om man skulle ta imot 10 000 eller 8 000 eller hvor mange det ble, var i seg selv med på å lede enkelte personer til Norge. Man er nødt til å ta det innover seg. Det viste statistikken.

Jeg ser fram til det videre arbeidet, og at vi nå kan lykkes bedre i det arbeidet som vi har igangsatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A) [13:28:50]: Representanten Nesvik la stor vekt på flyktningssituasjonen, og det er det grunn til. Det er en utfordrende situasjon. Det er realiteten her at initiativet fra representanten Trygve Slagsvold Vedum og innsatsen til parlamentarisk leder Gahr Støre var veldig viktig for at vi fant en samlet løsning på innstramming med hensyn til dem som ikke skal få opphold i Norge. Men vi hører for lite fra Fremskrittspartiet om hva vi skal gjøre for de mange reelle asylsøkerne som kommer hit, og som skal integreres. Spørsmålet mitt gjelder derfor det. Vi opplever at Fremskrittspartiet der har to standpunkter. På den ene siden sier statsråd Horne at det er viktig at kommunene stiller opp. Så sier partileder og finansminister Siv Jensen at kommunene bør si nei til å ta imot. Er parlamentarisk leder, som har et ansvar for å sende signaler ut i det norske samfunnet, enig i at norske kommuner bør stille opp, slik integreringsminister Horne sier?

Harald T. Nesvik (FrP) [13:29:52]: Fremskrittspartiet har det standpunktet at i disse sakene må hver enkelt kommune gjøre sine egne vurderinger av hva man kan stille opp med, hva man ønsker å stille opp med, og hvordan man stiller opp med det. For Fremskrittspartiet er det helt uaktuelt å gå inn på å tvangsbosette personer ute i kommunene hvis kommunene verken har anledning til det, mulighet til det eller ressurser til det.

Marit Arnstad (Sp) [13:30:31]: Når det inngås budsjettforlik i Stortinget, oppstår det bestandig noen besynderlige ting. Det mest besynderlige ved årets budsjettforlik må være den avgiften på flypassasjerer som Fremskrittspartiet nå bidrar til. Det er en avgift som i nasjonalbudsjettet blir beskrevet som en avgift uten klimaeffekt, det er en avgift som er innrettet på den verst tenkelige måten hvis den skal ha miljøeffekt. Om det enda hadde vært en avgift på flyplasser, der en reelt sett har kollektive alternativ, om det hadde vært en avgift som hadde vært basert på hvor mye drivstoff en bruker, nå er den jo like stor enten du flyr

fra Ålesund til Oslo eller fra Oslo til Bangkok, om den iallfall hadde vært en avgift som kunne endret bruk over til biodrivstoff over tid – men slik er det altså ikke. Kan ikke Fremskrittspartiet like godt bekrefte at dette er en fiskal avgift for å dekke inn et budsjettbehov som samarbeidspartiene hadde, og som en i løpet av en sen nattetime var nødt til å løse?

Harald T. Nesvik (FrP) [13:31:33]: Regjeringspartiene la 8. oktober fram sitt forslag til statsbudsjett – det var det statsbudsjettet som regjeringen la fram. Det var uten en slik avgift. Så er det slik, og det burde også representanten fra Senterpartiet være vel klar over, at for å skape et flertall – enten man sitter i en flertallsregjering og må skape flertallet innad der, eller man sitter i en mindretallsregjering og må skape flertall på Stortinget – må man finne fram til løsninger. Der er det helheten som teller, og her er det helheten for å få gjennomslag for de forslagene som bl.a. Fremskrittspartiet selv har stått for på avkortingsproblematikken for gifte og samboende og økt satsing innenfor samferdsel både på vei og bane – og vi har en rekke andre tiltak. Det er summen av budsjettet som er det viktigste her, og dette er faktisk blitt bra.

Karin Andersen (SV) [13:32:37]: Det virker som om Fremskrittspartiet bygger mye av sin økonomiske politikk på overtro, for man tror f.eks. at hvis man gir formues- og arveskattelettelse til de mest velstående, skal det ved et eller annet mirakel oppstå flere arbeidsplasser – på tross av at økonomer sier at slik henger dette ikke sammen.

I den andre enden av skalaen trengs det visst også snart noen mirakler og undre, for der mener Fremskrittspartiet at noen av de mest vanskeligstilte barnefamiliene, altså familier der en av forsørgerne – eller der det som regel er bare en forsørger – er ufør, og som har av de aller laveste ytelsene, slik at de kan få et behovsprøvd barnetillegg som finnes i dag, skal miste det. Det betyr opptil 30 000 kr i året.

Er det slik at Fremskrittspartiet mener at de på mirakuløst vis skal bli friske, eller mener Fremskrittspartiet at disse foreldrene ikke er uføre, men bare innbilt syke og kan være i jobb?

Harald T. Nesvik (FrP) [13:33:45]: Jeg må bare replisere tilbake at hvis noen trenger en virkelighetsorientering knyttet til økonomisk politikk, tror jeg nok at SV og representanten Karin Andersen bør melde seg på et kurs. Det er nettopp de personene som har de laveste inntektene, som vil bli hardest rammet av SVs budsjett. Når bl.a. SV øker elavgiften med 1,75 øre uten å kompensere det på skatten, er det nettopp dem man rammer. Når SV øker CO₂-avgiften med 50 pst. og skal ta inn 3 mrd. kr på det, er det nettopp dem man rammer. Når man øker engangsavgiften med 2,7 mrd. kr, er det dem man rammer. Når man øker veiavgiften på diesel med 2,8 mrd. kr, altså 1 kr per liter, og man øker for bensin med 50 øre, da er det nettopp disse personene man har rammet, fordi de blir rammet av disse avgiftene. Så jeg har god samvittighet for det regjeringen står for. Det er en helhet i budsjettet. Det tror jeg SVs budsjett mangler.

Dag Terje Andersen (A) [13:34:51]: Det var en ganske interessant belæring av representanten Karin Andersen på økonomisk politikk, for tidligere har Fremskrittspartiet hevdet at avgifter er veldig sosialt urettferdig. Men det er faktisk sånn nå at Fremskrittspartiet ligger 200 mill. kr høyere på å kreve inn avgifter, f.eks. ved å øke elavgiften, enn det Arbeiderpartiets alternative budsjett innebærer. I tillegg er det sånn at Fremskrittspartiet også er blitt et skatteparti for noen. Fremskrittspartiet foreslår – og det gjorde de fra regjering – at de som, kanskje på grunn av at de skal være en del av mobiliteten i arbeidslivet, pendler for å komme seg på jobb, de skal betale mer i skatt. De kommer til å tape netto på skatteendringene, det er lite de får i generelle skattelettelser.

Det siste forslaget var altså å bryte den avtalen vi har med arbeidslivets parter om sluttvederlagsordningen og en sen natt finne på at man skal beskatte dem også. Da lurer jeg på: Hvorfor skal vanlige arbeidsfolk og folk som mister arbeidet, beskattes mer når en har så mye penger å gi i skattelette til dem som har mye fra før?

Harald T. Nesvik (FrP) [13:36:01]: Det hadde vært ønskelig om representanten Dag Terje Andersen hadde prøvd å se helheten i skatte- og avgiftsopplegget samlet sett. Det er nemlig det det dreier seg om; man må se samlet på det.

Når det gjelder elavgiften, som representanten var inne på, kompenseres den fullt ut gjennom trinnskatten. Det tror jeg ikke man gjør i Arbeiderpartiets budsjett. Når man snakker om pendlerne, må jeg bare si at når Arbeiderpartiet i sitt budsjettforslag foreslår å øke veibruksavgiften på autodiesel med 25 øre literen, hvem er det man rammer da? Jo, nettopp de personene som pendler, og som kjører mye bil. I tillegg foreslår man at CO₂-avgiften på mineral-ske produkter skal øke ytterligere, med 3 pst. Ja, man rammer de personene som representanten Dag Terje Andersen påstår at det er andre som rammer, men ikke en selv.

Det som er viktig, er det totale skatte- og avgiftsopplegget. I den perioden denne regjeringen har sittet, har man fått på plass skatte- og avgiftsreduksjoner på 18 mrd. kr. Går man inn for Arbeiderpartiets opplegg, ville det vært betydelige økninger på det feltet, med mange milliarder kroner.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:37:15]: Eg vil starte med å gi ein takk til Høgre, Framstegspartiet og Venstre. Kristeleg Folkeparti er godt fornøgd med det forliket som me har inngått, i den krevjande situasjonen som landet no er i. Me har fått eit budsjett som er med på å kjempe mot arbeidsløysa. Me ser òg at me har behov for ein auka kapasitet, fordi det kjem fleire flyktningar til landet vårt.

Kristeleg Folkepartis klare hovudsatsing i dette budsjettet har vore å rette opp att noko av bistanden til dei som treng det mest – fattige og konfliktramma menneske i utviklingsland. Det har me klart, og det er me glade for. Budsjettavtalen førte til tidenes største oppattretting av bistandsbudsjettet. 2,5 mrd. kr blei plussa på. Ompriorite-

ringa styrkte bistanden til dei fattigaste ytterlegare. Budsjettet for utviklingstiltak i det sivile samfunnet blei retta opp att fullt ut. Det same skjedde langt på veg òg for overgangsbistand og for landbruksforskinga. Kuttet i Tillegg 1 i FNs barnefond, UNICEF, blei òg meir enn kompensert. Og støtta til FNs høgkommissær for flyktningar og Verdas matvareprogram blei sett høgare enn forslaget frå regjeringa før kuttrunden.

Sjeldan har me sett så store utslag av at Kristeleg Folkeparti og Venstre brukte innverknaden sin til å vere med og redde norsk bistand. Det viser den funksjonen som parti som Kristeleg Folkeparti og Venstre kan ha i ein god og demokratisk prosess. Utan innverknaden vår hadde utviklingspolitikken vore langt svakare. Innverknaden vår utgjør ein forskjell i norsk politikk på fleire område. I år er det gjort tydeleg for alle kor viktig dette er når det gjeld Noregs internasjonale solidaritet.

Men det er mange gode Kristeleg Folkeparti-saker i dette budsjettet. Eg har lyst til berre å nemne tre heilt kort.

Det eine var det gode forslaget frå regjeringa om å auke pensjonen for gifte og sambuande pensjonistar. Eg synest det var veldig raust og riktig av Høgre og Framstegspartiet å bli med på å auke òg for dei einslege minstepensjonistane. Det er den gruppa som har minst. Heilskapen blei, samla sett, veldig god.

Me fekk òg 320 mill. kr til fleire lærarar på 1., 2., 3. og 4. trinn. Det gjer at elevane får den best moglege starten på skulen. Med dei utfordringane me òg ser framover, er nettopp dette med ein tidleg innsats veldig viktig. Det får me på plass i dette budsjettet.

Eg har òg lyst til å nemne distriktssatsinga. 670 mill. kr er den totale distriktssatsinga gjennom budsjetteinigheita. Det går til breibandbygging, det går til regionale utviklingsmidlar, det går til tapskompensasjon for dei fylkeskommunane som har det krevjande, det går til skredsikring på fylkesvegar – ja det går til og med til tømmerkaier. Det viser noko av det detaljerte og heilskaplege i den distriktssatsinga som er komen på plass.

Krigen i Syria og herjingane til IS i regionen har drive mange millionar menneske på flukt. UNHCR melder at totalt sett var 15 millionar menneske på flukt i 2014. Talet har dessverre stige betrakteleg i 2015. Dei siste månadene har me her i Noreg fått kjenne på utfordringane dette gir, noko som land sør i Europa har merka allereie i fleire år.

For Kristeleg Folkeparti er det viktig å ta ansvar i den situasjonen me står i. Denne hausten har me sett eit aukande tal menneske utan behov for vern søkje asyl i Noreg. Derfor har Kristeleg Folkeparti støtta eit breitt forlik mellom flest mogleg av partia på Stortinget. Dette forliket sikrar at me raskare kan sende ut dei som ikkje har behov for vern, og dermed få fleire ressursar til å ta godt imot dei som har behov for vern. Ei generell effektivisering og forenkling av regelverk og praksis for behandling av asylsøknader må ikkje svekke rettstryggleiken til asylsøkarane. Det blei òg lagt fram som viktig i dette forliket.

No er me i gang med samtalar om eit krafttak for integrering og å setje kommunane i stand til å ta imot flyktningane på ein verdig måte. Dette må sjølvsagt sjåast i

samanheng med den heilskaplege avtalen me har om innstramminga. Det er ein føresetnad at me no får til gode tiltak for kommunane og for integrering.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heidi Greni (Sp) [13:42:29]: Jeg merker meg at Kristelig Folkeparti i finansinnstillingen er tilfreds med at de i budsjettavtalen med regjeringen har lyktes med å få opp tilskuddet til fylkeskommunene for regional utvikling med 54 mill. kr. Ja, alle monner drar, men faktum er at denne budsjettposten har blitt kraftig kuttet i den tiden Kristelig Folkeparti har vært medansvarlig for statsbudsjettet, nærmere bestemt med 423 mill. kr i regjeringens forslag. Nå blir kuttet redusert til 380 mill. kr.

I budsjettet viser regjeringen til at tilskuddet til regional utvikling skal bidra til å realisere nasjonale mål, tilpasset regionale utfordringer og forutsetninger. Vi vet at penge- ne settes inn i prosjekter for næringsutvikling i samarbeid med Innovasjon Norge, Siva og kommunene. Midlene er hovedvirkemiddelet for å få til disse tiltakene, og fylkeskommunene sier at de nå ikke er i stand til å løse dette på en tilfredsstillende måte.

Mener representanten Hareide at det er god distriktspolitikk å kutte så sterkt i fylkeskommunens arbeid for regional utvikling, og hva tror representanten virkningen vil bli for fylkeskommunen som regional utviklingsaktør?

Knut Arild Hareide (KrF) [13:43:41]: Eg har ei god nyheit til representanten Greni. Det er riktig at me aukar dei regionale utviklingsmidlane med 54 mill. kr, men det er berre ein av to postar me aukar dei på. Det vil seie at den samla auken er på 120 mill. kr. Det er nettopp fordi me ser at dette er viktig for å sikre ei god utvikling i regionane. Samtidig veit me òg at det har stor betydning kva som skjer på samferdselsområdet, nettopp for Distrikts-Noreg. Det er ei historisk satsing på vegar og fylkesvegar og på vedlikehald. Kombinasjonen av at me får til 120 mill. kr på regionale utviklingsmidlar og ei historisk satsing på samferdsel, er med på å gjere at dette gir ein god heilskap.

Heidi Greni (Sp) [13:44:33]: Som medlem av kommunal- og forvaltningskomiteen mottar jeg stadig tilbakemeldinger fra fylkeskommunene på at denne kraftige nedskjæringen nå gjør at de ikke er i stand til å vareta rollen sin som regional utviklingsaktør på en tilfredsstillende måte fordi hovedvirkemiddelet er borte. Samtidig er den kompensasjonen de får som styrking av samferdselsmidler, betydelig mindre enn det som bortfaller i regionale utviklingsmidler.

Til orientering har Senterpartiet nå lagt inn 500 mill. kr i vårt budsjett for å styrke dette. Nettopp i den tiden vi er inne i nå, med økt arbeidsledighet, der vi alle egentlig er enige om at nye arbeidsplasser er det viktigste satsingsområdet: Mener representanten Hareide at fylkeskommunene er i stand til å løse denne oppgaven på en tilfredsstillende måte?

Knut Arild Hareide (KrF) [13:45:30]: Det var nettopp fordi me ønskte å styrke fylkeskommunane si mog-

legheit til å gjere den jobben at me valde å prioritere dette med 120 mill. kr i den einigheita me fekk fram. Me hadde sjølv sagt ønskt ei langt større styrking av dette, og i vårt alternative budsjett hadde me det. Men det var dette me fekk til i den budsjetteinigheita me fekk på plass. Det er eg glad for.

Dette må òg sjåast opp mot kva slags styrking me gir til samferdsel. Me får ei samla distriktsutbygging som eg synest er veldig bra når me får både satsing på breibandsutbygging og ein tapskompensasjon som kjem i tillegg for dei fylkeskommunane som kjem særdeles krevjande ut – eg har spesielt lyst til å nemne Nordland og Sogn og Fjordane som kjem veldig godt ut av tapskompensasjonen. Me får satsing på skredsikring. Den samla distriktssatsinga frå Kristeleg Folkeparti er på heile 670 mill. kr i den budsjetteinigheita me fekk fram.

Audun Lysbakken (SV) [13:46:44]: La meg si med en gang at det er mye av det vi synes er bra i dette budsjettoplegget, som har Kristelig Folkepartis merke ved seg. Vi gleder oss f.eks. over at det kommer flere lærere i skolen. Det er et veldig viktig gjennomslag for Kristelig Folkeparti. Og vi ser at Kristelig Folkeparti har kjempet for bistanden.

Likevel er summen av denne budsjettthøsten et reelt kutt i bistanden, og ikke minst et ganske dramatisk kutt i klimafinansiering i landene i sør, akkurat den høsten da verdens ledere skal prøve å få til et gjennombrudd i kampen mot klimaendringene. Derfor vil jeg tilbake til invitasjonen som Snorre Serigstad Valen kom med tidligere i denne debatten. Det må være et tankekors for lederen for Kristelig Folkeparti at det i denne salen nok finnes et reelt flertall for en sterkere internasjonal innsats enn det som ligger i det budsjettet som Hareide selv stemmer for i dag.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:47:47]: Som òg representanten Syversen sa tidlegare i denne salen: Me innrømmer det – det ligg eit kutt i bistanden, men me kan likevel seie oss fornøgde med at me har greidd å rette det opp med 2,5 mrd. kr. Den desidert viktigaste prioriteringa frå Kristeleg Folkeparti si side i budsjettforhandlingane me har vore med på, har vore å vere med på å auke bistanden. Me synest me har kome eit langt stykke, me skulle gjerne ha kome lenger, men me seier oss likevel fornøgde med det.

Det er no ein flyktningssituasjon som ikkje berre pregar Noreg. Me kan òg gå til Sverige, der det ikkje sit ei blå-blå regjering, men der det sit ei raud-grøn regjering, og dei tar ein langt større del av bistandsbudsjettet sitt og brukar det i Sverige. Det må òg vere ein del av den heilskapen me ser på.

Men ja, det er krevjande. Verda treng meir bistand – ikkje mindre. Derfor har den forskjellen som Kristeleg Folkeparti har gjort, vore viktig.

Snorre Serigstad Valen (SV) [13:49:02]: Representanten Hareide har gode poenger, og det er ikke noen søndagsskole å forhandle med Arbeiderpartiet heller, men det ligger et verdigrunnlag i bunnen som gjør at retnin-

gen på politikken blir tydeligere, klarere og bedre. Én av tingene Kristelig Folkeparti ville sluppet å være med på, er de svært usosiale kuttene som Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen har tatt initiativ til, og som de nå gjennomfører med Kristelig Folkepartis og Venstres velsignelse, bl.a. kuttet i barnetillegget for uføre forsørgere.

Kristelig Folkeparti og Venstre fikk i fjor høst mye skryt for å ha reddet dette barnetillegget, men nå kjenner vi realitetene. På spørsmål til regjeringen får vi til svar at mer enn 300 familier rammes fra 1. januar. De får et gjennomsnittlig årlig inntektskutt på 29 000 kr. Mer enn 200 familier taper mer enn 30 000 kr i året. Jeg lurer på hva representanten Hareide har å si til disse familiene som fra 1. januar straffes, fordi de ikke lenger er i stand til å jobbe.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:50:02]: Dette svarte Kristelig Folkeparti på i fjor øg, da me forhandla om budsjettet, for det var da denne saka var oppe. Me var tydelege på at me redda 90 pst. av barnetillegget. Da står 10 pst. igjen, og det er desse 10 pst. Serigstad Valen her snakkar om.

Men det er øg ei utfordring viss det skal vere sånn at ein kan gå på ein uførepensjon og få eit barnetillegg og da få langt større inntekter enn dei som er i vanleg arbeid. Ein må finne ei avveging, og eg synest at me fann kanskje ikkje ei fullkommen avveging, men ei ganske god avveging på det i fjor, som gjer at me kan stå oppreist på det.

Eg har øg lyst å seie om dette budsjettet at dei bokførte skattelettane no er på under 200 mill. kr. Denne debatten har heller ikkje vore prega av dei vanlege slagorda frå raud-grøn side, for det finst ikkje flust av skattepengar som me kan bruke i dette budsjettet. Dei er brukte til velferd og gode formål.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [13:51:25]: Det har vært en ekstraordinær høst når det gjelder alle de situasjonene vi har vært oppe i, både nasjonalt og internasjonalt. Det har vært krevende når det gjelder asyltilstrømming til Norge og hvordan vi skal håndtere den situasjonen. Det har vært krevende internasjonalt med alle de hendelsene. Jeg skal komme litt tilbake til det.

Men det har også vært en spesiell budsjettbehandling i høst. Først la regjeringen fram sitt alternativ i to faser, budsjettforslaget og tilleggsproposisjonen, og jeg må si at begge dokumentene var preget av et budsjett tilpasset et opplegg der distriktspolitikken og utjevningstiltak er salderingsposten. Det har vist seg å være regelen, uten unntak, for Høyre og Fremskrittspartiet i de årene de har sittet i regjering. Uten unntak er det distriktene som blir salderingsposten, enten det gjelder skattelette eller omstilling.

Etter en lang forhandling kom de fire samarbeidspartiene fram til et budsjettforlik i stor grad preget av indre motsetninger og også litt panikk, tror jeg det må ha vært, for å få dekket inn budsjettbehov. Det rare med dette er egentlig det inkonsekvente som framtrer så tydelig partiene imel-

lom. Det ene året subsidierer en utenlandsreiser med fly gjennom å øke taxfree-kvoten og oppmuntrer dermed flere til å ta fly, mens en det neste året innfører en flyseteavgift for å få færre til å fly, angivelig som et klimatiltak.

Den ene måneden vil en ha en tiltakspakke for å møte arbeidsledighet. Den neste måneden kuttet den tiltakspakken kraftig mens arbeidsledigheten øker. Det er historien om en dårlig tiltakspakke som ble enda dårligere.

Det ene året står fem statsråder og presenterer 10 mrd. kr i ny kapital til Statkraft for å bidra til langsiktighet i eierpolitikken og langsiktige investeringer i fornybar energi. Det neste året stripper en vekk 5 mrd. kr av de 10 mrd. kronene av den langsiktige kapitaltilgangen. Det er en form for inkonsekvens som blir stadig tydeligere.

Senterpartiet har lagt fram vårt eget budsjettopplegg. Det er et budsjettopplegg for å ta hele landet i bruk. For oss har det vært viktig å satse på desentralisering og livskraft over hele landet. Sammenlignet med regjeringen bruker vi 10 mrd. kr mer på en grønn og aktiv næringspolitikk og på sosial og geografisk utjevning.

Vi prioriterer penger til et statlig grønt investeringsselskap for å fremme grønn næringsutvikling og teknologi, og vi foreslår å innføre det skattefradraget for enøktiltak som samarbeidspartiene har lovet, men ikke gjennomført.

Vi legger opp til en kraftfull satsing på kommuner, sykehus og infrastruktur. Dette er langsiktige og viktige behov i det norske samfunnet. Kommunene, enten de er store eller små, må settes i stand til å yte god velferd, og det å sikre sykehusene i hele landet betingelser som gjør at de kan ivareta god helseomsorg, er svært viktig.

Samlet sett økte vi også bistandsbudsjettet til langt over det regjeringen foreslo. Det er også nødvendig i en situasjon der vi opplever en av de største humanitære krisene siden den andre verdenskrigen, samtidig som vi vet at det også er store behov i den langsiktige bistanden.

Samtidig med behandlingen av budsjettet har vi også behandlet det forliket som seks av partiene på Stortinget har inngått. Senterpartiet har i hele høst bedt om at vi måtte få et forlik mellom partiene på Stortinget om innvandring og integrering. Den spesielle situasjonen vi har sett i høst, der det har kommet svært mange asylsøkere til Norge, krever at vi blir enige om noen hovedprioriteringer som kan ligge fast over tid, for denne situasjonen går ikke over med det første. Dette er en situasjon som det politiske Norge må håndtere og takle over tid.

Den ene delen av det forliket ligger på bordet i dag, og Senterpartiet er glad for at vi har blitt enige om viktige tiltak for regulering av også innvandring. Det er vi glade for fordi i dagens situasjon må vi tydeligere skille mellom asylsøkere som har krav på beskyttelse, og dem som ikke har det. Hele legitimiteten til asylinstituttet hviler på at vi er tydelige på det. Å skaffe oss de verktøyene vi trenger for å returnere asylsøkere med åpenbart ugrunnede søknader, er derfor viktig.

Men nå er vi også i gang med samtaler om den andre delen av forliket, som handler om integrering og om kommunenes ressurser. Den delen er minst like viktig. Kommunene og de frivillige som gjør den praktiske jobben i denne sammenhengen, er nødt til å få støtte fra storsam-

funnet. Vi står overfor noen krevende år når det gjelder integrering og ressurser i den sammenhengen, og de må settes i stand til å gjøre den praktiske jobben for oss.

Senterpartiet skal gå aktivt og positivt inn i en sårn forliksforhandling, og det er viktig for oss at vi også får til den delen av forliket før året er omme.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [13:56:45]: Jeg innrømmer at det er en ny øvelse for meg å stille replikk til en tidligere rød-grønn kamerat, hvis jeg får lov til å bruke det uttrykket. Det er vanlig i min bevegelse.

Jeg er helt enig i at storsamfunnet må stille opp når det gjelder flyktninger, og det pågår en svært avgjørende forhandlingsrunde nå. Vi kan ikke drive integrering og bosetting på sparebluss ute i kommunene. Men problemet er nå at kommune etter kommune driver med drastiske kutt også i basistjenester, og midt oppi dette skal de møte de utfordringene. Derfor har Arbeiderpartiet lagt inn rundt én milliard mer på flyktningdelen til kommunene. Mitt spørsmål er: Hvilke signaler er det dere i Senterpartiet – for dere har mange ordførere, akkurat som oss – mottar fra Kommune-Norge? Dere vil forhåpentligvis slutte opp om et press på regjeringspartiene om at det som ligger der nå og som blir vedtatt i dag, er for svakt.

Marit Arnstad (Sp) [13:57:52]: Jeg kan slutte meg til det siste. Også Senterpartiet har foreslått et kommuneopplegg som er betydelig sterkere enn det som ligger fra samarbeidspartiene. Det er helt nødvendig for å ivareta de ordinære velferdsoppgavene i kommunene.

Men så kommer utfordringene knyttet til asyl- og flyktningmottak i tillegg. Da er det særlig tre ting som jeg synes det er viktig å peke på. Det ene er vertskommunenes rolle. Over år har vertskommunetilskuddet blitt underfinansiert, og de som i dag er vertskommuner for mottak, har behov for en opptrapping av ressursene.

Så har vi sjølsagt integreringstilskuddet. Jeg må si at vi kan snakke vidt og bredt om at noen taper og noen tjener på integreringstilskuddet, men Senterpartiets prinsipielle holdning er at integreringstilskuddet skal staten dekke 100 pst. Så får vi diskutere hvordan hver kommune oppfører seg, og hvor mange de får ut i arbeid. Men staten bør dekke det 100 pst.

I tillegg til det er det særlig utfordringer knyttet til bl.a. barnevern og oppfølgingen av enslige mindreårige asylsøkere som også vil kreve store ressurser i årene framover.

Gunnar Gundersen (H) [13:59:03]: Representanten Arnstad må ha særdeles kort hukommelse. Jeg vil minne om et oppslag på E24 den 9. juni i sommer. Der sto det:

«Senterpartiet: – Betal tilbake milliardene, Statkraft!»

Det var altså en respons på den usikkerheten selskapet selv har skapt rundt sine investeringsplaner.

Det var for øvrig også ganske mye interessant å lese i innstillingen rundt Senterpartiet. Man skriver:

«Senterpartiet står for en politikk hvor det satses målrettet på enkelte næringer».

Så skriver man videre at dette gjelder næringer som maritim, petroleum, marint, turisme, landbruk, næringsmiddelindustri og romindustri. Det blir nokså avslørende når man faktisk skriver de næringene, for det betyr at man må nedprioritere noen næringer. Betyr dette at næringer som IKT, handel, finans, helse, automasjon, farmasi for å nevne noen, ikke skal satses på, og betyr det at Senterpartiet mener at stortingspolitikere har en spesiell innsikt i å plukke framtidige vinnernæringer i Norge?

Marit Arnstad (Sp) [14:00:15]: Det er interessant, det med Statkraft. Jeg sa det i juni i år fordi Statkraft sa at de ikke ville investere i Fosen Vind. Så har Statkraft utover høsten signalisert at de er interessert. Det har også kommet en utenlandsk interessant inn i Fosenutbyggingen. Vi står nært foran en investeringsbeslutning for Fosen, det største vindkraftprosjektet Norge står overfor. Hva gjør regjeringen da? Jo, i et hodeløst øyeblikk en eller annen natt i budsjettforhandlingene velger de å bestemme seg for å plukke vekk 5 mrd. kr av den kapitaltilgangen som Statkraft har fått. Det er en hodeløs beslutning fordi den faktisk kan påvirke den investeringsbeslutningen som Statkraft står foran. Det vil være meget ødeleggende om det var regjeringspartiene nokså destruktive eierskapspolitikk og nokså tilfældige eierskapspolitikk som veltet det største vindkraftprosjektet Norge noen gang har sett. Det ville være sorgelig og uansvarlig.

Ketil Kjenseth (V) [14:01:31]: Hadde det vært med Senterpartiets avgiftspolitik, ville ikke bioanlegget på Skogn blitt bygd, så vi kan jo starte der. Men det var egentlig ikke det jeg skulle snakke om.

En av de store, kortsiktige utfordringene Norge står overfor, er økende ledighet, spesielt mange steder langs kysten hvor oljerelatert næringsliv må erstattes med nye arbeidsplasser og nye bedrifter. Venstres svar på utfordringene er en tiltakspakke på 10 mrd. kr, med en målrettet satsing på grønn vekst, innovasjon, nyskaping og nye arbeidsplasser, inkludert en målrettet skattelette på 3 mrd. kr. for å stimulere. Senterpartiets svar er først og fremst en rekke påplussinger for bønder og landbruk, dernest en netto skatte- og avgiftsskjerpelse på 15 mrd. kr spesielt rettet mot øvrig næringsliv og dem som investerer i norske bedrifter og arbeidsplasser. Jeg hørte representanten Arnstad snakke om inkonsekvens, men dette henger jo ikke helt på greip.

Hvilken økonomisk teori er det Senterpartiet lener seg på når de åpenbart mener at en skatteskjerpelse på 15 mrd. kr er rett medisin i den situasjonen vi står i?

Marit Arnstad (Sp) [14:02:34]: Det er mulig at Venstre i sitt opprinnelige budsjett hadde en tiltakspakke for ledighet og utfordringer i arbeidslivet, men det en har vært med på i budsjettforliket, er jo å redusere den tiltakspakken som var foreslått, betydelig. Det handler rett og slett om mange av de tiltakene man nå skulle ha på bl.a. Sør- og Vestlandet for å redusere arbeidsledighet og omstille

næringslivet. De har jo redusert den tiltakspakken betydelig. Ingen i dag vil si akkurat hvor mye, men Senterpartiet mener, ut fra de beregningene vi har gjort, at de har redusert den omtrent med halvparten, fra 4 mrd. kr til 2 mrd. kr. Så jeg synes kanskje at Venstre ikke skal være så høy og mørk som de later som å være.

Ja, hvert parti har sine prioriteringer når det gjelder arbeidsledigheten. Senterpartiet legger vekt på å redusere kostnader for næringslivet, ikke på store skattelettelser, men på å redusere konkrete kostnader, enten det gjelder bompenger for tungtransporten, avskrivingssatser, økte fradrag, redusert arbeidsgiveravgift eller nei til å skattlegge f.eks. generasjonsskifter i landbruket. Vi har en rekke slike tiltak som vil være viktige også når det gjelder arbeid og arbeidsledighet.

Knut Arild Hareide (KrF) [14:03:51]: Eg er glad for dei signala som parlamentarisk leiar Arnstad gir rundt kommunanes situasjon og integrering. Det trur eg er riktig. Men eg har lyst til å utfordre på eit anna område. Me har tydeleg høyrte kva Senterpartiet seier rundt flypassasjeravgift, og eg skal ikkje gå vidare med den. Men me står no foran ønsket om eit breitt skatteforlik, og me veit at me er nøydd til å redusere nettopp skatten for selskapa for å skape arbeidsplassar. I tråd med den klimautfordringa me ser, vil det vere behov for å ha eit skatteskitte.

Mi utfordring er: På kva for område ser Senterpartiet at me kan få eit skatteskitte som gjer det meir lønsamt og meir miljøvenleg, men òg slik at det skal koste meir dersom ein opptrer på ein måte som er med på å skade miljøet og klimaet?

Marit Arnstad (Sp) [14:04:43]: Jeg tror den debatten om skatteskittet blir veldig viktig. Jeg tror også at det er en så viktig debatt at den må være godt faglig fundert, og den må være gjennomført på en sånn måte at man er trygg på at tiltakene har en klimamessig effekt, at de faktisk fungerer, og at de fordelingsmessige virkningene ikke gir for stor slagside. Det er nettopp derfor vi reagerer på den passasjeravgiften, for den er innrettet på den verst tenkelige måten hvis man tenker miljø- og klimateffekt. Om man enda hadde foreslått en avgift på drivstoffet, for det er jo drivstoffet i flyene som er problemet. Om man enda hadde differensiert avgiften slik at den var høyere for de lengste rutene og lavere for de korteste – ja, det var vel for øvrig Venstres forslag, var det ikke? Slik jeg forsto det, kunne man ha lagt en lavere avgift på kortere flyreiser og en høyere avgift på lengre flyreiser. Da hadde man kunnet diskutere klimateffekten, men det partiene har gjort her, er bare å sy sammen et budsjettforslag en sen nattetid – finn og dekk et budsjettbehov – det er jo bare det det handler om.

Presidenten: Dermed er replikkordskittet omme.

Trine Skei Grande (V) [14:06:17]: Jeg vet ikke hvordan det er når man sitter og forhandler mellom partiene i regjering, men det er tydelig at de som satt i den forrige regjeringa, forhandlet veldig mye på nattetid. Det gjorde aldri vi; vi forhandlet kun på dagtid. Og de forslagene som

ligger på bordet i dag, er godt gjennomtenkt, og mange av dem er også hentet fra Venstres alternative budsjett. Det var ikke så mange som var opprørt over noen av de endringene da, men de hadde tydeligvis ikke forventet at de faktisk skulle få gjennomslag i et budsjett som skulle bli vedtatt.

Vi står foran tre store utfordringer som nasjon og i verden. Den ene er sysselsettingsutfordringa for et land som gjennom mange tiår har blitt så avhengig av olje at en liten dupp i oljeprisen gjør at vi sliter med å få arbeidsplasser til våre borgere. Den omstillinga skulle en ha begynt på for lenge siden. De nye arbeidsplassene skulle ha vært skapt for lenge siden. Nå er vi endelig i gang med å få til det skiftet, og det blir mye mer smertefullt fordi man ikke gjorde den jobben for lenge siden. Oljeavhengigheten, oljefanatismen, som fantes i tidligere regjeringer, har ført til at den sysselsettingsomstillinga blir mye tøffere enn den egentlig hadde trengt å være, men vi må fikse det nå.

Den andre store utfordringa er klimautfordringa, og der må Norge også bidra. Vi må bidra med tiltak som fungerer, vi må bidra med tiltak som kanskje er upopulære, vi må bidra med politisk ledelse som gjør at vi faktisk bringer dette framover. Og jeg må si at jeg er litt forundret over dagen i dag, med et Arbeiderparti som hoverer, som opptrer på sosiale medier med morsomheter knyttet til miljøavgifter. Miljøavgifter er et av de viktigste, mest virkningsfulle tiltakene for at vi skal få til den omstillinga vi trenger. Det krever modige politikere, og det krever politikere som står i det, og jeg vil gi kred til alle dem som orker å stå i det når vi skal stemme over det i dag, fordi det må vi faktisk gjøre – vi må ha miljøavgifter hvis vi skal klare å få til endringer i folks handlinger.

Snorre Serigstad Valen kan gjerne invitere oss til å skifte side, men vi ser hvordan hans samarbeidspartnere hører over de samme miljøavgiftene som er så avgjørende for å komme i mål. Det hoveres, det latterliggjøres og det brukes alle mulige virkemidler for å rakke ned på dem, men noen må faktisk stå i det og kjempe for dem, og vi har fått til større grønt skatteskitte hvert eneste år enn det de rødgrønne noen gang har turt.

Og vi ser en enorm økning i skatteiveren hos de rødgrønne, mens vi vet at det norsk næringsliv trenger nå, faktisk er omstilling og handlingsrom for nye investeringer. Det er faktisk ikke skatteøkninger, men skattesenkning. Vi trenger en kjempestor satsing på forskning, kunnskap, lærere og barnehager – alt det som utgjør den kunnskapsmessige infrastrukturen i samfunnet. Det har vi fått til med det budsjettforliket – alt fra å gjøre tilskuddet til læringer høyere, sørge for å få til den grønne omstillinga, få til vekst i de næringene som vi skal leve av i framtida, og få til en omstilling av næringslivet.

Og så må vi takle flyktningutfordringa. Nå kommer tallene fra SSB som nok viser at det kan være med og hjelpe Norge gjennom en dupp økonomisk, at vi faktisk også kan få til vekst gjennom den innvandringa vi nå har sett. Men vi må sørge for at vi får til en god integrering, som gjør at alle sammen får en god start, for lykkes de som kommer hit og skal være her, så lykkes også vi. Det er når vi får til en god integrering – får folk fort i jobb, får folk fort inte-

grert i samfunnet – at vi klarer å lykkes som samfunn, og det er den utfordringa vi står overfor nå. Da må vi ha tiltakene som gjør at folk fort kommer inn i samfunnet, fort kan være med og bidra og fort får en forståelse av hva som er den norske samfunnskontrakten.

Vi er i en tid nå der det kreves ganske modige tiltak. Det krever at alle faktisk samarbeider og strekker seg. Jeg ville løyet fra talerstolen hvis jeg sa at dette er lett å få til. Dette var et budsjett som var skikkelig vanskelig å få til – alle måtte ta og alle måtte gi for at vi skulle komme i mål. Men det gjøres også noen modige grep som jeg mener politikere skal ha kred for å stå i, og det kreves faktisk nå at noen tar noen modige grep, spesielt i klima- og miljøpolitikken der det ikke bare handler om å bruke gulrot, men også om å bruke pisk for å få til de endringene. Og den måten man latterliggjør avgiftspolitikken på fra denne talerstolen i dag, mener jeg vitner om politikere som ikke er modige, og som ikke tør å ta noen upopulære grep for å møte den største utfordringa vår klode står overfor nå, nemlig klimautfordringene.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [14:11:33]: Da har vi fått klarhet i at det er på dagtid en har forhandlet budsjettet – det er greit å få oppklart det – og at de var modige. Ja, veldig modige var de. De har framforhandlet et budsjett som nå gjør fornybar energi som strøm dyrere og bensin og diesel billigere. Det er veldig modig i en tid hvor en etterlyser fornuftige omlegginger i mer klimariktig retning. Avtalen endte altså med en økning av elavgiften på 1,85 øre samlet sett, inkludert merverdiavgift på 20 øre.

Økt elavgift er økt skattlegging av klimavennlig energibruk. Halvparten av energien vi bruker i Norge, kommer fra fossile energikilder. Vi trenger konvertering. Hvordan kan dyrere strøm og billigere bensin og diesel bidra til at folk velger å konvertere fra fossil energi til fornybar energi? Og hvordan kan dette omtales innenfor det grønne skiftet?

Trine Skei Grande (V) [14:12:37]: Dette viser jo at Arbeiderpartiet ikke har skjønt noe av hva det grønne skiftet handler om. Det grønne skiftet handler om at bl.a. el skal være mer lønnsomt å produsere. Grunnen til at vi ikke produserer mer i Norge i dag, er nettopp at den ikke er lønnsom å produsere. Grunnen til at vi ikke får til energiøkonomiseringstiltak, er nettopp at elprisen har vært for lav. Vi får ikke til de omstillingene vi trenger. Vi får ikke til omstillingene i alt fra norske hjem til deler av norsk næringsliv nettopp fordi det ikke er lønnsomt å gjøre det. Vi vil gjøre det lønnsomt å være grønn. Vi vil gjøre det lønnsomt med energiøkonomiseringstiltak. Vi vil gjøre det lønnsomt i hvert enkelt hjem ved at folk skal få fradrag for å gjøre grepene. For at det skal bli lønnsomt, må vi faktisk gjøre noe med elprisene.

Det handler om en veldig naiv tilnærming hvis man tror at bare strømmen er billig nok, vil nok disse endringene skje. Nei, man må faktisk stimulere til endringene gjennom det vi gjør med enøkfradrag, det vi gjør med tiltake-

ne i hvert enkelt hjem, men også med å gjøre strømmen litt dyrere, for dermed å få stimulert til omstillingene.

Terje Aasland (A) [14:13:39]: Det er det mest forundringsverdige svaret jeg noen gang har hørt. Det å øke elavgiften gjør det ikke mer attraktivt å investere i fornybar energi – tvert om, det gjør det mer komplisert å investere i fornybar energi og gjør det vanskeligere å ta fornybar energi i bruk. Det er nettopp det elavgiften er med på å underbygge. Det kommer godt fram også i tilleggforslagene i komiteens innstilling og tilrådning i dag. Så må en jo innenfor de områdene hvor en ønsker å konvertere til fornybar energi, faktisk foreslå at regjeringen skal vurdere redusert elavgift. Så jeg spør igjen: Hvordan kan representanten forklare at dyrere strøm, altså fornybar energi, skal kunne underbygges i dette forslaget om å gjøre bensin og diesel billigere? Hvordan skjer det grønne skiftet? Det har i hvert fall ingenting med å stimulere til økt fornybar energibyggning i Norge å gjøre.

Trine Skei Grande (V) [14:14:40]: Da Arbeiderpartiet styrte, gikk stort sett alle bedriftene som drev med fornybar energi, konkurs – om det var bioenergi, om det var solenergi, om det var biogass. Det var ingen investeringer på området, det var ingen satsing på området. Man så at bedrift etter bedrift som prøvde å tenke annerledes, gikk konkurs. Nå ser vi at det største biogassanlegget i Nord-Europa bygges på Skogn. Vi ser at bioenergi på alle andre fronter er i ferd med å vokse. Vi ser at alt annet drivstoff enn diesel og bensin er i ferd med å bli billigere. Vi ser en omstilling av store deler av norsk transportsektor, fordi alt annet drivstoff enn bensin og diesel er billigere. Dermed skjer de endringene vi trenger. Da Arbeiderpartiet holdt på, gikk disse bedriftene konkurs, de klarte ikke å skape nye arbeidsplasser. Og en ser også at en ikke får den omstillinga av næringslivet som vi trenger for å skape det grønne næringslivet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:15:34]: Det er jo fantastisk å høre på Venstre. Nå går alt til himmels, og for to år siden gikk alt skeis. Det er en utrolig historieskrivning Venstre driver med, og også at budsjettforliket er tatt på dagtid. Vi fikk inntrykk av, vi som satt og ventet, at det var en totimers dag, for det var ingen framdrift i det hele tatt, og så var det panikk den siste dagen der en kom fram til en del lite gjennomtenkte løsninger.

Venstre er stolt av flyseteavgiften. Jeg kan ikke forstå at man kan være stolt av den. Det er jo helt meningsløst at man skal betale 80 kr i avgift tur-retur New York, men 160 kr i avgift tur-retur Bodø-Svolvær. Hva er poenget? Det ene året gis store skattesubsidier med taxfree-ordninger, og det neste året skal man skatteskerpe innenlands flyreiser. Det er ikke noe å være stolt over. Det er lite gjennomtenkt, og det er ikke treffsikkert. Det er ingen grunn til at man skal subsidiere folk som reiser til New York, men straffe folk som har nyttereise i Nord-Norge.

Trine Skei Grande (V) [14:16:41]: Dette kommer fra et parti som legger fram et eget budsjett der de ikke bare

skal øke skattene med 15 mrd. kr, men de øker også subsidiering av tungtransport med 500 mill. kr. Det betyr at Senterpartiet ikke har skjønt et fnugg av hva det grønne skiftet handler om, de har ikke skjønt noe av hvordan man skal bruke avgifter. For oss er det viktig å ha skattelette hvis man faktisk øker avgifter, og så får folk bestemme sjøl om de vil bruke pengene på å forurense, eller om de kanskje vil bruke dem til andre ting i livet sitt.

For noen minutter siden sto Senterpartiets parlamentariske leder her og snakket om de korte flyturene. Det er da man virkelig kan velge tog. Skal man mellom Trondheim og Oslo, kan man faktisk velge tog. Og det er de korte flyturene som brukes oftest. Vi gjør togbillettene billigere på disse strekningene.

Vi legger på en avgift for å endre, og Senterpartiet må bestemme seg: Hvis denne avgiften funker, vil folk fly mindre, og da vil man oppnå det man ønsker for miljøet. Men man påstår på den ene sida at den ikke funker og på den andre sida at det vil føre til katastrofe for næringslivet. Begge de to tingene kan ikke være sant.

Audun Lysbakken (SV) [14:18:01]: Representanten Skei Grande er veldig offensiv, men jeg har lyst til å be henne tenke over om framstillingen av dette budsjettet som et ordentlig gjennombrudd for det grønne skiftet i Norge faktisk tjener miljøsakene. Det tror jeg ikke den gjør. Realiteten er at i Det norske storting er det et flertall av grå partier, og de grønne partiene må slåss alt de kan for å få gjennomslag, og jeg har respekt for den jobben Venstre gjør. Men framstillingen av at vi nå har tatt et kvantesprang, og altså har en helt annen situasjon enn vi hadde under den rød-grønne regjeringen, er med all respekt fullstendig feil. Venstre kjemper, som vi gjorde det, og får en del gjennomslag, men summen i dette budsjettet er i feil retning. Jeg skulle ønske Skei Grande kunne være like ærlig som Hareide om det. Derfor vil jeg gjerne spørre: Mener representanten virkelig at dette budsjettet er et viktig bidrag til det grønne skiftet? Da vil jeg understreke at det ikke er et nei på det spørsmålet som vil svekke Venstres miljøtroverdighet, men et ja.

Trine Skei Grande (V) [14:19:03]: La meg bruke flyavgifta som et symbol på hvor viktig det grønne skatteskipt faktisk er. Det er en tøff avgjørelse å ta, og jeg vet at i det rommet vi satt, var det tøft for noen å innrømme. Sånn må miljøpartiene kjempe, og vi må bestemme oss for hva det er som er viktigst å få igjennom.

For oss har det grønne skiftet vært den viktigste saken å få igjennom, og vi får presset det i riktig retning. Så er det et stykke fra Venstres alternativ, som vi stemmer for primært i dag, til det vi nå endelig får vedtatt. Men jeg ser at vi tar skrittene i riktig retning hele veien, og at vi får pushet det hele veien.

Det hadde vært enklere, på miljøsida i hvert fall, hvis jeg og representanten Lysbakken skulle være enige bare vi to. Men det er sånn at vi begge forholder oss til partier som ikke nødvendigvis har øverst på ønskelista det som vi har øverst på ønskelista. Og jeg har lyst til å si takk til Fremskrittspartiet for at de gikk med på dette, og jeg har lyst til

å si at jeg syns ikke Arbeiderpartiets kampanje mot det er spesielt sympatisk.

Presidenten: Replikskordskiptet er omme.

Audun Lysbakken (SV) [14:20:21]: SVs budsjettforslag er et budsjett for ny solidaritet – for solidaritet med hverandre, i en tid da arbeidsløsheten og forskjellene vokser i det norske samfunnet, for solidaritet med andre, i en tid da også vårt land blir preget av den største flyktningkatastrofen siden annen verdenskrig, og for solidaritet med barna våre og dem som kommer etter oss, i en tid da det ikke lenger er tvil om at temperaturen på jorden øker på grunn av menneskenes uansvarlig høye klimagassutslipp.

Solidaritet er en sterk kraft. Det må bli den bærende verdi og det grunnleggende prinsipp for den vanskelige omstillingen Norge skal gjennom – fra fossilnasjon til lavutslippssamfunn, fra oljeavhengighet til grønn industri, fra voksende arbeidsløshet til full sysselsetting, fra økende ulikhet til sosial utjevning og fra uansvarlig bruk av oljepenger til bærekraftig finansiering av vår felles velferd.

Da er kontrasten til de borgerliges budsjettenighet stor, for det er et budsjett som ikke går løs på de store omstillingsutfordringene til tross for parolene om det samme. Det er et budsjett der vi kan lese at vi ikke engang ligger an til å nå våre klimamål for 2020 i 2030. Det er et budsjett preget av en regjering som har vært på etterskudd i møte med flyktningkrisen. Det er et budsjett som gjør norsk økonomi sårbar ved at vi fortsatt er på vei inn i det grønne skiftet i et altfor lavt og beskjedent tempo. Og det er et budsjett som gjør velferdsstaten sårbar på sikt ved at det reduserer statens inntekter samtidig som utgiftene økes gjennom en oljepengebruk vi vet vi ikke kommer til å ha dekning for i framtiden.

Omstilling krever omfordeling. SVs alternative budsjett for ny solidaritet er også et budsjett for en kraftfull fordelingspolitikk – fra formue, arv og eiendom til arbeid, fra dem som har mest, til dem som har minst, fra banker til barn, fra forbruk til fellesskap og fra fossilt til fornybart.

Alt det som ligger i dette budsjettforslaget, kan vi foreslå med betydelig lavere oljepengebruk enn regjeringen. SV legger fram et mer ansvarlig budsjett enn regjeringen, der vi bruker 7 mrd. kr mindre enn Erna Solberg og Siv Jensen og 3 mrd. kr mindre enn Arbeiderpartiet.

Det er fordi vi prioriterer hardere og tøffere og tør å fremme de forslagene som vil gjøre Norge miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig i framtiden.

SV mener at de viktigste prioriteringene Stortinget bør gjøre for 2016, er følgende fem:

1. et krafttak for internasjonal solidaritet – vi ønsker å øke den humanitære hjelpen til Syria og Syrias nærområder så den blir på totalt 3 mrd. kr;
2. en integreringspolitikk som virker – et mer effektivt bosettingssystem, en kraftig opptrapping av bemanningen i mottak for mindreårige samtidig som vi øker bevilgningene til retur av dem som ikke får opphold;
3. en tiltakspakke mot arbeidsløshet på 5,6 mrd. kr for å få fart på det grønne skiftet og for å skape framtidens arbeidsplasser;

4. begynne innføringen av en ny skoledag og med det en bedre hverdag for norske familier – heldagsskolen er den neste store skole- og velferdsreformen i Norge. Derfor foreslår SV nesten 2 000 flere lærerårsverk på småtrinnet. Vi foreslår 100 mill. kr til et nasjonalt forsøk med skolelekser i stedet for hjemmelekser. Og vi vil innføre en halv times fysisk aktivitet hver dag på hele barnetrinnet og komme i gang med en reform for gratis skolemat i grunnskolen;
5. et grønt og et rødt skatteskifte, der vi kan øke miljøavgiftene og gjøre det dyrere å forurense, men samtidig gi lavere skatter på vanlige arbeidsinntekter, sånn at folk har muligheten til å være med på den miljødugnaden vi skal i gang med.

Hvis det noen gang har vært en tid for solidaritet, omstillingsvilje og ansvarlighet, så er den tiden nå. Det er trist at vi har et flertall som ikke klarer å håndtere den utfordringen. Det fins en annen kurs, en bedre vei, og det vil være en kurs for ny solidaritet.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [14:25:48]: Statsbudsjettet er øg veldig viktig for barn. Og sjølv om ikkje barns rettssikkerheit var ein del av fempunktlista til representanten Lysbakken, veit eg at det er noko SV er veldig oppteke av. Arbeiderpartiet og SV har stått saman heilt sidan den første etableringa av barnehusa og kjempa for å styrkje dei. No har me ein situasjon der kapasiteten er sprengd på mange barnehus rundt om i landet. Ventetidene aukar, og det er ein situasjon som krev auka løyvingar. Arbeiderpartiet foreslår 62 mill. kr meir enn budsjettforliket til etterforskning av vald og overgrep mot barn og til drift av barnehusa, pluss eit nytt barnehus i politidistrikt Øst. Me meiner i tillegg at midlane til drifta må øyremerkjast. Då er mitt spørsmål om SV støttar Arbeiderpartiet i det.

Audun Lysbakken (SV) [14:26:41]: Jeg mener det er et godt forslag, og SV vil gjerne være med på forslaget om øremerking. Jeg tror øremerking er nødvendig når det gjelder både barnehusene og en del av de andre tilbudene, rettighetene og tjenestene vi har som skal rettes inn mot de aller mest utsatte barna våre. Erfaringene er at det er gjennom øremerking vi makter å reise hensynet til disse gruppene mest i norsk politikk. En slik erfaring er det barnevernsløftet som representanten Vågslid og jeg sto sammen om i forrige periode, som hadde vært umulig å gjennomføre uten øremerking. Jeg frykter at det samme gjelder barnehusene, og derfor er det en politikk SV kan støtte.

Heidi Nordby Lunde (H) [14:27:32]: Dette er en avart av spørsmålet som jeg stilte tidligere i salen. Jeg synes SV er veldig gode på problembeskrivelser, og de har – helt riktig – et budsjett som bruker litt mindre oljepenger enn denne regjeringen gjør. Men hvis man går tilbake til det berømte skattenivået fra 2013, da dere forlot regjeringsmakten, hadde den rød-grønne regjeringen det største handlingsrommet i norsk historie, det største noen regjering

noen gang har hatt, og antakeligvis noen gang vil få. Allikevel etterlot regjeringen seg økende arbeidsledighet, økte sykehuskøer, 5 000 flyktninger med innvilget opphold boende i kø på asylmottak for bosetting. For et parti som lovte å fjerne fattigdommen da det gikk til valg i 2005 – faktisk var det 15 000 flere fattige barn enn da de rød-grønne tok over – var det mangel på prioriteringer som gjorde at disse problemene ikke var løst da dere gikk ut av kontorene i 2013?

Audun Lysbakken (SV) [14:28:42]: Det er det å bemerke at en del av de problemene representanten her nevner, har blitt betydelig forsterket under denne regjeringen – noen uten at det er regjeringens skyld, andre på grunn av den politikken som har vært ført siden. Vi mener det finnes andre løsninger. Noen av de løsningene er løsninger vi også var for før 2013, men ikke fikk gjennomslag for.

La meg ta fattigdommen: Andelen fattige i den norske befolkningen gikk ned under den rød-grønne regjeringen. Blant de eldre gikk fattigdommen kraftig ned. Men det som vi vet må til for å få ned barnefattigdommen vesentlig, og som det ikke er politisk vilje til i denne salen – verken i dag eller før 2013 – er å øke inntektene til de fattigste familiene. I vårt budsjettforslag vil vi løse det gjennom en høyere barnetrygd, særlig for flerbarnsfamilier og aleneforsørgere. Vi vet at det hadde fått fattigdommen ned.

Når det gjelder bosetting, la jeg i min tid som inkluderingsminister fram et forslag om en ny bosettingsordning, som vi nå har fremmet på nytt i Stortinget, og som jeg er overbevist om må til for å få et mer effektivt system.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:30:00]: Først takk for et godt innlegg fra representanten Lysbakken. Jeg synes han er bedre når han snakker fram SVs politikk enn i noen av replikkene jeg har hørt. Jeg har tenkt å utfordre ham på budskapet rundt flypassasjeravgiften, fordi både jeg og Audun Lysbakken er opptatt av at det skal lønne seg å velge grønt, og at det skal bli dyrere å forurense. Optimalt hadde jeg heller sett en generell avgift som hadde gjort alt fossilt drivstoff dyrere, men jeg synes at flypassasjeravgiften også faktisk har mye bra for seg.

Jeg ser at det i salen i dag er flertall på ikke-sosialistisk side for flypassasjeravgiften, mens det ikke er flertall på sosialistisk side. Jeg tror at når Grønn skattekommisjon kommer og når vi skal jobbe videre med ulike tiltak, er det viktig at en presser på for at det skal bli dyrere å forurense. Det er konsekvensen når det også skal bli billigere å velge miljøvennlig.

Har representanten Lysbakken et budskap til Arbeiderpartiet om hva han tenker om flypassasjeravgiften?

Audun Lysbakken (SV) [14:30:59]: Jeg tror Arbeiderpartiet gjør klokt i å trappe ned sin retorikk mot den avgiftsendringen som har kommet. Det er ingen tvil om at hvis Arbeiderpartiet skal få flertall for en ny regjering etter 2017, sammen med både SV og forhåpentligvis så mange som mulig av sentrumpartiene, vil de måtte være med på en grønn skatteomlegging, forhåpentligvis betydelig kraf-

tigere enn det vi nå ser, for det trenger vi for framtiden. Det er SV og Kristelig Folkeparti helt enige om.

Jeg deler representantens syn på at det er ikke sikkert at dette er den ultimate måten å skattlegge flytrafikk på, men jeg setter pris på viljen til å gjøre det. Jeg tenker det også er mulig å se på modeller som kan gjøre at vi f.eks. i større grad skattlegger den minst nødvendige delen av flytrafikken for å ta distriktshensyn. Prinsippet om at forurenseren skal betale, også i luften, støtter vi helhjertet. Det burde også Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjøre.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Sveinung Rotevatn (V) [14:32:14]: I trygdeoppgjøret i vår stemte SV imot og braut med pensjonsforliket, fordi ein meinte at pensjonistane fekk altfor lite. I budsjettet går samtidig SV imot forslaget frå regjeringa om å auke pensjonen til gifte og sambuande pensjonistar, og ein går imot forslaget frå samarbeidspartia om å auke minstepensjonen til einslege minstepensjonistar.

Eg synest det er litt forvirrende. Eg vil gjerne stille representanten Lysbakken følgjande spørsmål: Meiner SV at pensjonistane neste år kjem til å få for lite eller for mykje utbetalt?

Audun Lysbakken (SV) [14:33:02]: Vi er opptatt av å ha et system for pensjoner som ikke gjør at pensjonistene risikerer å komme ut som den ene gruppen i det norske samfunnet som faktisk taper kjøpekraft, sånn som de gjør med det trygdeoppgjøret som gikk igjennom for 2015. Det er vi imot. Vi mener dette aldri var intensjonen med pensjonsforliket og er forbauset over at det gled igjennom i Stortinget.

SV har i mange omganger kjempet for høyere minstepensjon. Nå kom det inn et forslag, på tampen av denne budsjettprosessen. Jeg mener det var bra at det kom litt sosial utjevning inn i det opplegget, der hovedgrepet var en styrking av pensjonene som sosialt slo veldig skjevt ut, og som jeg vet at også representanten Rotevatn i utgangspunktet var imot. Jeg viser bare til de rød-grønne årene da vi hadde en kraftig økning av minstepensjonen. Det var den vesentligste årsaken til at fattigdommen blant eldre i Norge gikk betydelig ned i de årene vi styrte. Jeg mener det var en positiv og god utvikling.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Tore Hagebakken (A) [14:34:29]: Forskjellene mellom folk i Norge blir større, det har blitt verre å være arbeidsledig, og ledigheten er den høyeste på over 20 år – 127 000 mennesker er nå helt uten arbeid. Kommunenes muligheter til å levere gode velferdstjenester svekkes, og lokalsamfunnets særlige utfordringer får nå langt mindre drahjelp enn før. Det er gjort store kutt i de distriktpolitiske virkemidlene.

Aldri har Norge vært i nærheten av å bruke så mye oljepenger som i neste års statsbudsjett. Likevel er det kutt – mange steder store kutt, også i basistjenester – som

preger kommunesektoren nå. Det skjer innenfor helse og omsorg, i skolen, i barnehager og i mange andre tjenester – og rammer også investeringer, vedlikehold av bygg og infrastruktur. Om flertallet på Stortinget heller hadde satset på kommunene, ville velferdskutt vært unngått, tjenestene kunne blitt bedre, og det hadde – ikke minst – vært et virkningsfullt bidrag mot den økte arbeidsledigheten.

Men regjeringa gjør situasjonen bare verre, og støttepartiene har enten også nedprioritert kommunene eller ikke nådd fram – i så måte – i de svært vanskelige budsjettforhandlingene.

Virkeligheten er at 2016 blir et svært tøft år for mange kommuner og fylkeskommuner. Det burde og kunne innbyggerne vært spart for. Men vi har en regjering som er på feil spor. Skatteuttak, særlig til dem som har mest fra før, går foran alt – absolutt alt. Om Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hadde fått flertall i dag, hadde kommunene neste år fått om lag 4 mrd. kr mer enn de nå vil få. Dette inkluderer ca. 1 mrd. kr til å møte utfordringene som flyktningssituasjonen skaper. Det er et svært viktig hensyn at disse oppgavene knyttet til flyktningssituasjonen kan løses på en god måte uten at det går ut over tjenestetilbudet for øvrig.

I vårt alternative statsbudsjett får sykehusene også mer penger for å kunne øke aktiviteten og styrke kvaliteten. Vi går offensivt til verks for å få flere i arbeid nå og i framtiden. Vårt alternativ gir folk mer trygghet i hverdagen, det gir mindre forskjeller og øker klimasatsingen. Vi har norsk økonomi og industri, og ikke minst framtidige generasjoner, i tankene når vi forsyner oss med mindre penger fra oljefondet enn regjeringspartiene og samarbeidspartiene gjør.

«Arbeid til alle er jobb nummer én». Det har vi kalt vårt alternative statsbudsjett. Det er en tittel som forteller om Arbeiderpartiets historie, og som peker framover på hva som er viktigst i møte med vår tids største utfordringer. Vi trekker opp fire satsingsområder:

- De som skal bygge landet: Her presenterer vi en serie tiltak for økt kompetanse, bl.a. gjennom flere studieplasser, flere fagskoleplasser og flere tiltaksplasser. Vi vil ha et styrket og mer fleksibelt permitteringsregulativ, og vi må sikre seriositet i arbeidsmarkedet.
- Vi må ha bedrifter og et næringsliv som driver lønnsomt, og vi vil ha «Vekst i hele landet», som vi nettopp har kalt den andre satsingen vår. Vi vil legge til rette for en brei og sterk bioøkonomisatsing i Norge, med målrettet satsing innenfor grønn og blå sektor. Vi vil understøtte innovative næringsklynger, og vi vil ha et regionalt akseleratorprogram for gründerbedrifter. Vi har 200 mill. kr mer enn regjeringa, nesten 150 mill. kr mer enn forliket, til målrettet regionalt utviklingsarbeid – for å nevne noe.
- Vi har sagt det før, og vi sier det igjen: Helse i alt vi gjør. Vi har satt av i alt 800 mill. kr mer enn regjeringa til ulike helsesatsinger i skolen og til idrettsanlegg knyttet til etterslep og moms, vi har mange satsinger på friluftsliv og betydelig støtte til ulike frivillige aktører på feltet.
- Veien til lavutslippssamfunnet er den fjerde sektorovergripende satsingen vår. 700 mill. kr har vi plussset på til et nasjonalt løft for kollektivtrafikken i storbyene.

Vi prioriterer mer penger enn regjeringa til jernbaneformål, til klima- og skogsatsing og til miljøteknologiordningen.

Sjøl sagt har innvandring og integrering også en viktig plass i vårt alternative budsjett. Jeg håper Stortinget vil evne å komme til enighet i forhandlingene som nå pågår om innretning på integreringsarbeid, og jeg håper inderlig at vi fra Stortinget før jul kan gi kommunene signaler om at det blir mer penger til dette formålet enn det som vil bli vedtatt i dag.

Arve Kambe (H) [14:39:44]: 2016 kommer til å bli et svært krevende år. Derfor har regjeringen lagt fram et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling.

Vi ser at landet er delt. Det fylket som hadde den høyeste veksten i hele forrige stortingsperiode, Rogaland, er det fylket som nå på relativt kort tid har fått landets høyeste ledighet. Byen jeg kommer fra, har langt høyere ledighet enn Rogaland, med 5,5 pst. Dette gjør inntrykk på regjeringen og våre samarbeidspartier. Derfor har vi laget et veldig godt statsbudsjett.

Men situasjonen er ikke så svart. Husk på at over 95 pst. i Norge har jobb. Over halvparten av dem som får en oppsigelse, er i jobb igjen innen tre måneder. Det betyr at man har et næringsliv som klarer å etterspørre ny arbeidskraft, og arbeidskraften klarer å omstille seg. For dem som ikke klarer å få jobb på egen hånd, øker nå regjeringen antallet tiltaksplasser i ordinært arbeidsliv ganske mye, og fra 1. januar vil vi høste full effekt av endringene i tiltaksstrukturen og forbedringene hos Nav, som vi vedtok ved påsketider i år forbindelse med ny arbeidsmiljølov. Det vil virke mye raskere. Tiltaksplassene vil komme til å bli prioritert i de fylkene som har den høyeste ledigheten.

Vi får full effekt av ny arbeidsmiljølov i 2016. Sannsynligvis er det tredje året på rad der partene i arbeidslivet gjennomfører svært fornuftige lønnsoppgjør – som viser at lønnsveksten i Norge går ned. Prognosene viser at renten forblir lav i hele 2016, kronekursen er bra for norsk næringsliv, og sykefraværet er i ferd med å gå ned. Makroforholdene som gjør at det er enklere for næringslivet å omstille seg, spiller på lag med et statsbudsjett for arbeid, aktivitet og omstilling.

Vi gjør også endringer i permitteringsregelverket som allerede er satt i kraft. Vi har bl.a. fra 1. oktober i år endret det for dem som er permitterte – de kan kombinere det med påbegynt utdanning. Jeg har også forventninger om at Nav har en mer smidig tolkning av dagpengeinnvilgelse til dem som har startet en utdanning, og som nå mister jobben. Der må også Nav bidra sammen med regjeringen.

Den store utfordringen er også alle de flyktningene som etter hvert i 2016 kommer til å bli bosatt i en rekke kommuner og etter hvert får arbeidstillatelse. For de aller fleste av dem kommer det til å gå bra. De skal lære seg norsk, de kommer til å få tilbud om norskkurs. Mange av dem er kompetente, de må kartlegge utdanningen de har fra hjemlandet. Norge har et visst uoversiktlig arbeidsmarked for tiden, men hvis man går 5, 10, 15 eller 20 år fram i tid, er dette faktisk arbeidskraft Norge har behov for. Vi kan bruke den omstillingen som foregår nå til også å være med

på omstilling for våre nye landsmenn som skal bli værende her. Regjeringen fokuserer på dem som skal rett ut igjen, som har kommet her som migranter, og vi fokuserer også på å hjelpe dem som er kommet inn til Norge, og som faktisk skal bli boende fordi de har et reelt beskyttelsesbehov og skal skape et bedre liv for seg og sin familie. Vi skal sørge for at Nav er rigget, og at de interkommunale og kommunale attføringsselskapene er rigget til å hjelpe dem som trenger det, inn i arbeidslivet.

Arbeids- og sosialkomiteen – takket være forliket på Stortinget – er nødt til å ha en gjennomgang av regelverket for pensjon, opptjening av dagpenger og rettigheter som flyktninger og asylsøkere tidligere veldig enkelt har hatt tilgang til. Det fungerte noenlunde da det var noen tusen i året. Men dette kan ikke lenger fortsette – når det er så mange som har fått det.

Jeg er veldig glad for at vi har et budsjett med arbeid, aktivitet og omstilling – mer til vei, mer til vedlikehold og bidrag til kommunen. Flyktningsaken kommer til å ha en enorm impuls for sysselsettingen også, som er underkommunisert til nå. Og vi finner også rom for forskning, skattelettelser og en god satsing på utdanning. Så dette er et godt budsjett.

Roy Steffensen (FrP) [14:45:00]: Vi kan vel trygt si at det har skjedd et stemningsskifte i norsk politikk med Fremskrittspartiet i regjering, og at etter hvert som vi har fremmet saker med et tydelig fremskrittspartistempel, vil ikke lenger de andre partiene stå for sine opprinnelige standpunkt. De har litt etter litt begynt å tilnærme seg Fremskrittspartiet da de er svært redd for at vi skal stikke av med gevinsten blant folk flest ved å gjennomføre gode vedtak, mens de selv kjemper imot.

For oss er det svært gledelig at partiene delvis kommer oss i møte, så det er heller vår jobb fram mot neste valg å overbevise folk om å gi sin stemme til originalen istedenfor til kopien om de ønsker større gjennomslag innenfor forskjellige politiske områder. Jeg vil da trekke fram spesielt tre områder: Asylavtalen har blitt grundig debattert tidligere i dag, men er kanskje den tydeligste saken når det gjelder gjennomslag. Hvis jeg for tre måneder siden hadde sagt at både Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre skulle stemme for et asylforlik utelukkende basert på Fremskrittspartiets premisser, tror jeg flere hadde vurdert å ringe til psykiatrisk avdeling for å få meg sjekket. Men det er nå det som har skjedd, og de har stemt for et slikt forlik.

Alle andre partier enn Fremskrittspartiet er for innkreving av bompenger. Alle andre partier synes dette er en veldig god måte å finansiere vår infrastruktur på. I regjering har vi derimot opplevd, på tross av redusert styrke i forhold til forrige stortingsperiode, å få flertall for å fjerne syv bompengeprosjekter, vi har redusert takstene på langt flere, og til tross for iherdige protester fra f.eks. Senterpartiet da vi foreslo reduserte takster på E18 i Vestfold, krøp de til korset og stemte for da saken ble vedtatt i salen. Det ville nok andre kalt for populistisk oppførsel og dobbeltkommunikasjon, men det skal ikke jeg bedømme. Jeg gleder meg derimot over gjennomslag samt at vi har fått ved-

tatt en bompengereform som skal gi reduserte takster for bilistene.

Det siste punktet jeg vil trekke fram, gjelder skattepolitikk, og jeg må innrømme at det er litt morsomt å registrere at talere fra bortimot samtlige partier i salen i dag, har vært opptatt av å snakke om skattelette. Og mens Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet brukte valgkampen i 2013 på å snakke om at mindre skatt betyr mindre velferd, så snakker de fleste partier nå om nødvendigheten av redusert skatt for både vanlige folk og for bedrifter i form av lavere selskapsskatt.

Sosialistisk Venstreparti og representanten Serigstad Valen forsøker i dag å framstå som best i klassen på skattelettelse til vanlige folk, men fakta er at da de satt i posisjon, sørget de for økt skatt for dem med inntekter mellom 450 000 kr og 750 000 kr – i perioden 2005–2013.

Å redusere skatten i opposisjon er fryktelig enkelt, men det trengs et fremskrittsparti for også å gjennomføre det i posisjon. Med Fremskrittspartiet i regjering står vi ikke lenger på utsiden og kjemper forgjeves for at våre politiske løsninger skal bli hørt, men vi er isteden premissleverandører for den politiske debatten. Vi har redusert skatte- og avgiftsnivået i tre budsjetter på rad, og vi har mer å gå på. I år presenterte vi en skattereform som viser vei for våre planer for de neste årene. Målet er bl.a. å redusere selskapsskatten til 22 pst. i 2018 for bedre å sikre konkurranseevnen til norsk næringsliv.

Mens Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2015 foreslo at skattenivået skulle tilbake til 2013-nivået, har de nå kapitulert og innsett at vi reduserer skattene for mye, sånn at det vil bli problematisk for dem å gå til valg i 2017 på å øke skattene tilbake til 2013-nivået. Fortsatt foreslår de skatte- og avgiftsøkninger på om lag 10 mrd. kr for 2016, men jeg tror de har innsett at tilbake til 2013-nivå vil være et altfor upopulært budskap å ta med seg inn i en valgkamp, spesielt når skremselspropagandaen om at mindre skatt betyr mindre velferd, viste seg ikke å stemme likevel.

Arbeiderpartiet brukte valgkampen 2013 på å fortelle hvor mange sykehjemsplasser og hvor mange lærere vi kunne få istedenfor skattelette, men faktum er at etter to år i regjering, er det tvert imot flere lærere og flere sykehjemsplasser kombinert med økt privat velferd for den enkelte i form av redusert skatt.

I sum er jeg godt fornøyd med at Fremskrittspartiet har sikret solid gjennomslag i budsjettet for 2016 i form av stor satsing på samferdsel, redusert avkorting av pensjonen til gifte og samboende pensjonister, prøveprosjekt med statlig finansiering av eldreomsorgen, flere hundre nye politiårverk og en ny avgiftsmodell ved kjøp av nye biler som sikrer at trygge miljøvennlige familiebiler blir rimeligere. Dette er alle gjenkjennelige saker for dem som har stemt på Fremskrittspartiet, og i kombinasjon med asylforliket viser det at Fremskrittspartiet for tiden får betydelig gjennomslag i norsk politikk.

Helga Pedersen (A) [14:49:59]: Mange nyvalgte i kommunestyrene rundt omkring i landet har hatt en vanskelig budsjettthøst. Etter at regjeringen i sine to første budsjetter nedprioriterte kommunene, hadde nok enkelte et

håp om at budsjettet for neste år skulle gjøre en forskjell, også i regjeringspartienes egne rekker.

Da Dagens Næringsliv i forbindelse med Høyres landsmøte denne våren spurte ordfører kandidatene til Høyre om hva slags sak som var aller viktigst å prioritere i statsbudsjettet for 2016, kom kommuneøkonomien på førsteplass. 40 pst. av de spurte mente bedret kommuneøkonomi er aller viktigst.

Nå har vi fått fasiten, og dessverre fortsetter regjeringen i samme spor som før. Man har ikke tatt signalene fra lokale folkevalgte, selv om Høyre og Fremskrittspartiet i høstens valgkamp på ingen måte holdt igjen på løftene om mer eldreomsorg og bedre skole. Veksten i kommunenes inntekter er langt lavere nå enn i perioden 2006–2013, da det var den rød-grønne regjeringens økonomiske opplegg for kommunene som fikk flertall. Nå er det et annet flertall i denne salen, og det merkes rundt omkring i norske kommuner.

Neste år skal kommunene bosette rekordmange flyktninger. Det er en formidabel oppgave, og det er en oppgave som ikke har blitt enklere av regjeringens mangelfulle håndtering. I dag skal asylforliket formelt vedtas i Stortinget. Det er bra, det er viktig at partiene her står sammen i en krevende situasjon for landet. Samtidig er det verdt å minne om at veldig mange av de punktene som inngår i avtalen, kunne vært gjennomført av regjeringen innenfor de fullmaktene de har. Det er spesielt at Stortinget må inn og instruere regjeringen om ting som f.eks. å sette inn flere saksbehandlere på Storskog.

Uansett: Kommunene har fått en stor oppgave og signalene fra de folkevalgte er at denne utfordringen er de klar til å ta sammen med innbyggerne i sine lokalsamfunn. Kommunene med ordførerne i spissen er klar til å stille opp på statsministerens invitasjon til dugnad, men de etterlyser samtidig støtte fra hele regjeringen, fra begge regjeringspartienes representanter, både sentralt og lokalt. Den som inviterer til dugnad, må også delta selv.

De økonomiske rammebetingelsene regjeringen har foreslått for kommunene i statsbudsjettet for neste år, er for dårlige. Man kunne stilt opp med økt integreringstilskudd. Man kunne foreslått en større kompensasjonsgrad for kommunale barnevern utgifter til enslige mindreårige asylsøkere. Man kunne økt de frie inntektene til kommunene, sånn at kommunene kunne finansiert både videre utbygging av skole, barnehage, eldreomsorg og integrerings tiltak. Men det gjør ikke regjeringen.

Det regjeringen derimot har foreslått, er kutt i norskopplæringen i mottak, sånn at de som skal bosettes i kommunene, har hatt færre timer norskopplæring når de skal bosettes. Dette vil kunne gjøre integreringsarbeidet vanskeligere og regningen større for kommunene rundt neste sving. I tillegg sendte regjeringen i budsjettet en litt spesiell hilsen til de kommunene som har mottakssentre for enslige mindreårige asylsøkere – de kuttet i tilskuddet til opplæringen og sendte regningen til kommunene. Honnør til Kristelig Folkeparti og Venstre på dette punktet for at de fikk reversert det kuttet.

I Arbeiderpartiets alternative budsjett har vi funnet rom for styrket integreringstilskudd, større kompensasjon for

kommunale utgifter til barnevern og ikke minst en betydelig økning i kommunenes frie inntekter. Totalt ligger det inne rundt 4 mrd. kr mer til kommunene enn det det gjør i regjeringens opplegg og i budsjettforliket.

Vi foreslår også et løft for boligbyggingen, for det store flertallet av kommunene oppgir at boligmangel er det største hinderet for bosetting. Med vårt opplegg ville det blitt gitt tilskudd til 2 500 utleieboliger og en økning i Husbankens låneramme på 7 mrd. kr. I en tid der det kommer til å være et stort behov for flere boliger, velger regjeringen å kutte i rammene til Husbanken.

Styrket kommuneøkonomi var en hovedprioritering for den rød-grønne regjeringen. Sånn ble kommunene satt i stand til å ansette førskolelærere, sykepleiere og lærere. I vår periode økte sysselsettingen i kommunesektoren med i snitt 8 500 årlig. I 2014 sank veksten i sysselsettingen ned til 5 000. Det er et stort paradoks i budsjettet. Vi har mange uløste oppgaver, vi har masse penger til disposisjon og vi har 127 000 ledige mennesker. Likevel unnlater regjeringen å sette inn pengene og de menneskelige ressursene der de trengs mest.

Sigurd Hille (H) [14:55:12]: Situasjonen for landet vårt er mer utfordrende enn på lenge. Mange opplever at tidene er usikre, og særlig gjelder det dem som er blitt arbeidsledige. Oljeprisen har falt, og dermed har ledigheten økt, særlig på Vestlandet.

Mange flyktninger velger å komme til Norge. Det er terror i deler av Europa. Alt dette kan oppleves som en usikkerhet for familier og enkeltpersoner. Politisk ansvarlighet og trygghet for oss alle er derfor helt nødvendig.

Det er ingen tvil om at regjeringen tar inn over seg at det er en krevende situasjon, og at dette må gjenspeiles i denne sak vi nå har til behandling. Heldigvis er det slik at Norge er godt rustet til å møte de utfordringene som er her. Men vi er avhengig av en godt utdannet befolkning, at vi makter å bevare og skape nye lønnsomme arbeidsplasser, at konkurranseevnen ikke svekkes, og at offentlig sektor leverer de tjenester som skal til uten at byråkratiet øker uforvarselig.

Vi har vært vant til en til dels kraftig inntektsvekst fra petroleumssektoren. Det har vært lav prisvekst på importerte varer og stor etterspørsel etter arbeidskraft i fastlandsøkonomien. Nå er det ikke slik lenger. Selv om lav kronekurs har hjulpet vår eksportindustri, har og vil krone-svekkelsen føre til høyere og dyrere importvarer. Imidlertid kan det likevel forventes at kronesvekkelsen vil kunne føre til en oppgang og nye investeringer, slik at aktiviteten i norsk økonomi øker.

Lavere lønnsvekst vil også kunne bidra til å bedre konkurranseevnen. Med bl.a. dette som bakteppe har regjeringen lagt frem statsbudsjettet for 2016. Budsjettet er til dels svært ekspansivt, men dette må ses i lys av situasjonen i norsk økonomi nå og den usikkerheten som er i utviklingen fremover. Særlig gjelder dette den vanskelige stillingen deler av norsk næringsliv befinner seg i. Målrettede tiltak er derfor viktige. De tiltakene som foreslås i budsjettet, er rettet mot faktiske behov som vedlikehold av infrastruktur og bygg. Mye av dette er rettet mot de regionene som opplever størst økning i arbeidsledigheten nå. Ikke minst er

det viktig å fortsette arbeidet med et mer vekstfremmende skattesystem, herunder skattelettelser som trekker i samme retning.

Budsjettet for 2016 gir gode føringer for denne politikken. For næringslivet vil samferdselspolitikk og generell økonomisk politikk, særlig innenfor skatt, være kanskje de viktigste politikkområdene. Bevilgningene til utbyggingen av vei og kollektivtransport vil bli økt ut over den økonomiske rammen i NTP 2014–2023. Budsjettet for 2016 legger opp til bedre forvaltning av eksisterende infrastruktur, mer ressurser til drift og vedlikehold, hvilket har ført til at vedlikeholdsetterslepet på vei i 2015 ble redusert for første gang på svært lenge. Dette er tiltak som vil styrke arbeids- og næringslivet fremover og som vil gi økt aktivitet.

De foreslåtte skatteendringene i budsjettet er i sum relativt beskjedne. Vi kommer tilbake til en bredere debatt om dette når det gjelder fremtidens skattesystem. Men allerede for 2016 stokes det ut en ny kurs som underbygger hovedlinjene innenfor arbeid, aktivitet og omstilling. Sett fra næringslivets side, og for noen av oss, er det en skuffelse at formuesskatten og nedbyggingen av denne tar en pause. Vi kjenner grunnene til dette, men denne særnorske, svært belastende og til dels urettferdige beskatningen må nedbygges og bort på sikt, særlig på arbeidende kapital. Dette kommer vi nok i rikelig monn tilbake til.

Heldigvis øker bunnfradraget noe også for 2016, hvilket er et bevis på at området er viktig – særlig i den situasjonen som tidligere er beskrevet for vårt arbeids- og næringsliv.

Det er derfor oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett for 2016 øker formuesskatten med 3,2 mrd. kr. Satsen foreslås økt og bunnfradraget senket. Spesielt satsøkningen vil være direkte skadelig for små og mellomstore bedrifter og deres eiere. Disse må som kjent betale skatt av bedriftens formuesverdi selv i tider der bedriften går med underskudd.

For ikke lenge siden hørte jeg vitterlig Arbeiderpartiets finanspolitiske talsperson si at dette var en side av formuesskatten som var svært problematisk. Å øke denne skatten var altså svaret.

Budsjettet for 2016 er blitt til i samarbeid med andre. Forhandlingene omkring dette har vært langvarige. Men det har noe positivt i seg at regjeringspartiene finner de gode løsningene sammen med samarbeidspartnerne Kristelig Folkeparti og Venstre. Det må vel være tillatt å si at Høyre er limet i dette arbeidet. Det skaper trygghet for oss alle, og ikke minst inngir det tillit.

Kenneth Svendsen (FrP) [15:00:30]: La meg slå fast at det ikke er Fremskrittspartiets program som i dag blir vedtatt, men slik er det altså når man ikke har flertall alene. Budsjettet som nå er lagt fram, har likevel et tydelig Fremskrittsparti-stempel, noe jeg er stolt over.

Norge er inne i en vanskelig periode, med en stor tilstrømning av asylsøkere og migranter. Jeg tør ikke tenke på hvordan situasjonen ville ha vært hvis ikke Fremskrittspartiet og regjeringen hadde tatt en lederrolle som førte til et godt forlik. Det er verdt å merke seg at det er et forlik som er basert på Fremskrittspartiets løsninger fra tidligere

re av, løsninger som vi i denne salen har blitt latterliggjort for å ha hatt. Jeg skal ikke gå videre inn på det, for det har vår utmerkede parlamentariske leder, Harald Tom Nesvik, redegjort for.

Vi er også inne i en vanskelig situasjon når det gjelder arbeidsmarkedet, men situasjonen er ikke entydig. Enkelte områder på Sør-Vestlandet er hardt rammet, mens andre områder med mer tradisjonell industri går godt. Regjeringen gir flere svar på denne utviklingen i budsjettet. Ett av mange tiltak er å gjøre det lettere og mer lønnsomt for dem som skaper arbeidsplasser. Når man legger til rette for mer lønnsom drift, fører det til flere og sikrere arbeidsplasser. Vi legger med andre ord opp til flere private lønnsomme arbeidsplasser. Hvordan gjør vi så det? Ikke som enkelte andre ønsker, nemlig ved å blåse opp offentlig sektor. Nei, vi gjør det ved å senke skattebyrden for både næringsliv og befolkning, og hittil har vi senket skattebyrden med 18 mrd. kr.

Men det er ikke bare skatt. Regjeringen leverer på en av de største utgiftssidene for næringslivet, nemlig samferdselssiden, både når det gjelder investeringer i nye, moderne veier og jernbanestrekninger, og ved å ta igjen det enorme etterslepet på vedlikehold, som i fjor for første gang gikk ned. Kostnadene ved å frakte produkter til og fra marked og distrikt er på grunn av topografien i Norge betydelige. Den sterke satsingen på samferdsel, både på vei og på jernbane, får disse kostnadene ned. Det betyr mer lønnsomhet, og dermed muligheten til å ansette flere folk.

Som flere har nevnt, er ikke løsningen bare mer penger, men omstilling og nytenkning. Det gjør regjeringen gjennom bl.a. bompengereformen, som letter byrdene for næringslivet og gjør det billigere å frakte produktene ut til markedet. Et annet strukturelt tiltak er veiselskapet, noe som får kostnadene ned ved at større strekninger kan bygges i ett.

Et viktig område for Fremskrittspartiet gjennom mange år har vært en rettferdig pensjon også for gifte og samboende pensjonister. Det får vi til i dette budsjettet. Det er et klart Fremskrittsparti-stempel på budsjettet.

For Fremskrittspartiet har det vært viktig å redusere ventelistene for behandling ved våre sykehus. Siden denne regjeringen overtok, har helsekøene blitt redusert med 25 000 mennesker, og vi stopper ikke der. Regjeringen fortsetter å øke pasientbehandlingen ved kraftig å øke budsjettet til dette sammenlignet med tidligere år.

Som tidligere nevnt senker vi skatte- og avgiftsnivået, og ikke minst gjør vi strukturelle endringer i avgiftsberegningen for biler. Vi har hatt et system som har basert seg på å straffe bruk av sikkerhetsutstyr i biler gjennom å avgiftsbelegge vekt. Det samme gjelder det å avgiftsbelegge motoreffekt framfor utslipp. Det har ført til at vi har beholdt gamle, umoderne motorer framfor å skifte ut med den siste, nye teknologien. Jeg er glad for at vi har fått en enighet mellom de fire partiene om å gjøre dette.

Når det gjelder flyseteavgiften, vil jeg ikke ta æren, for jeg mener at de som æres bør, bør æren få. Men jeg ønsker å ære representanten Hans Andreas Limi for Limi-rabatten på 1 mrd. kr. Det kunne ha blitt 2 mrd. kr, men på grunn av denne rabatten har vi kuttet kraftig ned på avgiften. Det er

en ære han bør få. Men alt i alt er det helheten som teller, og den er bra. Det hadde vært betydelig bedre for skattebetalerne hvis Fremskrittspartiets program hadde blitt vedtatt, men slik ble det ikke denne gangen.

Anders Tyvand (KrF) [15:05:31]: Det er enighet om at det å satse på skole og utdanning er viktig for å kunne møte de utfordringene som Norge står overfor i framtiden. Mange av framtidens bedrifter kommer til å bli etablert av dem som i dag er barn, og mye av framtidens teknologi og framtidens løsninger kommer til å bli utviklet av dem som i dag sitter på skolebenken og lærer seg tall og bokstaver og gjør sitt beste for å knekke lesekoden.

Det er viktig at vi lykkes med norsk skole, ikke bare fordi skoleelever er framtidens gründere og arbeidstakere, men også fordi skolen er en viktig del av barnas hverdag og oppvekst. Derfor må vi ha en skole som legger til rette for faglig utvikling, en skole der barna kan føle seg trygge, oppleve at de blir sett og møtt med respekt hver eneste dag, og der de kan få utvikle seg som hele mennesker.

Vi har en god skole i Norge. Elevene lærer mye. De fleste trives stort sett veldig godt, og tusenvis av lærere gjør en kjempejobb hver eneste dag. Men det betyr ikke at vi ikke skal ta de utfordringene vi har, på alvor.

En av utfordringene er at det er for mange elever som ikke lykkes. Det er for mange barn som får en litt kronglete start på skolegangen, for det er nå engang sånn at alle barn er forskjellige. Noen trenger litt mer tid enn andre for å forstå pluss og minus, og mens noen kan både lese og skrive den dagen de går inn skoleporten for aller første gang, er det andre som trenger litt mer tid på å knekke lesekoden.

Opplæringsloven er tydelig på at alle barn har rett til tilpasset opplæring, men i praksis kan det være vanskelig å følge opp. Noen barn får ikke den hjelpen og oppfølgingen de har behov for, og ofte kommer hjelpen for sent. Elever som kunne klart seg helt fint hvis de hadde fått litt mer tid med læreren sin, opplever å falle av lasset fordi læreren ikke har tid. De får kunnskapshull som det er svært krevende å tette senere, og de får et utfordrende utgangspunkt for den videre skolegangen.

Dette handler ikke om lærernes kompetanse, dette handler ikke om lærernes dyktighet. Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi skal ha gode, dyktige og kompetente lærere, og vi er stolte av å være med på et etter- og videreutdanningsløft. Denne utfordringen handler først og fremst om rammene rundt lærernes yrkesutøvelse. Dette handler om at lærerne har for liten tid til elevene, og at den enkelte lærer har ansvar for for mange elever. Hvis en står alene med ansvar for 25 elever som er forskjellige, som har ulike utgangspunkt, og som er på ulike nivåer, og opplever at tiden ikke strekker til for å kunne hjelpe alle godt nok, hjelper det lite med videreutdanning. Da vil nok selv ikke en mastergrad kunne hjelpe en. Det en trenger da, er først og fremst mer tid, nok tid til hver elev. For at hver lærer skal få mer tid til hver elev, trenger vi flere lærere.

I budsjettet for 2015 fikk Kristelig Folkeparti gjennomslag for en satsing på økt lærertetthet gjennom et øremerket tilskudd til om lag 700 nye lærerstillinger til de minste elevene. Jeg er glad for at det også i budsjettforliket for

2016 er funnet rom til flere lærerstillinger. Samarbeidspartiene har blitt enige om å bruke 320 mill. kr på flere lærerstillinger på 1.–4. klassetrinn fra skolestart neste høst. Det utgjør om lag 1 000 nye lærerstillinger. Det er 1 000 flere lærere som vil stå klare til å ta imot elevene når de går inn skoleporten. Det er 1 000 nye lærere som kan bruke tid på de elevene som strever litt mer enn de andre og som trenger litt mer tid, og som kan bruke tid på de elevene som kanskje ligger litt foran de andre, og som trenger litt ekstra utfordringer.

Dette er en spesielt viktig satsing i en tid da norsk skole må være forberedt på å ta imot et stort antall barn som kommer til landet vårt som flyktninger. Forskningen forteller oss at økt lærertetthet er spesielt gunstig for de elevene som er faglig svake, for barn med utenlandsk bakgrunn og for barn av foreldre med lav sosioøkonomisk status. Det er de samme barna vi finner igjen som overrepresentert i spesialundervisningen og som overrepresentert i frafallsstatistikken i videregående opplæring. Derfor er denne satsingen på tidlig innsats i skolen en viktig og målrettet innsats for å hjelpe de elevene som trenger det mest, og en satsing som vil føre til at flere barn vil lykkes i norsk skole.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:10:44]: Jeg vil starte med å gratulere regjeringa. Jens Stoltenberg klarte det aldri, vi var ikke engang i nærheten under finanskrisa, Norge har gått forbi Tyskland og snart tar vi igjen USA – det var en Høyre-Fremskrittsparti-regjering som måtte til: Norge er nå et av de landene i Europa der ledigheten vokser raskest.

Vi har jo sett at regjeringa har vært opptatt av EU-tilpasning – europaministeren er til og med til stede – men at det også skulle innebære en tilpasning til EUs ledighetsnivå, er mer overraskende. Ikke på 20 år har Norge sett så høy ledighet. For dem som har mistet jobben, er situasjonen alvorlig. En ledighet på 4,6 pst. høres kanskje ikke så mye ut, men bak tallene står 127 000 enkeltpersoner – med familie og venner – som går jula i møte med stor usikkerhet.

Jeg kjenner selv flere av dem hjemmefra, fra Stavanger. Det er alt fra ingeniører som etter et langt yrkesliv er kastet ut i ledighet, det er den nyutdannede studenten fra Universitetet i Stavanger som ikke finner seg jobb etter studier, og det er lærlingen som ikke får fullføre, og nå står uten fagbrev.

Misforstå meg rett – Arbeiderpartiet mener ikke at regjeringa har skyld i den lave oljeprisen, men den er ansvarlig for tiltakene for å møte den voksende ledigheten. Regjeringa kunne jo sett til Arbeiderpartiets alternative budsjett for inspirasjon. Vi har en tiltakspakke på 7 mrd. kr, et solidarisk permitteringsregelverk, plugging av brønner, forsering av ferjeandbud og et akseleratorprogram for nye arbeidsplasser.

Men det er ikke idétørke som har rammet regjeringa. Norge har en finansminister som avfeier spørsmål om økende ledighet med at budsjettet er tilpasset den økonomiske situasjonen. Vi har en statsminister som har forhandlet vekk en tredjedel av sin egen tiltakspakke. Vi har en regjering som er passiv når ledigheten vokser. Det er villet po-

litikk. Det virker som om regjeringa ikke tror det er mulig å snu utviklinga og få ned ledigheten, så de kutter heller i overføringene til de arbeidsledige.

Når regjeringa snakker om omstilling, følges det ikke opp med tiltak. Det er jo klassisk for høyresida ikke å ha tro på fellesskapet, og det gjelder visst også her. Beskjeden til de 127 000 arbeidsledige er: Gå hjem og omstill dere selv. Regjeringa møter heller økende ledighet med politisk spill og tom retorikk. Det er opposisjonen som er problemet når vi bemerker at det er kuttet i tiltakspakken. De arbeidsledige venter fortsatt på svar.

Men frykt ikke – de skal få svar fra Arbeiderpartiet. Vårt svar er annerledes enn regjeringas. Vi tror det er mulig å stoppe den økende ledigheten, men det krever lederskap og vilje til å møte krisa med konkrete tiltak. Derfor foreslår vi tiltak rettet inn mot dem som blir arbeidsledige. Vi vil ha et mer solidarisk permitteringsregelverk, utvidet til 52 uker, vi vil ha flere tiltaksplasser, og vi foreslår en målrettet satsing på å få ungdom inn igjen på arbeidsmarkedet.

Ungdomsledigheten er nå på over 10 pst. Det er 70 000 unge utenfor arbeidslivet. Det er alvorlig. Det krever tiltak. Derfor har vi en lang liste i vår pakke mot ungdomsledighet, der jeg spesielt vil trekke fram vårt forslag om Nav Ung. Det er en målrettet satsing i Nav der målet er å få unge inn i jobb eller utdanning raskest mulig. Det inkluderer et mer fleksibelt regelverk der en f.eks. kan kombinere utdanning og dagpenger. For uansett hvor mye det koster, lønner det seg å få unge ut i jobb eller utdanning.

Arbeiderpartiet foreslår også tiltak for å holde aktiviteten oppe i de bransjene som sliter. I vårt alternative budsjett har vi en tiltakspakke på over 7 mrd. kr. Vi forserer ferjeandbud for elferjer, vi vil ha plugging av brønner, vi vil satse på kollektiv i storbyene. De 127 000 som ikke har jobb, trenger tiltak som virker nå.

Vi foreslår også en aktiv næringspolitikk for ny vekst og nye arbeidsplasser. Vi setter av 250 mill. kr til et akseleratorprogram. Med vår matchingsordning vil en halv milliard kroner bli tilgjengelig for gründere i en tidlig fase. Jeg har snakket med mange gründere rundt omkring i landet. Det er tiltak som akseleratorprogram de vil ha – ikke skatteutt.

I vårt alternativ har vi også satsinger på teknologioverføring, på kommersialisering av forskning og på bioøkonomi – tiltak som vil bidra til å skape flere arbeidsplasser.

Regjeringa viser med sitt budsjett at den ikke forstår Norge. Det er et alvorlig svar til de 127 000 arbeidsledige, til de ungdommene som nå er uten jobb, til alle dem som trenger målrettede, konkrete tiltak nå. Derfor er det svært beklagelig at de forslagene som Arbeiderpartiet i dag legger fram for å motvirke den økende ungdomsledigheten, for å trygge og skape nye arbeidsplasser, blir nedstemt av de som styrer landet.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [15:15:53]: Noreg er eit godt land å bu i. Når me ser rundt oss i verda, forstår me kor privilegerte me er. Krig, flyktningkrise og humanitære kriser utspelar seg i ei uroleg verd. Det får konsekvensar òg for oss her oppe i vårt frededelege hjørne.

Noreg skal, og må, ta sin del av ansvaret for folk som har behov for beskyttelse og opphald, og mange av dei som kjem, vil bli buande i landet vårt. Det er viktig at me har regelverk og stønadsordningar som i størst mogleg grad bidreg til integrering og av dei som får mellombels opphald, og det er viktig at dei personane som ikkje har krav på beskyttelse, og som har fått avslag på sin søknad, blir returnerte så raskt som råd er. Det er fantastisk flott å sjå korleis Frivillig-Noreg stiller opp i denne krevjande tida.

Denne situasjonen vil stille oss overfor betydelege økonomiske utfordringar i 2016 og åra framover – saman med at norsk økonomi er i motbakke. Det krev eit budsjett for ein spesiell situasjon. Budsjettprosessen har vore ekstra krevjande i og med flykntingtilstrøyminga og dei utfordringane det medfører økonomisk, praktisk og politisk. Det var positivt at me fekk eit breitt forlik i Stortinget rundt innstrammingstiltaka, og me ser at asyltala går ned.

I fleire tiår har me i Noreg opplevd ein eventyrleg vekst og utvikling, mykje takka vere olja vår. I ettertid, når me skal skrive historia, vil me kanskje kalle det oljetidsevenytret, men det har endra seg. Sidan sommaren 2014 har oljeprisen falle frå 115 dollar fatet til under 45 no i haust. Dette fell saman med færre planlagde investeringar innan oljerelatert næring.

Norske bedrifter møter tøffe utfordringar, og mange arbeidstakarar føler på usikkerheit. Fleire har opplevd å miste jobben, og for dei unge har det for nokre yrkesgrupper blitt vanskelegare å kome inn i yrkeslivet. Fall i oljeprisen og behov for omstilling påverkar delar av arbeidslivet. Me har det siste året sett ei aukande arbeidsløyse, spesielt i fylke relaterte til oljenæringa. Det er difor positivt at budsjettet har tiltak retta mot utsette næringar og regionar og tiltak spesielt retta mot ungdom.

Det er grunn til lytte til Finanstilsynet som kjem med eit varsku fordi nordmenn har rekordhøg gjeld og bustadprisane er nær rekordhøgt nivå. Hushalda si gjeld stig raskare enn inntektene, trass i at Noreg opplever svakare økonomisk vekst. Samtidig aukar arbeidsløysa mens kjøpekrafta til folk flest utviklar seg svakare enn tidlegare på grunn av magrare lønnsoppgejer.

Finans Norge publiserte Forventningsbarometeret 4. kvartal no i november, som seier at aldri har nordmenn hatt mindre tru på norsk økonomi. Nordmenn har forståing for den økonomiske situasjonen og omstillingane me står overfor. Samtidig viser barometeret at nordmenn har tru på ei betring i eigen økonomi, for det er slik at dei aller fleste har ein jobb å gå til, og arbeidsløysa viser at det er store geografiske skilnader, f.eks. er innlandet og Nord-Noreg i ein annan situasjon enn Sør- og Vestlandet.

Når ein spør næringsaktørar kva tiltak dei ser på som viktigast for å stimulere næringslivet, er svaret ofte sterkare satsing på samferdsel, kunnskap, innovasjon og forskning og skattar, avgifter og rammevilkår som ikkje favoriserer utanlandske investorar. Næringsaktørar melder også at det er for lite innovasjon og gründerverksemd innanfor nye bransjar.

Som representant frå Telemark er det ekstra gledeleg at det i budsjettforliket blei funne plass til eit nytt såkornfond for Agder og Telemark. Det har ein forsøkt å få på

plass i fleire år. Det er viktig for Telemark, som har ei svakare utvikling i vekst i befolkning og etablering av nye arbeidsplassar enn andre fylke.

Regjeringa leverer på det som næringslivet etterspør. På samferdsel er satsinga rekordstor. Det blir løyvd meir pengar til kunnskap, innovasjon og forskning. Og for første gong blir det brukt 1 pst. av BNP til nettopp forskning og utvikling, som både tryggjer gamle og skapar nye arbeidsplassar. Eit nytt, vekstfremjande og enklare skattesystem vil stimulere til verdiskaping og sysselsetjing. Vi må skape meir – ikkje skatte meir – for å sikre arbeidsplassar og framtidig velferd. Regjeringa har i dette budsjettet gjennomført skatteletter tilsvarande 18 mrd. kr. I dette budsjettet har regjeringa bidrege til å sikre nettopp arbeid, aktivitet og omstilling i norsk økonomi.

Erlend Wiborg (FrP) [15:20:59]: Norge står som kjent overfor en krevende periode på flere områder. Fallende oljepris har bidratt til en økning i arbeidsledigheten. Riktignok er arbeidsledigheten fortsatt relativt lav, men vi må ta økningen på alvor. Jeg er derfor glad for at vi har en regjering som hadde dette som hovedgrep i statsbudsjettet, og at de la frem et statsbudsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Men når det gjelder kampen mot arbeidsledigheten, har regjeringen gjennomført flere grep de senere årene, bl.a. har vi fått en mer fleksibel og moderne arbeidsmiljølov som gjør at arbeidslivet passer for flere, og ikke minst at det skal være lettere å komme seg inn i arbeidslivet.

Til tross for de utfordringene vi står overfor, og som vi må ta grep om, er det viktig ikke å glemme dem som faktisk bygget landet vårt. Landets pensjonister fortjener en stor takk for at Norge i dag er et av verdens beste land å bo i. Men så ser vi gang på gang at landets eldre og pensjonister kommer veldig lavt på prioriteringsrekkefølgen for mange politikere og partier – utenom valgkampene riktignok. Det har vi sett mangt et eksempel på også de senere år. Stortinget vedtok mot Fremskrittspartiets stemmer en pensjonsreform som innebar reduserte pensjoner. Jeg registrerer opposisjonens motstand mot regjeringen og samarbeidspartienes kamp for å styrke rettighetene for eldre arbeidstakere. Jeg registrerer kampen som enkelte har ført mot statlig finansiert eldreomsorg, lovfestede rettigheter for eldre, på lik linje med det man har gitt barn og unge. Så kampen for de eldre er ikke ferdig.

Men så handler det om pensjon, og for Fremskrittspartiet er pensjon ikke noe man får, det er noe man faktisk har betalt for gjennom et langt arbeidsliv. Man har selv betalt inn pengene, og da har Fremskrittspartiet gjennom mange år vært en sterk motstander av den såkalte avkortningen i pensjonen for gifte og samboende pensjonister. Tidligere ble man jo straffet med hele 25 pst. avkortning hvis man var gift eller samboende. Fremskrittspartiet stilte budsjettkrav til Bondevik-regjeringen og fikk redusert avkortningen fra 25 til 15 pst. Men Fremskrittspartiet var fortsatt ikke fornøyd. Vi er ikke fornøyd før vi har fått fjernet hele denne usosiale avkortningen. Jeg er derfor veldig glad for at regjeringen nå har vist handlekraft og lagt frem et forslag, og sammen med samarbeidspartiene oppfyller vi det

vi lovte, vi reduserer nå avkortningen fra 15 til 10 pst. Det betyr at et ektepar eller samboende par nå vil få 8 000 kr mer i pensjon. Det er bra, og det fortjener virkelig landets pensjonister. Men la det være helt klart at vi i Fremskrittspartiet ikke gir oss før vi har fått fjernet hele avkortningen. I denne perioden har vi som sagt fått den redusert fra 15 til 10 pst., men vi gir oss ikke før den er helt borte.

Det som skuffer meg litt, er at det ikke er et enstemmig storting som står bak å ville gjøre noe med denne uretten mot landets pensjonister. Jeg registrerer som sagt at opposisjonen med Arbeiderpartiet i spissen, i motsetning til regjeringens forslag og det som i dag blir vedtatt, ønsker å redusere pensjonen til gifte og samboende med 8 000 kr, og dette samtidig som de ønsker å øke skatter og avgifter, som rammer landets eldre meget hardt. Hadde de enda brukt disse pengene på andre velferdsgoder så kunne man i hvert fall hatt en debatt om det, men man ser at de pengene de sparer på dette, bruker de til å fylle opp oljefondet. Det synes jeg er en meget spesiell prioritering.

Jeg husker også godt tidligere statsminister og arbeiderpartileder Thorbjørn Jagland som fra denne talerstolen i oktober 1997 mente at det var kvalmende av Fremskrittspartiet å fremme forslag om å øke minstepensjonen. Heldigvis fikk vi det vedtatt, og jeg håper virkelig ikke at det er Arbeiderpartiets holdning fortsatt – at det er kvalmende å øke pensjonen og la landets eldre få beholde den pensjonen de har betalt inn gjennom et langt liv.

Dessverre er det vel parlamentarisk upassende å kalle det skammelig, derfor skal jeg ikke gjøre det, jeg nøyer meg med å si at jeg er meget skuffet over opposisjonen, som ikke unner landets pensjonister å beholde den pensjonen de har betalt inn gjennom et langt liv, og jeg derfor glad for at regjeringen bidrar til å rydde opp i denne uretten.

Dag Terje Andersen (A) [15:26:17]: Denne høsten har vært preget av at det har vært mye kaos rundt budsjettbehandlingene. Ut av det kaoset kommer altså til slutt i dag et vedtak til et statsbudsjett som ingen vil ha. Det kan se ut som at alle partiene som står bak flertallsinnstillinga, er opptatt av å få fram alt de ikke er for i flertallsinnstillinga. Jeg tror vi nå får synliggjort det at en flerparti-mindretalls-regjering er det svakeste styringsinstrument et demokrati kan ha, fordi det gir rom for omkamper, spill og lite handlekraft, og det er også grunnen til at vi har denne debatten på overtid.

Vi ser det tydelig i forbindelse med oljepengebruk. Som Marianne Marthinsen sa tidligere i dag: Norge er vel kanskje det eneste landet i verden hvor vi har en situasjon der opposisjonen er betydelig mer ansvarlig med tanke på statens samlede finanser enn det regjeringspartiene selv er. Jeg tror ikke det kan vises til noe annet eksempel. Vi har sett det i forbindelse med den krevende situasjonen som vi har nå, med flyktningssituasjonen og tilleggsproposisjonen der, der det faktisk var opposisjonens representanter som måtte ta initiativ til å få til en god og samlende prosess i Stortinget, og vi ser det ikke minst i forbindelse med sysselsettingssituasjonen. Det er altså over 20 år siden vi har hatt det nivået på arbeidsledigheten som vi har nå. Ingen av oss hadde vel trodd at vi skulle være i den situasjonen

at vi er et av de landene der ledigheten øker fortest, mens de i andre land nå er i ferd med å få ledigheten ned, f.eks. i vårt naboland Sverige.

Det er riktig at oljeprisen har gått ned, og at det gir oss utfordringer. Det er det ingen som beskylder regjeringen for. Spørsmålet er hvordan en håndterer en utfordring. For det har vært krise før. På 1990-tallet var svaret solidaritetsalternativet, der myndighetene og partene i arbeidslivet jobbet tett sammen for å møte utfordringen og gjøre noe med den, ikke bare si at det er utfordrende og vanskelig. I den siste finanskrisa vi hadde, var det et typisk trekk at vi som da var statsråder, reiste land og strand rundt og hadde møter med begge parter i arbeidslivet, både arbeidsgivere og arbeidstakere, og på bakgrunn av det kom med tiltak som vi visste ville hjelpe, og som hjalp.

Det viktigste med situasjonen på arbeidsmarkedet er å ta den på alvor, og derfor er det grunn til å takke partene i arbeidslivet som i år nok en gang har tatt ansvar og også fått til et veldig moderat lønnsoppgjør. Det er på tide at regjeringa nå tar det samme ansvaret: ansvaret for en mer aktiv næringspolitikk, som er det aller viktigste – både Marianne Marthinsen og Torstein Tvedt Solberg har alt redegjort godt for de mange tiltak som vi setter inn der – men også for arbeidsmarkedspolitikken, der vi sier vi trenger flere tiltaksplasser fordi vi altså trenger å gjøre noe for dem som er arbeidsledige. Vi foreslår å endre permitteringsregulverket, helt i tråd med det hoveddelen av næringslivet og arbeidstakerorganisasjonene i fellesskap ber om, fordi de ønsker å bidra positivt til å sørge for at ledigheten ikke blir større enn den må. Særlig trenger vi ekstra tiltak for de unge, for all erfaring tilsier at hvis en blir stående utenfor arbeid i ungdommen, kan en få utfordringer på arbeidsmarkedet senere.

Regjeringas arbeidsmarkedspolitikk består i å ta de arbeidsledige. Så langt i denne stortingsperioden har altså regjeringa straffet de arbeidsledige med over 1,8 mrd. kr. De tar ytelsen på det som heter feriepengetillegg for de arbeidsledige, de kutter på de ytelsene som de arbeidsledige har, og til alt overmål, det siste de klarte å finne på en natt de skulle lage et budsjett, var altså å skattlegge sluttvederlagsordningen, som er der for at det skal være enklere å bidra til gode omstillingsprosesser. I tillegg skal de skattlegge pendlinga, som gjør det mulig å velge et nytt arbeidssted hvis en har mistet jobben. Vår konklusjon er at de arbeidsledige bør ha samfunnets støtte, de bør ikke straffes av regjeringa.

Nikolai Astrup (H) [15:31:36]: Regjeringen går nå inn i sitt tredje år, og mye er oppnådd på denne tiden. I helsevesenet går ventetidene ned, og valgfriheten øker. Slik blir pasientene friskere raskere, og de får bestemme mer selv. I skolen gjør vi gode lærere enda bedre gjennom etter- og videreutdanning. Da lærer også norske elever mer. På universiteter og i næringslivet har regjeringen lagt til rette for at vi kan løse morgendagens utfordringer med mer forskning og mer innovasjon. Over hele landet bygges nå flere og bedre veier raskere og mer effektivt enn før. Det skaper arbeidsplasser, senker transportkostnadene for næringslivet og gjør hverdagen bedre for dem som er avhengig av

bil. Jernbanebudsjettet er historisk høyt. Aldri før har det vært satset så mye på kollektivtrafikk og gang- og sykkelstier. Budsjettforliket gjør det også billigere for dem som reiser mye med tog.

I offentlig sektor er vi i gang med å fornye, forenkle og forbedre tjenestene til innbyggerne gjennom mer digitalisering, færre skjema og raskere behandling. Det sparer tid og penger for både ansatte og brukere av offentlige tjenester.

I høst la regjeringen frem en omfattende skattereform som gjør at det kan skapes flere jobber. Der noen partier tilsynelatende mener at flere jobber skapes av å øke skattene, mener vi at skatteinntektene øker hvis det skapes mer.

Arbeiderpartiet mener vi bruker for mye oljepenger og for lite skattepenger, og at vi burde holde oss til samme nivå som Stoltenberg-regjeringen gjorde i en periode med oljesmurt økonomisk vekst. Mener virkelig Arbeiderpartiet at vi ikke skal stimulere økonomien i en tid da lav oljepris fører til at folk mister jobben og norske bedrifter sliter? Jeg har vanskelig for å tro at Arbeiderpartiet mener det, særlig fordi forskjellen på deres budsjett og regjeringens er på 4 mrd. kr. Det utgjør en forskjell på 0,3 pst. I realiteten mangler Arbeiderpartiet nesten 5 mrd. kr. i inndekninger, som betyr at dersom det var deres budsjett landet skulle styres etter, måtte skattene økes, velferden kuttet eller oljepengebruken økes mer enn det regjeringen har foreslått. Da står vi igjen med hul retorikk.

Arbeiderpartiet sier at arbeid til alle er jobb nummer én. Det er vi enig i, men det er langt mellom forslagene i Arbeiderpartiets budsjett til hvordan vi skal nå dette målet. Tvert om svarer Arbeiderpartiet på behovet for å skape nye jobber med å øke skattene med over 10 mrd. kr., der mye av byrden legges på dem som nettopp skal skape de nye arbeidsplassene.

Hovedutfordringen for Arbeiderpartiet er at partiet mangler svar på de utfordringene landet står overfor. Partiet vil anvende gårsdagens løsninger på morgendagens utfordringer. De vil ha skattenivå fra 2004, arbeidsmiljølov fra 1977, togmonopol fra 1800-tallet og postmonopolet fra 1647. Arbeiderpartiet går til valg i 2017 som et reverseeringsparti. I mangel av egne løsninger velger partiet å invitere til brede politiske forlik – så langt ti i tallet – der de kan lene seg tilbake og vente på at regjeringen skal ta initiativ og foreslå politiske løsninger. Det gjør vi gjerne. Men samtidig er det grunn til å etterlyse hva som er Arbeiderpartiets svar på de store utfordringene Norge står overfor. Svarene finnes ikke i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett.

En av de store utfordringene vi står overfor, er omstillingen til lavutslippssamfunnet og en grønnere økonomi. Spiller vi kortene våre riktig, kan denne omstillingen skape nye, grønne arbeidsplasser for fremtiden, samtidig som vi reduserer utslippene og viser verden at det er mulig å kombinere økonomisk vekst med kutt i klimagassutslipp.

Vi har alle forutsetninger for å skape nye, grønne arbeidsplasser. Kronekursen er svekket og gjør norske eksportvarer billigere. Kraftprisene er lave, og vi har et overskudd av fornybar energi som må brukes til å erstatte fossil energi og settes i verdiskapende arbeid. Samtidig har vi blant verdens beste teknologistøtteordninger for industri

og næringsliv. Vekstmulighetene innenfor kraftforedlende industri, grønne datasentre, bioøkonomi, alternative drivstoff og fornybar energi er store. Regjeringen har tatt en rekke grep som vil bidra til å utløse dette potensialet.

Samtidig har regjeringen og samarbeidspartiene startet en omfattende omstilling til lav- og nullutslippsløsninger i transportsektoren gjennom bl.a. avgiftsincitiver, innovasjons- og teknologistøtte og offentlige innkjøpskrav. Grønn skipsfart er et av hovedsatsingsområdene for regjeringen, noe som også kan skape betydelig aktivitet i de maritime teknologimiljøene og ved verftene langs norskekysten.

Regjeringen og samarbeidspartiene har bidratt til et betydelig taktskifte i klimapolitikken. Det er nødvendig dersom vi skal hente inn etterslepet etter de rød-grønne partiene. Vi ser i salen i dag, og senest hos Dag Terje Andersen, hvordan flere av de rød-grønne partiene freser over miljøavgift på flyreiser og redusert fradrag for pendling med bil. Det viser én ting: Noen snakker om klima. Det blå-grønne flertallet gjør noe med det. Det holder ikke å kalle seg grønn, man må være det i praksis.

Irene Johansen (A) [15:36:43]: Da Stoltenberg-regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett i 2013, var statsminister Solbergs kommentar til dem som hadde fått penger i budsjettet, at de ikke måtte glede seg for tidlig. Med andre ord: Her blir det endringer! Og det skulle bare mangle med en ny regjering, men de færreste hadde vel sett for seg at statsministerens ord skulle gjelde på så mange områder og for de aller fleste i Norge.

Regjeringens hovedprosjekt, skattelettelse, har selvfølgelig gledet de få som er omfattet av dem, men for de aller fleste, som kun har fått en hundrelapp i skattelettelse i måneden, var anbefalingen om ikke å glede seg for tidlig helt riktig. For hundrelappen i skattelettelse går raskt ut igjen til å dekke økte utgifter til barnehage, økte egenandeler og økt elavgift.

Forskjellene mellom dem som har mye, og dem som har lite, øker med dette budsjettet, ikke bare på grunn av skattelettelsene til dem som har mest fra før, men også fordi regjeringen ikke prioriterer brede tiltak mot den økende arbeidsledigheten eller økt innsats for bosetting og integrering av flyktninger.

Å miste jobben og bli arbeidsledig er ikke bare alvorlig for dem som rammes, men det er også alvorlig for samfunnsutviklingen. Arbeid er viktig både for økonomisk vekst og bærekraft og for å unngå fattigdom og sosial ekskludering. Når arbeidsledigheten øker, blir også forskjellene mellom dem som har jobb, og dem som ikke har jobb, større. Det blir færre som bidrar til fellesskapet, og det blir press på velferdsordningene.

Det økte antallet asylsøkere til Norge forsterker disse utfordringene. Det er behov for større innsats for bosetting og integrering. Før høstens asylsøkertilstrømming var det 5 000 asylsøkere på mottak som har fått opphold, og som venter på bosetting. Nå blir dette tallet enda høyere. Vi må derfor øke bosettingstakten og sette kommunene i stand til å ta imot og følge opp sine nye innbyggere. Samtidig må vi gi den enkelte mulighet til å bidra i det norske samfunnet gjennom utdanning og arbeid. Dette er utfordringer det

ikke er tatt tilstrekkelig tak i, verken i regjeringens budsjett eller gjennom budsjettforliket.

Så skulle man tro at støttepartiene Venstre og Kristelig Folkeparti ville bidra med å spre litt glede gjennom det forliket som er framforhandlet, og ved et raskt gjennomsyn av det sju siders lange forliket finner vi små og store saker som kan spre glede blant enkelte, bl.a. innenfor kultur, utdanning, miljø og bistand, som vi også vil støtte.

Likevel overskygges disse sakene av at regjeringen gjennom statsbudsjettet så tydelig viser at de ikke evner å ta tak i de utfordringene Norge står overfor. De kaller det «et budsjett for arbeid, omstilling og aktivitet», men innholdet bidrar dessverre ikke til dette. Isteden er det et budsjett der det brukes rekordmye oljepenger på små og store tiltak som hver for seg og samlet peker i alle retninger. Det er profilen på dette budsjettet, og det er profilen på dette samarbeidet og denne regjeringen.

I tillegg foretar de fire partiene igjen inndekninger som de ikke har ant konsekvensene av, og som ingen av dem i ettertid vil ta ansvar for. I fjor var det poseavgiften, som ble reversert i ettertid. I år er det flyseteavgiften, en avgift som har skapt sterke reaksjoner landet rundt. Det pekes på at flyruter kommer til å bli lagt ned, og at arbeidsplasser kommer til å bli rammet av nedleggelser. Det avvises at avgiften har noen miljøeffekt. I Østfold sier NHO og Moss lufthavn Rygge i en felles pressemelding at avgiften truer både Sandefjord lufthavn Torp og Moss lufthavn Rygge med konkurs og nedleggelse, som konsekvens av den nye avgiften. 500 som har sin arbeidsplass på flyplassen, vil bli direkte berørt. Miljøaspektet karakteriserer de som «tull».

Jeg skal ikke gå god for alle disse påstandene. Det som imidlertid er alvorlig, er at denne tilfeldige budsjetteringen som regjeringen bedriver, uten konsekvensutredninger, skaper usikkerhet og utrygghet om grunnlaget for viktig infrastruktur, for arbeidsplasser og næringer, når vi isteden trenger det motsatte.

Arbeiderpartiet støtter ikke regjeringens skattelettelser. Vi støtter heller ikke den voldsomme økningen i oljepengebruk som regjeringen og støttepartiene er enige om i sitt forlik for å finansiere skattelettelser og smøre forliket. Vi vil ikke risikere økt kronekurs, med de konsekvensene det kan ha for norsk konkurranseutsatt industri og næringer og arbeidsplasser. Vi vil heller ikke være med på å overlate regningen for en slik oljepengebruk til framtidige generasjoner.

Arbeiderpartiets budsjett er et budsjett der arbeid til alle er den gjennomgående prioriteringen. Vi må ta tak i de utfordringene vi har i arbeidsmarkedet, innen miljø og klima og med flykntingstilstrømmingen. Vi prioriterer derfor tiltak og virkemidler for å få til vekst i hele landet. Vi prioriterer tiltak for utdanning og kompetanseheving. Vi prioriterer tiltak for å fremme folkehelsen og for omlegging av transport, industri og næringsliv i en klimavennlig retning. Vi prioriterer gode velferdstjenester i kommunene og økt innsats for integrering og bosetting av flykntninger – et budsjett for å bygge for fremtiden!

Ola Elvestuen (V) [15:41:57]: Denne debatten pågår samtidig med klimaforhandlingene i Paris, og det er vans-

kelig å overvurdere betydningen av disse forhandlingene. I realiteten handler forhandlingene om selve framtiden for livet på jorden. Våre valg og vår evne til å gjennomføre klimatiltak nå vil forme hvilket livsgrunnlag, hvilket biologisk mangfold og hvilken naturkvalitet som generasjon etter generasjon skal leve med i tiden framover.

Avtalen er en nedenfra-og-opp-avtale, dvs. at vi må mobilisere hele befolkningen, lokale myndigheter, bedrifter, nasjoner og organisasjoner til å redusere utslipp hvis vi skal klare å nå togradersmålet i tiårene framover.

Vi må redusere utslipp, vi må utvikle ny teknologi, vi må klare å etablere grønne markeder, vi må utvikle utslippsfrie og motstandsdyktige samfunn, som også klarer å håndtere den klimaendringen som vi kommer til å få, for det vil komme en endring.

Med det nye flertallet, som kom etter sist stortingsvalg, er det blitt – som også andre har påpekt – et taktskifte i klimapolitikken i Norge. Vi har fått den nye målsettingen, at vi skal ha 40 pst. reduksjon sammen med EU fram mot 2030. Dette budsjettet føyer seg inn i rekken av tidligere budsjetter, hvor vi har gjort viktige endringer, både ved å fjerne veibruksavgift på biodiesel og ved å gjøre biogass konkurransedyktig og mange andre vedtak.

I dette budsjettet styrker vi igjen kollektivtransporten inn til de store byene. Vi styrker jernbanesatsingen igjen. Vi legger også opp til en forsterket sykkel-satsing.

Ja, det er et grønt skattesifte, hvor det innføres en flyreiseavgift. Hensikten er at både enkeltpersoner og bedrifter skal tenke seg om en gang til før man flyr, og vurdere om det er nødvendig. Dette er en del av et grønt skattesifte.

Vi styrker miljøteknologiordningen og forskning, og midlene til det internasjonale miljøarbeidet er etter forliket gått opp igjen, med 520 mill. kr.

Men det er også andre tiltak – det er mange klimatiltak i dette budsjettet:

Det er en økning av omsetningskravet for biodrivstoff, med en opptapping fram mot 2020. Det første steget blir en økning fra 5,5 pst. til 7 pst. Vi mener også at denne innblandingen må inn i den avgiftsfrie dieselen.

Det har vært mye diskusjon om flyseteavgift, men det har kanskje vært mindre oppmerksomhet om en del av de viktige verbalvedtakene som ligger i budsjettet. La meg bare nevne noen:

Vi vedtar i dag en reduksjon av landingsavgiftene på 25 pst. for fly som bruker 25 pst. biodrivstoff.

Det blir krav om minimum 30 pst. miljøvekting ved alle offentlige anbud der det er relevant. Det er et stort vedtak, som vil ha stor betydning i årene framover.

Vi vedtar at vi rettighetsfester støtten til offentlig tilgjengelig ladeinfrastruktur for elbil fram mot 2020. Selv om vi har gode incentivordninger for elbiler i Norge, er infrastrukturen fortsatt sterkt mangelfull, både når det gjelder den vanlige ladeinfrastrukturen, og når det gjelder hurtigladere.

Vi vedtar at vi skal etablere en støtteordning for hydrogenfyllestasjoner. Også brenselcelle og hydrogen kommer som et sterkt nullutslippsalternativ.

Vi vedtar at vi skal ha 100 mill. kr til en belønnings-

ordning for klimatiltak i kommunene, og den skal vare i fem år. Det gir også store muligheter for nye tiltak og innovasjon.

Vi sier også at alle nye offentlige kjøretøy og alle nye drosjer, ferjer, rutebåter og dieseltog skal benytte lav- eller nullutslippsteknologi, og at krav og tiltak for dette skal være på plass før 1. januar 2017.

Vi gjør med dette vedtak og tiltak i transportsektoren i Norge som ingen andre land er i nærheten av å gjøre. Vi gjør dette fordi vi vet at skal vi nå målet om å redusere utslippene med 40 pst. innen 2030, må en stor del av dette komme innenfor transportsektoren. Ifølge Miljødirektoratet må så godt som 100 pst. av alle nye biler som selges i 2025, være nullutslippskjøretøy. Det skal oppnås på ti år.

For å nå klimaforlikets mål om at utslippene skal være på 47 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2020, må tiltakene gjøres nå. Dette er et godt klimabudsjett. Vi tar ansvar. Det er bra for klimaet, og det er bra for norsk næringsliv.

Gunnar Gundersen (H) [15:47:17]: Jeg tror vi alle skal være enige om at Norge har gjennomlevet flere tiår med en fantastisk utvikling i økonomien, men samtidig vil jeg understreke det Svein Flåtten sa innledningsvis i debatten i dag, og det er at vi nå står overfor kanskje den mest utfordrende situasjonen Norge har hatt på flere tiår. Jeg synes debatten kanskje bærer preg av at i hvert fall opposisjonen ikke helt har tatt det innover seg.

I opposisjon advarte vi faktisk gang på gang, år etter år, om at norsk økonomi gikk i én retning, den var svært oljeavhengig, og vi utviklet mer og mer en ettbenspolitikk. Så når Dag Terje Andersen raljerer over at man nå må forhandle litt budsjetter i Stortinget, kan man lure på om det er bedre å ha en flertallsregjering som ikke lytter til faresignalene der ute, enn å ha en mindretallsregjering som faktisk må forhandle og lytte litt til de innspillene man får. Jeg tror kanskje arven som Arbeiderpartiet og de rød-grønne etterlot seg, vil beskrive at vi faktisk er mer tjent med at det foregår noen forhandlinger i Stortinget, og at man får lov til å være med og ta noen beslutninger.

For det er klart at nå er det mange der ute som føler usikkerhet. Det er mange som føler usikkerhet for jobb. Det er mange som ikke vet om man kan bli boende der man bor. Det skal man ta på alvor. Det er nettopp det regjeringen har gjort ved å legge fram et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Regjeringen var tidlig ute med å ta disse signalene. Allerede fra tiltredelseserklæringen og den første endringsproposisjonen til budsjettet i 2013 la man om til den retningen som handlingsregelen var ment å dirigere oljepengebruken.

Man har fortsatt satsingen på samferdsel. Vi ligger nå foran NTP. Det er vel få ting her i verden som har det mer travelt enn en død laks skal man komme ut i markedet, og død laks er faktisk det Norge ser på som en av de store næringene framover. Der har vi en historisk og næringsrettet satsing.

Vi satser på utdanning og forskning. Siden 2013 har bevilgningene til etablererstipend, til næringsrettet forskning, til gründere og innovasjon økt med 2,2 mrd. kr. Er

det noe som er rettet inn mot å skape et nytt næringsliv, er det nettopp det. Og vi har vekstfremmende skattelettelser. Alle kjenner debatten rundt formuesskatten. Jeg må si jeg synes det er forunderlig at et flertall på Stortinget slutter seg til at vi har perfekte kapitalmarkeder i Norge, at det ikke betyr noe at eieren bor i samme lokalmiljø som man faktisk investerer i, og at man tror at internasjonale investorer kommer inn og erstatter det private eierskapet vi har rundt omkring i landet. Det finner jeg nesten ikke til å tro at et flertall på Stortinget kan slutte seg til, men det er faktisk det man gjør. Det at vi setter så klart fokus på at eierskap og det private eierskap rundt omkring i landet er særdeles viktig i den omstillingsfasen Norge er inne i, tror jeg kommer til å vise seg svært viktig og svært riktig.

Så er det litt humørbestemt eller situasjonsbestemt om Arbeiderpartiet mener at det er for mye for tidlig eller for lite for sent. Det har skiftet lite grann. Dette er vanskelig, men jeg tror historien kommer til å vise at det er få regjeringer som har klart å være så på i en omstillingssituasjon for et samfunn som det Norge nå står overfor, for dette er ingen eksakt vitenskap. Jeg mener at denne regjeringen fører en meget næringsaktiv politikk. Jeg har gjentatte ganger prøvd å spørre dem som mener at det å drive næringsaktiv politikk er at politikere skal sitte og plukke vinnerbransjer. For det første tror jeg ikke vi har spesielt gode forutsetninger for det, men det som blir spørsmålet, er jo hvilke bransjer man skal nedprioritere når man ønsker å oppprioritere andre ting. For det er et faktum: Ønsker man å oppprioritere noe, må man også nedprioritere noe. Det får jeg aldri svar på.

Vi fører altså en politikk som gir alle deler av landet en mulighet til å utvikle seg gjennom de satsingsområdene jeg nevnte. Vi gir alle en mulighet. Jeg møter aldri en næringsdrivende som ikke mener han driver i verdens viktigste bransje. Regjeringen fører en framtidsrettet politikk, og det vil vise seg at man har tatt de omstillingsutfordringene Norge står overfor, på alvor.

Trond Giske (A) [15:52:40]: Da finanskrisen rammet Norge i 2008, sa daværende statsminister Jens Stoltenberg at Norge skulle komme gjennom krisen med den laveste arbeidsløsheten i Europa. Det lyktes vi med. Men nå, under Erna Solbergs ledelse, er vi i ferd med å miste den posisjonen. Mens ledigheten i Europa går ned, blir det flere uten arbeid i Norge.

Arbeidsløsheten har under Høyre og Fremskrittspartiet vokst til den høyeste på 20 år, og ifølge regjeringens egne dokumenter vil den fortsette å vokse i 2016 og sannsynligvis komme opp på et nivå vi ikke har sett siden 1980-tallet. Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen taper kampen mot arbeidsløsheten.

Selv rapportene finansministeren selv har bestilt, kritiserer den økonomiske politikken. Formuesskatten virker ikke, og oljepengebruken er for høy.

I 2013 gikk Høyre og Fremskrittspartiet til valg på å gjøre Norge mindre avhengig av oljepengene, og Gunnar Gundersen gjentok det i foregående innlegg. Norge skulle få flere ben å stå på. I stedet er det det motsatte som

skjer. I reelle oljekroner har denne regjeringen brukt mer oljepenger på tre år enn den rød-grønne regjeringen brukte på åtte år. Fra at oljepengebruken i 2013 utgjorde 5,1 pst. av trend-BNP, utgjør den for 2016 7,1 pst. Ingen regjering har noensinne økt oljeavhengigheten i Norge – ingen regjering har dekket så mye av de løpende utgiftene med oljepenger – som denne regjeringen, under Erna Solberg og Siv Jensens ledelse.

Da skulle man i det minste tro at pengene ble brukt på det andre Høyre gikk til valg på, nemlig en bedre skole. Det blir de ikke. Riktignok er det gjennomført en videre opptrapping av statsstøtte til etter- og videreutdanning for lærere. Fra det at statstilskuddet var kommet opp i 0,5 mrd. kr under den rød-grønne regjeringen, er det nå enstemmig vedtatt i Stortinget å være på om lag 1 mrd. kr i året. Det er bra.

Men bevilgningene innebærer ingen nye penger til skolesektoren. Tvert imot har regjeringen kuttet mer på andre områder innenfor grunnskole og videregående enn man bevilger til videreutdanning for lærere.

Grunnstipendet, som har blitt kuttet for elevene, betaler alene mer enn hele økningen i videreutdanning for lærere. Tar man med kuttet i antall kulturskoletimer, frukt og grønt og bostipend, er regjeringens kutt på over 1,4 mrd. kr. Regjeringen tar altså penger fra elevene for å betale videreutdanning for lærere, og Kristelig Folkeparti og Venstre er villig med på ferden.

Selv med et betydelig lavere oljepengeforbruk enn regjeringens inneholder Arbeiderpartiets budsjett en solid realvekst i skolesatsingen, med 1,1 mrd. kr mer til grunnskole og videregående enn regjeringens opplegg. Vi bruker 420 mill. kr på tidlig innsats, til flere lærere for de yngste elevene og til gjennomføring av en lese-, skrive- og regnearanti. Vi styrker kampen mot mobbing, som vi snakker pent om i avisene, med 60 mill. kr. Vi gjør disse ordene om til handling. Vi skulle gjerne hatt med oss flertallet.

Vi bruker 50 mill. kr på etter- og videreutdanning for ikke-kvalifiserte lærere. Vi bruker 30 mill. kr på flere forsøk i den offentlige skolen. Og vi øker rammene for rentekompensasjon for oppussing av skolebygg. Vi kan sette arbeidsløse hender i virksomhet med fornuftige ting som samfunnet trenger.

Yrkesfag er også viktig for Arbeiderpartiet. Vi styrker lærlingtilskuddet langt utover det regjeringen foreslår, vi ønsker at vi skal ha et mål om at man har et lærlingtilskudd som tilsvarer kostnaden ved å ha eleven i skole. Vi styrker også utstyr innen yrkesfag. Vi vet at hvis disse fagarbeiderne skal være forberedt, må de jobbe med moderne utstyr.

Og til slutt: En skulle tro at det i en situasjon med rekordledighet var viktig å la flere tilegne seg høyere utdanning, styrke antall studieplasser kraftig og gi folk mulighet til å kvalifisere seg for morgendagens oppgaver, men også her svikter regjeringen.

Kristelig Folkeparti og Venstre skal ha ros for å ha trukket budsjettet i riktig retning. Særlig er satsingen på tidlig innsats prisverdig. Det er en retning vi støtter helhjertert. Men vi skulle ha kommet lenger. I spørsmålet om hva vi skal leve av i framtiden, burde barn og unges kunnskap

komme langt høyere enn det regjeringen er villig til å la det gjøre.

Helge Orten (H) [15:57:50]: Norge er i den mest utfordrende situasjonen på flere tiår. I takt med at oljeprisen har falt, har arbeidsledigheten i Norge økt, og store deler av norsk næringsliv befinner seg i en krevende omstilling.

Regjeringa har vært opptatt av fra dag én å legge til rette for at Norge skal skaffe seg flere bein å stå på. Derfor har vi i alle budsjetter satset massivt på samferdsel, kunnskap, innovasjon og forskning, i tillegg til vekstfremmende skattelettelser, nettopp for å legge til rette for en nødvendig omstilling. Samtidig må vi sørge for å møte den kortsiktige utfordringen med gode tiltak – med arbeidsmarkedstiltak for dem som midlertidig faller utenfor arbeidsmarkedet, men også gjennom effektive tiltakspakker for å skape aktivitet raskt. Den massive satsingen vi har på vedlikehold av vei og bane, er et viktig element i denne satsingen og bidrar til arbeid for flere.

Hovedsatsingen i budsjettet legger til rette for økt produktivitet og fortsatt vekst i norsk økonomi, slik at det kan skapes nye arbeidsplasser og velferden kan trygges, slik at de kommende generasjonene også kan vokse opp i et trygt velferdssamfunn. Et helt sentralt element i dette er vår historiske satsing på samferdsel. I 2013 var samferdselsbudsjettet på gode 41 mrd. kr, i 2016 godt over 60 mrd. kr.

En velfungerende infrastruktur er avgjørende for at norske bedrifter skal få varene sine til markedet, enten det er via vei, sjø eller jernbane. Samtidig må alle som reiser til og fra jobb eller skole, vite at de har trygge og effektive veier å kjøre på, gode gang- og sykkelveier eller kollektivløsninger som er tilpasset brukerne. Det handler om å bygge gode hverdagsregioner i hele landet.

Derfor er det overraskende at Arbeiderpartiet og Senterpartiet først i opposisjon har skjønt betydningen av å vedlikeholde den infrastrukturen vi har bygd opp over mange år. Hvert år under den rød-grønne regjeringa økte forfallet på vei og bane – hvert år. Det er først under denne regjeringa at vi har bevilget tilstrekkelig med midler til at forfallet både på vei og på bane er snudd, og det er med stolthet vi kan si at vedlikeholdsetterslepet nå blir redusert. Det betyr at veiene blir tryggere og mer framkommelige, og at jernbanen blir mer punktlig – til beste både for godstransport og for reisende i hele landet.

Store prosjekter for vei og bane skaper også viktig aktivitet i bygg- og anleggsnæringen. Både Statens vegvesen og Jernbaneverket trenger ingeniører og fagarbeidere og kan ansette noen av dem som nå har blitt nedbemannet andre steder. Faktisk kunne Rådgivende Ingeniørers Forening i sommer fortelle at deres bedrifter så for seg å ansette 1 000 nye ingeniører innen nyttår. NRK Sørlandet kunne tidligere i år melde at E18 Arendal–Tvedestrand vil bety 1 000 arbeidsplasser i anleggsperioden, mens oppstart av ny vei mellom Os og Bergen vil bety nesten like mange nye jobber i de neste seks åra.

Jeg er stolt av den historiske satsingen som nå skjer på infrastruktur i hele landet. Det er helt nødvendig. Ja, vi har økt bevilgningene til vei og bane til et historisk høyt nivå, og jeg vil benytte anledningen til å takke både Kristelig

Folkeparti og Venstre for et godt samarbeid for å få på plass denne satsingen.

Men minst like viktig er hvordan vi bruker pengene. Derfor har det vært viktig for oss å få på plass veiselskapet Nye Veier AS, som både kan utfordre den etablerte tenkingen, ta helhetlige grep og bidra til økt innovasjon og nytenking i bransjen.

Vi tar grep for å kutte planleggingstida og åpner for å ta i bruk andre gjennomføringsstrategier, som f.eks. offentlig–privat samarbeid der det er hensiktsmessig, for å få en raskere gjennomføring av prosjektene. Vi gjennomfører en jernbanereform som vil legge til rette for et bedre tilbud til de reisende, og som vil være et viktig grep for å få mer gods fra vei til bane.

Det grønne skiftet vil stille strenge krav til transportpolitikken i åra som kommer. Vi er allerede godt i gang ved å prioritere kollektiv, gang og sykkel, spesielt i de store byene. Samtidig er det viktig at arealpolitikken blir utformet slik at den reduserer transportbehovet. Strenge krav til lav- og nullutslippsteknologi vil bety reduserte utslipp både fra biler, fra ferger og fra skip i åra som kommer.

Dette er bare noen av de grepene som vi gjør for å modernisere norsk infrastruktur- og transportpolitikk.

Helt til slutt: En massiv satsing på vei og bane er et viktig element i den langsiktige omstillingen norsk økonomi står midt oppe i. Å legge til rette for en topp moderne infrastruktur er avgjørende for at kommende generasjoner skal kunne etablere gode og lønnsomme arbeidsplasser, og for at vi skal kunne ferdes trygt og miljøvennlig.

Ole Mic Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Anniken Huitfeldt (A) [16:02:56]: For noen uker siden kom en veldig god nyhet. Ifølge Verdensbanken vil for første gang under 10 pst. av verdens befolkning leve i ekstrem fattigdom. Bistand og handel har bidratt til økonomisk utvikling i veldig mange fattige land. Satsing på vaksine, på helsehjelp under fødsel og på skolegang har vært viktige bidrag til utvikling i veldig mange land.

I dag lever det flere fattige mennesker i det vi kaller mellominntektsland enn i de fattigste landene i verden. God fordeling, ikke bare mellom land, men internt i land er veldig viktig. Fordelingspolitikk burde være en av våre fremste eksportvarer. Det er et paradoks at det er nettopp fordelingsprofilen i dette budsjettet som svekkes. Skatt, spesielt for dem som har mest fra før, er hovedtema i vårt samarbeid med veldig mange land i verden.

Det foreslåtte bistandsbudsjettet fra regjeringa skapte sterke reaksjoner fordi det var bistandsbudsjettet eller hjelp i nærområdene som skulle betale mest for flyktning-utgifter her hjemme. Størst var kuttene til sivilsamfunn, som gjør en svært viktig jobb i veldig mange land i verden. Vi gjør også kutt i vårt framlegg, men kuttene er langt fra så omfattende som det regjeringa foreslo. Heldigvis fikk Venstre og Kristelig Folkeparti gjennomslag for å redusere disse kuttene.

Det som bekymrer meg, er kuttene til FN-organisasjonene. I lys av de konfliktene vi nå ser, er det viktigere

enn noen gang at vi har et sterkt internasjonalt samfunn som kan ta ansvar. Dessverre kommer norske kutt til FN samtidig som mange andre land gjør det samme.

Jeg mener også at kuttene til statsbygging, menneskerettigheter og bygging av rettsstat på Balkan og til de landene vi kaller Eurasia, er altfor store i dette budsjettet. Samarbeid med Georgia, Ukraina, Kosovo og Bosnia-Hercegovina er veldig viktig i disse dager. Landene på Balkan er under press på grunn av flyktningkrise. Det finnes knapt et dårligere tidspunkt å redusere dette samarbeidet på.

På samme måte er det nettopp i landene nær Russland vi kan bidra. Det handler om bygging av rettsstat og om bekjempelse av korrupsjon i land som på samme måte som oss har Russland som nabo. Så det handler også om vår egen sikkerhet.

Dette forsvarsbudsjettet følger målene i langtidsplanen. Det er bra, for det gjør ikke budsjettet som gjelder for inneværende år. Likevel er det tydelig at vår dyktige forsvarsminister ikke har fått gjennomslag i egen regjering. Forsvarsministeren ivrer etter å peke bakover på de rød-grønne når hun skal forklare hva som ikke er bra, mens hun ikke er i nærheten av å levere den økningen hun i opposisjon mente var helt nødvendig. I sitt svar på hvordan utfordringene skal løses, peker hun framover – veldig langt framover – og det sies nå at langtidsplanen skal utsettes fordi forsvarsministeren ikke har de pengene som er nødvendig. Men evnen til å løse Forsvarets utfordringer ligger verken i å peke bakover og skylde på sine forgjengere eller å be dem som kommer lenge etter, om å levere bedre. Det er ikke noen sak å utrede mye og skape forventninger på egen vakt – og ikke være i nærheten av å levere i henhold til de forventningene som man selv har skapt.

Arbeiderpartiet sier nei til det doble effektiviseringskravet i Forsvaret fordi dette er penger som bryter med målene i langtidsplanen. I tidligere effektiviseringskrav har pengene gått tilbake til Forsvaret selv. Nå har vi fått et nytt effektiviseringskrav på toppen som går til å betale for regjeringas skatteutt. Etter min mening burde statsministeren lytte mer til forsvarsministeren og si ja til økt sikkerhet – mer til forsvar framfor skatteutt.

Geir Pollestad (Sp) [16:07:06]: Norge er i hardt vær. Arbeidsløsheten er stigende, og ifølge Nav er det nå rundt 127 000 ledige i Norge. I Rogaland har arbeidsledigheten nær doblet seg i år, og i Hordaland og Møre og Romsdal vokser ledigheten kraftig.

Regjeringen møter dette med passivitet. Det er langt unna måten den forrige regjeringen møtte finanskrisen på i 2009. Da satte en raskt i verk tiltak som virket, og som næringslivet kunne forholde seg til.

Nå i valgkampen og da budsjettet ble lagt fram, var regjeringen svært opptatt av tiltakspakken sin. Den var på 4 mrd. kr, og en var veldig kry over den. Men i dag har vi hørt en finansminister som ikke aner hvor stor regjeringens tiltakspakke er, og dessuten er ikke dette noe viktig. Det synes jeg finansministeren burde holde seg for god for og komme med et tall på hvor stor denne pakken egentlig er.

Senterpartiet har prøvd å regne på dette, siden finans-

ministeren ikke vil hjelpe oss, og har kommet til at den er på rundt 2 mrd. kr. En dårlig tiltakspakke har altså blitt enda svakere. I valgkampen er det klart at en sånn pakke gir gode presseoppslag, men det næringslivet og de arbeidsledige trenger, er konkrete tiltak som virker.

Senterpartiet har lagt fram et budsjett for næringsaktivitet i hele landet, et budsjett der vi tar avstand fra næringsnøytralitet, og der vi våger å si til de ulike næringene at vi tror på dem. Derfor har vi målrettede tiltak for romfart, for oljeindustrien, for landbruk og for skogbruk, for selfangstnæringen og for næringsmiddelindustrien.

Vi har òg lagt fram et forslag der vi sier at vi ønsker å halvere bompengesatsene for tunge kjøretøy. I to år har vi hørt Fremskrittspartiet klage over at det ikke er mulig å få flertall på Stortinget, de sitter alene. I dag legger Senterpartiet fram et målrettet tiltak for å redusere kostnadene til næringslivet, og vi sier at vi ønsker at staten skal kompensere det tapet bompengeselskaper gir.

Dette kan altså bli en historisk dag. Det kan bli den dagen Fremskrittspartiet for første gang stemmer mot et forslag om å redusere bompenger. Det håper jeg vi slipper å se, og at disse ordene vi har hørt så mange av, nå faktisk blir omgjort til handling.

Det er lite nytte i å få skattelette hvis bedriften ikke går med overskudd. I et langstrakt land som Norge er transportkostnadene viktige. Det vil ikke være sånn at vi velter regningen over på andre bilister, for vi sier at vi ønsker at staten skal gå inn og kompensere.

Dette koster rundt 1,5 mrd. kr. Ja, det er akkurat like mye som den halve milliarden til kommunene som skulle gå til byggetiltak, som ble vekke i forhandlingene om årets statsbudsjett. Så det burde en kunne være med på.

En annen viktig forutsetning for å utvikle et godt næringsliv i hele landet er at en har gode kommunikasjoner. I store deler av landet er fly det eneste reelle alternativet når en skal reise. Nå, uten utredning, på en fullstendig lite treffsikker måte får vi en flyseteavgift – eller bompenger i lufta – på 1 mrd. kr. Dette kommer på toppen av nedgangen en vil oppleve på grunn av svakere utvikling i økonomien. Senterpartiet har store problemer med å se hvorfor det skal være dobbelt så høy avgift mellom Brønnøysund og Oslo tur-retur som det er fra Oslo til Bangkok tur-retur.

Senterpartiet er glad for at regjeringen er i rute med å oppfylle den nasjonale transportplanen. Etter tre fjerdedeler av perioden har en nå bevilget rundt tre fjerdedeler av de pengene som skal komme totalt i denne fireårsperioden. Når en hører på språkbruken til regjeringsrepresentantene, skulle en trodd at en lå både 100 og 200 pst. over. Men fakta er at den transportplanen som en sablet ned i opposisjon, er den en nå styrer etter, og etter tre av fire år har en bevilget tre fjerdedeler. Det er grunn til å gi regjeringen ros for å være i rute.

De arbeidsledige og næringslivet fortjener en regjering som ikke er redd for å bruke politikken for å sikre sysselsetting og verdiskaping i hele landet.

Med det tar jeg opp forslaget nr. 53.

Presidenten: Da har representanten Geir Pollestad tatt opp det forslaget han refererte til.

Kristin Vinje (H) [16:12:28]: Jeg vil begynne med å sitere en av våre kjente forfattere, Aasmund Olavsson Vinje, som sa følgende:

«Kunnskap skal styra rike og land, og yrkje skal båten bera».

I tider hvor vi blir utfordret både økonomisk og på andre måter, er det svært betryggende, og ganske betegnende fra regjeringen, at en av budsjettets hovedprioriteringer nettopp er kunnskap. Det legges også betydelig vekt på det å sørge for at folk får en jobb å gå til.

Kunnskap, forskning og innovasjon er blant hovedprioriteringene, og budsjettet vi vedtar i dag, bidrar til å bygge landet gjennom å realisere kunnskapssamfunnet. Kunnskap gir mulighet for alle uansett bakgrunn og danner grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. Kunnskap er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft, og budsjettet følger opp regjeringens ambisjoner gjennom en markant satsing på skolen, utdanningsinstitusjonene, studentene og forskningsmiljøene. Det inngåtte budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre styrker den klare kunnskapsprofilen ytterligere.

Budsjettet innebærer en betydelig styrking av kvaliteten i barnehagen. Barnehagen skal være tilgjengelig for alle, også for dem med lave inntekter. Samarbeidspartiene utvider fra og med høsten 2016 ordningen med gratis kjernetid for lavinntektsfamilier til også å gjelde treåringer, for å nevne noe.

Gjennom dette budsjettet styrker vi både grunnskolen, videregående opplæring og videreutdanning for lærere. I løpet av to år har regjeringen nesten tredoblet antall plasser i videreutdanningen: Over 5 000 lærere vil få tilbud om videreutdanning i 2016. Det blir 350 nye studieplasser i praktisk-pedagogisk utdanning, særlig rettet mot områder med økende arbeidsledighet og søkere med teknologisk eller realfaglig bakgrunn.

Det blir også en styrking av yrkesfagene gjennom tiltak for rekruttering av og kompetanseheving for yrkesfaglærere, etablering av et godkjenningsorgan for personer med utenlandsk fagutdanning og økt lærlingtilskudd. Jeg vil også trekke frem regjeringens gode arbeid for å styrke elevenes ferdigheter og kunnskap i realfag.

Det faller på sin egen urimelighet når Trond Giske på denne talerstolen sier at regjeringen tar penger fra skolebarna for å gi det til lærere. Det er ingen regjering som har satset så mye og i et budsjettforlik klart å løfte kunnskap og skole så høyt som det skjer i dag. En av de tingene jeg kanskje har vært aller mest opptatt av som politiker, er å styrke investeringen og konsentrere innsatsen i høyere utdanning og forskning. Siden regjeringen overtok makten, har vi sett en formidabel forbedring på dette feltet. For første gang opplever vi å nå målet om at investeringen i FoU skal utgjøre 1 pst. av BNP. Vi har opplevd en markant økning i investeringene i høyere utdanning og forskning de siste tre årene, og i dette budsjettet klarer regjeringen til tross for økonomiske utfordringer nok en gang å prioritere vekst til høyere utdanning og forskning.

Målet er å få forsknings- og utdanningsinstitusjoner med solide fagmiljøer og utdanning av høy kvalitet. Med dette budsjettet blir det flere rekrutteringsstillinger, styr-

king av infrastruktur og økt beløp til stimulerings tiltak for deltakelse i EU. Det blir økte bevilgninger til de langsiktige prioriteringene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning på flere departementers budsjetter.

Det er en sterk vekst til næringsrettet forskning under prioriteringene innovativt og omstillingsdyktig næringsliv, hav og muliggjørende teknologier. I bevilgningene er det også en styrking av BIA-programmet, FORNY-programmet, og SkatteFUNN-ordningen styrkes. Det er positivt at i forbindelse med FORNY-programmet er det satt av 50 mill. kr. til en ettårig tiltakspakke som skal bidra til økt sysselsetting og omstilling.

For tredje år på rad har regjeringen foreslått å øke basissstøtten til studentene utover prisveksten. Med budsjette-nigheten mellom de fire partiene sikres nå studentene enda bedre finansiering ved at det skal innføres elleve måneders studiestøtte. Det er lenge siden en regjering har fått så mye ros fra studentene, og det er selvsagt en ros alle de fire partiene i budsjettforliket må dele seg imellom.

Jeg avslutter med et sitat fra Knut Aarbakke, leder i Akademikerne.

«Det er svært bra at regjeringen satser offensivt på forskning. Vi står foran krevende omstillinger både i privat og offentlig sektor, og FoU er helt avgjørende for at vi skal lykkes. Da er det viktig at vi bruker mer av statsbudsjettet på investeringer og mindre på forbruk.»

Prableen Kaur (A) [16:18:01]: Jeg tror på et samfunn med få ulikheter og store muligheter, der drømmer og ambisjoner ikke begrenses av sosial bakgrunn eller økonomiske midler, der den eneste begrensningen er hva man ønsker å oppnå, og hvor hardt man jobber for det, der vi politikere gjennom våre prioriteringer bidrar til å skape trygghet i menneskers liv, slik at det er forutsigbarhet og sikkerhet, slik at man tør å satse selv når det er i motbakke.

Akkurat nå skjer det mye på kort tid. Oljeprisen faller, arbeidsledigheten stiger. Det skaper utfordringer for arbeidsmarkedet, som er under sterkt press og mister verdifull arbeidskraft og kompetanse. Det skaper utfordringer for folk som blir sagt opp eller permittert. Det gjør at vi står overfor store utfordringer som krever mye av oss. Det innebærer handlekraft, prioriteringer og forutsigbarhet. Budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti viser det stikk motsatte. Det svarer ikke på hvordan vi skal bruke fellesskapets ressurser på å møte de utfordringene vi står overfor neste år og i årene som kommer.

Budsjettforliket legger opp til en rekordhøy bruk av oljepenger. Det er ikke bærekraftig og viser manglende evne til å prioritere i en krevende tid. Det er framtidige generasjoner som vil sitte igjen med regningen når vi har en finansminister som har brukt 508 mrd. kr av oljepengene siden hun overtok. Det er mer enn de rød-grønnes økning på åtte år, til tross for finanskrisen. Regjeringas politikk handler mer om å omfordele fra dem med lite til dem med mye, å ta fra framtidige generasjoner og gi til dem som har mye i dag.

I en tid med økende arbeidsledighet er arbeid til alle en sentral prioritering i Arbeiderpartiets alternative budsjett.

Vi foreslår å bruke nærmere 3 mrd. kr mer enn regjeringas budsjettforslag. Gjennom disse midlene ønsker vi å skape nye arbeidsplasser og beholde dem vi har. Ved bl.a. å prioritere et mer fleksibelt permitteringsregelverk ønsker vi å bidra til å beholde kompetanse og arbeidsforhold. Vi bevilger midler til 2 000 flere tiltaksplasser for at mennesker som står utenfor arbeidslivet, kan få hjelp til å bedre sine muligheter på arbeidsmarkedet.

I tillegg til å beholde og skape nye arbeidsplasser er det viktig å legge til rette for omstilling og sikre en god overgang fra utdanning til arbeid. Ungdom rammes spesielt hardt i økonomiske nedgangstider, bl.a. på grunn av lavere ansiennitet. Flere unge søker seg mot høyere utdanning innenfor velferdsstatens yrker. Det er positivt, men til høsten vil flere tusen stå uten studieplass. For å avhjelpe denne situasjonen prioriterer vi 3 000 nye studieplasser i vårt alternative budsjett.

Dette er bare noen eksempler, men de viser en tydelig retning og ambisjon for hva Arbeiderpartiet vil. Når man sammenligner regjeringas budsjettforslag og forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre, ser man at arbeid og sysselsetting er blitt nedprioritert. Mye av det som var prioritert i budsjettforslaget, er blitt kuttet i forliket, og resultatet er et forlik som ikke har noen klar profil eller klare prioriteringer. Det er for få tiltak for å sikre arbeidsplasser og kompetanse. Grønn omstilling og grønne arbeidsplasser nedprioriteres. Det som avtegner seg, er et bilde av en regjering som ikke evner å styre i en krevende periode, som gjør for lite for sent.

En grønn omstilling handler om at det blir enklere å være miljøbevisst. Det er lettere å nedprioritere grønne valg i økonomiske nedgangstider. Det har vi ikke råd til. Da skyver vi utfordringene foran oss og fraskriver oss det ansvaret vi har.

Vi blir flere, og flere flytter til storbyene, og kommunene rundt storbyene blir mer befolket. Da må det også være gode kollektivløsninger i og rundt storbyene som tar høyde for dette. Her må staten komme på banen og spille på lag med storbyene og ta et særlig ansvar. Arbeiderpartiets mål er at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Gjennom vårt alternative statsbudsjett vil vi gi 10 mrd. kr over ti år til klima- og kollektivtiltak. Det er et nasjonalt løft for kollektivtrafikken i Oslo og andre storbyer, som vil bidra til at flere lar bilen stå og velger reisemåter som er sunne for helsa og miljøet.

Hvis det norske samfunnet skal fortsette å være et samfunn med små økonomiske forskjeller, må vi evne å prioritere det som fungerer i en økonomisk krevende tid. Det avgjørende for Arbeiderpartiet er å sikre mennesker trygghet gjennom å styrke arbeidsmarkedet, prioritere vekst i hele landet og gjøre det lettere å ta grønne valg. Vi viser tydelig retning og har forslag til løsninger på utfordringene. Det vil gi forutsigbarhet og sikkerhet, slik at mennesker tør å satse, selv i motbakke.

Det vi ikke har tid til, er en regjering som viser passivitet, og et samarbeidsprosjekt hvor det for de ulike partiene handler mer om meg, mitt og mine enn å prioritere sammen for framtida.

Sylvi Graham (H) [16:23:19]: La meg aller først få slå fast at årets bistandsbudsjett er historisk høyt. Etter budsjettforliket i Stortinget er bistandsbudsjettet for 2016 på 37,4 mrd. kr. Dette utgjør 1,1 pst. av Norges samlede inntekter, BNI. Jeg vil gjerne takke Venstre og Kristelig Folkeparti for et godt forlik.

Europa opplever nå den største flyktningkrisen siden den andre verdenskrigen. Hundretusener av mennesker flykter for å komme unna krig og terror, og foreløpige anslag sier at minst 33 000 flyktninger og asylsøkere vil søke beskyttelse i Norge i 2016 – omtrent det samme antallet som det er innbyggere i f.eks. Gjøvik eller Haugesund by. Norges befolkning blir i økende grad oppmerksom på at dette gir vårt samfunn store utfordringer.

Den norske befolkningen vil gjerne bistå og hjelpe. Nordmenn har en lang tradisjon for å gi humanitær nødhjelp og langsiktig bistand. Norge skal være et land hvor mennesker som er forfulgt, utsatt for krig, eller som risikerer livet der de kommer fra, kan søke nødhavn og få beskyttelse. Derfor må vi også si klart fra om at vi ikke aksepterer misbruk av denne ordningen.

Vi har økt den humanitære bistanden til et rekordnivå. 1,25 mrd. kr går til Syria og nabolandene i år. Dette foreslås økt til 1,5 mrd. kr i 2016. Norge er blant de største givne til Syria og nærområdene. Statsministeren har også tatt initiativ til en giverrandskonferanse for Syria som skal holdes i London i februar neste år.

Bevilgningsforslaget til ODA-godkjente flyktningtiltak i Norge utgjør nå 19,6 pst. av bistandsrammen for 2016. Danmark har nylig vedtatt å bruke en tredjedel av bistandsbudsjettet på denne måten, mens Sverige kan se seg nødt til å bruke omkring 50 pst.

Men hvis vi ser bort fra utgiftene til flyktninger i Norge, legges det opp til å bruke 30 mrd. kr på bistand i 2016. Total bistand for 2016 plasserer derfor Norge i verdenstoppen både i andel av BNI og ikke minst i andel per innbygger. Per innbygger er Norge klart nummer én, fulgt av Sverige og Luxembourg. FNs bistandsmål er som kjent at det skal brukes 0,7 pst., og vi har 1,1 pst.

Med det historisk høye bistandsbudsjettet styrker vi innsatsen for å forebygge nye kriser og hjelpe i nærområdene. Vi fortsetter kraftløftet på utdanning for barn og unge. 58 millioner barn og 63 millioner ungdommer går fortsatt ikke på skole. Mange av dem bor i land rammet av krise og konflikt. Det har vært en formidabel økning i støtten til utdanning i fattige land hvert år siden regjeringsskiftet i 2013. Utdanning for alle er ikke bare en menneskerett, det er en betingelse for vekst og utvikling. Derfor blir jeg så trist av at Arbeiderpartiet trekker ut 100 mill. kr til utdanning i bistandsbudsjettet.

Regjeringen fortsetter også å styrke satsningen på global helse. Det settes av over 3 mrd. kr til bl.a. bedret mødre- og barnehelse samt bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria. Vi slåss mot barnedødelighet og for vaksinasjon av verdens barn, bl.a. gjennom GAVI.

Handel og næringsutvikling i utviklingsland er sentralt for å sikre gode vilkår for investeringer og jobbskaping i de fattigste landene. Tiltak som bekjemper korrupsjon, som etablerer et godt investeringsklima, og som sikrer skatte-

inntekter til felles velferd, bidrar til å skape en varig vei ut av fattigdom.

Gjennom økte bevilgninger til prosjekter i regi av Norfund øker den målrettede satsingen på prosjekter innen fornybar energi, som med det bidrar til et bærekraftig grunnlag for fremtidig vekst og utvikling.

Bistand innrettet mot konkrete felt som utdanning, helse og næringsutvikling sikrer en målrettet utvikling og legger fundamentet for en moderne og fremtidsrettet bistandspolitikk. Gjennom tilgang til gode utdanningsinstitusjoner, helsevesen og arbeidsplasser kan mennesker på sikt arbeide seg varig ut av fattigdom.

Det er verdt å merke seg at bistandens betydning er avtagende globalt. I 1990 utgjorde bistand 63 pst. av alle kapitalstrømmer til lavinntektsland og lavere mellominntektsland. I 2013 var denne andelen redusert fra 63 pst. til 21 pst. Dette er en dramatisk reduksjon.

Viktigheten av humanitær hjelp i katastrofeområder er derimot økende. I følge OECDs utviklingskomité anslås det at 50 pst. av verdens fattige vil bo i konfliktområder i 2020 og omtrent 90 pst. i 2030. Det betyr at vi har mye å gjøre i land i konflikt. Flyktningkrisen har krevd at vi gjorde noen endringer innenfor rammen av det store bistandsbudsjettet. Det er likevel uomtvistelig det største bistandsbudsjettet i norsk historie.

Eirik Sivertsen (A) [16:28:26]: I Arbeiderpartiet ønsker vi å bygge landet og ha gode kommunikasjoner og transportmuligheter overalt. Veier, jernbane, havner og flyplasser bidrar til å binde landet sammen og er avgjørende for nærings- og arbeidsliv og for bosetting i hele landet.

I regjering startet Arbeiderpartiet tidenes samferdselsløft. Siden 2005 har det vært en systematisk økning av midler til investering, drift og vedlikehold i de framlagte nasjonale transportplanene, og de har blitt fulgt opp med årlige bevilgninger over statsbudsjettet.

Jeg er glad for at også den sittende regjeringen har som ambisjon å følge opp den ambisiøse nasjonale transportplanen som Stoltenberg II-regjeringen la fram våren 2013.

Det løftet som vi gjorde da vi satt i regjering, viderefører vi også i opposisjon. I vårt alternative budsjett prioriterer vi 463 mill. kr mer til transport og kommunikasjon enn det regjeringen gjør i sitt forslag, og vi prioriterer annerledes enn regjeringen. Økt framkommelighet, bedre sikkerhet og miljøhensyn ligger til grunn for Arbeiderpartiets samferdselspolitikk.

Klimaendringene er en av vår tids aller største utfordringer, og transportsektoren står for om lag 30 pst. av de samlede norske utslippene. Tiltak innenfor sektoren er derfor helt sentralt for å redusere utslippene. Teknologikutvikling, kollektivtransport og utvikling av miljøvennlige transportmidler er derfor nøkkelsatsinger som Arbeiderpartiet ønsker å støtte opp under.

Arbeiderpartiet vil gi 10 mrd. kr til klima- og kollektivtiltak i storbyene over ti år. For 2016 innebærer det en bevilgning på 700 mill. kr mer enn det regjeringen foreslår. Av disse 700 mill. kr skal inntil 100 mill. kr gå til sykkeltiltak.

Arbeiderpartiet mener at staten må ta et særlig ansvar

for utbygging og drift av bybaner og busslinjer med egne traseer. Det er avgjørende for gode transportløsninger i storbyene og innebærer at staten etter forhandlinger med kommunene må påta seg inntil 70 pst. av investeringsutgiftene for nødvendige kollektivinvesteringer i storbyene. Viktige prosjekter som bybanen i Bergen, bussveiprojektet i Stavanger, T-banetunnelen gjennom Oslo indre by og superbussprosjektet i Trondheim skal gjennomføres.

Stoltenberg II-regjeringen startet et taktskifte i bevilgningene til jernbane. Målet i Nasjonal transportplan er en miljøriktig og god transportløsning for både personer og gods. Viktige grep som økt vedlikehold og investeringer i nye tog har gitt NSB vekst i passasjertall og økt punktlighet for tog. Resultatet er flere fornøyde passasjerer. Arbeiderpartiet mener det er riktig å videreføre et høyt nivå på bevilgningene både til investeringer og til vedlikehold av jernbanen for å møte kravene til punktlighet og forutsigbarhet i gods- og persontransporten. Det viktigste for jernbanen er å bygge mer moderne jernbane, få flere avganger for de reisende og kjøpe flere tog. Det synes vi er viktigere enn å flytte rundt på boksene i organisasjonskartet.

Tilgang til grunnleggende infrastruktur har vært vesentlig for å opprettholde bosettingen og realisere muligheter i hele landet. Arbeiderpartiet mener at moderne bredbåndsforbindelse er en grunnleggende infrastruktur som alle skal ha, og at dette er et viktig bidrag til vekst og sysselsetting over hele landet. Vi vil derfor fortsette utbyggingen også i områder der det i dag ikke er kommersielt grunnlag for det. På samme måte som da vi rullet ut kobbernett for telefon, er dette en mulighet som alle bør få, uavhengig av hvor de bor. Det kan ikke merket ordne. Det viser søkningen på de ordningene som er, hvor søkningen er mange ganger høyere enn de tilgjengelige midlene som regjeringen og deres budsjettpartnere har stilt til rådighet. Det ser ut som om regjeringen mener at folk som ikke er kommersielt interessante for teleselskapene, fortsatt skal nøye seg med kobbernett og fasttelefon i framtiden. For Arbeiderpartiets del er vi uenig i det. Derfor vil vi bevilge tre ganger så mye som regjeringen for å sikre alle muligheten til en digital hverdag i framtiden.

Da regjeringen presenterte sitt budsjett i oktober, la den veldig stor vekt på at det var satt av penger til sysselsetting, fordi man så en sterkt økende arbeidsledighet på Vestlandet. På Samferdselsdepartementets område hadde man satt av en fjerdedel av den totale pakken, ca. 1,1 mrd. kr av de totalt 4 mrd. kr i ekstraordinære tiltak. Jeg tar til etterretning at dette har man valgt å forhandle bort gjennom budsjettforliket. Halvparten av disse pengene er borte, til tross for at man innfører en ny avgift på flytransporten på over 1 mrd. kr og har en historisk høy bruk av oljepenger. Oppsummert kan man vel si at det er befolkningen og næringslivet i Nord-Norge og de arbeidsløse på Vestlandet som må betale for det som budsjettpartnerne synes er gode nok formål. Og det skjer i det landet som finansministeren brukte å omtale som verdens rikeste land.

Terje Aasland (A) [16:33:37]: Regjeringens budsjettforslag svarer på utfordringene i norsk økonomi, sa finans-

minister Siv Jensen tidligere i dag. Jeg mener bestemt det er feil ordbruk. Vi har en rekordhøy ledighet, vi har en situasjon innenfor klima som er utfordrende, og vi har en flyktningsituasjon som også er svært krevende. Budsjettet svarer ikke på de store utfordringene. Vi har en rekordhøy ledighet. Situasjonen er ute av kontroll, og regjeringen viser etter min vurdering manglende evne til å prioritere og til å styre.

Så sent som tirsdag drøftet vi mulighetene for å framskynde noen anbudsprosesser for å få til nullutslippsløsninger for en del fergestrekninger. Vi fikk tilslutning til teknologisporet, men ikke til den økonomiske motivasjonen som skulle til for å skape aktivitet nå. Og det er jo nå aktivitet er påkrevd. Det er nå det er fare for at vi mister verdifull kompetanse. Vi erkjenner at det globale markedsbildet har endret seg brått og kraftig for hele den petroleumsrelaterte sektoren det siste året. Men det hjelper lite å ikke gjøre noen ting, slik regjeringen velger.

Når det gjelder klima, går det i feil retning for landet. Vi har ikke noe grønt taktskifte, selv om regjeringspartiene og forlikspartnerne prøver å framstille det som om det er det. I debatten i dag hører vi en Venstre-leder som anstrengt prøver å forklare hvorfor det er fornuftig å gjøre fornybar energi dyrere og bensin og diesel billigere. Det er i hvert fall uansett ikke noe grønt skifte.

Så hører vi også i debatten i dag representanten Astrup prøve å framstille det som om denne regjeringen har skapt noen muligheter, og peker på kraftforedlende industri, han peker på grønn datalagring og ikke minst på at regjeringen har startet en omstilling innenfor transportsektoren.

Selv om det sies fra denne talerstolen, er det ikke sant. Det er ikke slik at omstillingen innenfor transportsektoren startet med denne regjeringen. Tvert om – det startet allerede i 2006, under den rød-grønne regjeringen. Og hvert år under vår regjeringstid la vi om bilavgiftene i en mer klimariktig retning. Vi foreslo sågar at den omleggingen også burde omfatte tyngre kjøretøyer, men da hørte vi regjeringspartiene bruse og si at det var ukløkt.

Når det gjelder jernbanesatsingen, som blir trukket fram flere ganger i debatten, var det vitterlig den rød-grønne regjeringen som startet den storstilte utbyggingen av jernbanen i Norge. Vi hadde under vår regjeringstid en økning på 405 pst. i satsingen på jernbane. Det var vi som etablerte verdens beste teknologistøtteordning – under Enova – til industrien, slik Nicolai Astrup omtalte det tidligere i dag, det var ikke dagens regjering som gjorde det.

Når representanten Astrup i debatten også trekker fram muligheten innenfor kraftforedlende industri, må man jo begynne å lure på hvorfor i all verden de etter noen dager i regjeringskontorene foreslo å innføre et gulv i CO₂-kompensasjonsordningen – den ordningen som faktisk har stimulert til at kraftforedlende industri ser nye muligheter i Norge. Og når det gjelder å snakke om å satse på grønn datalagring, må man jo lure på hvorfor i all verden regjeringspartiene ikke var med på det allerede i fjor, da det lå forslag på bordet i Stortinget. Nei, det er litt vanskelig å begripe og forstå den debatten som denne salen i dag preges av når vi hører regjeringspartiene, spesielt når det gjelder framstillingen av virkeligheten.

Vi hører ofte ordet «omstilling» bli tatt i bruk, men omstilling til hva? Det er et ord som er brukt uten at det er definert eller har noen form for innhold.

Hva er det vi skal gjøre i framtiden? Jo, en rekke ting. Vi foreslår en sterkere satsing på klimafondet under Enova – eller verdens beste teknologifond, som det ble omtalt som tidligere i dag. Men hva sier regjeringspartiene? De sier nei. Vi foreslår en sterkere miljøteknologiordning. Men hva sier regjeringspartiene? De sier nei. Hva gjør de to ordningene samlet sett? Jo, det er å bidra aktivt overfor næringslivet til både grønn omstilling og nye muligheter. Vi foreslår et større statlig bidrag for utbygging av kollektivtrafikken i storbyene. Hva sier regjeringen? Jo, de sier nei – i tema etter tema. Det kunne vi tatt opp og fått bekreftet, at forslag som tas opp i denne salen, sier regjeringen stort sett nei til.

Anette Trettebergstuen (A) [16:38:55]: En sentral pilar i den norske modellen og en av årsakene til vår velstand, vår høye grad av sysselsetting, at vi er samfunn preget av små forskjeller og stor grad av likeverd, er at vi har ført en offensiv likestillingspolitikk. Den har gjort at Norge troner på toppen av listen over verdens mest likestilte land.

Det kom ikke av seg selv. Vi ble likestillingslandet fordi vi skjønnte at ikke bare er det det rette å gjøre i et sivilisert samfunn, men det lønner seg. Og vi gikk systematisk til verks. Arbeiderpartiets regjeringer bygde strukturer for å sikre kvinner og menn like muligheter. Vi skjønnte at for at alle skal ha muligheten til å stille likt, oppleve de samme mulighetene i møtet med arbeidslivet eller utdanningssystemet eller foreldreomsorgen, må man av og til forskjellsbehandle for å utligne grunnleggende ulemper. Kjønnskvotering og pappakvote er eksempler på det. Det har fungert.

Likestilling er et politisk ansvar, slik riksveiene eller pensjonssystemet eller barnevernet er det. Det er ikke et personlig ansvar du sørger for ved forhandlinger rundt kjøkkenbordet eller ved sjefens skrivebord og må takke deg selv om du kommer til kort. Derfor har også Arbeiderpartiet ført en offensiv likestillingspolitikk, der høyresiden konsekvent har strittet imot, men av og til kommet etter og akseptert noen tiltak – men baklengs og motvillig.

I to år ventet vi på at den blå-blå regjeringen skulle legge fram sin helhetlige likestillingspolitikk til diskusjon for Stortinget. Da den meldingen først kom, inneholdt den ingen likestillingspolitikk. Det var en melding med god kopi av gode analyser fra den rød-grønne likestillingsmeldingen, som regjeringen trakk, en melding full av beskrivelser av utfordringer, men – desto merkeligere – totalt blottet for tiltak som vil gjøre noe for å løse disse utfordringene og ta oss videre. Regjeringen har altså klart det mesterstykket å legge fram en likestillingsmelding som ikke vil føre til mer likestilling.

Regjeringens reelle likestillingspolitikk er lett å få øye på utenfor meldingen. Den føres hver eneste dag i denne salen og viser seg også i dette budsjettet. Den politikken setter likestillingen tilbake – kutt i pappaperm, økt kontaktstøtte, kutt i barnehageplasser, dyrere priser, kutt i tiltak mot deltidsarbeid, ny arbeidsmiljølov, som rammer

kvinneyrkene hardest. I det budsjettet vi vedtar her i dag, lagt fram samme uke som likestillingsmeldingen, der man peker på at man har mye ugjort, tillater man seg altså å kutte i det likestillingsapparatet vi har, og som trenger en styrking.

Likestillingsombudet, likestillingssentrene, LHBT-bevilgningen og likestillingspotten får kutt. Deltidsmillionene er borte også i år.

Likestilling kommer ikke av seg selv. Når de som hver eneste dag ute der folk bor i kommunene, på skolene, på arbeidsplassene, de som jobber for økt likestilling i praksis, som hver dag rådgir folk om deres rettigheter, arbeidsgiver om deres plikter, som kurser lærere og barnehageansatte, som er vaktbikkjer overfor storting og regjering, får mindre handlingsrom, blir det mindre aktivitet og mindre – ikke mer – likestilling i praksis.

Men dette er helt i tråd med regjeringens likestillingspolitikk – mangel på visjoner, mangel på tiltak og kutt i det som virker. Resultatet er likestilling i revers.

Vi i Arbeiderpartiet vil videre. Vi viser det også i dette budsjettet. Vi dobler bevilgningene til dem som gjør likestilling, vi øker pappakvoten, og vi viser at vi vil videre i vår helhetlige politikk hver eneste dag i denne sal. Likestilling er en helt naturlig rettesnor for Arbeiderpartiet, og det kommer ikke av seg selv.

Lene Vågslid (A) [16:43:46]: FN har flere gonger kåra oss til det beste landet i verda. Det same har Legatum Prosperity Index gjort. Dei gjev oss sjuandeplassen på oversikten over land som er gode på entreprenørskap. Verdsbanken rangerer Noreg på sjetteplass av 189 land der det er enkelt å vere næringsdrivande. Redd Barna meiner me er verdas beste mammaland. Så me må vel kunne fastslå at Noreg er eit rimeleg greitt land å bu i, og at me òg er eit veldig bra land å drive næringsliv i. Det siste er for mange betydeleg meir overraskande enn det fyrste.

Situasjonen i arbeidsmarknaden er svært utfordrande. Det at me no har 120 000 arbeidslause i Noreg, er alvorleg. Eg kjenner fleire – og det gjer sikkert de i salen òg – som no går jula i møte i permisjon eller utan arbeid. Det er tøft for dei familiene det gjeld, og det må me ta på det største alvor. Som Marianne Marthinsen sa, må me slåst med nebb og klør mot at arbeidsløysa bit seg fast.

Mange som bur i mitt fylke, Telemark, og i distrikta rundt om i landet, er avhengige av å pendle til arbeid. I ein situasjon der det kan bli aukande grad av pendling, er det for meg skuffande å høyre representanten Flåtten i debatten før i dag seie at pendling til og frå jobb er ein privatsak. Han om det – Arbeidarpartiet meiner at det er feil å skjerpe skattane for pendlarar og synest særskilt at det er spesielt å gjere det no.

Eg høyrer frå både Høgre og Framstegspartiet at Arbeidarpartiet berre satsar på tiltak. Det er jo ikkje rett. Men ja, me satsar på fleire tiltaksplassar, studieplassar og eit betre permitteringsregelverk, og me hegnar om den norske modellen – ein modell som finansministeren vår har sagt har stått i vegen for det norske folk – om trepartssamarbeidet, omfattande velferdsordningar og offentleg sektor. Vegen til den norske modellen har jo gått gjennom at rettar som

før var reserverte for dei privilegerte, no er tilgjengelege for fleire. Det er grunnlaget for vekst. Her har me ein ideologisk avgrunn mellom oss og regjeringa.

Tilliten, tryggleiken og trepartssamarbeidet som den norske modellen byggjer på, er ein viktig føresetnad for verdiskaping. Det gjev eit arbeidsliv som ikkje berre er endringsvillig, men òg endringskompetent.

Det er blitt populært blant norske politikarar å snakke om gründerverksemd og spennande nye idear, spesielt i desse tidene. Det gjer òg Arbeidarpartiet. Me har i vårt alternative budsjett foreslege eit akseleratorprogram for gründerbedrifter, såkalla tidleg fase-kapital. Men det tek tid før idear blir til verkelegheit. Det tek tid før eit selskap på to blir til ti, eller til hundre, eller til tusen. Det tek tid å gjere underskot til overskot. Derfor må me lytte til erfarne industrieigarar, investorar, som fortel oss at i ni av ti tilfelle er det meir lønsamt å forvandle eksisterande, ulønsame selskap med gamle oppgåver til lønsame, store verksemdar med nye oppgåver. På den måten vil me kunne skape og redde fleire arbeidsplassar. For i eksisterande selskap finst det kompetanse, her finst det erfaring, og her finst vilje til å overleve. Nokon gonger treng ein kanskje å skifte ut heile leiinga for å få det til, andre gonger treng ein fag- og forskingshjelp til å snu produksjonen frå f.eks. tradisjonelle offshoreinstallasjonar til moderne onshoreinstallasjonar. Ja, ofte er det lettare å bevare hundre arbeidsplassar gjennom å forandre forretninga enn å skape ti arbeidsplassar i ei heilt ny forretning.

Ein bør merke seg slagorda, eller overskriftene, som Arbeidarpartiet har hatt i vanskelege tider. Ved valet i 1933, då landet var i djup krise, var Arbeidarpartiets slagord: «Hele folket i arbeid». Etter krigen, då alle politiske parti fann saman i ei samlingsregjering under leiing av Einar Gerhardsen, var overskrifta: «Arbeid for alle». Det slagordet blei gjenteke i 1981 – «Arbeid for alle». Og overskrifta på vårt alternative budsjett i dag er: «Arbeid til alle er jobb nummer 1». Dette viser at Arbeidarpartiet gjennom heile historia har løfta opp arbeid og sysselsetjing som det viktigaste i politikken i vanskelege tider. For arbeid er det viktigaste. Dei to største utfordringane i dag er ledigheit og integrering. Begge delar må løysast med arbeid. Det er Arbeidarpartiets oppskrift.

Statsminister Erna Solberg [16:49:05]: Norge står overfor store utfordringer. Oljeprisen har mer enn halvert seg siden i fjor høst. Ledigheten er økende. Vi skal håndtere en rekordhøy tilstrømning av flyktninger og migranter. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har siden våren i fjor endret seg betydelig. Vi ser angrep og trusler fra grupper som vil splitte, spre hat og dyrke frykt snarere enn fremgang. Det internasjonale landskapet er i stadig endring – økonomisk, sikkerhetsmessig og når det gjelder migrasjonsutfordringen. Alt dette får følger for oss i Norge. Bakteppet for arbeidet med neste års budsjett har vært krevende fordi usikkerhetsmomentene har vært tallrike. Jeg er i dag glad for at vi nå har en avtale om et budsjett – et budsjett som jeg mener gjør oss godt rustet for utfordringene neste år.

Jeg er også glad for at Stortinget har kommet til enig-

het om hvordan asylsituasjonen skal håndteres og de nødvendige innstramningene foregå, og regjeringen lover å komme raskt tilbake på mange av disse områdene.

Det er en god norsk politisk tradisjon at vi samles om brede og konstruktive løsninger i krevende tider, noe jeg føler meg trygg på at også kommer til å være tilfelle i årene fremover. Det vil alltid være rom for den politiske debatten og for uenigheten på de områdene vi tradisjonelt har vært uenige om, men jeg har lyst til å si at jeg synes det er bra at på viktige områder som utfordrer oss og er vanskelige for hele vårt samfunn – som den store tilstrømningen av flyktninger – har et flertall på Stortinget vist at man kan finne en vei fremover.

Det budsjettet Stortinget vedtar i dag, er et godt svar på de utfordringene Norge står overfor fremover. Det danner grunnlag for arbeid og aktivitet neste år, men også et godt grunnlag for den langsiktige omstillingen som Norge må gjennom. Det fortsetter arbeidet med forbedringer av helsetjenestene og øker behandlingstilbudet. Det styrker utdanningssystemet. Det gir mer hjelp til mange av våre mest sårbare. Det forsterker det arbeidet vi har i gang for det grønne skiftet, slik at vi også kan nå våre klimamål.

Det å miste jobben, eller å stå utenfor arbeid, er smertefullt for den det rammer. Det er heller ikke byggende for samfunnet. For arbeid er grunnlaget for vårt velferdssamfunn – ja, det er folks innsats og kompetanse som er grunnlaget for den velferden vi har i dag. Arbeidsplassen er også det stedet hvor den enkelte får mest utløp for evner og ideer, og den utgjør et sosialt ankerfeste i hverdagen. Derfor tar regjeringen på alvor den usikkerheten mange enkeltpersoner og familier føler i en tid med økende ledighet.

Noen forhold rår vi ikke over. Oljeprisen rår vi ikke over. Situasjonen i petroleumsindustrien har ført til tynnere ordrebøker, synkende investeringer og konsekvenser for mange av bedriftene og dem som jobber innenfor bransjen. Bedrifter har vært nødt til å kutte kostnader, både i form av en mindre stab og nye måter å jobbe på. Mye tyder på at den utviklingen ikke nødvendigvis er over. Vi vil være i en omstilling i olje- og gassnæringene i årene fremover. Oljen kommer til å være viktig for norsk økonomi i mange år, men vi må innse at den ikke lenger kommer til å være en like sterk motor i veksten som den har vært de siste ti årene. Petroleumssektoren har drevet etterspørselen også i Fastlands-Norge. Den har sørget for arbeidsplasser med høyt lønns- og skattenivå og skapt verdensledende klynger av innovative bedrifter og forskningsmiljøer. Den har ikke minst vært sterkt bidragsytende til at vi i dag lever i et av verdens beste velferdssamfunn.

Når vi opplever den endringen som skjer, må vi altså tilpasse og omstille oss. Derfor har regjeringen fremmet et budsjett med hovedfokus på arbeid, på aktivitet og på å ta vare på en langsiktig omstilling. Det bidrar til vekst i sysselsetting og til å motvirke ledighet fra lavere aktivitet i oljevirksomheten. Det vi må gjøre i den langsiktige omstillingen, er å skape de nye arbeidsplassene som skal finansiere velferden for våre barn og for vår alderdom. Å finne arbeidsplasser som gir like høye lønninger – og dermed også like høye skatteinntekter – som det oljebran-

sjen har kunnet varte opp med, eller leverandørindustrien har gitt, kommer til å være en nøkkelutfordring fremover. Det er mange ideer om nye subsidieordninger for å skape arbeidsplasser, men nå trenger vi ikke arbeidsplasser som har behov for subsidier. Vi trenger arbeidsplasser som gir skatteinntekter for fremtidens velferd.

Vi kan ikke bli billigst, og bør ikke ha det som motiv her i Norge. Vi må gjøre enda mer for å bli smartere og for å konkurrere blant de smarteste i verden. De arbeidsplassene vi skal ha i fremtiden, må være basert på kunnskap og teknologi i verdenstoppen. Særlig er det viktig å fremme arbeidsplasser i privat, konkurranseutsatt sektor med skatteevne, for å finansiere fremtidens velferd.

I høst har tilleggsnummeret som følge av asylsituasjonen også fått stor oppmerksomhet. Å finne 9,5 mrd. kr uten at det får følge for andre budsjettposter, er ikke mulig, og ambisjonsnivået på noen andre områder har måttet senkes. Det er ikke ønskelig, men helt nødvendig i dagens situasjon. Likevel mener jeg at vi klarte å beholde hovedretningen, både i vårt budsjett fra regjeringen og i det forliket som ble gjort på Stortinget. Vi prioriterer arbeid, aktivitet og omstilling.

Ett av de viktige virkemidlene for kortsiktig aktivitetsløft er tiltakspakken for økt sysselsetting. Den er tydelig målrettet mot de yrkesgruppene som er mest rammet, og mot Sør-Vestlandet hvor ledigheten har økt mest. Tiltakspakken vil bidra til å dempe veksten i ledigheten mens den langsiktige omstillingen for å skape nye arbeidsplasser pågår. Vi har valgt tiltak som kan gi rask effekt, og som også enkelt kan trappes ned igjen senere – for det er viktig ikke å løfte de offentlige utgiftene varig.

Samtidig er det avgjørende ikke å miste den langvarige omstillingen av syne. Derfor har vi også prioritert forskning og innovasjon kraftig. Budsjettenigheten forsterker satsingen på kunnskapsområdet med om lag 450 mill. kr. Innovasjon, næringsrettet forskning og såkornfond styrkes med om lag 250 mill. kr. I tillegg bidrar budsjettet med vekstfremmende skattelettelser. Samtidig har vi beholdt en stor satsing på samferdsel. Å bygge ut infrastruktur for å fortsette å redusere det vedlikeholdsetterslepet som vi har, det styrker konkurransekraften for den norske økonomien, det bedrer logistikken for næringslivet, det trygger reisen for familier, og det skaper mer aktivitet og arbeidsplasser – også på kort sikt. Derfor er det viktig å gjøre mer med de tingene som på kort sikt bidrar til aktivitet, og på lang sikt bidrar til at omstillingen til nye arbeidsplasser går enda raskere.

Samtidig har vi utfordringer utenfor oss. I Paris er klimatoppmøtet i gang. Håpet om en forpliktende avtale lever fortsatt. I vårt budsjett styrker vi det grønne skiftet, som vi har gjort fra vi kom inn i regjeringskontorene. Satsingen på jernbane øker kraftig etter budsjettforliket. Det samme gjelder for gang- og sykkelveier. Kommuner som kutter utslipp, skal få enda mer igjen for det. Belønningsordningen for kollektivtrafikk øker sterkt, og måneds- og årskort for togreiser blir billigere. Vi gjør det enklere å treffe klimavennlige valg i hverdagen.

Men det er viktig ikke bare å se utfordringene som vi har, men også lyspunktene. Vi har en utfordrende situasjon

i oljebransjen, men det er også andre næringer i Norge, som går godt. La meg få lov til å bruke litt tid på å snakke om en av dem, nemlig sjømatnæringen. Vi eksporterer daglig 37 millioner sjømatmåltider til om lag 140 land verden over. Vi ligger an til eksportrekord i 2015. Bare i oktober eksporterte vi sjømat for 8 mrd. kr – mer enn noen sinne. Regjeringens arbeid med bioøkonomistrategi, økte investeringer i marin forskning, regelverksforenklinger og åpning for kommersialisering av nye oppdrettsteknologier vil være med på å løfte næringen videre i årene som kommer. Potensialet for økt eksport av sjømat er stort. På samme måte er potensialet stort for økt eksport av kompetanse og teknologi. Dette har minst to dimensjoner. Vi styrker norske bedrifters konkurransekraft, og vi bidrar med teknologi som kan øke den globale matproduksjonen. Den må i stor grad komme fra havet. Ifølge FNs organisasjon for ernæring og landbruk må vi øke matproduksjonen med 60 pst. innen 2050. I dag kommer altså mindre enn 2 pst. av maten globalt fra havet. For å mette de 9,7 milliarder menneskene som vi blir i 2050, vil havet måtte gi et avgjørende bidrag. Vi har kunnskap om å høste og dyrke havet bærekraftig i Norge. Det ligger et betydelig potensial her for vårt land.

Det er altså slik at Norge har flere ben å stå på, men vi trenger enda mer kraft til det. Norge er ikke i krise. Det er tross alt slik at i flere regioner har arbeidsledigheten vært synkende det siste året – blant annet i Nord-Norge.

Budsjettforslaget ble tatt godt imot i fagmiljøene da det ble lagt frem. En rekke økonomer mener faktisk – i motsetning til deler av den debatten jeg har hørt i dag – at oljepengetruken i 2016 er riktig på grunn av den konjunktursituasjonen vi er i. Professor Steinar Strøm skriver i Bergens Tidende 9. oktober at budsjettet har «sjel» – det har jeg ikke hørt før – og at den økte oljepengetruken er nødvendig som følge av den svakere økonomiske veksten og den økende ledigheten. Flere eksperter Dagens Næringsliv snakket med da budsjettet ble lagt frem, feller en tilsvarende dom. Penge- og finanspolitikken er innrettet på å stimulere norsk økonomi i en lavkonjunktur. En større budsjettimpuls enn normalt er ønskelig fordi vi har hatt en svekkelse i norsk økonomi. Ifølge OECD er både rente- og budsjettpolitikken godt tilpasset den situasjonen norsk økonomi er inne i nå. Det var altså dommen da vi la frem, og det er den samme budsjettimpulsen som vi fortsatt har beholdt. Det er altså godt tilpasset den økonomiske utviklingen.

Høy sysselsetting og lav ledighet er viktige mål for oss, men vi må også ta vare på noen av de sosiale målsettingene våre. Vi skal ta vare på dem som mister jobben, dem som sliter med å komme seg inn i arbeidsmarkedet, dem som har hull i cv-en, og dem som ikke føler at det er plass til dem i samfunnet. Vi vet også at det er mange barn som vokser opp uten de trygge omgivelsene og de mulighetene barn flest nyter godt av. I helsetjenesten har vi kuttet ventetider for hjelp og innført fritt behandlingsvalg, men det er fortsatt for mange som venter unødvendig lenge. Trygghet for hjelp og omsorg når man trenger det, er en bærebjelke i vårt velferdssamfunn. Det er det offentliges ansvar å sikre gode helse- og omsorgstjenester til alle når behovet

oppstår. Denne regjeringen fortsetter å prioritere de gruppe som ikke tidligere har opplevd å bli møtt av velferdssamfunnet slik som de skulle ha blitt. Satsingen innenfor rus og psykisk helse skal videreføres, noe som også går tydelig frem av opptrappingsplanen på rusfeltet som er lagt frem for få uker siden. Ordningen med gratis kjernetid i barnehager utvides nå til å gjelde treåringer. Helsestasjoner og skolehelsetjeneste styrkes. Det kommunale barnevernet skal få et løft. Etterforskning av vold og overgrep mot barn styrkes. Vi øker pensjonene, både til minstepensjonister og til gifte pensjonister, og vi tetter hull i det sosiale sikkerhetsnettet når vi satser så sterkt på en bedre rusomsorg fremover.

Det offentlige kan gjøre mye, men det kan ikke gjøre alt. Derfor satser vi også videre på å jobbe med frivilligheten for fremtiden.

Jeg er fornøyd med at vi har fått til et budsjett, men jeg er mest av alt fornøyd med at vi har fått til et meget godt budsjett – et budsjett som bidrar til å stimulere de sterke sidene av norsk økonomi, og som bidrar til at vi trapper opp innsatsen på infrastruktur, forskning, utdanning og innovasjon. Jeg er faktisk ikke i tvil: Selv om det er store utfordringer foran oss, har også Norge de beste forutsetninger for å lykkes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [17:04:24]: Takk for et innlegg fylt av sjel – jeg synes det var en fin beskrivelse. Et budsjett har konsekvenser for mange mennesker og kan gjerne få den beskrivelsen.

Statsministeren omtalte tiltakspakken. Det var noe vi hadde til debatt i valgkampen, og vi fikk et budsjett tidlig i oktober som hadde en tiltakspakke veldig presist beskrevet. Den var debattert, men den hadde en størrelse på rundt 4 mrd. kr. I dag har det blitt stilt spørsmål om hva som er igjen av den tiltakspakken, og hvor stor den er, fordi det i budsjettet fremkommer kutt på en lang rekke av de postene som man løftet fram som effektfulle tiltak på kort sikt, som statsministeren sier. Finansministeren har sagt at et budsjett har mange flere konsekvenser for aktivitet utover en tiltakspakke. Det er alle enige om, selvfølgelig har denne pengebruken betydning i en helhet, men det var nå tiltakspakken som var en viktig profil fra regjeringen. Så mitt spørsmål er egentlig ganske enkelt til statsministeren: Hvor stor er denne tiltakspakken nå, som skal virke på kort sikt?

Statsminister Erna Solberg [17:05:26]: Tiltakspakken er om lag 4 mrd. kr. Vi har ikke regnet på hver eneste øre, men det ligger på omtrent samme nivået. Det er gjort noen omprioriteringer, f.eks. er det gjort omprioriteringer fra veivedlikehold til jernbanevedlikehold. Men det er likevel vedlikehold, og det er likevel sysselsettingsintensive aktiviteter, og det er jo ikke så farlig om vi velger å bygge jernbane fremfor å bygge vei – det gir likevel aktivitet neste år.

Så er det aktivitetsstimulanser i mye av det som ligger i tilleggsnummeret, i form av den store aktiviteten og jobb-

skapingen som skjer rundt f.eks. asylmottak i dag, som vil bidra til flere kortsiktige arbeidsplasser fremover for mange som i dag har utfordringer. Jeg ser at mange av mottaksorganisasjonene og -drifterne sier at de får mange veldig kvalifiserte og gode søkere til å gjøre de jobbene.

Jonas Gahr Støre (A) [17:06:23]: Et annet tema, Paris og oppfølgingen av klimaet: Jeg kunne være interessert i å høre statsministeren utbrodere litt rundt den intensjonsavtalen som var målet å få med EU – før Paris – om at Norge skulle være med i en europeisk sammenheng for å kutte 40 pst. innen 2030. Er det nå slik at den avtalen ikke ligger an til å komme, og hva får det så å bety for Norges plass i dette europeiske løftet – 40 pst. kutt innen 2030?

Og det neste spørsmålet er: Når Paris forhåpentligvis ender med en slik ambisjon, ser statsministeren for seg noen initiativ for å sette mål om hvordan vi skal nå 40 pst. innen 2030 i den kvotepliktige sektoren? Det er kanskje det enkleste rent metodisk, for de blir bundet av færre og dyrere kvoter, men ikke minst i alle de andre områdene som nå blir omfattet. Er det statsministerens holdning at det er lesing av dette budsjettet som er marsjorden, eller vil det være behov for å komme med nye tiltak og initiativ for å komme i gang med det? 15 år er kort tid.

Statsminister Erna Solberg [17:07:26]: Vi er opptatt av å få til en god avtale i Paris, men også av å få til en god gjennomføringsavtale med EU. Det er riktig at vi opprinnelig håpet at vi skulle ha en intensjonsavtale, men EU har valgt å fatte et vedtak i EU-rådet om å invitere Norge og Island med inn i gjennomføringen av målet på 40 pst., og det er jevngodt med en hvilken som helst intensjonsavtale. Når EU faktisk fatter et eget vedtak om dette og kommer med en invitasjon, mener vi at det er fullgodt.

Så vil vi altså da måtte forhandle om gjennomføringen i ikke-kvotepliktig sektor. Det er jo ETS som regulerer på det andre området.

Vil vi ta mange nye initiativ på kvotepliktig sektor? Ja, det vil vi gjøre. Vi vil ta mange initiativ, akkurat som vi har gjort, bl.a. er det området blant de viktigste områdene å stimulere med forskning, utvikling og ulike piloter for å få til den transformasjonen av teknologi som er nødvendig.

Knut Arild Hareide (KrF) [17:08:46]: Det er ikke berre Steinar Strøm som er fornøyd, det er òg Kristeleg Folkeparti. Og eg har lyst til å starte med å gi ein takk til Høgre, Framstegspartiet og Venstre. Kristeleg Folkeparti er godt fornøgd med det forliket som me har inngått.

Den klare hovudsatsinga vår i dette budsjettet har vore å rette opp att noko av bistanden til dei som treng det mest – dei fattige og dei som er ramma av konflikhtar. I dag gjer me vedtak om den langsiktige bistanden for 2016, men det gjorde me òg i fjor – me gjorde vedtak om den langsiktige bistanden. Så kjem me til salderinga no, der me ser at det ligg eit kutt på 1,1 mrd. kr nettopp i den langsiktige bistanden, og me veit at det er ført ein bevisst politikk for dette gjennom underliggjande etatar. Så mitt spørsmål er: Det vedtaket me gjer i dag om langsiktig bistand, er det målet til regjeringa at det skal stå seg heile 2016?

Statsminister Erna Solberg [17:09:55]: For det første må jeg si at det er viktigere for meg at Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene på Stortinget er fornøyd med budsjettet enn at Steinar Strøm er det, men jeg synes det var et fint sitat – at det er et budsjett med sjel. Jeg tror det er første gang jeg har hørt en økonom bruke den typen begrep om budsjetter.

Når det gjelder bistand, er jeg enig i at det er viktig å ha langsiktig bistand. Det er også viktig å ha bistand på det humanitære området. Halvparten av de fattigste i verden bor i dag i konfliktområder. Man klarer ikke å møte fattigdomsutfordringen i verden uten at man også gjør noe med konfliktområdene og innsatsen der. Og en del av de omprioriteringene som ligger i budsjettet for neste år, har jo dreid seg om å få mer plass til humanitærhjelpen, fordi det er flere konflikter i verden.

Det vi har gjort i salderingen – og det får vi sikkert også en annen runde til å snakke om – er å gjøre det som regjeringen har gjort før. Det er viktig å huske at bistandsbudsjettet er økt med 800 mill. kr etter budsjettforliket i fjor høst – gjennom behandlingene vi har hatt, og det som skjer i forbindelse med salderingen nå.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [17:11:10]: Arbeidsløsheten er på vei opp, og vi er avhengig av en målrettet og konsekvent politikk.

I valgkampen var Erna Solberg ute og skrøt av 4 mrd. kr i tiltakspakke. Nå når ledigheten har økt ytterligere, er hun nede i 2 mrd. kr. I fjor var det kapitaltilførsel til Statkraft på 10 mrd. kr, et kjempeviktig tiltak for å skape ny industri, skape ny fornybar energi. I dette budsjettet blir det saldert bort, sånn at Statkraft ikke får den samme muligheten til å utvikle ny industri og ny fornybar energi.

I fjor var det om å gjøre å subsidiere utenlandsk flyfart med store taxfree-kvoter. I år er det om å gjøre å skattlegge innenlands luftfart mye mer enn utenlands luftfart.

Arbeidsministeren sier at arbeidstakere må være villig til å reise lenger til jobben, mens svaret fra regjeringen er større skatter for dem som reiser lenger, gjennom dårligere pendlerfradrag. Og det er problemet med det budsjettarbeidet vi har sett i høst, at det som var et viktig tiltak for kort tid siden, nå plutselig ikke er et viktig tiltak lenger. Mener statsministeren at det er bra at Statkraft skal bli tappet for så mye kapital, og mener hun at det er bra at vi nå har fått en tiltakspakke som er blitt halvert i løpet av de siste månedene?

Statsminister Erna Solberg [17:12:18]: Jeg er uenig i at tiltakspakken er halvert. Om man flytter penger fra ett område som bidrar til aktivitet, til et annet område som bidrar til aktivitet, så har ikke det noe å si for aktiviteten og tiltakspakken. Så det er jeg faktisk da uenig i, og det hjelper ikke å gjenta det mange ganger. Det er om lag 4 mrd. kr, og så bruker man det.

Det er nok sånn at vi totalt sett kommer til å bidra til mer aktivitet neste år gjennom de endringene som har vært gjort, både i Stortinget, men også i tilleggsproposisjonen som vi la frem. Det er vel ikke hvert enkelt tiltak, eller hver enkelt veistrekning, som er viktigst, men det er at jobbene

faktisk skapes, og at vi får gjort noe nyttig for de pengene. Om vi da bygger jernbane istedenfor vei, er ikke etter min mening avgjørende i forhold til det.

Så er det viktig for oss at vi har forutsigbarhet, men det er også viktig at vi skaper bedre rammevilkår. Noen av endringene i skatteopplegget gjøres bl.a. for å finansiere den store omleggingen av skattesystemet, som vi er inne i, og hvis holdningen er at vi ikke kan endre på noe, så lurar jeg på hvor stort Senterpartiets skattelettelsesopplegg kommer til å bli når vi til slutt skal vedta bedre rammevilkår for norske bedrifter og for arbeidsplassene fremover.

Trine Skei Grande (V) [17:13:37]: Noen i denne salen er opptatt av målsettinger knyttet til Paris. Noen av oss er også opptatt av virkemidlene for å nå dit målsettingene er. Da må det gjøres en del modige valg.

Debatten her i dag har handlet mye om harselering over den typen modige valg. Den rød-grønne regjeringa hadde 281 mill. kr i snitt over åtte år i det grønne skatteskiptet. Nå har vi et snitt på 3 170 mill. kr. Venstre synes det fortsatt er for lite, men det handler om å skape de markedene som skal gjøre de grønne løsningene lønnsomme. Da må vi bruke skatte- og avgiftssystemet for å gjøre det lønnsomt å ta grønne valg.

Så mitt spørsmål til statsministeren er: Er hun fornøyd med at vi har økt fra 280 til 3 170, eller mener hun fortsatt at vi skal strekke oss videre hvis vi skal klare å nå klimamålene?

Statsminister Erna Solberg [17:14:42]: Høyre gikk til valg på et stortingsvalgprogram som sa vi skulle vri skattene og avgiftene mer i grønn retning og redusere de røde skattene, altså skatten på arbeid, skatten på kapital, skatten som stimulerer til at man jobber mer, og at man skaper flere arbeidsplasser. Det er fortsatt viktig. Det er faktisk blitt viktigere de siste årene at vi gjør enda mer på det området, for nettopp å se et Fremtids-Norge med solide arbeidsplasser som kan bidra til inntekter. Derfor mener jo jeg at vi skal vri mer fremover, også fordi det at forurenser betaler, bør være et prinsipp som vi gjennomfører mer. Men så må vi passe på at vi gjør det i doser, som gjør at vi ikke bare tar livet av ting, men at vi faktisk får til en atferdsendring og får frem ny teknologi. Der vil vi nok sikkert ha litt ulike meninger enn Venstre om hvor hurtig og hvor raskt man skal gjøre sånne omlegginger.

Det jeg er glad for at vi har fått til, er bl.a. en større forutsigbarhet når det gjelder retningen på flere områder. Jeg synes bl.a. de diskusjonene vi har hatt om omleggingen av engangsavgiften på bil, har vært viktig, for da vet folk i hvilken retning det går, og så vil det ta noen år før vi er i mål.

Snorre Serigstad Valen (SV) [17:15:53]: Det har for så vidt vært oppløftende å høre ikke bare Høyre-folk, men også Frp-ere i hele dag snakke om hvor bra det er for selssettingen at det har kommet mange asylsøkere det siste året. Det er en ny tone fra enkelte deler av borgerlig side, for å si det sånn. Men jeg har problemer med å se hvordan alle midlene som er kuttet i tiltakspakken, er omdisponert

til annen politikk som skaper arbeidsplasser. Hvis man ser bort ifra kuttene på vei, som statsministeren sier omdisponeres til jernbane, er det jo fortsatt en rekke kutt hvorav det største er sysselsettings- og vedlikeholdspakken for Sør-Vestlandet.

Da lurte jeg for det første på: Kan statsministeren bekrefte at tiltakspakken fortsatt er på 4 mrd. kr.? Jeg synes det er rart å måtte spørre om dette mange ganger. Det andre jeg lurte på, er: Hvis det er sånn at det er gjort omdisponeringer, hva er det de 500 millionene som før skulle gått til sysselsettningstiltak i kommunene, nå går til som skaper arbeidsplasser?

Statsminister Erna Solberg [17:16:49]: 200 av de millionene ble jo kuttet i tilleggsproposisjonen som regjeringen la frem. Effekten av å bruke 9,2 mrd. kr. inn i norsk økonomi på asyltiltak bidrar selvfølgelig til flere arbeidsplasser enn 200 mill. kr. til vedlikehold. Det ser vi også at det gjør. Jeg har vært og sett det med egne øyne, hilst på folk som er kommet i ny jobb etter å ha vært arbeidsledig lenge, for eksempel i Kirkenes. Så dette virker også for arbeidsledigheten.

Hvis du spør meg om jeg helst ville brukt pengene på noe annet – ja, det ville jeg. Jeg ville helst brukt pengene på ting som hadde gitt varig retning i omstillingen, altså en del vedlikehold og rehabilitering, men vi kan ikke legge alle utgiftene på toppen av hverandre, vi må gjøre noen prioriteringer. Og med det budsjettet vi har nå, og det forliket vi har, bidrar vi altså faktisk til mer arbeid og aktivitet enn med det vi opprinnelig la frem, på grunn av at vi må bruke mer penger på asylområdet. Men hadde jeg valgt, hadde jeg brukt det på ting som ga oss varig og mer omstilling og nye arbeidsplasser.

Presidenten: Replikordskiftet er omme, og vi går tilbake til talerlisten.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på tre minutter.

Knut Storberget (A) [17:18:18]: Folk kan bare bli sittende! (Munterhet i salen).

Vi står overfor en gedigen utfordring, og jeg synes statsministeren for så vidt beskrev det godt i sitt innlegg, at mange skal føle på den smerten det er å stå utenfor. En arbeidsledighet som når de høyder som vi nå ser, og prognosene for årene som kommer, tyder på at mange vil måtte kjenne på den smerten. Det er faktisk et nivå vi er i ferd med å nå, som vi må mange år tilbake for å finne. I så måte savner jeg de grepene som skal gjøres, særlig – og statsministeren var jo også inne på det i sitt innlegg i dag – hvordan vi skal få til vekst i næringer som man tidligere år ikke har sett særlig vekst i. Bioøkonomien – satsing på jord, plante, skog – er på mange måter en type næring som gir oss en vinn-vinn-situasjon, både med henblikk på at vi bruker det fornybare, men også klimamessig. Og det gir også stor og god effekt for sysselsetting og bosetting.

Det var representanten Gunnar Gundersen som var oppe her i sted og pekte på at når satsing på denne type gode næringer må prioriteres, ja så må noe annet ompriori-

teres, og man forsøkte å framstille det som om de som ønsker å prioritere opp f.eks. bioøkonomi, må nedprioritere noe annet. Det er jo det man gjør, og det er jo også det Arbeiderpartiet gjør i sitt alternativ. Når man velger en ganske storstilt satsing på bioøkonomien – på over 100 mill. kr i vårt alternative budsjett – så foretar man jo en omprioritering. Vi ser ikke den vekstkapasiteten i skattelettelsene som regjeringen har fått gjennom de siste årene, som det regjeringspartiene gjør, og der ligger jo prioriteringen. Vi ønsker å bruke de pengene på en annen måte. Totalen kjenner vi: Oljepengebruken er lavere med Arbeiderpartiets alternativ. Det er en stor prioritering å kunne satse her, og det er overraskende at man nå, i løpet av de siste årene, nettopp har kuttet i veldig viktige satsinger på bioøkonomien – alt fra energiflisprogrammet til nå, sist år, å kutte i råvarebaserte programmer i Innovasjon Norge, det trebaserte innovasjonsprogrammet.

Jeg vil derfor også peke på den satsingen som Arbeiderpartiet nå gjør, å følge opp Innlandsutvalgets innstilling ved å foreslå at det bevilges penger til et bioøkonomisenter rundt Hamar-klyngen, som vi tror er avgjørende for å få vekst i den type næring. En satsing her er prioritering, og det er riktig prioritering.

Anders B. Werp (H) [17:21:33]: Årets statsbudsjett har et mer dramatisk bakteppe enn vi er vant til her i Norge. Omstilling er nå helt nødvendig.

Arbeiderpartiets og venstresidens svar er å øke offentlig sektor og sende regningen til næringslivet i form av økte skatter og avgifter. Det svekker både verdiskaping og omstillingsevne. De ønsker å diskriminere privat norsk eierskap. Så forsøker de å pakke inn sitt fravær av fungerende alternativer i fagre ord og lange situasjonsbeskrivelser, men det hjelper jo ikke. Reformvegringen under de rød-grønne gjør situasjonen mer krevende nå. I tillegg vet vi at produktiviteten sank samtidig som kostnadsnivået økte under den forrige regjeringen, sammenlignet med våre nærmeste handelspartnere. Treforedlingsindustrien vest for Oslofjorden ble nærmest utradert.

Under de rød-grønne gikk ferske oljepenger til drift, ikke investering. Nå bruker regjeringen ferske oljepenger til det handlingsregelen sier de skal brukes til: investeringer i kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser. I år etter år ble norsk økonomi mer og mer avhengig av olje. Når oljeprisen og aktiviteten synker, betaler vi nå prisen for at de rød-grønne valgte å skyve omstillingen til en mer oljeuavhengig økonomi foran seg. Med en så dårlig merittliste er det kanskje ikke rart at de rød-grønne nå bruker mer tid på å kritisere regjeringen enn å snakke om egne løsninger.

Heldigvis har vi en regjering som i fellesskap med Kristelig Folkeparti og Venstre ser framover, som forstår at det viktigste nå er å legge til rette for morgendagens verdiskaping. Det er viktigere enn noen gang å sikre en solid og bærekraftig økonomi. Det krever politisk ansvarlighet fra oss alle. Regjeringens budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling bidrar til nettopp det. Det svarer på utfordringene den norske økonomien står overfor. Investeringer skal stimulere til etablering av flere arbeidsplasser, gjøre

norsk næringsliv mer konkurransedyktig og trygge folks jobb. Derfor er våre hovedsatsinger innenfor kunnskap, forskning og innovasjon, infrastruktur og skattelettelser.

Regjeringen sørger for trygg styring i en krevende tid. Dette budsjettet viser det med all tydelighet.

Bente Thorsen (FrP) [17:24:42]: Høyre og Fremskrittspartiets budsjett er et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Regjeringen prioriterer, effektiviserer og moderniserer, noe som er helt nødvendig i den situasjonen som Norge befinner seg i. Blant annet har fall i oljeprisen stor negativ innvirkning på arbeidsmarkedet, og mange er usikre med tanke på egen jobb, og det er nok ingen god følelse å ha.

Finanspolitikken i årets budsjett er utformet både for å støtte opp under sysselsettingsaktiviteten på kort sikt og for å bidra til omstilling og nyskaping på lengre sikt. Heldigvis er Norge fremdeles i en heldig statsfinansiell situasjon, og Fremskrittspartiet er glad for at regjeringen satser på effektive og verdiskapende tiltak mot arbeidsledighet.

Fremskrittspartiet har høye ambisjoner for Norge som kunnskapsnasjon. Regjeringen følger dette opp ved å prioritere kunnskapssektoren. Regjeringen og samarbeidspartiene har økt studiestøtten og lærlingtilskuddet til lærebedriftene hvert år. Dette er noe som vil gi studenter mulighet til å bruke mer tid på studier, og økt lærlingtilskudd vil forhåpentligvis gi flere lære plasser til framtidige dyktige fagarbeidere. Innen yrkesfagsløft og realfagsløft iverksettes det tiltak som Fremskrittspartiet lenge har jobbet for. Satsingene på næringsforskning er vi også fornøyd med og har forventninger om at dette vil gi flere arbeidsplasser på kort og lang sikt.

Mennesker er Norges største ressurs, og det må vi få omsatt i mer verdiskapende innovasjon. En godt utdannet befolkning er en viktig konkurransefaktor for landet. I budsjettet har regjeringen tydelig lagt til rette for dette ved å prioritere kunnskap, forskning og utvikling. Det er tilrettelagt for satsing både i kunnskapsinstitusjoner og i næringslivet for å sikre innovasjon og vekst og dermed trygge arbeidsplasser. Dette vil gi oss flere bein å stå på.

Kunnskapsnasjonen Norge må ha et godt utdanningstilbud i alle ledd, fra barnehage, grunnskole til fagskoler, universiteter og voksenopplæring. Helhetlig tenkning innen barnehage- og skolepolitikk er gjennomgående i regjeringens budsjett. Realfagsløft, lærerløft og andre kvalitetsfremmende tiltak i kombinasjon med økt samarbeid med næringslivet bidrar til å øke kvalitet i skolen. Vi må få flere elever som blir motivert til å bli dyktige fagarbeidere, akademikere og forskere. Dette gjenspeiles i regjeringens økte satsing på forskning og høyere utdanning og særlig fokuset på realfag, innovasjon og næringsforskning.

Dette er et budsjett som er godt tilpasset den situasjonen som landet er i nå, og som har rette prioriteringer for å bygge landet videre.

Kjell-Idar Juvik (A) [17:27:51]: Arbeiderpartiet har arbeid til alle som jobb nr. 1. Det burde også regjeringen ha. I stedet kutter de 1 mrd. kr på tiltak rettet mot dem som mister jobben, og faktisk 500 mill. kr bare på samferdsel.

Mens ledigheten faller ute i Europa, stiger den i Norge. Men når det er viktigere å gi skattelette til dem som har mest, blir dette resultatet.

Arbeiderpartiet var allerede i oktober bekymret over stramme kommunerammer og over hvordan kommunene skulle klare å stille med det apparatet som krevdes for å ta imot den nye, økte flyktningstrømmen. Arbeiderpartiet foreslo i utgangspunktet å styrke kommunerammen med 3 mrd. kr for å bygge ut barnehagetilbud, ansette flere lærere og gi de eldre bedre omsorg. I stedet sitter de nå rundt omkring i kommunene og planlegger kutt. Kommunestyrene sitter og sliter med å få budsjettet i havn.

Nå har vi i tillegg foreslått 1 milliard ekstra til kommunene for at de også skal ivareta de nye, store oppgavene som kommer i forbindelse med integrerings- og bosettingsoppgavene de har fått.

Jeg mener at det budsjettet vi diskuterer i dag, går i feil retning. Høyre og Fremskrittspartiet står fortsatt på skattekutt for dem som har mest fra før, framfor å styrke velferden for folk flest. Dette vil ikke minst mitt hjemfylke, Nordland, merke. Som kjent er det et av de fylkene som kommer meget dårlig ut med regjeringens distriktsfiendtlige politikk. De nye kostnadsnøklerne som nå har begynt å virke, som ble vedtatt i 2014, vil bety et kutt på hele 284 mill. kr for Nordland fylkeskommune i 2019. I tillegg kommer betydelig økte driftskostnader for båt- og fergetilbudet.

Så langt ser det ikke ut til at denne regjeringen kommer til å rydde opp i dette, så nå driver fylkespolitikkerne og får på plass en økonomiplan fram til 2019 med store kutt innenfor samferdsel og skole.

Jeg mener Arbeiderpartiets budsjett har en mye bedre distriktsprofil. Jeg vil nevne noen eksempler. Vi økte poteten til regionale utviklingsmidler, som regjeringen har kuttet i alle år. Vi økte kommunerammene med 4 mrd. kr. Som man vet, er det kommunene og fylkeskommunene som daglig gir tilbud ut til innbyggerne våre.

Vi vil opprettholde dagens pendlerfradrag og kilometersats. Vi går imot forslaget om å innføre en ny flyseteavgift. Det ser ut som at regjeringen ikke har hatt tankene sine utenfor storbyen når de har kommet med disse forslagene. For mange er det faktisk sårn at de ikke har noe alternativ til bil, eller til fly. Vi øker også tilskuddet til bredbåndsutbyggingen tre ganger mer enn regjeringen.

Helt til slutt vil jeg bare si at dette budsjettet er en dårlig julegave til alle 127 000 ledige i Norge og til alle nylagte ordførere og kommunerepresentanter som sitter og sliter med å få budsjettet for 2016 i havn.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Heidi Nordby Lunde (H) [17:31:09]: I spørretimen i går nevnte representanten Dag Terje Andersen at flere land i Europa nå opplever økonomisk vekst og lavere arbeidsledighet. Det er de landene som, i motsetning til Arbeiderpartiet, benyttet finanskrisen til å resette sine velferdsstater til et mer robust og bærekraftig nivå.

Representanten Trond Giske sa i dag at de rød-grønne

hadde ledet Norge ut av finanskrisen med Europas laveste ledighet. Men siden 2008 har hele sysselsettingsveksten i Norge ifølge SSB gått til utenlandsk arbeidskraft. Til Dagbladet sa LOs sjeføkonom, Stein Reegård, at dette har presset nordmenn ut av arbeidsmarkedet. Fallet i sysselsettingsandel tilsvarer 140 000 jobber. Det er 10 000 flere jobber enn det antallet som i dag er ledig.

Representanten Marianne Marthinsen sa at dagens regjering kan like lite lastes for halveringen av oljeprisen som den rød-grønne regjeringen kan lastes for finanskrisen. Enig. Men begge regjeringer bør evalueres etter sine resultater. Arven fra en rød-grønn regjering som hadde det største økonomiske handlingsrommet i historien, var økende ledighet, økt oljeavhengighet, en historisk sterk forverring av konkurranseevnen og synkende produktivitet, i tillegg til 5 000 flyktninger med innvilget opphold boende i kø på asylmottak i påvente av bosetting, og faktisk 15 000 flere fattige barn enn da de rød-grønne tok over i 2005.

Etter å ha hørt budsjettet filtrert gjennom opposisjonen har jeg lyst til å minne om at da budsjettet ble lagt fram, ble det tatt godt imot land og strand rundt. NHO, Virke og Innovasjon Norge mente budsjettet svarte godt på den situasjonen norsk økonomi er inne i, og roste satsingen på vekstfremmende tiltak som skattelette, samferdsel, forskning og innovasjon. Statens vegvesen kalte veibudsjettet historisk, mens Jernbaneverket sa det var gode nyheter for dem som bruker toget. Akademikerne ga regjeringen ros for å ha satset offensivt på forskning, mens Abelia mente budsjettet var historisk godt i satsingen på kunnskap.

De fleste av disse mente dog at dette måtte være et unntaksbudsjett. Det offentliges størrelse og innretning er ikke bærekraftig på sikt, ei heller oljepengebruken. Også der er jeg enig. Jeg mener vi burde gå mer i retning av de landene som i dag opplever økt vekst og lavere ledighet, og benytte dagens situasjon til å resette velferdsstaten til et mer robust og bærekraftig nivå.

Som liberalist i et konservativt parti krever det antakeligvis mer selvbeherskelse enn mange vil tro ikke å svare på takke-mail fra nye organisasjoner som fikk en post på dette statsbudsjettet. Dette er og bør være et unntaksbudsjett, riktignok for aktivitet, arbeid og omstilling, for det trenger vi.

Janne Sjølmo Nordås (Sp) [17:34:06]: Enten regjeringen skal finansiere skattelette til de rikeste, drive såkalt omstilling eller finansiere det grønne skiftet, har velferd, pendlere og en aktiv næringspolitikk i hele landet vært Høyre og Fremskrittspartiets salderingspost. Budsjettforliket er historien om en dårlig tiltakspakke som ble enda dårligere. Det er nesten utrolig at pendlere og folk som må reise lange avstander i sin jobb, har blitt en salderingspost, i en tid der arbeidsledigheten øker og flere må regne med å reise lenger for å få jobb. Jeg undres.

I det hele tatt virker det som om budsjettpartnerne har noe imot folk med lang reisevei: kutt i pendlerfradrag, skattlegging av kjøregodtgjørelsen og – på toppen – flybillettavgiften som kom.

Jeg har med stor undring registrert at Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti i budsjettfor-

handlingene forhandlet fram en ny avgift på flyreiser fra 1. april 2016, uten at den er godt nok utredet og vurdert. Senterpartiet mener denne nye avgiften er uklok. Vi er dypt bekymret for at den truer sentrale nasjonale hensyn, nemlig flytilbudet for næringsliv og privatpersoner i mange distriktsfylker, og dessuten de arbeidsplassene som er knyttet til dagens luftfart. Vi har merket oss at denne avgiften omtales som et klimatiltak, men den er åpenbart primært en fiskalt begrunnet avgift.

Når det gjelder forslaget påståtte miljøeffekt, vil jeg bemerke at en eventuell miljøeffekt først kommer hvis ruter legges ned helt eller delvis. Dessuten har flyselskapene sagt at det kommer de ikke til å gjøre. De kommer til å sette inn ruter utenlands, som igjen vil generere utslipp.

Flybillettavgiften skiller heller ikke mellom passasjerer som reiser med effektive selskap som gjør mye for å begrense sine utslipp, og selskap som ikke er like klimaeffektive. Hvis nå flybillettavgiften var ment som en miljøavgift, kan den kritiseres for å være unødvendig sjablonmessig, og dessuten ikke ha i seg noe insitament til å gjøre selskapene mer klimavennlige.

Senterpartiet mener at den kloke tilnærmingen til utslippene fra luftfarten er å bidra til å vri drivstoffbruken til å bli mer miljøvennlig – styrke innfasingen av biodrivstoff, et godt klimatiltak og et godt næringspolitisk tiltak også. Det er mange av oss som ikke har mulighet til å sykle til jobben, som enkelte har uttalt at vi burde gjøre i stor grad, men er nødt til å bruke fly fordi avstandene er så lange som de er. Det kommer til å være sånn i framtiden også. Så mye klarer vi ikke å krympe landet med kloke investeringer på samferdsel.

Oskar J. Grimstad (FrP) [17:37:19]: Dette er eit budsjett basert på hovudlinjene arbeid, aktivitet og omstilling. Blant fleire tiltak er tiltakspakken på om lag 4 mrd. kr, som innanfor fleire sektorar vil bidra til sysselsetjing i ei utfordrande tid. Korleis Arbeidarpartiet vil møte dette med ei skatteskjerpning på 10 mrd. kr, kan ein gjerne spørje seg om. Det er ikkje berekraftig å auke offentlig sektor kvar gong ein har motbakke og nedgangskonjunktur.

Vidare har denne regjeringa rekordstor satsing innanfor samferdselssektoren, og der vil også mange innanfor anleggssektoren få nye og varige oppgåver. For første gong på svært mange år reduserer vi vedlikehaldsetterslepet og reduserer ulykkesstatistikken.

Skattelette på 18 mrd. kr gir også eit løft for enkelt-personar og for dei som skal skape dei nye arbeidsplassane framover. Vekstfremjande skattelette verkar, sjølv om venstresida i norsk politikk liker dårleg at folk flest får behalde meir av sine opptente pengar.

Så har vi ei betydeleg arbeidsløyse innanfor oljesektoren, og eg må understreke at alle dei sjømenn som i desse dagar legg skip til kai og i opplag, uroar meg sterkt. Med ein prognose på opptil 100 skip snakkar vi om mange tusen permitterte. Men det vi høyrer frå opposisjonen i den samanheng, er kor mykje som må ligge igjen i bakken for å nå klimamåla. Trass i at vi har det lågaste utsleppet per produsert fat, blir resultatet at ein overlèt produksjonen til dei

som forureinar meir. Forstå det den som vil! Det blir iallfall ikkje lågare utslepp av slik politikk.

Då må eg understreke at eg er glad for at OED og statsråd Lien lyste ut ein rekordstor 23. konsesjonsrunde. Dette vil framleis gi arbeid i mange tiår framover, og det er mitt håp at også neste runde, som snart er klar, vil vere rekordstor, til glede og nytte for arbeidslause og land.

Det er stor interesse frå oljeselskapa for nye blokkar i tildelingsrunden som no føregår, og tildeling vil skje neste år.

For å sitere Arbeidarpartiets ordførar Kjell Neergaard i Kristiansund i dag, som seier følgjande: «Jeg blir provosert av politikere som snakker oljebransjen ned.» Ingen har vel skapt større usikkerheit enn leiinga i Arbeidarpartiet om framtida til norsk petroleumssektor.

Til slutt: Mange er glade for omlegginga av bilavgifter, som bl.a. gir barnefamiliar moglegheit til å kjøpe billigare trygg, stor bil, i tillegg til den klimagevinsten som ligg i omlegginga. Mange er glade for reduksjonen i avkortinga for sambuande og gifte pensjonistar, som var ei urettferdig ordning. Og ikkje minst er vi glade for auken i lågaste pensjonar.

Og så heilt til slutt: Ein kan fastslå trass i opposisjonens svartmåling at dette er eit budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling.

Stine Renate Håheim (A) [17:40:34]: Krigen i Syria har ført til den største flyktningkrisen siden annen verdenskrig. Det er først og fremst en krise for alle de menneskene som lever i en brutal krig, og for de menneskene som har forlatt sine hjem og lagt ut på en livsfarlig flukt. Men det utfordrer også oss, og det krever lederskap. Da det hastet, var det opposisjonspartiene på Stortinget som måtte ta initiativ til samtaler om et bredt asylforlik. Regjeringspartiene svarte på invitasjonen med å gå noen ekstra runder med seg selv og bruke unødvendig tid på internseminar, før de til slutt satte seg ved forhandlingsbordet. Mye kunne vært gjort tidligere. Nå må vi være kloke, og ikke gjøre den samme feilen i neste sving. For de aller fleste som nå søker asyl, kommer til å bli her. Og uavhengig av alle verdens innstramningstiltak, vil kommunene de neste årene måtte bosette mange nye innbyggere som skal integreres og bli morgendagens bidragsyttere i lokalsamfunnene sine.

Utfordringene vi nå møter, kan snus til muligheter om vi gjør de riktige grepene nå. Da er vi nødt til å ruste kommunene, og vi er nødt til å styrke integreringspolitikken. Men når alle i denne sal er enige om at språk er avgjørende for integreringen, velger altså regjeringen å kutte i norskopplæringen. Når vi vet at skole er en av de beste integreringsarenaene, foreslår altså regjeringen kutt i skoletilbudet til asylbarn. Og når vi vet at det er kommunene som bidrar til integrering, velger regjeringen også neste år å underfinansiere kommunene.

Arbeiderpartiet har bedre løsninger. Vi vil spille på lag med landets kommuner, vi vil neste år styrke kommuneøkonomien med nesten 4 mrd. kr, vi foreslår mer norskopplæring, vi vil øke vertskommunetilskuddet og integreringstilskuddet, vi foreslår en kraftig satsning på Husbanken og flere utleieboliger, og vi foreslår et skikkelig

løft for frivilligheten. Situasjonen vi står i, krever at vi prioriterer riktig, men regjeringen velger kortsiktige kutt i integreringspolitikken, som kommer til å koste oss dyrt i framtiden.

Vi står i en situasjon som krever noe av oss, som krever handlekraft, men regjeringen bruker tid på politisk spill og internseminar. Situasjonen krever tydelighet, men mens regjeringen oppfordrer til dugnad, flyr altså representanter fra regjeringspartiene rundt i kommunene og oppfordrer til boikott av den dugnaden. Dette krever ansvarlighet, mens enkelte i denne sal, som sitter med ansvar, er mest opptatt av å skylde på alle andre. Framtiden avhenger av at vi prioriterer integrering, arbeid til alle og mindre forskjeller. Men med dette budsjettforliket er det dessverre bare å konstatere at det har flertallet verken vilje eller evne til.

Margunn Ebbesen (H) [17:43:59]: Den todelte økonomien i Norge har lenge vært påpekt som en utfordring. Realiteten av denne utfordringen kom raskere enn vi trodde, og ble sterkt synlig etter det kraftige fallet i oljeprisen, som har bidratt til økt arbeidsledighet. Det er familier og enkeltpersoner som opplever stor usikkerhet, og ikke minst har vi en flyktning- og migrasjonskrise som berører mange av oss. Da er jeg glad vi har en regjering som tar dette på alvor, og som leverer et budsjett for å møte denne utfordringen – et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Det er viktige satsninger gjennom dette budsjettet for å skape nye arbeidsplasser. Selskapsskatten reduseres, nettopp for å gjøre norsk arbeidsliv mer konkurransedyktig. Formuesskatten reduseres ytterligere, men her har vi en stor utfordring som snart alle vi må ta inn over oss. Er det rettferdig at et utenlandseid selskap skal ha bedre rammevilkår enn et norsk selskap?

Gjennom dette budsjettet viderefører Høyre sin enorme satsning på samferdsel. Dette kommer både næringsliv og folk flest til gode. Ikke minst har vi sett resultatet av dette i mitt eget hjemfylke. Jo da, regjeringen følger NTP-en vedtatt under forrige regjering, men vi overoppfyller når det gjelder framdriftsplan. Fra en situasjon da vi overtok, der mange prosjekter ikke var startet opp i henhold til plan, har nivået på bevilgningene med denne regjeringen gitt virkelig fart i veibyggingen. I Nasjonal transportplan er det lagt opp til et årlig gjennomsnitt i bevilgningen til Nord-Norge på 688 mill. kr i årene 2014–2017. Før framleggelsen av 2016-budsjettet har vi lagt på bordet 1 039 mill. kr årlig. På toppen av dette kommer 2016-budsjettet. Det er verdt å legge merke til uttalelsene til regionveisjefen i Statens vegvesen om statsbudsjettet for Nord-Norge:

«Det er et godt budsjett fordi nivået økes på drift og vedlikehold. Det gjør det for første gang i historien mulig å gjøre noe med etterslepet vi har på veier i nord.»

For eksportfylket Nordland er denne satsningen på samferdsel noe av det viktigste som kan være med på å bidra til både vekst i arbeidsplasser og sikre en fortsatt lav arbeidsledighet.

Til slutt: Regjeringen viser stor vilje til å satse på justisfeltet. Med Høyre–Fremskrittsparti-regjeringens bud-

sjett har vi bidratt til over tusen flere politistillinger. Og ja, vi har inngått avtale med Nederland om leie av fengselsplasser, samtidig som vi prioriterer å bygge opp fengselskapasiteten i Norge. Og nå ser vi at dette gir gode resultater i soningskøene; de går ned. Den store soningskøen vi overtok, resulterte i at domfelte fikk livene sine satt på vent i mangel av soningsplass. Og Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ønsker ikke å benytte seg av ordningen med framskutt løslatelse som den forrige regjeringen benyttet seg av.

Gunvor Eldegard (A) [17:47:19]: Arbeid til alle er jobb nummer ein. Me veit at arbeid til alle er det beste for å unngå fattigdom. Det er det beste for inkludering, noko som kanskje er ekstra viktig i desse dagane. Høg sysselsetting og eit seriøst og godt arbeidsliv er ein føresetnad for eit samfunn med små inntektsforskjellar og høg grad av likskap. Mange i arbeid gjev oss eit godt grunnlag for å kunna fordela betre og for å finansiera viktige fellesoppgåver som utdanning, helse og infrastruktur. Det gjev i neste omgang viktige fortrinn til næringslivet. Det er viktig at me satsar på arbeid og at me satsar på gode løysingar i krevjande tider.

Regjeringa sitt budsjett og forliket gjer lite for arbeidsløysa, lite for framtida, men masse for å auka forskjellane. Det manglar tiltak for dei som mistar jobben – både permitteringsreglar og tiltaksplassar. Med betre permitteringsreglar sørgjer me for å halda på viktig kompetanse for bedriftene, og med tiltaksplassar sørgjer me for aktivitet og læring fram til han eller ho får nytt arbeid.

For det er menneske bak tala. Det er menneske som snart skal feira jul og som no kanskje bekymrar seg for utgiftene. Det er menneske som ikkje får brukt ressursane sine. Dei fortener ei regjering som tek ansvar.

Me skal òg satsa på framtidas arbeidsplassar. Difor satsar Arbeiderpartiet på yrkesfag, på gründerar, med akseleprogrammet, redusert selskapsskatt og klimateknologi. Det handlar om heilskap og vilje til å prioritera. Det gjer Arbeiderpartiet i motsetning til regjeringa. Tiltakspakken frå regjeringa er redusert etter forliket, og i dag kunne ikkje finansministeren svara på kor stor tiltakspakka var etter forliket. Det er alvorleg når talet på arbeidslause nærmar seg 130 000. Gode fagarbeidarar byggjer landet. Med den utviklinga me har sett no, vil me kanskje mangla frå 90 000–190 000 fagarbeidarar i 2035. Då må fleire velja yrkesfag.

Me skal styrkja dei yrkesfaglege opplæringsprogramma, sørgja for oppdatert utstyr, betre kompetanse for yrkesfaglærarar og betre lærlingstilskot. Det som er viktig for at elevar skal velja yrkesfag, handlar om meir enn både lærlingstilskot og utstyr. Det handlar om kjønnsbalanse i faga. Det handlar om studiekompetanse. Det handlar om ikkje å velja vekk moglegheiter når ein vel yrkesfag, og det handlar om at ein allereie i grunnskulen får moglegheit til å læra praktiske fag.

Hårek Elvenes (H) [17:50:40]: Først må jeg få lov til å kommentere den kurtiseringen som tidligere i dag foregikk fra SV til Kristelig Folkeparti. Jeg må bare konstatere

at Kristelig Folkeparti er kresen, og SV er veldig langt fra å ha draget, og det setter vi pris på i Høyre.

Statsbudsjettet er en veldig god miks mellom de nødvendige kortsiktige tiltakene og de nødvendige langsiktige tiltakene – ikke minst behovet for å skape nye, varige arbeidsplasser. Statsbudsjettet inneholder faktisk en dose tradisjonell, keynesiansk motkonjunkturpolitikk. En tiltakspakke på flere milliarder kroner kommer godt med i de områdene der fallet i oljeprisen har resultert i arbeidsledighet.

Vi er i en brytningstid. Vi går fra en situasjon der oljevirksomheten har spilt en veldig stor rolle i økonomien, til en situasjon og en framtid der oljevirksomheten kommer til å spille en mindre rolle. Tiltakspakker er viktige, men tiltakspakker har også sin klare begrensning. De skal treffe riktig i konjunkturforløpet, og de skal på en måte være reversible. Langt viktigere er skattesystemet og at man klarer å designe et skattesystem som faktisk stimulerer til nyskaping og vekst. Å diskutere skatt med Arbeiderpartiet har vært en traurig aktivitet de siste årene. Partiet har vært ensidig opptatt av omfordelingsvirkningene i skattesystemet. De er viktige, men det må gå an å ha flere tanker i hodet samtidig. Høyre er opptatt av et skattesystem som både ivaretar omfordeling og også legger til rette for vekst og nyskaping.

Makroøkonomiske modeller er viktige for å holde pulsen på økonomien, men det er ikke nok. Hvis man reiser rundt i landet og spør bedriftseiere om hva som er det viktigste tiltaket for å opprettholde arbeidsplassene, er svaret: fjern formuesskatten. Denne særskatten som favoriserer utenlandsk eierskap, er jo en direkte oppfordring til å flagge ut av landet.

Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen gjør det den har lovet. Skole, samferdsel og justis styrkes over hele fjøla, og resultatene kommer. Soningskøene går ned, helsekøene går ned, og oppklaringsprosenten går opp. På tribunen sitter Arbeiderpartiet i sin politiske møllpose og lurar på hva resepten er. Resepten er gjennomføringskraft, og resepten er evne til prioritering.

Til slutt: Regjeringen styrker kampen mot arbeidslivskriminalitet betraktelig. Kriminell virksomhet skal ikke få lov til å undergrave lovlig virksomhet og velferdssamfunnet. Et felles etterretnings- og analysesenter og en styrking av Arbeidstilsynet m.m. er konkrete tiltak som regjeringen nå leverer på.

Tone Merete Sønsterud (A) [17:54:09]: «Da vi fant oljen, viste vi vei» og sikret landet store inntekter. Vi har fått «oppleve verdien av de kloke valg som våre foreldre og besteforeldre gjorde for snart 50 år siden». Dette sa finansministeren i sin finanstale – en finansminister fra Fremskrittspartiet, et parti som den gangen ikke ville at oljen skulle være i folkets eie, men de ville derimot selge, ha full privatisering og lavere beskatning av hele sektoren. Men det er fint at hun roser dem som fattet de viktige og riktige vedtakene den gangen.

På pressekonferansen etter budsjettforliket her i Stortinget sa Fremskrittspartiets finanspolitiske talsmann at budsjettforslaget fra regjeringa var et godt utgangspunkt

for forhandlingene. Jeg må si jeg finner det noe underlig. Hvis dette var et godt utgangspunkt, hvorfor ble det skjøvet på alle frister? Det ble også sagt at det var bare så vidt man kom i havn. – Merkelige greier.

Så over til noe helt annet – fagskoler: Kunnskapsministeren har det siste året reist landet rundt og sagt at 2015 skulle være fagskolens år. Det ble det ikke noe av. Nå har han endret retorikk og forteller oss at det er 2016 som skal bli fagskolens år. Men det er ingen ting i statsbudsjettet som skulle tilsi at det blir en realitet. Det er skuffende. Vi venter visstnok på en stortingsmelding, men det er mye som kan gjøres før det, og det haster. Det haster fordi alle prognoser viser at Norge vil ha et stort behov for fagarbeidere i framtida, og vi må starte jobben med å utdanne dem nå.

Det haster fordi det er mange arbeidsledige fagarbeidere, og de kan nå bruke tida til å tilegne seg ny kompetanse, noe som er viktig for den enkelte i den videre karrieren, men også for arbeidslivet og næringslivet. Derfor foreslår vi å bevilge 10 mill. kr for å opprette 300 flere plasser som en del av en opptrappingsplan for 1 000 nye fagskoleplasser over en treårsperiode. Det er synd at vi ikke får flertall for dette, men det er enda et eksempel på regjeringas manglende vilje til å sette inn gode tiltak for å dempe arbeidsledigheten.

Jeg startet med skillelinjer i oljepolitikken. Nå er det Statskog – arvesølvet – som skal selges. Skogen vil være et av våre satsingsområder i framtida, med muligheter for store fortjenester, og det er vel derfor det haster for de blå-blå å få solgt mest mulig. For Arbeiderpartiet er det viktig at skog, fjell og fiskevann er tilgjengelig for alle, og at framtidens verdier sikres for våre etterkommere, slik vi gjorde det med oljen.

Jeg velger å avslutte med et gammelt sitat fra en indianerhøvding – litt omformulert: Hvem skal eie luftens renhet og glitteret i vannet?

Rigmor Aasrud (A) [17:57:00]: Lenge har vi kunnet presentere Norge som ei øy av arbeid i et hav av arbeidsledighet. Sånn er det ikke lenger. Vi rykker oppover på arbeidsledighetsstatistikken. Vi passerer land som Tyskland og USA. Oljeskyggen legger seg over landet, og i innlandet har vi lenge levd i den skyggen. Men også i innlandet merker vi endringen i oljerelatert virksomhet. Det er permitteringer og nedbemanninger også i våre bedrifter.

Stoltenberg-regjeringen satte ned Innlandsutvalget. Oppdraget var å se på tiltak som kunne styrke næringsutvikling, gi lønnsomme arbeidsplasser og verdiskaping i regionen. Nå har utvalget lagt fram innstillingen, og den gir innspill til regjeringen om hvordan innlandet kan utvikles. Det er få svar i regjeringens forslag til budsjett.

Men innlandet kan gi gode bidrag til den grønne omstillingen vi skal inn i. På Raufoss er det et miljø som er i fremste rekke når det gjelder innovasjon og verdiskaping. I en tid da arbeidsledigheten biter seg fast, trenger vi en offensiv regjering, og det offensive vi har hørt fra regjeringen, er kutt i formuesskatt. Det er mantra for økt vekst. Men hvor lenge må vi vente? Når skal det regjeringen kaller vekstfremmende skattelettelser, faktisk bli vekstfremmen-

de? Jeg tror dessverre at kuttene i formuesskatten i større grad bidrar til privatøkonomien til dem som er bedre stilt, enn til flere arbeidsplasser.

Samtidig som formuesskatten reduseres, reduseres også det sosiale sikkerhetsnettet til dem som mister jobben. Det er vel det vi kan kalle en omvendt utjæmningspolitikk. Det starter med et kutt i hvor lang tid de som mister jobben etter en konkurs, får dekket lønn fra lønns-garantiordningen. I fjor var det flere penger til de arbeidsledige som var gjenstand for innsparing. I år er det forlenget karantenetid og skatt på sluttvederlaget som blir årets julepresang til dem som har mistet jobben.

Jeg er redd julepresangen fra regjeringen havner i kategorien «uønsket». Det dreier seg om nesten 2 mrd. kr i kutt til dem som har mistet jobben. Det står i sterk kontrast til de prioriteringene som er gjort på skattesiden.

I dagens Drammens Tidende ser vi at Fremskrittspartiets Morten Wold forsvarer dette og kaller politikken et løft for de arbeidsledige. Det må være en av de flaueste forsvarstalene han har skrevet.

Helt til slutt: Vi ser nå at regjeringens finanspolitiske talsperson på Stortinget, Svein Flåtten, sier at pendlerutgifter er privatutgifter og henviser til økt minstefradrag. Det er mye som tyder på at pendlere også kan vente seg negative julepresanger fra regjeringen i årene som kommer.

Lise Christoffersen (A) [18:00:19]: I sitt hovedinnlegg i formiddag slo Marianne Marthinsen fra Arbeiderpartiet klart og tydelig fast hva som er Arbeiderpartiets politiske budskap i denne debatten – kampen for hver og en av de 127 000 som nå går en arbeidsløs jul i møte, og kampen mot at flere følger etter. Det blå-blå budsjettet henvender seg ikke til de 127 000. Erna Solberg og Siv Jensen er mer opptatt av skatteuttak i milliardklassen, selv om de vet at dette ikke virker til annet enn å gjøre de rike rikere. De arbeidsledige har dessuten fått sitt eget milliardkutt, men med motsatt fortegn – 2 mrd. kr i kutt i ytelsene hittil. Regjeringa jobber støtt etter eget mantra, det skal de ha – de rike skal stimuleres med enda mer, de med lite fra før skal piskes av enda mindre, men til hva? Jeg lurer virkelig på hvor mange arbeidsplasser som blir skapt av å kutte i dagpengene?

Jonas Gahr Støre hadde et viktig poeng før i dag – hva skjer med tilliten i et samfunn der folk som ønsker å være virksomme, ikke slipper til? Dette er ikke minst viktig når vi nå skal integrere og sysselsette flere nye innbyggere enn vanlig. Det er fare på ferde hvis ledige settes opp mot hverandre og skaper et vi-og-dem. Det ansvaret hviler tungt på alle politiske partier, men spesielt på dem som sitter i regjering.

Debatten i dag viser at noen lett kan gå under radaren. Vi finner dem ikke i ledighetsstatistikken, men på uførekapitlet, noen av dem ganske unge, bare i begynnelsen av det som skulle vært et liv i yrkesaktivitet, med lønn, som bidragsyter til vekst og verdiskaping i Norge – som sett, inkludert og verdsatt. Og de er mange. Ifølge FFO er det i dag 87 000 personer med nedsatt funksjonsevne som ufri-villig står utenfor arbeidsmarkedet. Så ledighetstallet er i realiteten over 200 000 dersom vi tar med alle. FFO fryk-

ter at de med nedsatt funksjonsevne kommer bakerst i køen når ledigheten stiger. Det må ikke skje.

Noe handler om konkrete tiltak. Her legger Arbeiderpartiet inn 380 mill. kr. mer enn regjeringa. Noe handler om holdninger. All forskning viser at ett tiltak virker bedre enn alle andre. Det er utdanning. Likevel lar vi noen Nav-kontor bare droppe utdanning som tiltak. Vi foreslår flere studieplasser og fagskoleplasser. Det kuttes i aktivitetsmidler til personer over 26 år, det kuttes i tilretteleggings-tilskudd for funksjonshemmede i arbeidslivet. Ordningene er for lite kjent, så pengene blir ikke brukt. Da kuttes det, i stedet for å satse offensivt for å få flere til å bruke dem. Uforståelig, men det føyer seg inn i bildet av økende forskjeller, manglende handlekraft og passivitet – dessverre.

Stefan Heggelund (H) [18:03:33]: Jeg tenkte jeg kunne begynne med å glede representanten Aasrud. Hennes bekymring for innlandet kan besvares. I hennes eget fylke, Oppland, er den registrerte ledigheten nå på 1,9 pst., og fylket Hedmark er det fylket der ledigheten gikk mest ned i forrige måned. Det er godt nytt for innlandet.

Så har jeg lyst til å si at det var bra av representanten Lise Christoffersen å snakke om det Høyre har prøvd å adressere i mange, mange år, nemlig den skjulte ledigheten. Hvis det er noe Arbeiderpartiet nå skal bli opptatt av, nemlig utenforskapet i Norge, er det gode takter.

Vi husker de advarene som sto i mediene etter forrige stortingsvalg. Blant annet ble det spådd økende ledighet. Den forrige regjeringen gjorde veldig lite for å forbedre Norge. De var mer opptatt av å reise rundt i landet og love milliarder til alle mulige slags gode formål. Allikevel velger de i dag å kritisere regjeringens pengebruk. Samtidig trikser de med tallene i sitt eget alternative budsjett. De bruker penger de ikke har. Noen av oss trodde dette var noe venstresiden sluttet med kanskje en gang på 1980-tallet eller noe sånt – men det er altså tilbake.

Hvis Arbeiderpartiets budsjett skulle blitt realisert, måtte oljepengebruken blitt økt. Allikevel kritiserer de vår oljepengebruk. I fjor regnet de feil i statsbudsjettet sitt, i år bruker de penger som ikke finnes. Det blir spennende å se hva de finner på neste år.

Samtidig som de gjør dette, vil de øke skattene med 10,5 mrd. kr. Arbeidsplasser skal skatlegges hardere. Så ikke nok med at de ikke forberedte Norge godt nok på den omstillingen som skulle komme – de er altså ikke i stand til å handle når vi står midt oppe i den. Det eneste de står igjen med, er kommunikasjonsavdelingens talepunkter skrevet en gang for 10–15 år siden. Spesielt imponerende er det ikke for det mange oppfatter å være et styringsparti.

De fire samarbeidspartiene derimot har satt i gang en skattereform hvor det blir rom for mer investeringer i nye arbeidsplasser – nye arbeidsplasser som må skapes.

De fire partiene leverer en massiv satsing på samferdsel, infrastruktur, forskning og utdanning. Husker du hvile-skjæret, president? Det er en sånn historie som man nesten ikke tror på lenger når man får den fortalt.

Flere i Arbeiderpartiet i dag har snakket om folk som faller utenfor. En representant slet litt med forskjellen på Navs registrerte tall for ledighet og AKU-tallene – det er

en viktig forskjell man bør være klar over. Men vi kommer aldri til å glemme hvor mange som ble usynliggjort under Arbeiderpartiets implementering av Nav-reformen. Derfor tetter vi hull i sikkerhetsnettet bl.a. på rus og psykiatri, og vi gjenreiser arbeidsformidlingen i Nav.

Dette budsjettet er for arbeid, aktivitet og omstilling. Syversen, Flåtten, Breivik, Limi og resten av samarbeidspartiene har levert, og det trengs.

Liv Signe Navarsete (Sp) [18:06:59]: Med hatten som stortingsrepresentant frå Sogn og Fjordane på er det interessant å følge debatten i dag.

Ved stortingsvalet i 2013 vart undertekna stadig karakterisert av representantar for dagens regjeringsparti og støtteparti som svartmålar, utan framtidstru og kronisk pessimist – dette fordi eg og Senterpartiet sa litt om korleis Noreg generelt og Distrikts-Noreg spesielt ville utvikle seg med ei blå-blå regjering.

Sogn og Fjordane er distrikt, så kva skjer? Me er alt fråtekne politimeisteren. Kor mange lensmenn me misser, veit ingen, det skal byråkratane i Politidirektoratet avgjere. Me er i ferd med å misse alarmsentralen i Florø, det skal ikkje skje utan kamp. Det er utarbeidd ei skisse for ei delt løysing mellom Florø og Bergen, der ein er god «back up» for kvarandre, og ein kan få ei meir robust løysing med god lokalkunnskap. Me ber justisministeren om ei prøveordning, spørsmålet er om me vil verte lytta til.

Tryggleik er viktig, slik sett er det bra at Sogn og Fjordane òg får del i naudnettet. Det som ikkje er bra, er at kostnaden for kommunane vert inntil hundre gonger dyrare per innbyggjar samanlikna med t.d. Bergen. Slik kan me ikkje ha det, og eg vonar justisministeren vil sjå på kostnadsfordelinga på ny i 2016 og finne ei fordeling som er til å leve med.

Høgskulen i Sogn og Fjordane leverer sær gode resultat, og elevane i skulane våre presenterer resultat mellom dei beste i landet, mykje takk vere gode lærarkrefter utdanna ved høgskulen vår. Men betyr det noko? Nei, regjeringa nektar å akseptere at høgskulen skal få halde fram som i dag, og driv eit utidig press for samanslåing samstundes som ein skaper uvisse om den gode lærarutdanninga som fylket vårt har hatt i mange tiår. Kvifor?

På nærings sida skule ein tru at ei blå-blå regjering ville bety gode tider i Sogn og Fjordane. Regjeringas skattelette finn likevel i liten grad vegen til Sogn og Fjordane, der går det meste til Oslo vest, Asker og Bærum, der storkapitalen finst. For å kompensere for dette kuttar regjeringa for sikkerheits skuld det meste av midlane Sogn og Fjordane fylkeskommune og Innovasjon Noreg har hatt for å drive aktiv næringspolitikk.

I årets budsjett kuttar òg Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti midlane Florø, Førde og Sogndal har hatt som kompensasjon for at dei fall ut av ordninga med differensiert arbeidsgivaravgift. Senterpartiet kjempa igjennom at desse midlane skulle vare ved som post på statsbudsjettet. Ei mengd viktige gründer- og næringsprosjekt har sett dagens lys takk vere dei såkalla INU-midlane. 10,5 mill. kr er fordelte i år – men desse vert borte. Det vil råke næringsutviklinga i Florø, Førde og

Sogndal, men òg resten av fylket, som har nytt godt av dei midlane, og det vil råke ringverknadene gjennom at Førde, Florø og Sogndal er viktige drivkrefter i næringsutviklinga i Sogn og Fjordane.

I tillegg får Florø den nye flyseteavgifta rett i fleisen frå regjeringspartia, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Det kan setje flyplassen i fare, han har marginalt med overskot.

Ikkje veit eg kva gale me i Sogn og Fjordane har gjort denne regjeringa, men folk der bør gle seg over kvar dag som går, for det er éin dag mindre til me får eit regjerings-skifte.

Terje Breivik (V) [18:10:33]: På same måten som både i fjor og i forfjor har me i Venstre fremja verbalforslaga våre som ein del av rammemerknadene òg i finansinnstillinga. Tidlegare har ingen andre parti røysta for nokon av desse. Det viser seg ikkje å vera tilfellet i år, og som ein del av den heilskaplege budsjettavtalen me har med regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti, trekkjer eg derfor forslaga nr. 21–34.

Presidenten: Forslagene som representanten Terje Breivik har referert til, er da blitt trukket.

Per Rune Henriksen (A) [18:11:21]: Onsdag den 18. november samlet representanter fra fagforbund med nær 400 000 medlemmer seg på torget utenfor oljemuseet i Stavanger. Det var ikke for å se på utstillingen om fortiden, men for å kjempe for framtiden. På en litt hustrig novemberkveld fikk vi høre de fagorganisertes krav til regjeringen om at regjeringen tar tak i situasjonen på Vestlandet, krav om tiltak for å dempe fallet i aktiviteten på norsk sokkel, krav om tiltak for å styrke kompetansen hos alle dem som har blitt arbeidsledige det siste året og krav om permitteringsregelverk som virker i den situasjonen vi opplever på vår kant av landet. Olje- og energiministeren var der også. Han kunne by på medfølelse. Men de arbeidsledige og deres arbeidskamerater som går og frykter for jobbene sine, ber ikke om medfølelse. De ber om jobb, om kompetansepåfyll, om anstendige vilkår og politisk ledelse.

Siden nedturen startet, har Arbeiderpartiet fremmet forslag på Stortinget om tiltak som kan avhjelpe situasjonen, men vi har blitt nedstemt. Vi frykter at vi i denne nedturen for bransjen mister dyrebar kapasitet og kompetanse som vi vil ha bruk for når vi igjen får en opptur. Dersom vi overlater styringen helt og holdent til oljeselskapene og deres kortsiktige tenking, vil vi oppleve at vi ikke har nok folk, kompetanse og kapasitet når det skal tas nye tak. Da får vi en ny kostnadsspiral, og all konkurransekraft som er vunnet i mellomtiden, forsvinner.

Jeg var på torget i Stavanger og hørte fagforeningsledernes krav. De har Arbeiderpartiets støtte. I vårt alternative statsbudsjett foreslår vi endringer i permitteringsregelverket, slik at man skal kunne være permittert i 52 uker. Vi reduserer arbeidsgivers lønnsplikt fra ti til fem dager. Vi åpner for at man kan være 40 pst. permittert, og vi vil ha økt bruk av bedriftsintern opplæring i permitteringsstiden. Vi vil også ha 2 000 flere tiltaksplasser for dem som

er helt ledige, og vi vil øke lærlingtilskuddet, slik at flere ungdommer får lærlingplass.

Når ledigheten øker, ser vi også at anstendigheten i arbeidslivet trues. Seriøse arbeidsgivere som respekterer lov- og avtaleverk, opplever at de taper i konkurransen mot useriøse aktører, som benytter seg av underbetalt arbeidskraft på ulovlige og dårlige betingelser. Arbeiderpartiet vil motvirke dette. Vi vil øke bevilgningene til Arbeidstilsynet, styrke de regionale verneombudene og gi mer penger til Senter mot arbeidslivskriminalitet. Og ikke minst vil vi reversere adgangen til midlertidige ansettelser når vi får makt til det.

På Vestlandet er vi vant til å stå for brorparten av verdiskapingen i landet. Vi er stolt av det, og vi vil at det fortsatt skal være slik. Men da må vi ha en regjering som bryr seg mer om dem som skaper verdiene – ikke medfølelse eller klapp på skulderen i festtaler, men konkrete tiltak som legger grunnlag for arbeid og verdiskaping. Vestlandet trenger en regjering som gjør sin jobb, slik at vestlendingene kan gjøre sin jobb.

Åsmund Aukrust (A) [18:14:24]: Dette møtet er kanskje det viktigste møtet i det politiske Norge i hele år, for i kveld skal vi bestemme hva landet skal prioritere neste år. Men enda viktigere enn dette møtet er møtet som akkurat nå pågår i Paris, hvor alle verdens land skal bli enige om hvordan vi skal løse vår tids største utfordring. Det handler ikke bare om neste år, men det handler om hele klodens framtid.

Det er en vanskelig oppgave, men Paris-møtet er bare summen av hva alle land bidrar med. Når vi trenger at land reiser dit med større ambisjoner og med større løfter, har Norge valgt å gjøre det motsatte. Da tenker ikke jeg på stortingsrepresentanter fra regjeringspartiet som i går mente at jorda kom til å fikse seg selv, og at det var sola som var klimaproblemet i Norge. Nei, jeg tenker på det som regjeringen selv har gjort – det som regjeringen selv har lagt fram som de ønsker at vi skal vedta her i dag. Budsjettforslaget var det første etter at Stortinget hadde vedtatt at vi skal kutte 40 pst. innen 2030. Da skulle man forventet et budsjett som la opp til store kutt, mens vi har fått det motsatte. Vi har fått et budsjett som regjeringen selv sier kommer til å gi økte utslipp. Eller som Nina Jensen i WWF sa det:

«Når det gjelder klima og miljø, er dette et av de verste statsbudsjettene jeg noen gang har sett.»

I forrige uke var statsministeren ute og nærmest avlyste klimaforliket. Hun tar ikke det klimaansvaret som man kan forvente at en statsminister skal ta, men skylder på andre. Slik går det når stortingsflertallet har plassert det eneste partiet som ikke er med på klimaforliket, til å forvalte det.

I går etterlyste opposisjonen hva Norge skulle si om hvordan vi skulle nå våre målsettinger om 40 pst. Da svarte statsministeren at vi måtte vente på en enighet med EU, som hun mente ikke kunne komme før kanskje i 2017. Man kunne nesten mistenke denne regjeringen for å vente til en ny regjering tar over før man kan starte jobben med å kutte utslipp. Det har ikke vi tid til, og det har framfor alt ikke klimaet tid til.

Et av de vanskeligste temaene i internasjonal klima-

politikk er finansiering av klimatiltak i sør. De fattigste landene har liten tillit til at de rike skal stille opp. Regjeringens forslag kutter altså 1,5 mrd. kr i internasjonal klimabistand. Avtaler om fornybar energi, klimafinansiering, støtte til sivilsamfunn og til regnskogen må sies opp. Den 29. oktober sto klimaministeren på talerstolen i London. Da sa hun at Norge sto klar til å øke bevilgningene til regnskogen. Dagen etter kom hun hjem og foreslo å kutte 400 mill. kr til det samme formålet. Til sitt forsvaret sa hun at hun fortsatt støttet prinsippet om 3 mrd. kr. Det er vel det gjennomslaget hun har hatt i regjeringen. Hun får gjennomslag for prinsippstøtte, mens finansministeren får gjennomslag for store kutt. Problemet er bare at regnskogen reddes av penger, ikke av prinsipper.

Stein Erik Lauvås (A) [18:17:35]: Særlig etter bruk av utstrakt overtid i forhandlingene mellom regjeringsspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre, svarer ikke flertallets budsjettenighet på de viktigste utfordringene vi ser. Det gjelder utfordringene med en stadig økende ledighet. Ledighetstallene stiger jevnt og trutt, og regjeringen setter ikke inn nødvendige tiltak for å hjelpe folk tilbake i arbeidslivet. Vi vet utmerket godt alle sammen at får arbeidsledigheten bite seg fast, blir den vanskelig å få ned igjen. En varig høy arbeidsledighet er et tap for den enkelte og selvfølgelig et tap for samfunnet.

Dette budsjettforslaget svarer heller ikke på de utfordringene som kommunene står overfor når de skal løse oppgavene innen helse, omsorg, skole og sist, men ikke minst, bosetting og integrering av flyktninger. Arbeiderpartiets alternative budsjettforslag ville tilført kommunene opp mot 4 mrd. kr mer for 2016. Dette er penger som kommunestyrerepresentantene der ute garantert hadde omsatt godt i helse, skoletilbud og andre viktige tjenester for sine innbyggere. I regjeringens forslag til statsbudsjett var det så godt som ingen satsinger i Østfold – det var ikke engang en eneste studieplass å finne. Så skal det sies at forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre ga noe, det skal man i ærlighetens navn nevne.

Til flyseteavgiften: Vi merker oss at Høyre og Fremskrittspartiets representanter fra Østfold nå går inn for en fiskalavgift på flyseter, noe som vil gi Moss Lufthavn Rygge en svært usikker framtid. Moss Lufthavn Rygge har etter hvert klart å få rammevilkår som har gitt dem gode muligheter. At Høyre og Fremskrittspartiets representanter fra Østfold nå vil stemme for flyseteavgift, står ikke til troende når vi ser og hører hva de har sagt og lovet i tidligere debatter om samme flyplass.

Til slutt er det bare å registrere at Fremskrittspartiet – utrolig nok – er med på avgiftsøkninger for folk flest, som er 200 mill. kr større enn hva Arbeiderpartiet foreslår i sitt alternativ.

2016 blir et utfordrende år for arbeidsledige og for våre kommuner med dette budsjettforslaget som går gjennom her i kveld. Det hadde ikke vært nødvendig – man kunne ha prioritert annerledes.

Jeg hører også at flertallets budsjett er uten tydelig retning og uten tydelige eiere. Budsjettkameratene er mer opptatt av å feire små og store enkeltseire enn å ta et felles

ansvar for helheten i budsjettet de legger fram. Det lover ikke godt.

Arild Grande (A) [18:20:40]: Jeg registrerer at svært mange av høyresidens representanter har brukt taletiden sin på å snakke om Arbeiderpartiet. Det tar vi som et tegn på manglende selvtillit og et regjeringsprosjekt som nå har brukt så mye av sin tid og sine krefter på å komme til enighet at man ikke lenger har overskudd til å snakke om nye ideer og bedre løsninger. Noen nye ideer har de, men stort sett er det dårlige løsninger.

Vi diskuterer i dag et budsjett som er snekret sammen i en svært krevende tid, en tid som krever særlig to ting av politiske ledere: lederskap og fellesskapsløsninger. Både økende arbeidsledighet, klimautfordringer og flyktningssituasjonen roper på lederskap. Utfordringene er dessuten av en sånn art og av et sånt omfang at det kun er sterke fellesskap som kan håndtere dem.

Opposisjonen, deriblant Arbeiderpartiet, har derfor fremmet en rekke forslag. Vi har fremmet forslag om et bedre og mer fleksibelt permitteringsregelverk, flere tiltaksplasser, målrettet satsing på ungdom, aktiv næringspolitikk, bl.a. akseleratorprogram, tiltak for å skape ny aktivitet og nye arbeidsplasser, tiltak for å møte klimautfordringene samt styrke kommuneøkonomien for bl.a. å bidra til at kommunene er i stand til å håndtere flyktningssituasjonen og til å bygge ut velferden.

Det vi imidlertid ser som en rød tråd i både regjeringens svar og budsjett, er en manglende evne til å prioritere, med unntak av to ting: skatteutt og høyere oljepegebruk. Vi ser at det kuttes i en lang rekke tiltak som kunne ha bidratt til å møte de utfordringene som Norge står overfor, på en god måte. Hvorfor regjeringen ikke evner å prioritere arbeidet med å motvirke den høyeste arbeidsledigheten vi har sett på over 20 år, er for meg en gåte.

Også på kulturfeltet ser vi en manglende evne til å prioritere de riktige tingene. Regjeringen bruker rekordmange oljemilliarder og velger bort Kulturløftet. Arbeiderpartiet holder fast ved sitt varemerke, nemlig å holde orden i økonomien, og samtidig ved målet om 1 pst. til kultur for å gi økt rom for utvikling og for å sikre alle tilbud og tilgang.

Regjeringen snakker mye pent om og skriver mye pent om frivilligheten, men viser i praksis at det stort sett får greie seg med fine ord. Frivilligheten kunne nå hatt en stor rolle å spille i møte med flyktningssituasjonen. Dessverre er regjeringen også på det området svært passiv.

Martin Kolberg (A) [18:23:57]: Tidlig i debatten sa representanten Flåtten – som er politisk hovedtalsmann for Høyre i denne saken – at hovedskillet i denne diskusjonen går på synet på størrelsen av offentlig sektor og på skattenes betydning for utviklingen av sysselsettingen. Flåtten har selvfølgelig helt rett i det, det er der hovedskillet i denne debatten går. Og det er der hovedskillet mellom høyresida og venstresida i norsk politikk har gått gjennom hele Norges moderne historie.

I går sa statsministeren i spørretimen – og hun gjentok det for så vidt i dag, i hvert fall indirekte – at Arbeiderpartiets politikk, iallfall på «lang sikt», som hun sa, og

det var sitat – ville undergrave muligheten til å etablere et godt sysselsettingsnivå i Norge. Det vi ser gjennom de to uttalelsene som jeg nå har referert for Stortinget, er at høyresida går rett inn i sin politiske tradisjon: lavere offentlige utgifter, mindre offentlig sektor og høyere skatter skjært fordelt, som vi også ser i dette budsjettet.

Det er selvfølgelig ingen overraskelse at en høyreregjering, hvor også Fremskrittspartiet er med, fører en slik politikk – det er jo det de står for. Det som er det nye, og som jeg vil si er det politisk beklagelige, er at Kristelig Folkeparti og Venstre bryter med sin politiske tradisjon og går med på en slik samfunnsutvikling. Det forstår jeg ikke. Jeg forstår ikke hvorfor Kristelig Folkeparti og Venstre, som er velferdspartier, lar seg blende av små og enkle seire, for så å stille seg bak en slik fundamental utvikling som gradvis vil gjøre Norge helt annerledes.

Dette mener jeg på alle måter er det viktigste i denne debatten. Jeg synes det har fått for lite oppmerksomhet, for det er dette som er nerven i situasjonen. Det som ligger indirekte i det budsjettet som Siv Jensen selvfølgelig er hovedansvarlig for, som finansminister, er at ved siden av dette setter man dem som er nederst ved bordet, under press. Jeg har ikke tid til å gå inn på alle eksemplene, men Stortinget forstår hva jeg sier. Denne kombinasjonen skaper ulikheter og undergraver muligheten for det som er regjeringas uttalte mål, nemlig full sysselsetting og dynamikk i økonomien. Det er den internasjonale erfaringen. Jeg ventet ikke at Høyre skal se det, jeg ventet definitivt ikke at Fremskrittspartiet skal se det, men at ikke Kristelig Folkeparti og Venstre ser det, forstår jeg ikke.

Siri A. Meling (H) [18:27:16]: For Høyre er det viktig at vi i dag får vedtatt et budsjett for arbeid, for aktivitet og for omstilling. Som flere har vært inne på i dag, er Norge i den mest utfordrende situasjonen på flere tiår. Oljeprisen har falt, arbeidsledigheten har økt, vi har en flyktning- og migrasjonskrise, og Europa utsettes for terror. Familier og enkeltpersoner opplever utrygghet. Denne situasjonen krever politisk ansvarlighet, og det er viktig for Høyre at Norge styres trygt.

Et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling innebærer et budsjett med satsing på kunnskap, forskning og innovasjon, på infrastruktur og på skattelettelser som gjør norsk næringsliv mer konkurransedyktig. Faktisk har regjeringen med påløpte effekter i 2016-budsjettet gjennomført skatteletter tilsvarende 18,7 mrd. kr.

Den viktigste velferden i folks liv er å ha en trygg jobb å gå til. Det er denne som gjør at vi kan betale for huslånet og forsørge oss selv og familien. Derfor er jeg glad for at vi gjennom regjeringens forslag og gjennom forliket med våre samarbeidspartier får et budsjett som bidrar til å skape nye, trygge arbeidsplasser som skal gi oss flere ben å stå på. Vi har en regjering som viser ansvarlighet og handlekraft for å møte en utfordrende situasjon.

Det har i debatten i dag kommet beskyldninger om at regjeringens tiltakspakke som den opprinnelig ble lagt frem, på 4 mrd. kr, er blitt uthult. Representanten Marthinsen hadde en lang opprømsing av enkeltpunkter i den pakken. Da vil mitt svar til henne og til Arbeiderpartiet være at

i forliket har vi påplussert mange ting som vil komme under denne tiltakspakken. Jeg kan nevne noen, som til sammen beløper seg til over 1 mrd. kr.

Det er nybygg til SEARCH i Rogaland, 8 mill. kr. Lærlingtilskuddet økes ytterligere, med 2 500 kr, det utgjør 49 mill. kr i proveny. Næringsrettet forskning styrkes, det beløper seg til 40 mill. kr. Det blir en økning til såkornfond lokalisert i Agder og Telemark på 67,1 mill. kr. Regionale utviklingsmidler og næringsrettede midler får 124,2 mill. kr. Tilskuddet til tømmerkaier langs kysten er 22,5 mill. kr. Rassikring av fylkesveier økes med 75 mill. kr. Gang- og sykkelvei, riks- og fylkesvei, 100 mill. kr, drift og vedlikehold på jernbane, 150 mill. kr, fornying jernbane, 275 mill. kr, og belønning til utslippskutt i kommunene er på 100 mill. kr.

Dette er til sammen over 1 mrd. kr som budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre har styrket det vi må kunne si er en tiltakspakke når det gjelder kortsiktige virkninger for å møte ledigheten.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Line Kysnes Vennesland (A) [18:30:29]: Budsjettet som blir vedtatt i dag, er ikke et budsjett for folk flest. Folk flest bor nemlig i en kommune. Den reelle veksten som ligger i kommunene, er høyere enn det som er i dette budsjettet. Det gjør at mange kommuner nå er inne i en krevende budsjettprosess med vanskelige kutt og omstillinger.

Når jeg snakker med ordførere i Aust-Agder, sier de at de skal være med og drive effektivt for pengene, men det går faktisk også an å spare seg til fant. De samme ordførerne melder om høyere sykefravær som en konsekvens av mindre bemanning på sykehjem og i barnehage. Barn og eldre får et dårligere tilbud, ikke bare får de flere vikarer å forholde seg til og mindre forutsigbarhet, men de møter ansatte som ikke har tid på jobb, og som er stresset. Er det slik regjeringen vil forebygge? Er det slik regjeringen vil drive omsorg?

I min hjemkommune, Evje og Hornnes, gir overføringene fra staten ikke nok til å satse på kvalitet og et enda bedre tilbud. Tvert imot handler det om å beholde det vi har. Kommunen må kutte. Det fører til at Evje og Hornnes har gått fra løpende barnehageopptak til ett opptak i året. De har fjernet bemanningsnormen som de hadde innført i barnehagene, slik at det nå er flere barn per voksen. Kommunen har demente som ikke har et dagtilbud, og hjemmehjelpstjenesten er skrapet ned til beinet.

Regjeringen beskriver at kommunalbudsjettet skal gi en enklere hverdag for folk flest. Jeg tør påstå at hverdagen ikke blir enklere i en kommune som må kutte i sine tjenester. Og når regjeringen skriver i kommunalbudsjettet at det skal gi et sterkere sosialt sikkerhetsnett, lurer jeg på om de faktisk har snakket med kommunene om hva de trenger for å få det til. Det framstår mildt sagt merkelig at man sier at man skal styrke noe, og så følger man ikke opp med økonomien i praksis.

Undertegnede er sikker på at folk flest helst vil ha en kommune som er god å vokse opp i og god å bli gam-

mel i. Skattelette gir ikke en slik kommune. I en tid da befolkningsveksten i de fleste kommunene rundt om i Norge vokser betraktelig på grunn av flyktningssituasjonen, er det merkelig å prioritere mindre skatt til dem med mest fra før. Og det gjør det litt ekstra ille når man vet at folk kanskje ville betalt de hundrelappene ekstra i året hvis de visste at det betydde at skole, barnehage, helse og omsorg ble bedre.

Aust-Agder hadde tjent på om det var Arbeiderpartiets budsjett som ble vedtatt her i dag. Norge hadde tjent på det. Isteden må vi nok en gang se på at landet vårt beveger seg i feil retning, der man prioriterer enkeltindivider framfor fellesskapet.

Politikk handler om prioriteringer. Arbeiderpartiet prioriterer kommunene, fordi vi vet at det er slik man skaper like muligheter.

Kåre Simensen (A) [18:33:46]: Så langt i debatten er nok det meste blitt sagt om hva vi mener om dagens budsjettforslag, og i all beskjedenhet er min konklusjon at Arbeiderpartiets budsjettforslag bidrar til å gi det norske folk en større sosial trygghet enn det budsjettet som legges fram av regjeringen og dens støttespillere. Jeg påstår dette fordi det sosialdemokratiske verdisyn trumfer verdiliberalismen som ligger i bunnen hos de blå-blå partiene.

Erling Nielsens kjente plakat satte Arbeiderpartiets slagord for stortingsvalget i 1933 i sentrum: Hele folket i arbeid – By og land hand i hand. Budskapet er like viktig i dag som det var i 1933 – og kanskje aller viktigst for de 127 000 som i dag morges våknet uten å ha et arbeid å gå til, med de konsekvensene det har for den arbeidsledige, dens familie og samfunnet for øvrig.

Mer enn 400 av disse arbeidsledige bor i Sør-Varanger på grunn av konkursen ved Sydvaranger Gruve – en katastrofe for et lite samfunn som Sør-Varanger. Hva kan staten bidra med, var spørsmålet som gikk til Næringsdepartementet. Beskjeden de fikk fra ministeren, var at Finnmark fylkeskommune umiddelbart måtte ta i bruk de regionale virkemidlene for å bidra til ny virksomhet i Kirkenes. Det høres tilforlatelig ut – hvis du tilhører et regjeringsparti – men virkeligheten er at dagens regjering har bidratt til at de regionale virkemidlene i seg selv snart er et konkursbo. De tappes år for år, og bare i Finnmark er disse midlene kuttet med 45 mill. kr siden næringsminister Mæland tok plass i departementet. Beskjeden til de arbeidsledige som er rammet av konkursen, er: Klar dere selv. Det er nok en gang en bekreftelse på at vi har en regjering som velger å forholde seg passiv til de utfordringene de arbeidsledige og lokalsamfunnene har i forbindelse med økende arbeidsledighet. Omstilling, sier regjeringens representanter. Vi kaller det for ansvarsfraskrivelse.

Statsministeren var stolt av vår sjømatnæring, og det er jeg også – fordi en stor andel av eksportverdiene tas i land i Finnmark. Det har så langt sikret god sysselsetting på land og nok ressurser til fiskeren både i sjarken og på tråleren.

Men mange frykter at regjeringen Solbergs fiskeripolitikk, som beskrives i sjømatindustrimeldingen, vil få dramatiske følger for vår kystbefolkning. I meldingen legger regjeringen sølvskjeen i hånden på de store aktørene i

norske fiskerier, og blant dem finner vi ikke sjarkfiskeren fra Finnmark.

Mange av dem frykter at de i framtiden må stå med lua i hånden og være glad for at de i det hele tatt får lov til å være en aktør i storhavet utenfor sin egen stuedør på det som er igjen etter at trålerne har forsynt seg og flyttet fellesverdiene ut av fylket – nok et eksempel på denne regjeringens definisjon på omstilling. Fellesskapets ressurser flyttes fra de mange til de få. En slik omstilling vil ikke befolkningen på finnmarkskysten være med på – det vil heller ikke Arbeiderpartiet.

Norunn Tveiten Benestad (H) [18:37:02]: Jeg tror de fleste i denne debatten har påpekt at Norge er i den mest utfordrende situasjonen landet har vært i på flere tiår: Oljeprisen har falt, med de konsekvenser det har, og vi har en flyktning- og migrasjonskrise som utfordrer oss både nasjonalt og lokalt. Jeg trenger ikke å utdype det.

Våre kommuner tar et stort ansvar for flyktninger og asylsøkere, men situasjonen er krevende og vil kreve enda mer av oss. Samtidig vet vi at mange familier og enkeltpersoner også i våre nærmiljøer opplever stor usikkerhet i år, når vi nå går inn i førjulstida. Det merker vi godt på Sørlandet, der arbeidsledigheten har økt betydelig.

Vi er i en situasjon som krever politisk ansvarlighet. Vi er avhengig av å løse oppgavene sammen. For Høyre er det viktig at Norge styres trygt. Jeg er glad for at regjeringa og samarbeidspartiene i denne situasjonen har holdt fast på å prioritere arbeid, aktivitet og omstilling i dette budsjettet.

På Sørlandet merker vi at denne regjeringas satsing på infrastruktur og samferdsel er rekordstor. Det nyter vi godt av. Det bevilges mer penger til kunnskap, forskning og innovasjon. Det trengs når vi skal skape framtidens nye arbeidsplasser. Gjennom et godt samarbeid og forlik med Venstre og Kristelig Folkeparti har også vår landsdel fått på plass et sårt tiltrengt såkornfond. Det er, sammen med bevilgningen til Mechatronics Innovation Lab, et viktig redskap for næringsutviklingen i regionen, som landsdelen vår er svært glad for.

Ny folkehøyskole i Mandal og et godt tilskudd av nye stipendiatstillinger og studieplasser til universitetet har, sammen med midler til Stiftelsen Arkivet og styrkingen av det regionale forskingsfondet, vært viktige saker for å utvikle kompetansemiljøene på Sørlandet. I dette budsjettet gjør regjeringa, sammen med samarbeidspartiene, et godt løft på dette området.

Trygge arbeidsplasser og et godt sosialt sikkerhetsnett er bærebjelken i samfunnet vårt. Her ligger grunnlaget for at Norge også i framtida skal kunne være en konstruktiv bidragsyter på den internasjonale arenaen og ta sitt ansvar i den krevende flyktning- og migrasjonssituasjonen vi står midt i. Mange mennesker er avhengig av at vi gjør vårt nå.

Når vi er i ruskevær i landet vårt og opplever internasjonal uro rundt oss, er jeg glad for at regjeringa og samarbeidspartiene nettopp har lagt vekt på fellesskapsansvar, som representanten Skei Grande tidligere etterlyste, og på ansvarlighet og handlekraft i dette budsjettet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:39:50]: Et tryggere arbeidsliv og flere private produksjonsarbeidsplasser i næringer med fornybart råstoff er de to viktigste utfordringene i 2016. Senterpartiet ser økende problem med å sikre den norske arbeidslivsmodellen, som skal gi alle arbeidssjåere trygghet for utkomme av sitt arbeid. Senterpartiet vil derfor systematisk arbeide for et bedre regulert arbeidsliv, med vekt på flere faste stillinger, og stimulere til fagorganisering og et tillitskapende trepartssamarbeid mellom arbeidstaker, arbeidsgiver og det offentlige.

Etter Senterpartiets mening er ikke noen sak viktigere for utdanning og danning av ungdom enn at alle ser et framtidshåp i et trygt arbeidsliv. Senterpartiet arbeider for å sikre Norge som et annerledesland i europeisk arbeidsliv. Dette krever at vi politisk kan regulere tilgang på arbeidsfolk fra land utenfor Norden. EØS-avtalen må sies opp og erstattes med en handelsavtale.

EU er et eksperiment uten forbilde, som vi må kaste loss fra før vi dras med ned. Euro uten et finansdepartement er ødeleggende for et trygt arbeidsliv med mål om full sysselsetting.

Senterpartiet er ikke godt fornøyd med de fire samarbeidspartienes budsjett. De svakeste i arbeidsmarkedet vil få det verre. Senterpartiets budsjettforslag vil gi grunnlag for å skaffe om lag 10 000 av de svakest stilte personene på arbeidsmarkedet mulighet til inntektsbringende arbeid. For Senterpartiet er dette helt avgjørende for å følge opp de mange program og uttalelser om å gjøre en bedre jobb nettopp for disse gruppene.

Omfanget av asylsøkere som blir gitt midlertidig oppholdstillatelse, forsterker behovet for disse tiltakene ytterligere. Senterpartiets grunnsyn er at svake sosiale grupper ikke må settes opp mot hverandre. Senterpartiets budsjettalternativ prioriterer nærmere 1,5 mrd. kr til disse gruppene i arbeidslivet.

Statsministeren brukte uttrykket «langsiktig omstilling». Uttrykket følges gjerne opp av ord som er politisk korrekte, men uten faglig definisjon: «grønt skifte» og «bioøkonomistrategi». Statsministeren vil ikke bruke «subsidiar» – et ord som i de store arbeidsgiverorganisasjonene kalles konkurrerende vilkår. Hvorfor? Jo, fordi Høyre er ideologisk låst til næringsnøytralitet. Ingen næringer skal behandles ut fra sin faktiske økonomiske virkelighet. Alle næringer er like viktige for landet, etter Høyres syn.

Etter Senterpartiets syn får vi ikke bedre lønnsomhet i arbeidet med miljøvennlige produkter uten at næringer som baseres på fornybart råstoff istedenfor ikke-fornybart råstoff, gis kraftig økonomisk stimulans gjennom nye økonomiske rammebetingelser. Et slikt brudd med næringsnøytraliteten er helt sentralt og er hele basisen for den vellykkede næringspolitikken som er ført i Norge opp gjennom historia.

Ketil Kjenseth (V) [18:43:06]: Jeg synes det er grunn til å trekke noen tråder tilbake til det rød-grønne hvileskjæret. Når en ser tilbake, var det ikke bare innenfor forskning at det var et rød-grønt hvileskjær. Det er i dag nevnt at det var en storsatsing på kollektiv. Ja, det ferdigstilles i dag et

17 km langt kryssningsspor som så vidt strekker seg inn i Hedmark. Det ble startet arbeid med et dobbeltspor i Vestfold, men å kalle det en storstilt satsing er å ta litt i. I Oslo har det derimot vært en storstilt kollektivsatsing, og vi har fått buss og trikk hvert femte minutt. Det er vel nærmest å regne som en revolusjon i forhold.

Ser en tilbake på skolehelsetjenesten og helsestasjonene, vil de fire partiene som nå styrer, i løpet av tre år ha styrket dette med 750 mill. kr. Det er en betydelig innsats. Det er fortsatt noen stengte dører, det er fortsatt en jobb å gjøre, men det er et langt skritt i riktig retning.

I helse- og omsorgskomiteen skal vi nå også behandle en opptrappingsplan for rusfeltet. Det er en innsats på 2,4 mrd. kr over de neste fire årene. Det er en innsats på rusfeltet som ingen tidligere kan vise til. Det er et forsømt område i norsk politikk. Vi har en jobb å gjøre foran oss, særlig innenfor ettervern, og det er et stort behov i kommunene.

Går vi til psykisk helse, ser vi også en betydelig opptrapping. Det gjelder både i årsverk og i innsats, og den kommer på mange områder: Rask psykisk helsehjelp er en ting, flere psykologer i kommunene en annen, og fontenehusene, som legger til rette for arbeid for dem som har hatt psykiske vansker, er en tredje ting – vi kan i løpet av noen år få et fontenehus i hvert fylke – bare for å nevne noen av satsingsområdene.

Jeg må så vidt innom mitt eget distrikt, Innlandet. Oljeskyggen har vært nevnt her, men akkurat nå er vi vel mer på solsiden i Innlandet. En lavere kronekurs fører til at eksporttrettet reiseliv og eksporttrettet industri i Hedmark og Oppland faktisk har brukbare tider. Og vi har, som nevnt her tidligere, en arbeidsledighet på under 2 pst.

Det er viktig at vi har ulike konjunkturer i ulike deler av landet, for da blir vi totalt sett ikke så sårbare. Men det er klart at vi står overfor utfordringer også i Innlandet. Vi er blant den delen av befolkningen som i minst grad har høyere utdanning. Vi har antagelig en arbeidsstyrke som er riktig for det arbeidsmarkedet vi har, men vi må satse på utdanning og omstilling også der. Derfor er det viktig at vi tar i bruk virkemidler i det grønne skiftet også der.

Heidi Greni (Sp) [18:46:30]: Regjeringen nevner i budsjettframlegget en del satsinger, bl.a. velferdsløft for syke og eldre og et sterkere sosialt nettverk. Det er kommunene som er ansvarlig for å realisere disse satsingene. Budsjettet vi behandler i dag, burde sikret kommunene økonomisk grunnlag til å gjøre den jobben for oss. Mens vi behandler statsbudsjettet, strever kommunene med å få sine budsjett til å gå opp. Vi hører daglig om hvor vanskelig det er – det finnes ikke rom for nye satsinger, og rådmenn rapporterer om kraftige nedskjæringer.

Forskjellen på rød-grønn politikk og blå-blå politikk er godt belyst av KS. Mens kommunesektoren i årene mellom 2005 og 2014 fikk beholde en merskattevekst på 20 mrd. kr, måtte vi i fjor dekke inn en skattesvikt på 2,7 mrd. kr. Neste år står kommunene i tillegg overfor enorme utfordringer med å bosette flyktninger. Vi har nylig gjort store tilleggsbevilgninger for 2015 og gjennom tillegget til statsbudsjettet for 2016 fått presentert forslag til bevilgninger

på 9,5 mrd. kr, men altfor lite av det går til kommunene. De er underfinansiert både når det gjelder integreringstilskuddet, som skal dekke bosettingskostnader, når det gjelder vertskommuneoppgavene for asylmottak, og når det gjelder barnevernstiltak for enslige mindreårige. Dette skaper stor usikkerhet rundt omkring i kommunene.

Jeg er glad vi har samlet et bredt flertall på Stortinget bak tiltak for å møte flyktningkrisen. Partiene som deltar i forliket, sitter nå og forhandler om integreringspakken. Nå er tiden kommet for å gi kommunene økonomisk rom for å løse de store oppgavene vi har gitt dem.

I oktober sendte statsråd Sanner brev til landets kommunestyrer der han påstår at kommunene er pålagt utredningsplikt om kommunesammenslåing, og der han dessuten truer med kutt i rammetilskudd til mindre kommuner. Igjen skapes det usikkerhet i kommunene. Jeg forstår at det er basistilskuddet på vel 13 mill. kr til hver kommune han vil til livs.

Den såkalte utredningsplikten i kommunereformen er hentet fra en flertallsmerknad i behandlingen av kommuneproposisjonen for 2015. Den merknaden har regjeringen brukt til å instruere fylkesmennene om å være regjeringens påvirkningsagenter i gjennomføring av reformen. Tidligere har regjeringspartiene sagt at inntektssystemet ikke skal brukes for å tvinge igjennom kommunesammenslåinger. Nå gjøres det likevel. Sanners brev til kommunene er et klart signal i så måte. Jeg tviler på om stortingsflertallet vil følge disse anbefalingene når saken kommer til behandling i juni neste år, men regjeringen mener antagelig at de allerede har gjort sin nytte. Når Stortinget gjør sine vedtak, vil prosessen stort sett være avsluttet lokalt. Det passer nok fint, er jeg redd.

Jeg har av Høyre-representanter blitt beskyldt for å komme med dommedagsprofetier når jeg har sagt at regjeringen nå arbeider etter en strategi der de vil presse fram vedtak om kommunesammenslåing gjennom å svekke inntektene for små kommuner og ved å bruke Fylkesmannen som politisk aktør for sin sak. Dessverre ser det ut til at jeg får rett – dommedagsprofet eller ikke.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [18:49:45]: Verden har kommet til Norge – mer enn før. Med krigen i Syria kommer 4 millioner flyktninger langs land og strand i Europa, og 8 millioner er i internflukt – en tilstand verken de eller vi ønsker. Samtidig er det andre kriger og ustabile stater i flere andre nærområder i verden som driver mennesker på flukt. Flyktningkommissæren melder at det totalt sett var ca. 14 millioner mennesker på flukt i 2014 i Europas nabo-områder, og ca. 60 millioner globalt, altså en betraktelig økning i 2015.

Utfordringene har dermed også kommet til Norge, og 2016 står for døren. Over lengre tid har land sør i Europa fått et høyt antall flyktninger, og nå, de siste månedene, ser vi at det også øker i Norge. De kommer med små barn på armen. Hvem trodde det?

For Kristelig Folkeparti er det viktig at løsningene nå sikrer at de som kommer og har et reelt behov for beskyttelse, får velkomst i en verdig ramme. Det gjelder hele kjeden – akuttmottak, saksbehandling, bosituasjon i asylmot-

tak og ikke minst bosetting og integrering i nye kommuner. Dette er å ivareta våre medmennesker, dokumentere og ta i bruk deres ressurser og motivasjon, slik at de raskt kan ta del i oppgaver, ansvar og rettigheter. Det er å ivareta det beste i oss selv.

Kristelig Folkeparti er glad for og mener at det er viktig og riktig å inngå et bredt forlik for å sikre gode løsninger, og vi har oppfordret til det hele veien.

Noe av det viktigste vi nå gjør, er å sørge for en raske retur av personer som ikke har grunnlag for beskyttelse. Det er bra for dem det gjelder, og for samfunnet, som da kan prioritere dem som skal få bli. Dette er også viktig for å bevare asylinstituttet. Grunnløse søkere kan sendes raskt ut, men kun etter en verdig juridisk saksbehandling.

Vi er nå inne i en ekstraordinær situasjon som krever mye av utlendingsforvaltningen. Det er derfor grunn til å takke og motivere – og styrke – UDI og politiet, slik at de får økt kapasitet. Vi har jo sett at saksbehandlingstiden allerede fra før var for lang.

På noen av punktene i forliket ber vi regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en oppfølging, og vi ser fram til å bidra konstruktivt i dette arbeidet. Kristelig Folkeparti stemmer for tiltak og forslag som ivaretar de beste verdiene i våre demokratiske, medmenneskelige og juridiske tradisjoner i Norge.

Denne uken startet partiene i forliket opp forhandlingene. Situasjonen krever innstramminger, ja, men like viktig er en styrking av kommunene, slik at de blir i god stand til å håndtere mottak og bosetting. For egen del forstår jeg ikke motstanden som noen i Fremskrittspartiet har uttrykt; det må jo være viktig å få orden på dette.

Vi vet at tre fjerdedeler av asylsøkerne nå får innvilget opphold. Da er det avgjørende at vi starter raskt med integreringsarbeidet, slik at denne gruppen blir godt integrert og fortest mulig en del av det norske samfunnet. Det ønsker de nok selv også.

Ole Mic Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Bente Stein Mathisen (H) [18:52:58]: Arbeiderpartiets Marianne Marthinsen hevdet tidligere i dag at regjeringen ikke tenker på de 127 000 arbeidsledige som går en usikker tid i møte. Marthinsen tar feil. Budsjettet vi behandler, er et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling, som skal stimulere til å skape nye arbeidsplasser og bidra til at arbeidsledige kommer i jobb.

Det finnes ingen «quick fix»-løsning når det gjelder den økte arbeidsledigheten. Det må settes inn tiltak som skal hjelpe til på både kort og lang sikt. Derfor har regjeringen lagt inn en kortsiktig målrettet tiltakspakke, som vil ha effekt på sysselsettingen i de deler av landet som er hardest rammet av ledigheten.

Regjeringen evner å ha to tanker i hodet samtidig. Evnen til å tenke langsiktig vil jeg si nærmest har blitt dagens regjeringens varemerke. Budskapet har hele tiden vært å ruste Norge for fremtiden.

Regjeringen har siden den tiltrådte, vært opptatt av at vi må få flere økonomiske ben å stå på og bli mindre oljeav-

hengige. Derfor har regjeringen konsekvent prioritert satsing på kunnskap, forskning og innovasjon – i sterk kontrast til hva den rød-grønne regjeringen gjorde. Derfor blir det ganske søkt når Arbeiderpartiet gjentar sitt mantra om at regjeringen gjør for lite og kommer for sent på banen når det gjelder omstilling. Historien forteller oss at de selv hadde verken vilje eller evne til å utnytte handlingsrommet de hadde til å investere i den langsiktige vekstevnen i økonomien. Regjeringen Stoltenberg valgte faktisk åpent å legge inn et hvileeskjær i forskningen. Handlingsrommet ble i stedet brukt til økte offentlige utgifter.

Å satse på kunnskap og forskning er nødvendig for utvikling av ny teknologi og nye arbeidsplasser. I løpet av de neste 20 årene vil teknologien bidra til å skape arbeidsplasser vi i dag ikke kjenner. Innen offshorenæringen ser vi allerede en utvikling hvor mer og mer av arbeidet blir styrt fra land. Fortsatt vil det være behov for ansatte som følger opp sikkerhet og vedlikehold på plattformene, men på grunn av ny teknologi og utvikling av nye energikilder vil oljeindustrien trenge færre arbeidere.

På sykehusene har det også skjedd mye. På operasjonssalene må en i dag kunne beherske både skalpellen og tastaturet som styrer operasjonene. Utviklingen har åpnet for en helt ny verden av muligheter med behov for ny kompetanse. Vi trenger mennesker som kan utvikle teknologien ytterligere, til beste for pasientene.

De nye arbeidsplassene og næringene som skal løfte Norge videre, må konkurrere og skape verdier i en fremtid med lave utslipp av klimagasser. Ny klimateknologi vil gi oss mulighet til å utvikle nye grønne produkter og tjenester som bidrar til reduserte utslipp og nye trygge arbeidsplasser. Regjeringen viser at den tenker langsiktig med budsjettet som er lagt frem. Retningen i politikken er endret ved å vri oljepegebruken fra drift til det handlingsregelen sier: til investeringer i kunnskap, forskning og innovasjon, til samferdsel og infrastruktur og til vekstfremmende skattelettelser. Regjeringen ruster Norge for fremtiden med et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling, som svarer på utfordringene for norsk økonomi.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [18:56:11]: Vi i Kristelig Folkeparti er glad for å ha fått gjennomslag for en betydelig styrking av distriktene i budsjettavtalen med regjeringens partiene og Venstre i forhold til forslaget regjeringen la fram. I avtalen styrkes distriktene med 670 mill. kr. Vi skal ta hele landet i bruk, ulike mennesker har ulike ønsker om hvor de vil bo. Dette krever at det føres en distriktsvennlig politikk som legger til rette for næringsvirksomhet og god infrastruktur over hele landet. For vårt parti var det også viktig å stoppe statliggjøringen av den kommunale skatteoppkreverfunksjonen, som ville bidratt til en sentralisering som vi ikke tror tjener distriktene. Det er av betydning for Kristelig Folkeparti å sikre at denne kompetansen fortsatt er til stede i kommunene landet over. Vi har en effektiv skatteinnkreving i dag, og vi tror lokal kunnskap er viktig for å kunne utøve denne tjenesten på en god måte.

Norge har store ressurser av tømmer, som kan gi varige distriktsarbeidsplasser. Rasjonell utnyttelse av denne råva-

ren krever imidlertid at infrastrukturen er på plass, slik at tømmeret kan transporteres fra hogstområdet til områder for videreforedling. Her er bygging av tømmerkaier viktig. Vi er opptatt av at infrastrukturen for skogbruksnæringen skal bedres. Gjennom en økning av tilskuddet til bygging av tømmerkaier tror vi at dette vil være et viktig virkemiddel for å få fram tømmeret til de riktige stedene.

Kristelig Folkeparti er svært bevisst på den viktige posisjonen fiskeri har for å opprettholde bosetting langs kysten. Bevilgningsøkningen i samarbeidsavtalen som vi fikk til i budsjettforhandlingene, 40 mill. kr til fiskerihavner, bidrar nettopp til at det er mulig å opprettholde en variert struktur i fiskeflåten. Vi vet at fiskerihavner redder liv og ivaretar en akseptabel seilingsvei for de minste fartøygruppene. Videreføring av ordningen med statlig tilskudd til fiskerihavner bidrar også til at det kan bygges flere havner, og det motvirker sentralisering av fiskeindustrien.

Trygge veier er avgjørende for bosetting og næringsliv i hele landet. Derfor må sikkerheten styrkes på veier med stor rasfare. Mange bilister lever i dag med svært rasutsatte veier, som er en belastning for den enkelte og skaper utrygghet i hverdagen. Vi er fornøyd med at en økt bevilgning på 75 mill. kr til skredsikring av fylkesveier har kommet på plass. Flere skredutsatte veier kan dermed sikres og bidra til å gi tryggheten tilbake til folk som må ferdes på disse veiene.

Sivert Bjørnstad (FrP) [18:59:25]: Både i Høyre–Fremskrittsparti-regjeringens forslag til budsjett og etter forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre fortsetter de store satsingene på infrastruktur, kunnskap, forskning, innovasjon, justis og helse. Vi i Fremskrittspartiet er veldig fornøyd med at regjeringen har som uttalt mål at Norge skal være blant Europas mest innovative land. Det er helt avgjørende for at vi skal klare å opprettholde vekst, velferd og velstand også i framtiden. Det er en god vekst i FoU-budsjettet – det har en samlet realvekst på mer enn 4 pst. etter budsjettforliket.

Regjeringen følger opp alle de seks tematiske prioriteringene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Planen følges opp med nærmere 900 mill. kr neste år. Hovedprioriteringene i budsjettet for 2016 er satsingsområdene hav, et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv og verdensledende fagmiljøer.

Fremskrittspartiet er særlig glad for prioriteringer av næringsrettet forskning og utvikling i neste års budsjett. Både SkatteFUNN, Brukerstyrt innovasjonsarena og FORNY2020 får økninger i sine bevilgninger for å styrke etablerte og nye bedrifters evne til å satse på forskning i egen regi.

Etter regjeringsskiftet har bedriftenes forsknings- og innovasjonssinnsats økt kraftig, nettopp på grunn av at virkemidlene er økt. Derfor er det vanskelig for meg å forstå hvorfor Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett kutter 50 mill. kr i FORNY2020-programmet, som bidrar til kommersialisering av forskningsresultater.

Norge må sies å være inne i en vanskelig tid. Fallet i oljeprisen har stor innvirkning på arbeidsmarkedet, og ledigheten øker. Samtidig er det et enormt press på Norge og

Europa utenfra. I en slik situasjon kreves det handlekraft og vilje til å satse. Både nåtidig og framtidig velferd og verdiskaping er avhengig av at man investerer massivt innenfor forskning og utdanning og i infrastruktur. Jeg er derfor glad for at det satses bredt på kompetansebygging, innovasjon og verdiskaping, som gir gode grunnlag for vekst, omstilling og verdiskaping.

Midlene til forskning økes på bred front, bl.a. er bevilgningene til Klimateknologifondet økt med flere milliarder kroner. Fondet finansierer bl.a. Enova, som støtter viktige industriprosjekter innen fornybar energi. Videre ser vi at forskningssentre for miljøvennlig energi, FME, som samler de beste forskningsmiljøene og næringslivet, styrkes med flere titalls millioner kroner.

Liv Signe Navarsete (Sp) [19:02:40]: Viss ikkje vi, kven? Viss ikkje no, når? Det sa ein amerikansk president.

No er tida inne for Noreg til å gi ei historisk løyving til naudhjelp til Syria sine nærområde, og Noreg må ta ei leiarrolle. Skal me hjelpe dei mange i staden for dei få? Dette retoriske spørsmålet stilte statsministeren m.a. til Dagbladet i vår. Våren som gjekk, hørde vi eit mantra frå regjeringa gong på gong: Noreg kunne hjelpe så mange flyktningar i nærområda, pengane strekte langt betre til der.

Men kva skjedde då neste års statsbudsjett vart lagt? Då var det dei få som vart prioriterte, i staden for dei mange. 9,1 mrd. kr klarte regjeringa å gi i skattelette. Berre 1,25 mrd. kr meir meinte regjeringa at det var behov for å gi i naudhjelp til Syria sine nærområde. Sju gongar meir i skattelette enn i naudhjelp kan synast som ei merkeleg prioritering.

«Uten forsterket innsats i regionen vil det ikke bli noen løsning på flyktningkrisen.»

Dette slo finansministeren fast seinast i haust. Når det ikkje vert noka løysing utan styrkt innsats i nærområda, burde ikkje regjeringa då syte for ein sterkare innsats?

Verda i dag står overfor ei av dei største humanitære krisene sidan den andre verdskrigen. Det er no ein historisk trong for akutt hjelp til fleire menneske som har svært knapp tilgang til mat, vatn, medisinar og helsehjelp. Mangelen på ressursar er så stor at m.a. Verdass matvareprogram har vore tvinga til å skjere ned distribusjonen av mat. Dei har kutta ut utdelinga av matkuponar til mange av dei syriske flyktningane som oppheld seg i nærområda til Syria. I Jordan har over halvparten av dei som har motteke stønad til mat, opplevd å miste han.

Senterpartiet føreslo tidleg i haust at Noreg burde ta initiativ til ein givarlandskonferanse for Syria sine nærområde. Regjeringa varsla kort tid etterpå at ho ville gjere nettopp det. Men for at ein slik givarlandskonferanse skal verte ein suksess, må Noreg her gå føre og leggje eit substansielt bidrag på bordet. Det er uakseptabelt at me har ein situasjon der FN ikkje har midlar til å sikre flyktningar mat.

Senterpartiet meiner det er eit overordna mål å medverke til eit samfunn med mindre ulikskap, både nasjonalt og globalt. Dette må vere eit klart mål med Noreg sin bistandspolitikk. Difor føreslår Senterpartiet i sitt al-

ternative statsbudsjett å auke bistandsbudsjettet med om lag 4,2 mrd. kr utover regjeringa sitt forslag til statsbudsjett. Samanlikna med budsjettavtalen mellom samarbeidspartia aukar Senterpartiet bistandsbudsjettet med om lag 1,3 mrd. kr.

Me må gjere det me kan. Eg vil spørje: Viss ikkje vi, kven? Viss ikkje no, når?

Tove Karoline Knutsen (A) [19:05:44]: Først vil jeg beklage at jeg ikke var til stede da jeg opprinnelig skulle hatt ordet, ifølge talerlista. Det skyldes ikke sløvhets, men at jeg deltok i en debatt også utenfor dette huset i ettermiddag.

Det jeg har på hjertet, er at vi lever i en tid med utfordringer. Det er en tid med økt arbeidsledighet og større usikkerhet. Vi skal gjøre viktige veivalg nå, og de valgene vil prege samfunnet vårt i år framover.

Denne høsten har vi også sett et stort antall asylsøkere som har nådd våre og nabolandenes grenser, i større grad enn vi kunne forestille oss. Det setter oss på prøve, ikke minst når det gjelder det å kunne ha to perspektiver: å føre en politikk som er tuftet på den humanistiske tradisjonen vi bekjenner oss til, og som forplikter oss til å gi vern til forfulgte, og samtidig kunne returnere på en rask og verdig måte dem som ikke har et beskyttelsesbehov. Klarer vi å holde fast ved begge disse to perspektivene i denne utfordrende tid, kan man spørre? Ikke på alle plattformer hvor debatten utspinner seg, dessverre. Da er det viktig at vi i dette hus holder den etiske fanen høyt når debatten om asylsøkere, flyktninger, bosetting, integrering og retur kommer opp på dagsordenen.

Oljepengebruk i årets budsjett mangler sin like. Oljefondet har nå fått permanent opphold i smørebua når regjeringa skal ha statsbudsjettet på kjøp. Det er nesten komisk at opposisjonen ønsker å bruke mindre penger enn regjeringa. Som helsepolitiker må jeg få si at til tross for rekordhøy pengebruk har ikke regjeringa funnet rom for heilt nødvendige investeringer i helse i statsbudsjettet for 2016 verken når det gjelder satsing på det helsefremmende forebyggende helsearbeidet og folkehelse, eller i forslag til bevilgning for sykehusene. Det er behov for en langt tydeligere satsing på helse enn det som legges fram i dette budsjettet. Og ikke minst, regjeringa må snart begynne å innrette budsjettet ut fra eget utsagn om at man først og fremst vil styrke det offentlige helsevesenet. Med andre ord: Privatiseringseksperimenter som «fritt behandlingsvalg», som vil sluse ressursene inn mot de store kommersielle aktørene, er det siste vi trenger i norsk helsevesen.

God helse handler ofte om muligheten for hver enkelt av oss til å leve et godt liv. Arbeiderpartiets mål er et samfunn som fremmer god fysisk og psykisk helse for alle. Derfor er forebygging blant barn og unge og tidlig innsats en av de viktigste helseinvesteringene vi som samfunn kan gjøre. Vi vil føre en politikk som bekjemper sosial ulikhet i helse. Da er det slik at arbeid til alle faktisk er den beste medisinen for folkehelsen. Høy sysselsetting gir også inntekter som kan finansiere viktige fellesoppgaver som utdanning, helsetjenester og infrastruktur. Derfor er det trasig at det budsjettet som regjeringa har lagt fram, har svært

få tiltak rettet inn mot arbeidsledighet. Regjeringa fører en politikk som vil øke forskjellene, mens regninga er det neste generasjon som vil ta. Det er stikk i strid med det Arbeiderpartiet ønsker for samfunnsutviklinga.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [19:08:58]: Jeg tenkte jeg skulle snakke om Fremskrittspartiets to største seire i budsjettet for neste år. Det første er reduksjonen i avkorting for gifte og samboende pensjonister, en avkorting som har vært en slags straffeskatt for dem har holdt ut i et langt ekteskap. En skulle kanskje tro at det skulle vært motsatt, men man straffes altså. De rettighetene som man har opparbeidet seg gjennom et langt arbeidsliv, får man ikke utbetalt når man blir pensjonister, fordi man da fortsetter å være sammen.

Nå har jeg tenkt å ta et eksempel, et lite eksperiment – siden representanten Gahr Støre var i salen, og også representanten Marthinsen, så vidt jeg vet: Hva om man tok f.eks. to ansatte i Statoil, som er gift og bor sammen, og ga den ene 100 pst. i lønn, og den andre skulle få 75 pst.? Disse menneskene er jo blant dem som har mest fra før, og man skulle jo tro at de hadde nok hvis de fikk 175 pst. til sammen? Jeg har ikke sett noe forslag om det. Eller du kan tenke deg to stortingsrepresentanter som deler bolig, og som kunne få godtgjørelse på henholdsvis 75 pst. og 100 pst. og hatt et slags spleiselag. Det er ikke noen tvil om at stortingsrepresentanter er blant dem som har mest fra før. Men jeg er ikke sikker på om det er en gangbar vei å gå – det hadde kanskje ikke blitt så veldig populært.

Det andre er innstramningen i asylpolitikken, der Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for saker vi har kjempet for i mange år, og blitt nedstemt og karakterisert og latterliggjort. Det er ikke måte på hvilke begreper og ord man har brukt på dem som har fremmet slike forslag, og fremmet forslag i mediene osv. Nå er det altså blitt flere partier i Stortinget som har sluttet seg til Fremskrittspartiets politikk. Det er selvsagt ikke nok, det er ikke uttømmende, og Fremskrittspartiet vil fremme flere innstrammingsforslag fremover, naturligvis, som vi vil utfordre de andre partiene til å være med på.

Og så må jeg si at jeg er litt overrasket. Det er veldig mye snakk om integrering, det fokuseres veldig på integrering, og at man må lære norsk raskt. Representanten Toskedal mente at det var veldig viktig, for da blir man lettere en del av det norske samfunnet. Jeg vil minne om at de som får opphold i Norge, får det på midlertidig basis. De skal hjem igjen. Alle som en skal hjem igjen. Det er jo derfor man prøver å bekjempe IS, det er derfor man prøver å fjerne Assad, det er derfor man prøver å få til levelige vilkår i Syria. Det har man fem år på å gjøre, og så skal de hjem igjen og bygge opp sitt eget land. For hvem skal ellers bygge opp Syria, hvis de ikke skal gjøre det selv? Er det nordmenn, er det amerikanere, er det briter, er det franskmenn? Det må da være syrerne selv. Og det er de sterke som har forlatt Syria, det er de som har kunnet betale og reise: de unge, de friske, de spreke. Det er de som er i Europa, mens det er de som er minst i stand til å ta vare på seg selv, som er igjen i Syria – handikappede, gamle osv. De som nå er i Europa, må jo reise hjem og bygge opp eget

land, og det er ikke veldig nødvendig å ha norskkunnskaper i Syria. Men det vil være veldig viktig å ha andre kunnskaper og egenskaper og kompetanse for å bygge opp eget land. Det kan vi gi dem, vi kan gi dem kunnskaper så de kan bygge opp igjen demokratiforståelse, skape og bygge opp. Det er det vi bør gi dem.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [19:12:15]: Et velfungerende arbeidsmarked er viktig, for ikke å si avgjørende for at vi som mennesker kan realisere våre drømmer. Derfor er det viktig å komme i jobb. Like muligheter er en styrke, og forskjellen mellom mennesker som er i jobb og de som faller utenfor, kan være stor.

Derfor støtter jeg regjeringens uttalte mål om et trygt og fleksibelt arbeidsmarked som vil sikre lav arbeidsløshet og høy sysselsetting. Regjeringen vil styrke arbeidsplassenes konkurransekraft og skape nye, trygge arbeidsplasser.

Ungdommen er viktig. Jeg har stor tro på både ungdommen og ungdomspakken regjeringen foreslår. Den skal motvirke at unge faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Men opplæring og aktivitet vil være svært viktig også for dem som er mellom skole og arbeid.

Fremskrittspartiet har i mange år snakket om avkortningen for gifte og samboende pensjonister som til nå har vært på 15 pst. Dette er etter min mening penger som blir stjålet fra personer som har opparbeidet seg en rettighet, bare fordi de er gift eller samboende. Da blir de altså på en måte straffet.

Selv om det er billigere å bo sammen og dele på utgiftene, unnskylder ikke det faktum at man tar fra folk rettigheter de har opparbeidet seg selv. Derfor er jeg glad for at vi nå har fått flertall for å øke grunnpensjonen fra 85 til 90 pst. Det vil si at avkortningen vil gå ned fra 15 til 10 pst., og er altså i riktig retning.

Så vil jeg gå litt over til samferdsel. Gode, trygge veier er viktig for oss alle. Det er også viktig å ha gode, trygge veier i distriktene. Derfor er jeg glad for at regjeringen følger opp både rv. 9 gjennom Aust-Agder og E18 Arendal–Tvedestrand. Veiselskap er nå etablert og vil starte opp sitt arbeid med utvalgte strekninger, og en av dem er strekningen E18 Arendal–Tvedestrand. Dette er en strekning som har blitt tatt opp fra denne talerstolen år etter år. Men først etter regjeringsskiftet kom pengene på bordet, og arbeidene kan settes i gang.

Jeg er stolt av å være medlem av et handlekraftig regjeringsparti. Men: Det er også viktig å ta vare på infrastrukturen – ikke bare den vi bygger ny, men også det vi allerede har bygget. Vedlikeholdsetterslepet på vei har stoppet opp takket være dagens regjering, etter at etterslepet i mange tiår bare har økt og økt. I statsbudsjettet for 2016 som nå ligger til behandling, vil vedlikeholdsetterslepet på både vei og bane fortsette å bli redusert vesentlig.

Så til slutt: Den nye regjeringen og våre samarbeidspartnere er gode for Norge og for vår befolkning.

Marianne Marthinsen (A) [19:14:57]: Aller først må jeg si at jeg er litt usikker på om jeg faktisk hørte representanten Tybring-Gjedde rett nå nettopp. Det jeg hørte, var en uttalelse om at vi faktisk ikke skal bedrive integre-

ring, at vi faktisk ikke skal bedrive norskopplæring for innvandrere som kommer til Norge. Hvis det er riktig oppfattet, er det en mildt sagt oppsiktsvekkende uttalelse fra en representant for et regjeringsparti.

Grunnen til at jeg tegnet meg, er at jeg synes det har vært litt spesielt å høre tonen i deler av denne debatten. Det høres ut som om en del representanter mener det nærmest er litt utidig av Arbeiderpartiet å snakke om ledighet, for ikke å snakke om å fremme forslag, og at vi egentlig i likhet med regjeringen bør akseptere at ledigheten stiger. Vi har hørt representanter omtale forrige regjeringsperiode som sorgløse år i norsk økonomi. Jeg erindrer i hvert fall årene rundt 2008/2009 som relativt bekymringsfulle.

Det mest utrolige etter min mening er en finansminister som opptrer så indignert over at opposisjonen spør om størrelsen på en tiltakspakke – så indignert at hun beskylder oss for å spre usikkerhet. Når vi er frekke nok til å stille et helt kurant spørsmål om hvor mye som står igjen av tiltakspakken, gjør vi altså situasjonen for de arbeidsledige verre og mer usikker.

Jeg vil gjerne gi representanten Meling honnør for faktisk å prøve å svare på spørsmålet, i motsetning til både finansministeren og statsministeren. Men svaret viser egentlig bare hvor stor forvirringen er blant regjeringspartiene om dette spørsmålet, for hun viser til forlikets kapittel om arbeid, aktivitet og omstilling. Der er det helt riktig at det ligger nesten 1 mrd. kr. Men når vi ser hva som ligger i det, finner vi ting som svømming i barnehager, dyrepoliti, partistøtte – ting man kan være for, men som har lite i en sysselsettingspakke å gjøre. Så ligger det også store, viktige poster der – 320 mill. kr. til flere lærere i skolen, f.eks. Helt enig! Vi kommer til å stemme for det, men det er jo ikke et midlertidig ekstraordinært sysselsettingstiltak.

Så pekes det på tilleggsnummeret – sysselsettingseffekten av at vi nå oppretter mange asylmottak. Den er også åpenbar. Men hvis det er sånn at man mener at man ikke lenger trenger en like stor ekstraordinær sysselsettingspakke fordi man har en så sterk effekt av at det bygges asylmottak, får man heller si det, da. Men det insisteres altså på at det fortsatt eksisterer en ekstraordinær sysselsettingspakke på 4 mrd. kr. i dette budsjettet, men man vil ikke fortelle hvor de pengene faktisk finnes.

Jette F. Christensen (A) [19:18:03]: Norge er ikke i krise, sa statsministeren. Det kan hende, men det finnes rekordmange mennesker i dette landet som erfarer kriser i sine liv akkurat nå. Jeg snakker om de over 100 000 arbeidsledige, jeg snakker om de rekordmange som kommer hit for å søke ly og beskyttelse. Det er dem politikken er der for å hjelpe. Og når vi står overfor så store utfordringer, må vi bruke tid på å løse dem, ikke sette dem opp mot hverandre. Det er derfor det nesten er utrolig å høre at statsministeren ikke griper sjansen til å tilbakevise at de 200 mill. kr i kutt i tiltak for sysselsetting på Sør-Vestlandet ble gjort for å håndtere flyktning- og integreringsjobben. Når man gir 6 mrd. kr i skattelette, er det veldig underlig at prioriteringen er å kutte sysselsettingstiltak. Vi har så krevende oppgaver foran oss at vi er nødt til å konsentrere oss om det som virker. Skattelette er sikkert vel-

dig kjekt for dem som får det, men det integrerer fryktelig lite. Jeg har ikke hørt eller lest en eneste bekreftelse på at skattelette skaper flere jobber enn politikk for økt sysselsetting. Det er ikke sånn at land med 0 pst. skatt gir 100 pst. sysselsetting.

Arbeiderpartiet tror på at fellesskapet kan løse våre felles problemer. Vi tror på politikk og at den kan hjelpe. Heldigvis er det bedrifter som skaper arbeidsplasser, men vi må sørge for å sikre dem. Heldigvis er det ikke regjering eller storting som integrerer – folk integrerer folk. Men folk bor i kommuner, og da må vi sette de kommunene i stand til å hjelpe folk til å gjøre den jobben, og at det skal være enklere, ikke vanskeligere eller tyngre.

Alle prioriteringer som koster, men er riktige, kan forklares. Men når man gir 6 mrd. kr i skattelette, er det ikke en forklaring å si at vi har en flyktningutfordring her, skjønner du, derfor må vi kutte i sysselsettingstiltak. Det er ikke en forklaring, det er en avsporing.

Ingjerd Schou (H) [19:20:40]: Det er ikke regjeringens skyld at oljeprisen er halvert. Det var heller ikke de rød-grønnes skyld at finanskrisen kom i 2009, men det er de rød-grønnes ansvar at de ikke startet omstillingen tidligere slik at vi ble så utsatt for en halvering av oljeprisen. Jeg tør minne om at jeg ikke skal hakke på de åtte årene som er gått, men påpeke at den arven forrige regjering etterlot seg, har de ansvar for.

Det er heller ikke utidig at opposisjonen hamrer og jamrer. Det jeg synes er utidig, er at man ikke anviser løsningsalternativer, men bare beskriver situasjonen. Det landet trenger nå, er ansvarlighet, det er at man handler, at det nasjonale lederskapet har som overskrifter arbeid, aktivitet og omstilling, at man erkjenner at politikken vår er oppe til eksamen i møte med den enkelte og ikke systemene, og at vi klarer å ha en nasjonal politikk som bærer over tid, og som tåler svingninger.

Jeg har i løpet av dagen registrert at gjentatte opposisjonspolitikere nettopp har beskrevet situasjonen, hvor vanskelig og ille alt er blitt med dette statsbudsjettet. Men jeg synes det er uansvarlig når man som opposisjonspolitikere tar til orde for at man skal reversere nødvendig omstilling. Jeg synes også det er vinglete og lite forutsigbart å skifte mening på en rekke politikkområder, som det jeg har sett deler av opposisjonen gjøre nå i både asylopolitikken og integreringspolitikken, f.eks. å få folk i arbeid før man identitetsavklarer. Norge er i en av de mest utfordrende situasjonene vi har hatt på flere år. Oljeprisen har falt, ledigheten har økt, og vi har en flyktning- og migrasjonskrise. Europa utsettes for terror, familier og enkeltpersoner opplever usikkerhet. Da kreves det politisk ansvarlighet, og det kreves et nasjonalt lederskap som har det for øye at vi evner å se og gjøre de nødvendige tiltakene som nettopp omstiller, får folk i aktivitet og arbeid og sikrer at folk klarer hverdagen sin.

Det kan ikke være overraskende for noen at vi vant valget i 2013 både på det å få nye ideer og andre løsninger for å ruste Norge for fremtiden. Allerede da påpekte Høyre at Norge har en utfordring med det todelte næringslivet, og tiden vi er inne i nå, viser hvor rett vi hadde. Oljeprisfal-

let og behovet for omstilling kom raskere enn vi alle hadde trodd.

Torstein Tvedt Solberg (A) [19:23:37]: Jeg vil minne forrige taler, Schou, om at det til tross for finanskrisa ble skapt 240 000 nye arbeidsplasser i den rød-grønne perioden. To tredjedeler av dem var i privat sektor. Det synes jeg høres ut som omstilling. Jeg inviterer henne gjerne til mitt kontor for en kaffekopp og gjennomlesning av Arbeiderpartiets alternative budsjett. Der er det veldig mange gode forslag.

Det er nettopp forslagene, tiltakene, vi har etterspurt i hele debatten i dag. Vi har etterspurt nivået på en tiltakspakke som regjeringa ikke klarer å svare hva er på nå. Det var den store saken i valgkampen, det var svaret i alle debatter, og nå har ingen en oversikt å gi Stortinget. Finansministeren svarer at dette handler om omprioritering, og at det har vært krevende med asyltilstrømming. Når statsministeren får det samme spørsmålet, sier hun at nivået ligger på ca. 4 mrd. kr. Hun snakker også om noen omprioriteringer. Jeg vet ikke om statsministeren har glemt at det ble kuttet nærmere en halv milliard når det gjelder vei, og at det bare er lagt inn 150 mill. kr til vedlikehold av jernbane.

Jeg skal også gi Siri A. Meling ros. Hun prøvde å utdype, men jeg blir bare mer forvirret, for tiltakspakka i regjeringas pressemelding sier veldig tydelig at det skal være midlertidige tiltak, som skal være lette å reversere. Jeg blir litt bekymret når Siri A. Meling nevner lærlingtilskuddet, som er et av de midlertidige tiltakene som lett skal kunne reverseres, eller såkornfondet til Telemark og Sørlandet – har representantene fra Sørlandet fått med seg at dette er et midlertidig tiltak som lett skal kunne reverseres? Og en snakker spesielt om økt lærertetthet. Representanter har stått på denne talerstolen og skrytt av de tusen nye lærerne som skal ansettes. De har tydeligvis fått midlertidige kontrakter.

Spørsmålet fra Stortinget har vært ganske enkelt: Hva er dagens nivå på denne tiltakspakken? Vi har ikke fått svar. Derfor har jeg prøvd meg på en annen vri under debatten. Jeg har sendt finansministeren et skriftlig spørsmål i håp om å få klarhet i og svar på hva tiltakspakken er. Det er bra om Stortinget får svar, men det er kanskje enda viktigere for dem som er arbeidsledige, som regjeringa har lovet tiltak. Bare denne uka har de fem store selskapene i anleggsbransjen i Rogaland varslet at det blir permitteringer. Når de varsler permitteringer, etterlyser de tiltak fra regjeringa. De fortjener svar. De fortjener klarhet.

Martin Kolberg (A) [19:26:24]: Mange talere har i denne debatten med rette påpekt hvor lang tid det har tatt før vi har kommet fram til denne debatten, og hvor mye uryddighet det har sett ut til å være utenfra. Men det er ikke det viktige. Det viktige er at det er en tung politisk linje i det som foregår i denne regjeringas politiske regi. Det ser vi veldig tydelig i dette budsjettet som Stortinget nå kommer til å vedta – dessverre – og jeg påpekte noe av det tidligere i dag.

Jeg vil gjenta noe som jeg ikke forstår. Det er at regjeringa mener at vi må ha store skattelettelser for å kunne

løse sysselsettingsutfordringene og omstillinga, men når det gjelder sluttvederlaget for dem som mister jobben, skal det plutselig beskattes. Hva er den politiske logikken i den type politisk oppførsel? For første gang på veldig lenge bryter man det som er koden i norsk politikk, og glir gradvis mot et samfunn hvor det ikke er samme plass til alle. Jeg forstår veldig godt at det er en seier for Fremskrittspartiet, for de er økonomiske liberalister. Men at mellompartiene er med på den type politisk glideflukt og ikke engang forsøker å forsvare det de gjør politisk, i denne debatten, forstår jeg ikke. Og jeg skulle ønske – det er ikke slutt her – at representantene fra Kristelig Folkeparti og Venstre gikk opp og sa: Jo, dette er en fornuftig måte å håndtere dette på, med hensyn til dem som mister jobben, dette er riktig. Jeg har ikke hørt ett argument inn i mitt øre som forklarer det. Derfor sier jeg det, ærlig og oppriktig: Kan de ikke komme opp her og forklare det, eller i alle fall prøve å forsvare seg, når man deltar i en sann politisk utvikling?

Det siste – innenfor tidsrammen – er at dette bare er en del av et stort bilde. Angrepene på arbeidsmiljøloven, permitteringsreglene, presset på utvalg av norske bedrifter og naturressursene og kuttene i distriktsstøtten med tanke på underliggende sentralisering – alt dette – henger sammen og er en del av det store prosjektet. Jeg gjentar: Jeg skjønner at høyrepartiene gjør det, for de har alltid gjort det, men at mellompartiene støtter en slik regjeringas fundamentale politiske linje, er fortsatt ubegripelig. Jeg håper at noen snart kan forsvare det her fra talerstolen.

Geir Pollestad (Sp) [19:29:38]: Jeg registrerer at en i løpet av debatten ikke har fått svar på tiltakspakken, om den er på 2, 3, 4 eller 5 mrd. kr. Det som er sikkert, er at det er 1,3 mrd. kr i kutt, og så har vi i Senterpartiet sett på nye tiltak, nye skatter og avgifter og nye trekk og kommet til at tiltakspakken er rundt halvert. Vi må kunne forvente at finansministeren gir et entydig og klart svar på det.

Forskjellen fra januar 2009, da en la fram meldingen og proposisjonen om tiltakspakke mot finanskrisen, var at det var en pakke der det var detaljert beskrevet hvilke prosjekt som skulle settes i gang, og gravemaskinene var på plass få dager etter at den var banket gjennom i Stortinget.

I frontaledebatten ble statsrådene etterlyst på talerstolen. La meg si det sånn, debatten så langt har ikke vært preget av at talerstolen har blitt rent ned av statsråder som ønsker å forsvare sitt budsjett. Jeg kunne godt tenkt meg at de var her, for jeg kunne ønsket å utfordre næringsministeren på hvorfor en fjerner 5 mrd. kr fra Statkraft, hvorfor en setter vindkraftanlegget på Fosen i fare i en tid når vi sårt trenger investeringene og i forkant av Paris-møtet når en gjerne skulle hatt mer fornybar energi.

Jeg kunne ønsket at jeg hadde fått muligheten til å stille landbruksministeren spørsmål om hvorfor det er en så fraværende satsing på landbruksforskning i en tid når vi trenger økt matproduksjon. Jeg ville utfordret på: Hva er det regjeringen har mot 4H, mot Spire og mot Bygdekvinnelaget siden en støtt og stadig foreslår å kutte til dem?

Jeg ville spurt fiskeriministeren: Hva er det som ligger bak regjeringens sterke motstand mot norsk selfangst? Og: Hva er det som ligger bak at regjeringen har valgt ikke

å følge opp forslaget fra Stortinget om at vi fra 1. januar 2016 skulle ha på plass et havbruksfond, sånn at kommunene langs kysten som stiller areal til rådighet, kan få sin rettmessige andel?

Ting tar bare tid, vi ønsker svar på hvorfor det tar tid. Er det fordi en jobber sent, er det fordi en ikke blir enig, eller er det fordi en trenerer sakene? Senterpartiet har lagt fram et budsjett som gir tydelig retning, som har en kraftfull tiltakspakke, og som har oppmerksomhet på at vi må sette inn en innsats mot særlige bransjer og mot særlige geografiske områder, fordi full sysselsetting er det viktigste bidraget vi kan gi i det neste året.

Siri A. Meling (H) [19:32:48]: Vi har lagt frem et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Tiltakspakken var en del av dette, og den var opprinnelig på 4 mrd. kr sånn den var definert. 500 mill. kr av disse skulle gå til vedlikehold av kommunale bygg. Når tilleggsnummeret ble lagt frem, ble 300 mill. kr av disse 500 mill. kr fjernet. I budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre er 200 mill. kr på en måte borte, men det vi har fått tilbake i budsjettforliket, er over 1 mrd. kr, som jeg refererte til. Så kan vi, som representantene Marianne Marthinsen og Torstein Tvedt Solberg, diskutere den kortsiktige eller mer langsiktige effekten av dette.

Jeg nevnte noen tiltak, jeg kan nevne flere som jeg ikke nevnte i forrige runde, som kom som et resultat av forliket. Vi fikk en ytterligere satsing på bredbåndutbygging på 75 mill. kr – vi kan diskutere om det er kortsiktig eller langsiktig – vi har gitt 0,75 mill. kr til et teknisk senter i Flekkefjord, vi gir 0,24 mill. kr til rentekompensasjon på kirkebygg, Vigsnæs Grubemuseum har fått 2,5 mill. kr, tilskudd til fiskerihavner på 40 mill. kr nevnte jeg ikke forrige gang. Alt dette kom på plass i budsjettforliket og er med å styrke det vi må kunne karakterisere som en tiltakspakke. Så det blir litt kverulering rundt om det skal være i en tiltakspakke, eller om det er under overskriften arbeid, aktivitet og omstilling. Nå forstår jeg at det også er sendt et spørsmål til finansministeren, og da regner jeg med at vi kommer til å få en grundig oversikt over dette. Det ville forundre meg mye om vi kommer ut med en sum som er dårligere enn det som regjeringen la frem i første omgang, fordi vi nettopp gjennom de samtalene vi har hatt med Kristelig Folkeparti og Venstre, har styrket og forsterket den linjen med tanke på arbeid, aktivitet og omstilling.

Så har det også vært snakk om integrering og behovet for nye arbeidsplasser. Vi har et stort behov for nye arbeidsplasser både for de nyankomne asylsøkerne som kommer til å få permanent opphold, med tanke på at vi skal skape mange nye klimavennlige, grønne arbeidsplasser og fordi vi har en utfordring i å skape arbeidsplasser til dem som nå er arbeidsledige. Derfor er vårt fokus å tilrettelegge for å skape nye arbeidsplasser. Det trenger vi for å sikre velferden i Norge fremover.

Dag Terje Andersen (A) [19:35:40]: Denne debatten har vært interessant fordi den veldig klart har fått fram skillelinjene i norsk politikk, egentlig. Veldig mange av regjeringspartienes støttespillere her i Stortinget har brukt inn-

leggene sine til å prøve å fortelle at de overtok en vanskelig arv. Det er kreativ historieskriving. Regjeringa har i sitt budsjett vært tydelig på at det aller viktigste man kan gjøre, er å gi skattelettelser til folk som har bra økonomi fra før. Det er det viktigste for samfunnet. Vi har vært tydelige på at det er ikke det vi trenger nå, nå trenger vi tiltak som kan sette folk i arbeid raskt, som kan sette folk i arbeid på lang sikt, og som kan hjelpe de 127 000 som går jula i møte uten arbeid. Der har forskjellen vært.

Det er riktig, som det blir sagt, at oljeprisfallet ikke er regjeringas skyld, like lite som finanskrisa var den forrige regjeringas skyld – den var internasjonal. Men spørsmålet er jo hvordan vi skal håndtere denne situasjonen, når man får en utfordring på den vakta en faktisk har ansvaret for. Vårt svar er at da vi etterlot oss Europas laveste arbeidsledighet, var det fordi Norge allerede da var et land som var god på omstilling. Det var skapt 350 000 arbeidsplasser av gode næringslivsledere og arbeidsfolk i den siste perioden vi hadde regjering. Det er klart at det var fordi vi var omstillingsdyktige.

Jeg hadde gleden av å høre den svenske statsministeren, Stefan Löfven, rett etter at han hadde tatt over som statsminister. Han sa – de må være veldig ambisiøse i Sverige – at de hadde tenkt å gå til valg på at de skulle ha Europas laveste arbeidsledighet. Men så hadde de skjönt at de kunne jo ikke si det, de måtte EUs laveste arbeidsledighet – fordi det liksom var gitt at i Norge skulle sysselsettinga være høy og arbeidsledigheten lav. Nå har politiske prioriteringer i Sverige som skiller seg fra den forrige regjeringa i Sverige, gjort at de begynner å klare å tvinge ledigheten ned, på samme måte som enkelte andre land i Europa også faktisk har lavere ledighet enn Norge. Det er et spørsmål om hva man har høyest på dagsordenen, hva som er den første prioriteten, om man samarbeider med næringslivet og om man hjelper dem som er arbeidsledige, istedenfor å gi dem skatteskjerpelser. Det er vårt alternativ.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [19:38:55]: Ingjerd Schou, Siri A. Meling og andre snakker så vakkert og flott om forutsigbarhet. Og de skal ha rett – i hvert fall når det gjelder to ting, er denne regjeringen veldig forutsigbar.

Den ene er å prioritere Høyres kjernevelgere. Norges 1 000 rikeste – har vi fått opplyst av finansminister Siv Jensen – altså Høyres kjernetropp, har fått 2 100 kr i skattelette hver dag siden de overtok makten, eller en skattelette på 768 800 kr i løpet av de første to årene. Der er en konsekvent forutsigbar: Uansett om det går opp i økonomien, eller om det går ned i økonomien, er svaret at de som har mest fra før, skal få enda mer, for da vil alt løse seg. Den mirakelkuren har ikke fungert til nå. Ledigheten er høyere, eller ledigheten er på vei opp.

En annen ting som er forutsigbart med denne regjeringen, er at alltid når en skal kutte, så er det Distrikts-Norge som skal bære de kuttene. Og hvis det er en avgiftsøkning som rammer Distrikts-Norge – nei da er det det grønne skatteskiptet, selvfølgelig. Det er derfor det skal bli så mye vanskeligere for folk som bor i f.eks. Finnmark, å pendle langt til jobben. I miljøets tjeneste skal de som har en lang reisevei til jobben, betale mer skatt. Arbeidskaren

som skal kjøre til industribedriften, skal få mer skatt, men hvis den industrieieren tjener masse penger, skal han få mindre skatt. Det er ingen logikk i en sånn politikk.

Det mest utrolige i årets budsjettforlik – eller budsjettkrangel, som endte med en avtale – er at man kunne finne på å skattlegge folk rundt 60 år som mister jobben, hardere. Det mener ikke Terje Breivik er riktig, eller Venstre. Det mener ikke Kristelig Folkeparti er rett – at 60-åringer som mister jobben, er den gruppen vi skal trekke inn kjøpekraft fra fordi det er et stort problem for det brede skattegrunnlaget at noen bedrifter er med i en ordning som sikrer en viss verdighet for folk som mister jobben. Selvfølgelig er det ikke et problem i det hele tatt. Jeg tror ikke det var gjennomtenkt noe sted. Det kom i den siste timen, og så har en tenkt på etterpå hvordan dette slo ut. Selvfølgelig var det noen i Høyre og Fremskrittspartiet som visste hva som ble gjort, men det er feil politikk. De tar fra dem som har minst fra før.

Så snakker en om forutsigbarhet. Men denne budsjettprosessen har vært lite forutsigbar: i fjor 10 mrd. kr til Statkraft – i år tappes Statkraft. Tidligere i høst 4 mrd. kr i tiltakspakke da ledigheten var lavere, nå 2 mrd. kr i tiltakspakke – man kutter. Arbeidsminister Robert Eriksson sier at dere må reise lenger. Finansministeren sier at jo, vi skal skattlegge dere hardere. Så det er ikke forutsigbarhet i den politikken en driver med, unntatt på noen få områder. Det er at de som har mest fra før, skal få mer, og at de som bor utenfor de største byene, skal straffes med alle mulige virkemidler. Det er ikke en politikk for hele landet, det er en politikk for noen få. Det er en politikk for Høyres kjernevelgere, ikke for Fremskrittspartiets kjernevelgere.

Snorre Serigstad Valen (SV) [19:42:07]: Disse finansdebattene blir stadige kortere, år for år. Det er kanskje ikke så rart, siden det er stadig mindre samsvar mellom hva flertallspartiene gjør, og hva de sier i debatten. Det er en slags myk form for filibuster, der det ikke spiller så veldig mye rolle hva det er som egentlig blir sagt, man får ikke svar uansett – senest Schou, representanten for et parti, Høyre, som i et tiår har motsatt seg enhver advarsel om hva det altfor høye utvinningstempoet på norsk sokkel vil føre til av arbeidsløshet det øyeblikket oljeprisen faller. Det har ikke manglet på advarsler. Representanten for et sånt parti er den som sier at de som styrte før, ikke var av dem som var nok opptatt av omstilling. «Grønn omstilling» er nøkkelordet i år. «Grønn omstilling» er ordet man kan pakke inn et ydmykende milliardkutt til Statkraft med, og så er det greit.

Kristelig Folkepartis og Venstres talspersoner biter tenene sammen og selger rekordstore kutt i klimabistanden som en stor seier, siden kuttene tross alt er mindre enn det regjeringen alene ville ha.

Fremskrittspartiet, på sin side, er så lite lystne på å beskrive innholdet i sin pakke mot arbeidsløshet at de løfter fram den positive samfunnsøkonomiske effekten av flere asylmottak. Når Fremskrittspartiet i en hel dag på Stortinget messer om migrasjon som en velsignelse for norsk økonomi, vet en at de virkelig ikke har lyst til å snakke om innholdet i sin krisepakke mot arbeidsløshet.

«Omstilling» er ordet i dag. Så lenge en sier ordet «omstilling» ofte nok, slutter folk kanskje å stille spørsmål ved at en det ene øyeblikket snakker med stort alvor om behovet for økt sysselsettende integrering, og i det neste øyeblikket øker momsen i tjenestesektoren, en bransje med små marginer og store muligheter for integrering.

Representanten Pollestad etterlyste flere statsråder på talerstolen. Men det gjør jo ikke noen forskjell. Når statsrådene den dagen vi vedtar rammene i et budsjett, ikke engang gidder å svare på hvor mye penger de egentlig bruker på å bekjempe arbeidsløshet, og unngår spørsmål om sitt kjempekutt i krisepakken for Sør-Vestlandet ved å gjenta ordet «asyl» så mange ganger som nødvendig, gjør det ærlig talt liten forskjell. Da er det kanskje ikke så rart at finansdebatten blir rekordkort – det er ikke så veldig mye å snakke om. Det er ikke bare i presselosjen at det kanskje sitter en slask. (Munterhet i salen)

Arild Grande (A) [19:44:59]: Jeg tegner meg på nytt i debatten for å knytte noen kommentarer til innlegget fra representanten Tybring-Gjedde for litt siden. Jeg må si det er mildt sagt oppsiktsvekkende når han hevder at det er ingen grunn til å drive integrering i 2016 av syriske flykninger. Det jeg hørte, var at det er ikke noe poeng i det fordi de skal hjem, de som kommer i dag – de skal hjem igjen, alle sammen. Det må jeg si at jeg reagerer på. Det kan representere en historisk feilslutning for det norske samfunnet.

Da arbeidsinnvandringen skjøt fart for alvor utover 1970-tallet, trodde mange i Norge – også i dette hus – at de som kom, raskt skulle tilbake igjen. Derfor ble det heller ikke iverksatt særlig mange integreringstiltak overfor denne gruppa. Resultatet ble, som vi kjenner i dag, at mange som kom for å få seg jobb, jobbet seg syk, og mange kvinner som kom, mangler den dag i dag god språkopplæring. Konsekvensene i kjølvannet av det vet vi mye om.

Det er klart at for mange av dem som kommer i dag, vil det være deres høyeste ønske en gang å få lov til å reise hjem igjen og bidra til å bygge opp landet i fred. Men mange kommer til å bli, og de kommer til å bli lenge, kanskje resten av sitt liv, kanskje i generasjoner. Da er det viktig at vi starter jobben med god integrering fra dag én. Det er nettopp en av grunnene til at Arbeiderpartiet tar til orde for økning i kommunenes økonomi, slik at de er i stand til å håndtere de utfordringene som kommer, knyttet til økte asylankomster.

Jeg må si at jeg lurer på om det var et bevisst forsøk fra Tybring-Gjedde på å villedde folk om hva vi faktisk står overfor, eller om dette var et uttrykk for Fremskrittspartiets stortingsgruppes holdning til saken, eller om Tybring-Gjedde har hatt en drøm om Disneyland igjen, for å bruke representantens egne ord.

Dette er faktisk ganske alvorlig. For de enkelte kan dårlig integrering være en katastrofe med risiko for manglende språk, jobb og tilknytning til det norske samfunnet. Ikke minst for det norske fellesskapet er en slik holdning også meget alvorlig. Derfor vil jeg gjerne utfordre finansministeren hvis hun tenker seg opp på talerstolen igjen, til å redegjøre for om det er med Tybring-Gjeddes utgangs-

punkt regjeringen har planlagt statsbudsjettet og innretningen av integreringen for 2016.

Svein Flåtten (H) [19:48:12]: Det er lurt av representanten Tvedt Solberg å sende brev til finansministeren og spørre om hva som er igjen av tiltakspakken. Han vil få svar om at det meste er igjen, og at tiltakene blir raskt satt i gang. Han vil også få svar om at de 9,5 mrd. kr som er satt inn i økonomien gjennom tilleggsnummeret, også vil bidra til stor aktivitet i norsk politikk, som statsministeren var inne på tidligere i dag.

Det er lurt å sende brev til finansministeren. Jeg gjorde det i forrige uke. Da fikk jeg bekreftet at den budsjetteringen som Arbeiderpartiet har gjort i sitt alternative budsjett med bl.a. de tre milliardene som er regnet inn som skatteinntekter i 2016, er helt urealistisk. Bedrifter betaler skatt etterskuddsvis, og det er bare unntaksvis at disse pengene vil komme inn tidligere. I tillegg er deres budsjettering av finansinntekter også urealistisk fordi det ikke kan la seg gjennomføre. Det betyr at når Arbeiderpartiets talere er oppe her og snakker om alle tiltakene som skal settes i gang, må de velge hvilke de skal ta bort, og de må velge blant 5 mrd. kr som skal fjernes fra deres alternative budsjett. Det er realitetene. Det må de vise oss i denne salen. De må komme opp her og fortelle hvordan de budsjetterer. Det er realitetene.

Da synes jeg at diskusjonen om tiltakspakken blir veldig beskjeden. Jeg skal ikke bagatellisere det, men det er mye, mye mer i dette budsjettet fra Høyre og Fremskrittspartiet som peker fremover mot de arbeidsplassene vi skal skape på sikt, mot det som skal bygge landet, gjennom samferdsel og infrastruktur. Det er forskningsbudsjetter man aldri har sett maken til. Og ja, det er også skattelettelser over tid. Noen av dem er man faktisk enige om i denne salen, slik som bedriftsskattesenkningen. Det er skattelettelser over tid som skal sette dette landet og dem som skal lage jobber, i stand til å få flere mennesker i jobb. Det er det som løfter folk ut av fattigdom – ut av uvirksomhet – det at de kan leve av den jobben de har, at de har noe som er varig over tid. Vi bruker tid på å diskutere tiltakspakker. Ja, det er bra, og det er viktig akkurat nå. Men det er mye, mye viktigere å tenke fremover. Og til sammenligningen med finanskrisen, som er Arbeiderpartiets glansnummer: Den krisen vi nå har, la oss kalle den det, med lavere oljepriser, er en organisk krise som kommer innenfra i dette landet – noe vi har levd av veldig lenge. Det andre var påført utenfra, og vi kunne løse det med den soliditeten som statsfinansene ga oss.

Mudassar Kapur (H) [19:51:41]: Denne høsten har vi inngått et av periodens viktigste forlik, asylforliket, men i forkant av forliket – jeg vil også si underveis, i etterkant og i dag – ser vi et arbeiderparti som spiller rollen som den utålmodige part. Men i realiteten ser vi at det egentlig tenderer til det jeg vil kalle for dobbeltkommunikasjon i asylpolitikken. Vi ser et parti som på den ene siden etterlyser innstramminger, effektiv mottakskjede og bosetting, men som på den andre siden har representanter som lanserer forslag som går i motsatt retning. Nå skal ikke jeg komme

med retorikk eller angrep, jeg skal komme med fire helt konkrete eksempler som beviser dette.

For det første: Arbeiderpartiet har nylig lansert et forslag om mottak som viser en allergi mot det private initiativ – midt i flyktningkrisen. Man ønsker i sitt alternative statsbudsjett, i mediene og i et forslag å legge innstrammende føringer for private selskapers adgang til å drive mottak. Hva skjer da? Da får man nedbremsing i utbyggingen, og man oppnår det som alle ønsker å unngå, at flere kanskje må bo på hotell eller akuttinnkvarteringer, som Arbeiderpartiet prøver å unngå. Men gjennom sitt forslag sørger de for at det blir flere av denne typen mottaksplasser. Dette er et typisk eksempel fra Arbeiderpartiet, man har et ideologisk forslag som går i motsatt retning av det man selv ønsker å oppnå.

Vi hørte en debatt her i salen for et par uker siden, hvor vi flere ganger etterlyste at Arbeiderpartiet skulle ta avstand fra sine merknader om at de ønsker at folk som ikke har hatt identitetsavklaring og ikke har fått vurdert beskyttelsesbehovet, allikevel skal ha tilgang til midlertidig arbeidstillatelse. Det fikk de mulighet til å gå tilbake på flere ganger, det gjorde de ikke. Dette er typiske eksempler på noe som gir mer asyltilstrømning.

Vi har sett et forslag i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett som handler om at man skal ha kompetansekartlegging innen fire uker etter ankomst. Hvor blir det da av ressursene til identitetsavklaring? Dette er også et eksempel på at Arbeiderpartiet går i motsatt retning av det de etterlyser fra regjeringen.

Det samme gjelder for bosettingsmodellen. I Dagsavisen for en stund siden kunne vi fra Arbeiderpartiets representanter lese om både frivillighet og tvang. Jeg foreslår nå at Arbeiderpartiet bruker julen til å gå gjennom sitt eget asylforlik, slik at man kan slippe denne type forslag i 2016.

Trond Giske (A) [19:55:04]: Tradisjonelt har finansdebatten – ved siden av trontalen, kanskje til og med foran trontalen – vært den viktigste debatten i denne salen, for det dreier seg om helheten i politikken, retningen for landet og hvordan man svarer på de store spørsmålene. Jeg tror knapt, på snart 20 år, at jeg har hørt en finansdebatt som har handlet om så mange små ting, så retningsløse svar, og så mangelfulle signaler om hvordan man skal løse arbeidsløshet, klimaproblemer, flyktningkrise – og ikke minst hvordan man skal bygge ut en velferd som gjør at alle nordmenn får et godt liv. Ingjerd Schou sa at det viktigste er at politikken har som overskrift arbeid, aktivitet og omstilling. Nei, det viktigste er at politikken har som innhold arbeid, aktivitet og omstilling.

Vår finanspolitiske talsperson, Marianne Marthinsen, viste til hva slags tiltak som er ramset opp under denne overskriften i forliket mellom regjeringspartiene, og dette beskriver med all tydelighet denne retningsløsheten og de manglende svarene. Steinerskolens musikklinje, svømming i barnehager, dokumentasjon for krigsseilere, museumspedagog i Namsos, Skeivt arkiv, tilskudd til Det Frivillige Skyttervesen og kor i det frie kulturfeltet: alle disse er i og for seg gode tiltak, og som kulturminister kunne jeg ha applaudert mange av disse, men et svar til 122 000 arbeids-

løse kan det knapt kalles. Det er dette vi nå etterspør: Hva vil finansminister, statsminister, Høyre, Fremskrittspartiet og det borgerlige flertallet gjøre? Det viktigste svaret er å bruke mer oljepenger. Man har som overskrift å gjøre oss mindre oljeavhengig, men bruker altså mer på tre år enn den forrige regjering brukte på åtte.

Denne regjeringen kom til dekket bord. Vi hadde vært gjennom en av de sterkeste omstillingsperiodene i norsk historie, det ble skapt 360 000 flere arbeidsplasser på åtte år, to tredjedeler av disse var i privat sektor, og de aller fleste var utenfor oljesektoren. Nå har vi i 2014 og i 2015 fått det nest høyeste og det tredje høyeste investeringsnivået i oljesektoren i norsk historie. Likevel peker pilene nedover.

Sist vi møtte krisen, sa en offensiv statsminister Stoltenberg: Vi skal komme oss gjennom med Europas laveste ledighet. Det virker som om Siv Jensen og Erna Solberg sier: Vi skal komme oss igjennom med Europas laveste skattenivå.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [19:58:03]: I mitt tidligere innlegg tok jeg opp dette med 2016 som står for døren nå, og asylforliket vi har bak oss. Vi må få fokuset over fra de akutte tiltakene til nå å se litt på lengre sikt. I den sammenheng sa jeg at integrering er viktig. Vi må sørge for at en får lære norsk og blir bosatt så fort som mulig.

Så kom jeg til å si at enkelte i Fremskrittspartiet kan være imot bosetting. Det har jeg hørt. Da kvitterte Tybring-Gjedde engasjert med at ja, alle skal hjem igjen – alle skal hjem igjen. Jeg ser for meg at det er vanskelig å ha en gruppebehandling av disse. Det skal avgjøres individuelt av myndighetene etter nasjonale regler og internasjonale avtaler hvem som skal ut og hvem som skal få bli. Vi skal ha et verdig rettsprinsipp angående det.

Jeg har da et spørsmål til finansministeren: Kan en mene det at en skal sitte fem år uvirksom uten å lære norsk språk? Det virker å være helt imot det jeg har hørt partiet ellers si. Det må jo være i alles interesse å utnytte de ressursene som finnes der. Argumentasjonen var at en ikke behøver å lære norsk, for alle skal hjem igjen – altså fem år parkert i norske asylmottak. Det låt veldig fremmed for meg.

Jeg avslutter med at – jeg bruker ikke taletiden – jeg bare er glad for at Fremskrittspartiet har en statsråd og mange representanter som ønsker å ta tak i situasjonen i et konstruktivt og forpliktende samarbeid i lag med Kommune-Norge. Jeg ser fram til meldingen fra regjeringen om dette.

Erlend Wiborg (FrP) [20:00:10]: Det var de siste innleggene til representantene Martin Kolberg og Dag Terje Andersen som fikk meg til å tegne meg på nytt på talerlisten. De var innom den økende arbeidsledigheten, noe mange har vært innom i dag. De viste også til Sverige, og at det skulle være et godt eksempel. Men regjeringen har jo tatt den økende arbeidsledigheten på alvor. Det er også derfor den røde tråden i budsjettet er arbeid, aktivitet og omstilling. Det er derfor vi har kommet med mange andre tiltak den senere tiden, noe jeg også redegjorde for i mitt tidligere innlegg i dag.

Man kan snakke om enkeltstående tiltak, men til syvende og sist handler det om hvilke rammebetingelser vi faktisk gir bedriftene, sånn at de skal kunne trygge arbeidsplassene og ikke minst være i stand til å etablere og bygge nye arbeidsplasser. Jeg registrerer at budsjettforslaget til Arbeiderpartiet her i dag handler om økte skatter, økte avgifter, mindre veibygging, mer byråkrati, økt uforutsigbarhet. Fra talerstolen var representanten Martin Kolberg også veldig klar på at Arbeiderpartiet ønsket å reverse arbeidsmiljøloven, en arbeidsmiljølov som er tilpasset arbeidslivet i 2015 og de behovene mennesker har i 2015. Ønsker man da å erstatte den loven med en lov som er tilpasset de behovene man hadde på 1970-tallet? Jeg har ikke noe tro på at det er den typen tiltak som vil trygge arbeidsplassene i Norge, og i hvert fall ikke skape enda flere arbeidsplasser.

Så til et annet tema, som Arbeiderpartiet i hele dag mer eller mindre konsekvent har unngått å snakke om. Jeg registrerte også at representanten Martin Kolberg utfordret flere andre partier i dag til faktisk å være ærlige om hva de står for, og stå på denne talerstolen og forsvare det de fremmer, og det de kommer til å stemme etterpå. Da kommer jeg tilbake til avkortningen for gifte og samboende pensjonister: Arbeiderpartiet ønsker som kjent at gifte og samboende pensjonister skal få 8 000 kr mindre i året i pensjon enn det som Fremskrittspartiet og regjeringen ønsker, og da synes jeg at Arbeiderpartiet faktisk skylder landets gifte og samboende pensjonister at de forklarer hvorfor de mener at det er rett og rimelig at pensjonister skal straffes på grunn av om de er gift eller samboende. Jeg håper også – som jeg var innom tidligere i dag – at det ikke skyldes de holdningene tidligere arbeiderpartiledere og tidligere statsminister Torbjørn Jagland forfektet fra denne talerstolen i 1997, at det var kvalmende å fremme forslag om økte pensjoner. Jeg håper det ikke er det som ligger til grunn for Arbeiderpartiets votering her i dag.

Hans Olav Syversen (KrF) [20:03:22]: Noen bemerkninger mot slutten av debatten: Jeg kan berolige representanten Kolberg med at det er ingen glideflukt fra Kristelig Folkeparti når det gjelder vår politiske linje. Når det gjelder spørsmålene som er knyttet til arbeidsmiljøloven, permitteringsregler, utvalg, naturressurser, kutt i distriktsstøtte osv., som ble nevnt: Jeg tror at hvis man ser på både det som vi har stemt igjennom i Stortinget før dette året, og det budsjettet som vi nå skal vedta, er det stort sett godt i tråd med vår politikk.

For å ta det litt suksessivt: Distriktsstøtten økes etter forliket med mer enn en halv milliard kroner til ulike tiltak – kanskje ikke akkurat som Arbeiderpartiet eller Senterpartiet ville, men jeg tror det er meget gode tiltak.

Når det gjelder Statkraft: Vi kan heller ikke ha en situasjon hvor et selskap investerer helt på tvers av det som Stortinget forutsatte, og regne med at det ikke får noen konsekvenser. Så det vi gjør der, forsvare jeg fullt ut.

Permitteringsreglene har vi, sammen med de øvrige partiene, endret i revidert budsjett. Jeg er enig i at man skal se på det som en dynamisk mulighet til å endre politikk

dersom situasjonen krever det. Så jeg kan ikke være enig i det som sies å være en glideflukt.

Det vi får til, er en stor satsing på det som er viktig for næringslivet, på samferdsel: For første gang gjør vi det nå slik at etterslepet på både jernbane og vei reduseres.

Vi har en satsing på høyere utdanning, forskning, skole og kunnskap som ingen tidligere regjering eller stortingsflertall har kunnet matche. Og vi har en sosial profil, når det gjelder både det vi gjør på skatt, og det vi gjør for utsatte grupper i dette samfunnet.

Det som er positivt, når man ser på de ulike partienes skatteopplegg – nå skal vi ha et eget skatteopplegg – er at vi ser et grunnlag for en bred enighet om store deler av et skatteopplegg, og vi skal jo begynne arbeidet med en skattereform rett etter at vi er ferdig med dette. Det ser vi på kutt i bedriftsbeskatning og personbeskatning. Vi ser interessant nok at også Arbeiderpartiet er med på – i en litt annen form dog – trinnskatten, slik den er og blir vedtatt av flertallet. Jeg ser derfor positivt på mulighetene for å skape et bredt flertall for noe så viktig som en skattereform som ikke minst skal bidra til et godt næringsliv og et godt arbeidsliv framover.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Jonas Gahr Støre (A) [20:06:49]: Representanten Schous bruk av ordene «overskrifter» og «alternativer» var egentlig illustrerende. Det finnes alternativer. Vi har et alternativt opplegg som prioriterer annerledes, og det er blitt belyst av våre talere her i dag.

Poenget med denne debatten er at den har trengt bak overskriftene, og vi kjenner igjen en del hovedtrekk og skillelinjer i norsk politikk. Vi får et budsjett som igjen er smurt med oljepenger. «Tilpasset utfordringene», sier statsministeren, men en lang rekke eksperter, som hun ellers tar til inntekt for aktivitetsnivået i budsjettet, advarer mot den kursen vi har lagt ut på når det gjelder bruk av oljepenger, med tanke på bærekraft og kommende generasjoner.

Det er et budsjett som bruker handlefriheten til kostbare og tvilsomme skatte-kutt. Vi kan forstå det når representanten Flåtten sier at skattelettelse løfter folk ut av fattigdom. Det må jeg si er en klartekst som jeg ennå ikke har sett dokumentert, for å si det forsiktig.

Dette er et budsjett som ikke rustet kommunene til å løse oppgavene de skal løse: De eldre, lærerne, kunnskapen, integreringen – alt det som er viktig – får nå en veldig trang ramme.

Vi har et budsjett der en varslet tiltakspakke blir hovedsak – ikke på grunn av innholdet, men fordi vi ikke får svar på hva som er omfanget av den pakken. Da er det en ærligere sak å si at pakken er mindre fordi det blir aktivitet ut av asyltilstrømmingen. Det er ikke ni nye milliarder kroner i dette budsjettet. Det er funnet plass til ni milliarder kroner til fortrenghet for andre ting. Men det ble en sak fordi vi også på dette området ikke får svar.

Dette er nok en debatt der finansministeren ikke vil avklare om hun fortsatt mener at kommunene bør si nei til å bosette flyktninger. Men siden hun har tegnet seg etter meg, er det kanskje anledningen til å få en avklaring av det:

Mener hun det hun sa på «Siv Jensen-dagen», den 16. august i valgkampen, da hun oppfordret kommunene til å si nei? Er det fortsatt rådet i dagens situasjon?

Dette er også en debatt der vi har fått illustrert forvirring i klimapolitikken. Det blir dyrere strøm på ren norsk vannkraft og billigere bensin og diesel. Og selv fra denne talerstolen har debatten gått om hvem som har ansvaret for flyseteavgiften.

Det er også en interessant debatt representanten Kapur legger opp til. Vi får mye debatt om integrering her i salen, men han går altså løs på Arbeiderpartiet, som har inngått asylavtalen, mens hans partner, Tybring-Gjedde, fra et regjeringsparti varsler en helt annen politikk, der alle som kommer til Norge og får opphold, etter hans mening skal ut, og at integrering ikke er et poeng. Det er dårlig politikk.

Nå må vi se mot 2020. Vi har nok en gang fått en debatt hvor regjeringen på områder hvor den møter utfordringer, skylder på det som lå bak. Mot 2020 skal vi gjøre store løfter for klimaet, vi skal ha stor satsing på arbeid og kvalifisering, og vi skal løse den store oppgaven med integrering og bli rustet for det. Dessverre er det budsjettet vi vedtar i dag, ikke veien å gå. Det er mer av en politikk som tar Norge i gal retning.

Statsråd Siv Jensen [20:10:05]: Denne regjeringen tar ansvar for å styre landet i en svært krevende tid. Derfor må jeg si at jeg synes Trond Giske egentlig traff spikeren på hodet når han oppsummerte debatten med at den hadde handlet om veldig masse små ting. I mitt hovedinnlegg tidligere i dag var jeg opptatt av nettopp å løfte blikket og se på de store utfordringene vi nå står overfor. Jeg pekte på utfordringene med den økende arbeidsledigheten og behovet for både å levere på de kortsiktige og de langsiktige tiltakene – det største strukturpolitiske tiltaket som er foreslått, nemlig skattereformen. Når vi har snakket om skattereformen, har enkelte representanter tatt for seg enkeltheter i skatteopplegget i stedet for å se på helheten, som skattereformen inviterer til.

Så brukte jeg mye tid på håndteringen av asyltilstrømmingen, som er en betydelig utfordring. Og det er helt riktig som representanten Gahr Støre sier – det er ikke 9,5 friske milliarder til det. Det har vært knallharde prioriteringer for å finne rom for å håndtere en asyltilstrømming som vi ikke har sett maken til i Norge noensinne. Det er jo nettopp det dette handler om: Vi har måttet omprioritere for å finne rom for å løse de store og viktige utfordringene som landet nå står i, og som denne regjeringen tar ansvar for å lede landet trygt igjennom. Derfor hadde også jeg foretrukket at debatten hadde handlet mer om de store tingene, men jeg konstaterer at det har den ikke gjort.

Så har det vært en del spørsmål om integreringspolitikk. Regjeringen varslet i tilleggsnummeret at vi ville komme med en integreringsmelding til Stortinget før sommeren. Det er vi allerede godt i gang med, og mens vi jobber med det, pågår det nå samtaler i Stortinget om integreringsspørsmål. Jeg ser med spenning frem til hva Stortinget samler seg om. Jeg kommer til å følge nøye med på hva de ulike partiene foreslår, om det kommer til å være kostnadsdempende eller kostnadsøkende. Det har også en vesentlig betydning for handlingsrommet i økonomien i

årene som kommer, og det er ikke uvesentlig for hvordan vi lykkes med integreringspolitikken.

Men regjeringen har gitt de svarene vi mener er nødvendig for å møte dette. Det vi varslet i tilleggsnummeret, var at det som hastet aller mest, var å få på plass innstrammende tiltak for å få kontroll på tilstrømmingen, dernest behovet for kostnadsreducerende tiltak – og så kunne vi begynne å diskutere hvordan vi skal legge opp integreringspolitikken fremover. Vi må ta tingene i riktig rekkefølge.

Men jeg mener det er helt nødvendig å løfte blikket og diskutere de store utfordringene vi faktisk står overfor. Det har regjeringen invitert til. Men jeg er enig med Trond Giske i at debatten – særlig fra opposisjonens side – har handlet om de små ting.

Ole Mic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Audun Lysbakken (SV) [20:13:17]: Representanten Wiborg tok opp dette med kvalme og pensjoner. La meg i hvert fall si det sånn at jeg ville hatt sommerfugler i magen hvis jeg som FrP-er skulle være høy og mørk på pensjonsspørsmålet det samme året som Fremskrittspartiet har sørget for det første trygdeoppgjøret som gjør at pensjonistene – som eneste gruppe i samfunnet – får lavere kjøpekraft. Da ville jeg gått stille i dørene i det spørsmålet.

Dette har vært en debatt som ser ut til å slutte uvanlig tidlig. Det tar jeg som et tegn på at det har vært en ganske lav entusiasmefaktor blant de fire flertallspartiernes representanter. Det er heller ikke så rart når det budsjettet vi har til behandling, er et budsjett som bærer preg av fire partier som vil i helt ulike retninger, og der retningen for hvert enkelt parti derfor blir svært betydelig. Det er et budsjettoppbygg som er preget av uansvarlig høy pengebruk, av uklar strategi mot arbeidsløshet, det er lagt fram av en regjering som var uforberedt på flyktningkrisen, og det har hele denne prosessen båret sterkt preg av. Det er et budsjett som bærer preg av utilstrekkelig innsats mot klimaendringer og av en umoderne fordelingspolitikk – «umoderne» fordi vi nå vet mer og mer om betydningen for samhold, tillit og økonomisk vekstevne i et samfunn ved små og store forskjeller, og det er gjennomgående bedre når forskjellene er små.

Dette budsjettet blir jo vedtatt, men vi går inn i et nytt politisk år med et flertall som prøver å holde hender mens de løper i hver sin retning, og det pleier jo ikke å gå bra i lengden.

Jeg har lyst til på slutten av denne debatten å følge opp representanten Gahr Støres spørsmål til finansministeren, for vi har lovet finansministeren å fortsette å spørre om det hun sa i august knyttet til kommuner og bosetting, fortsatt gjelder. Jeg mener det er viktig å få vite om finansministeren fortsatt mener at kommunene ikke bør bosette. Det er relevant, siden noen i hennes egen regjering har det som en hovedoppgave. Jeg har lyst til å understreke at finansministeren velger selv i hvilken egenskap hun vil besvare det spørsmålet. Det er lov å besvare det både som finansminister og som Fremskrittsparti-leder. Vi er interessert i

å finne ut begge deler, og det er ingenting som skal hindre henne i å gi oss et klart svar. Der er vår toleranse stor.

Presidenten: Representanten Snorre Serigstad Valen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [20:16:22]: Finansministeren snakket om behovet for å vise lederskap i krevende tider, og det tror jeg alle partier her på Stortinget slutter seg til, men en viktig forutsetning for å vise lederskap er at man er tydelig, og et parti som lukker øynene en hel sommer, mens alle rundt advarer mot en situasjon som er på vei ut av kontroll, et parti som avviser å gi mer penger til mottaksapparatet og politiet så sent som i september, et parti som legger fram et statsbudsjett med kutt i mottaksapparatet i oktober, og et parti med en partileder som fortsatt ikke vil svare på om hun står inne for sin oppfordring til norske kommuner om ikke å bosette flyktninger, driver ikke lederskap, fordi man er bevisst utydelig. Det er ikke lederskap, det er å lure seg unna sitt ansvar. Så jeg vil også be finansministeren om å ta ordet en gang til og avklare om det fortsatt er slik at hun anbefaler norske kommuner å si nei til å ta imot flyktninger.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [20:17:26]: Finanskomiteens leder Hans Olav Syversen begrunner kuttet til Statkraft på følgende måte: Vi kan ikke ha en situasjon der Statkraft investerer på tvers av Stortingets vilje.

Jeg vil minne om at i Prop. 40 S, som ble behandlet i desember 2014, var det ingen sårne føringer. Det var tvert imot en investeringsplan gjeldende fra 2014 til 2018. Hvis det er sånn at en har fattet denne beslutningen i den tro at Statkraft hadde vraket dette prosjektet, er jo det feil forutsetninger og svært, svært alvorlig.

Dette skal det fattes en investeringsbeslutning om i januar, etter planen. Jeg ber Syversen avklare om dette var en forsnakkelse, eller om de fire partiene rett og slett har levd i den tro at prosjektet på Fosen for Statkrafts del var avsluttet.

Presidenten: Representanten Svein Flåtten har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Flåtten (H) [20:18:42]: Representanten Gahr Støre forsøker å karikere mine resonnementer om at grunnleggende investeringer gjennom hvordan vi har tenkt å bruke de ekstra oljepengene – som var meningen i handlingsregelen – gjennom forskning, utdanning, vekstfremmende skattelettelser, samferdsel, infrastruktur, gir arbeidsplasser gjør, at folk kommer i jobb, og at det løfter dem ut av fattigdom. Det å kortslutte dette resonnementet tar jeg sterk avstand fra.

Jeg synes heller at representanten Gahr Støre skulle

snakke mer om oljepengebruk. Han gjentar i sitt siste innlegg at vi fortsatt bruker for mye oljepenger, men han har i hele dag ikke villet redegjøre på en ordentlig måte for hvordan Arbeiderpartiets alternative budsjett er innrettet. La meg si det på en enkel, folkelig måte: Arbeiderpartiet skylder fremdeles denne salen fem mrd. kr. Jeg venter på avregningen.

Marit Arnstad (Sp) [20:20:02]: Det er krevende tider. Jeg skjønner at finansministeren og regjeringen synes det er krevende tider. Men det virker også som regjeringen mener at de er den første regjering som opplever krevende økonomiske tider. Slik er det jo ikke. Jeg vil bare minne om at den rød-grønne regjeringen var gjennom en meget vanskelig og krevende periode i forbindelse med finanskrisen i 2009. Allikevel er det slik at det den rød-grønne regjeringen etterlot seg, var høy sysselsetting, det var god balanse mellom by og bygd, og det var også en kommuneøkonomi i god orden.

Jeg forstår også at statsråden mener at debatten handler om de små ting. Det er en farlig ting å si, at en debatt som handler om folks hverdag, handler om små ting. Jeg vil si at denne debatten har handlet om konkrete ting – ja, den har gjort det. Den har handlet om kuttet i pendlerfradraget som gjør at det blir dyrere for folk å komme seg til og fra jobb hvis de bor et stykke utenfor byen. Den har handlet om en flyseteavgift som regjeringspartiene og samarbeidspartiene har prøvd å utlegge som en miljøavgift i dag, men som jo er en ren fiskal avgift, et rent forsøk på å få budsjettet til å gå i hop. Den har handlet om en distriktspolitikk som stadig er salderingsposten i Høyre og Fremskrittspartiets budsjett. Det er viktig at vi diskuterer også de helt konkrete tingene.

Jeg er nødt til å si at jeg også må spørre når det gjelder det finanskomiteens leder, Syversen, sier omkring Statkraft, for hvis det jeg oppfatter at Syversen sa, stemmer, er det oppsiktsvekkende. Da må det bety at samarbeidspartiene i Stortinget ikke er oppdatert på situasjonen omkring Statkraft. For det er faktisk slik at etter at Statkraft i vår sa at de ikke ville investere, har de i ettertid snudd, og det har også kommet utenlandske investorer med på laget for å få bygd ut Nordens største vindpark, Fosen Vind. Det var ment at det skulle tas en investeringsbeslutning i januar, og det er den investeringsbeslutningen som samarbeidspartiene nå setter i spill, som de risikerer, ved å føre en eierskapspolitikk som er fullstendig uansvarlig, stikk i strid med det de sa i fjor høst, og langt ifra langsiktig.

Jeg må egentlig også spørre om en rett og slett er klar over hva slags situasjon Statkraft og Fosen Vind-prosjektet akkurat nå er i. Det er et avgjørende tidspunkt, og jeg er redd for at de fire partienes opptreden i forbindelse med budsjettet setter hele prosjektet i spill. Jeg må få lov til å spørre: Når Syversen også sier at en kan ikke tillate selskaper å investere på tvers av det Stortinget aksepterer, hva mener finanskomiteens leder med det? Ifølge eierskapspolitikken, som en jo bekjenner seg til med jevne mellomrom, er det styret som avgjør investeringsbeslutningene i et selskap. I fjor høst hørte vi ingenting om at det lå noen slike krav knyttet til investeringsbeslutningene.

Anniken Huitfeldt (A) [20:23:17]: Det som forundrer meg etter å ha sittet og hørt på denne diskusjonen, er vel først og fremst hvor lite ansvar denne regjeringa mener at den kan ta på sin vakt. Det var illustrerende at da finansministeren skulle oppsummere disse timene i Stortinget, var det først og fremst opposisjonen som ikke hadde vært nok perspektivrik – en finansminister som altså er så lei av kritikk etter bare to år. Og vi hørte noe lignende fra representanten Schou: Ledigheten er stor ikke på grunn av situasjonen slik den er nå, men på grunn av de rød-grønnes åtte år. Det er derfor ledigheten nå er stor. Nesvik sier det samme: Grunnen til at vi nå får en del asylsøkere til Norge, skyldes Jonas Gahr Støre og Arbeiderpartiets landsmøte. Jeg har også stor tiltro til Gahr Støre, men at han kan sette i gang en hel flyktningstrøm, tror selv ikke jeg. Forsvarsministeren snakker i samme lei. Det er så mye galt i Forsvaret, men dette skyldes først og fremst de rød-grønne. Og når man avlyser klimamålene i 2020, skyldes også det de rød-grønne.

Når man er så opptatt av å skylde på sine forgjengere, og har langt større entusiasme når man snakker om opposisjonen enn sin egen politikk, da tenker jeg at da er man ganske slitne. Det vi fikk høre i valgkampen, var at de rød-grønne var slitne etter åtte år. Når jeg hører denne diskusjonen her i dag, synes jeg regjeringspartiene virker langt mer slitne etter bare to år, langt mer slitne av sine samarbeidspartnere og langt mindre villig til å snakke med Stortinget, og først og fremst opptatt av å skylde på andre.

Vi har i dag ikke fått svar på de store tingene. Vi har ikke fått svar på hvordan vi skal få flere i arbeid, vi har ikke fått svar på hvordan vi skal nå klimamålene, og vi har ikke fått svar på hvordan vi skal få bedre integrering.

Ola Elvestuen (V) [20:25:29]: Jeg skal ikke skylde på andre – jeg skal ta ansvar. Grunnen til at jeg vil ta ordet, er innlegget fra representanten Gahr Støre, som påpekte en forvirring i klimapolitikken med det gjeldende flertallet. Han påpekte også at det ble billigere bensin og diesel. Det gjør det definitivt ikke med dette budsjettet.

Det som derimot blir billigere, er alternativene, på bakgrunn av det vi har gjort tidligere. Vi har fjernet det rotet som de rød-grønne hadde med veibruksavgift på biodrivstoff. Den er nå fjernet, en har nå utviklet et alternativ. Vi gjør biogass konkurransedyktig, slik at en kan utvikle en industri. Vi har gjort plug-in-hybrider billigere, slik at det også kan være et alternativ, og virkelig et alternativ som kan brukes over hele landet, samtidig som vi også legger forholdene til rette for elbiler og framtidens nullutslippskjøretøy med hydrogen. Vi bygger opp en infrastruktur som det ikke er maken til noe sted i verden. Akkurat når det gjelder å drive fram nullutslippsløsninger innenfor transportsektoren, er det ingen land i verden som driver med det Norge gjør, og det er altså det borgerlige flertallet som driver dette framover.

I denne debatten har bidraget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet først og fremst vært motstand mot en flyreiseavgift, og nå sist var det vel også pendlerfradrag – altså de bidragene som er nettopp til et grønt skifte. Da viser det seg igjen at når det kommer til konkrete

forslag, når det blir dyrere på det som forurenses, er man imot. Det illustrerer vel også hvor problemet var i den foregående regjeringen når det gjaldt å komme med konkrete klimatiltak, for det skjedde virkelig nesten ingenting i løpet av de åtte årene de rød-grønne satt. Det var bidrag når det gjaldt engangsvgift, men det førte først og fremst til at vi fikk dårligere luft i de store byene.

Nå er det et taktskifte, nå fører vi en politikk som driver klimaarbeidet framover, og vi har et konkret mål, 40 pst. reduksjon fram mot 2030. Vi ønsker å knytte oss opp til EUs system, som gir en forpliktelse som er mye sterkere enn det noen egen klimalov i Norge kunne ha gitt, og som vil gi resultater som klimaforliket jo ikke har gitt så langt. Men klimaforliket ligger fast, det kreves mye sterkere arbeid fram mot 2020.

Flertallet hadde et dårlig utgangspunkt med det vi fikk overlevert. Nå er det et helt annet tempo. Er det ett område vi virkelig tar ansvar og driver politikken framover på, er det klimapolitikken.

Heidi Nordby Lunde (H) [20:28:34]: Hvis det hadde vært like mange mennesker i salen under hele debatten som det er nå, hadde vi kanskje sluppet å ha de påstandene om hva som har vært sagt og ikke sagt, og at man ikke har svart på spørsmål.

Representanten Torstein Tvedt Solberg fortsetter historietellingen om at Arbeiderpartiet skapte rundt 260 000 arbeidsplasser i både privat og offentlig sektor. Men som sagt i et tidligere innlegg: Siden finanskrisen i 2008 har hele sysselsettingstilveksten tilfalt utenlandsk arbeidskraft. Dette mener LOs sjeføkonom, Stein Reegård, har presset nordmenn ut av arbeidsmarkedet, og fallet i sysselsettingsandelen blant nordmenn tilsvarer 140 000 jobber, sa Reegård til Dagbladet. Det er 10 000 flere jobber enn det i dag er arbeidsledige.

Representanten Slagsvold Vedum mener regjeringen er forutsigbar når man vil lette skattebyrden til norsk næringsliv og norske bedriftseiere, i en tid da vi faktisk trenger dem mer enn noensinne – i motsetning til det enda mer forutsigbare ropet om mer skatter fra venstresiden, vil jeg formode. De 10 pst. rikeste betalte i 2013 rundt 38,7 pst. av all personskatt i Norge. Hadde vi fjernet formuesskatten, som jeg mener at vi burde, ville de fortsatt betalt 38 pst.

I løpet av dagen har vi også hørt veldig rørende invitasjoner fra representanten Serigstad Valen til Kristelig Folkeparti og Venstre om å bli med i opposisjonen – «Join the Dark Side» på «Star Wars», eller «rød-grønt» på norsk. Da vil jeg minne om at de rød-grønne med skattenivået av 2013 og det største økonomiske handlingsrommet noensinne etterlot seg økende arbeidsledighet, økte sykehuskøer, forverring av konkurransevnen, dårligere produktivitet, 5 000 flyktninger med innvilget opphold boende i kø på asylmottak for bosetting og 15 000 flere fattige barn enn da de tok over. Jeg er ganske overbevist om at selv med de gnisninger som måtte oppstå mellom oss, får de fire samarbeidspartiene til bedre resultater sammen. Friksjon er fortsatt en forutsetning for framdrift, så det lover godt for framtiden.

Det har vært en merkelig debatt, sa representanten

Giske, om de små ting. Ja, når klimaavgift og pendlerfradrag blir hovedtemaer, er kanskje ikke budsjettet så verst allikevel.

I fjor mente Arbeiderpartiet at regjeringen gjorde for mye for tidlig og brukte «upopulært, men nødvendig»-kortet når det overhodet ikke var grunnlag for det. Fem måneder senere nevnte ikke Arbeiderpartiets partileder arbeidsledighet med ett ord i sin landsmøtetale, og behovet for omstilling ble avvist med at det har norsk næringsliv alltid gjort. Det var først i høst vi hørte «for lite, for sent» i debatten. Men helt siden regjeringen tok over, har arbeid, aktivitet og omstilling med nye ideer og bedre løsninger vært en gjennomgangstone for å ruste Norge for framtiden, og det er det fortsatt.

Presidenten: Representanten Marianne Marthinsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Marianne Marthinsen (A) [20:31:41]: Dette får bli et superkort foredrag til ære for representanten Flåtten, så jeg håper han hører etter.

Når det gjelder effekten av å stramme inn rentebegrensningsregelen, er det klart at den er veldig usikker. Når vi snakker med den fremste ekspert på rentebegrensning, som til og med satt i Scheel-utvalget, sier han at 3 mrd. kr. er et svært beskjedent anslag. Antakeligvis er det snakk om ganske mye større summer når dette er fullt innfaset, og det vil begynne å ha en viss effekt første år. Så vi mener at ved å legge inn dette gir vi et realistisk bilde av hvordan vi mener inntektene fra bedriftsskatten bør være neste år.

Når det gjelder avgift på finansielle tjenester, foreslår vi, i likhet med Kristelig Folkeparti, å fase inn det fra 1. juli. Vi mener det er helt realistisk, fordi Scheel-utvalget allerede har definert skattegrunnlaget så tydelig som de har gjort, og dette er altså snakk om en forenklet modell.

Men når jeg ser hvordan regjeringen baler med å sette i verk sine egne avgiftsforslag, kan jeg jo uttrykke en viss forståelse for at de har lav selvtillit hva gjelder egen gjennomføringsevne.

Ketil Kjenseth (V) [20:33:00]: Venstre er i hvert fall ikke slitne. Med hensyn til om vi skal nå de ambisiøse målene om å redusere klimautslippene innen 2030: Vi har akkurat begynt. Et åtte år langt hvileskjær, som representanten Ola Elvestuen beskrev den rød-grønne regjeringa som, var ikke akkurat det store steget fram til å få ned utslippene.

Det har vært snakk om omstilling i debatten her. Ja, vi trenger omstilling i næringslivet, men det er også en offentlig sektor vi trenger å omstille, og den rød-grønne perioden var ikke noe langt skritt i den retning. Vi kan nevne f.eks. en regionreform. Først i 2018 kommer den første endringen etter regionreformen, når Trøndelag blir til ett fylke. Det vil altså ta ti år. Jeg husker en svensk reporter stilte Patrik Sjöberg spørsmålet: «Hur breitt har ni hoppat?» Den regionreformen fortøner seg vel omtrent slik.

Digital omstilling så vi og ser vi heller ikke så mange resultater av. Innenfor helsesektoren er det en stor jobb nå

med å gjøre den omstillingen. Derfor er det bl.a. opprettet et e-helsedirektorat. En tar større grep, større statlig ansvar, for å få til en digital omstilling. Vi har vært preget av mange store feilinvesteringer innenfor data i offentlig sektor, det er nok å nevne Nav eller politiet. Vi kan også ta en tur innom kommunereformen, hvor det er litt vanskelig å få tak på hva Arbeiderpartiet egentlig vil – før vi går til valg, så kanskje litt, etter at vi har vært gjennom et valg, er ikke det så aktuelt. Her har vi en vei å gå. Det er store utfordringer.

Jeg hørte representanten Dag Terje Andersen snakke om Sverige. De har jo gjort en storstilt investering i fornybar energi, mye basert på skog og trevirke. Hva de får ut av trestokken i Sverige, sier noe om hvor lite omstilling vi har gjort i Norge, når vi ser hvor tilsvarende lite vi får ut av trestokken i Norge. Det sier noe om at vi har lent oss mye på den skattedrevne omstillingen vi har hatt i olje- og gasssektoren i Norge. Når vi kommer til innlandet, har vi ikke evnet å ta ut naturressursene med samme virkemidler. Der har vi også en stor jobb å gjøre.

Derfor fant en ikke noe annet enn 500 mill. kr til symbolplassering, som skogindustrien aldri fikk dra nytte av da den var i en krise. Tofte ble nedlagt, og flisa forsvant på veien til Sverige. Så vi har en jobb å gjøre fram til 2030.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Audun Lysbakken (SV) [20:36:11]: Jeg vil si det samme til Ola Elvestuen som jeg sa til representanten Skei Grande før i dag: Jeg har stor respekt for Venstres miljøpolitikk og miljøinnsats. Men det svekker miljøsaken om en overselger det som nå skjer. Nå skjer det et taktskifte, sier representanten Elvestuen. Men alle som er opptatt av miljø, vet at det ikke er sant. Det tjener verken Venstre eller miljøsaken å prøve å skape et inntrykk av det.

Venstre har gjort en respektabel innsats for bl.a. å få til én ny avgift og et par avgiftsøkninger. Samtidig venter vi på omleggingen av bilavgiftene. Vi venter på bymiljøavtaler. Balansen mellom vei og tog i samferdselspolitikken forskyves i feil retning. Vi får kutt i klimafinansieringen til land i sør, og Norges klimamål er skutt ut i en fjern framtid med Venstres støtte. Dette er ikke et taktskifte, og en kaster blå i øynene på folk som er opptatt av miljø, om en påstår at det bare er dette som skal til. Dette er tapt tid, og det blir mer kritisk for hvert år som går.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [20:37:24]: Hvis det grønne skiftet blir en unnskyldning for på den ene siden å gi enorme skatteletter til dem som har råd til å kjøpe en Tesla for rundt 1 mill. kr, og på den andre siden bli en unnskyldning for å innføre en kjempstor skatteskjerpelse for vanlige arbeidsfolk som må kjøre langt til jobb, kommer vi til å mislykkes med det grønne skiftet – hvis de som har

300–400–500 000 kr i inntekt, skal skattlegges mye mer, mens de som sitter godt i det, skal skattlegges mye mindre. Det er det som er så grunnleggende feil med den tidligere Toten-gutten som flyttet til Oslo sentrum: å tro at alt blir så mye bedre hvis vi sentraliserer og legger alt til sentrale strøk. For noe av styrken ved Norge er at det er lagt til rette for en politikk for hele landet, og at de som må reise langt og ofte har ganske lave inntekter, også får kompensert lite grann. Det har vært en god politikk, ingen dårlig politikk. Skal vi lykkes med å få ned forbruket og ha et mer grønt forbruk, må vi ikke ta dem som har vanlige inntekter; vi må også tørre å ta dem som har høye inntekter.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Marit Arnstad (Sp) [20:38:41]: Jeg tenkte også jeg skulle si at verden er veldig enkel for Venstre. Så velger de da i forhandlinger med Fremskrittspartiet det dårligst tenkelige alternativet av en flyseteavgift som det går an å få til. Om det enda hadde vært en tysk modell med differensiering, om det enda hadde vært en drivstoffavgift, om det enda hadde vært en avgift som konsentrerer seg først og fremst om langruter, om det enda hadde vært noe som hadde endret teknologi, men nei: ingenting, bare en avgift på hver passasjer.

Og så kommer Venstre med litt slike naive forestillinger om at de kan da ta toget. Jeg kan ramse opp en del flyplasser i Norge der en ikke kan ta toget. Jeg synes Venstre snart må se landet fra andre kanter enn ut fra Oslo sentrum.

Jeg ser fram til en regionreform, ja, en regionreformdebatt om Trøndelag. Jeg tror ikke representanten Kjenseth skal ta det helt for gitt at det kommer til å bli det. Det gjelder for så vidt også kommuner, der det foreløpig er 5 av 448 som har søkt innen fristen. Det gjelder også politisentraliseringen, der brannvesenet nå ser ut til å ha blitt det nye nærpolitiet ute i distriktene.

Terje Aasland (A) [20:39:57]: Jeg tok ordet fordi representanten Elvestuen syntes jeg fortjente litt oppmerksomhet.

For det første vil jeg si at hvis de to siste årene kan betegnes som et taktskifte innenfor klimapolitikken, tror jeg i realiteten vi kommer til å være lenger unna å nå klimamålene våre i 2030, enn det vi er i dag for å nå målene for 2020, for det er med respekt å melde ikke noe taktskifte. Det er heller ikke slik at det er i løpet av de to siste årene omleggingen av bilavgiften og omleggingen innenfor transportsektoren har startet. Det har pågått kontinuerlig siden 2006. Det er ikke slik at det er et kvantesprang, det som skjer nå.

Jeg synes også det er synd at representanten Elvestuen angriper Arbeiderpartiet og prøver å sette det bildet i et litt merkelig lys. Realiteten er at dem Elvestuen støtter seg på, regjeringspartiene, utgjør ytterpunktene i klimapolitikken. Det er realiteten. Svært ofte når det blir tatt initiativ i Stortinget, er det nettopp med Arbeiderpartiet Venstre finner sammen. Det er større likheter der enn det er mellom

Venstre og regjeringspartiene. Jeg blir litt forundret når jeg hører ordbruken, og når jeg hører stoltheten og selvtilfredsheten som kommer til uttrykk i Elvestuens innlegg.

Skal vi klare å nå målene våre i framtiden, er det av stor betydning at de som er utenfor regjeringen, faktisk evner å samarbeide, for det er der tyngdepunktet og viljen til å gjøre endringer i klimasakene faktisk ligger. Hvis ikke Elvestuen ser det, har han ikke realitetsorientert seg i forhold til de to siste årenes faktiske virkelighet.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [20:42:20]: For det første er det tydeligvis et poeng at jeg er fra Oslo. Ja, jeg har flyttet til Oslo og har jobbet innenfor bystyrepolitikken. Oslo er i dag en internasjonalt ledende miljøby – i stor grad på grunn av Venstres posisjon og den politikken som Venstre har vært med på å føre i byen. Nå handler det om å få til det samme med den posisjonen som vi har nasjonalt.

Og ja, det er et taktskifte. Jeg nevnte noen ting. Bare til det budsjettet som vi behandler, har vi forslag om at alle nye offentlige kjøretøy, drosjer, ferjer, rutebåter og dieseltog skal benytte null- eller lavutslippsteknologi i framtiden, og at krav og tiltak skal være på plass før 1. januar 2017. Det er et kjennepevte som fører til en konkret endring. Vi foreslår 100 mill. kr til en belønningsordning til klimatilstand i kommunene hvert år de neste fem årene. Vi skal ha en støtteordning for hydrogenstasjoner.

Men dette er endringer som vi trenger, for vi vet at det er innenfor transportsektoren man trenger de største utslippskuttene fram til 2030. Det er det målet vi jobber målrettet mot. At vi nå har problemer med å nå målene for 2020 – det er vanskelig, men det er mulig, og det skal nås – er først og fremst den forrige regjeringens feil.

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Kjenseth (V) [20:43:51]: Det er flere totninger som går på talerstolen her nå.

Under den rød-grønne regjeringa flyttet noen hundre arbeidsplasser ut av Oslo. Man etablerte titusenvis av nye arbeidsplasser. 75 pst. av dem kom i Oslo, i Bergen, i Stavanger, i Trondheim og – til Trygve Slagsvold Vedum – i Hamar. Hvor ble det av resten av Norge? Den storstilte sentraliseringa skjedde i like stor grad, eller i større grad, under den rød-grønne regjeringa. Så å komme og si at det er en storstilt sentralisering nå, er litt vanskelig å se.

Formuesskatten fordeler seg jamt utover. I Hedmark og Oppland er det i stor grad små bedrifter med færre enn fem ansatte. De har veldig lyst til å bruke kapitalen sin på å skape én ny arbeidsplass til der – ikke én ny i Oslo eller i Stavanger.

Hans Olav Syversen (KrF) [20:45:06]: Når det gjelder Statkraft, er det ganske mange som har stilt spørsmål

rundt hvilke investeringsvalg selskapet har gjort. Det må vel ikke komme som noen overraskelse for noen her. Men det er selvfølgelig slik at gitt de nye rammene som selskapet har, er det opp til styret hvilken investeringsplan man velger, tilpasset en ny finansiell ramme. Som flertallet skriver, legger vi også til grunn at det er fornybar kraft i Norge som skal prioriteres.

Da håper jeg at jeg har svart på de spørsmålene jeg fikk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering.

Før vi starter voteringen, har representanten Snorre Serigstad Valen bedt om ordet til voteringen under sak nr. 2.

Snorre Serigstad Valen (SV) [20:54:33]: SV ønsker under III å stemme for nr. 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og nr. 1 med unntak av strekpunkt nr. 5. Det er fordi det er en rekke forslag i flyktningforliket som SV er for, og som vi har lyst til å være med og støtte, men det er lagt opp til en voteringsorden som ikke gir oss mulighet til det. Det synes vi er synd, spesielt med tanke på at samtlige parlamentariske ledere i denne prosessen har understreket hvor viktig det er at så mye som mulig av asyl-, innvandrings- og flyktningpolitikken er omforent i Stortinget i en krevende tid. Derfor ber vi om at voteringsordenen endres.

Presidenten: Trond Helleland har bedt om ordet.

Trond Helleland (H) [20:55:28]: Jeg ber på vegne av de seks største partiene i Stortinget som står bak avtalen om flyktningssituasjonen, om samlet votering over III.

Alle partier var invitert inn i forhandlingene, og alle deltok. To partier valgte å forlate forhandlingene. Avtalen er en helhet, der alle har gitt og tatt. Derfor ønsker vi en samlet votering over III.

Presidenten: Vi går da til votering over dette spørsmålet. Det gjelder altså ikke det materielle innholdet, men det gjelder voteringsordenen.

III gjelder asylforliket. Sosialistisk Venstreparti har bedt om at voteringen splittes opp, mens avtalepartiene – alle partier unntatt Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne – har bedt om at det votes over III under ett.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom forslaget fra avtalepartiene, Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, om samlet votering over III og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti om at voteringen over III splittes opp, ble forslaget fra avtalepartiene bifalt med 99 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.56.24)

Presidenten: Det er dermed flertall for avtalepartienes forslag, og det vil bli votert samlet over III når vi kommer så langt.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2016 i Stortingets møte 7. oktober 2015 vedlegges protokollen.

– Det anses enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 51 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Marianne Marthinsen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 2 og 5–19, fra Trygve Slagsvold Vedum på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 20, fra Terje Breivik på vegne av Venstre
- forslagene nr. 35–51, fra Snorre Serigstad Valen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 52, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 53, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet

Forslagene nr. 21–34, fra Terje Breivik på vegne av Venstre, er under debatten blitt trukket.

Det votes først over forslag nr. 52, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Tall i 1000 kroner.

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	8 503 113
2	Familie og forbruker	48 164 435
3	Kultur	10 639 266
4	Utenriks	45 874 260
5	Justis	28 268 497
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	22 564 876
7	Arbeid og sosial	420 928 348
8	Forsvar	39 885 512
9	Næring	5 093 695
10	Fiskeri	978 545
11	Landbruk	17 697 442
12	Olje og energi	-88 107 893
13	Miljø	9 813 750
14	Konstitusjonelle institusjoner	2 513 843
15	Helse	178 489 578
16	Kirke, utdanning og forskning	69 374 771
17	Transport og kommunikasjon	57 034 255
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	169 858 386
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	4 100 000
20	Finansadministrasjon mv.	27 384 488
21	Skatter, avgifter og toll	1 065 746 502
22	Utbytte mv.	-34 347 202
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-3 721 957»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 102 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.00.52)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 35, 41 og 48, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 35 lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	8 436 201 000
2	Familie og forbruker	47 968 788 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
3	Kultur	10 751 765 000
4	Utenriks	43 924 895 000
5	Justis	27 484 477 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	21 495 621 000
7	Arbeid og sosial	421 380 277 000
8	Forsvar	42 690 235 000
9	Næring	5 060 778 000
10	Fiskeri	186 202 000
11	Landbruk	16 723 145 000
12	Olje og energi	-87 443 400 000
13	Miljø	7 709 128 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	2 518 636 000
15	Helse	179 877 623 000
16	Kirke, utdanning og forskning	68 349 097 000
17	Transport og kommunikasjon	57 177 665 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	171 799 495 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	4 700 000 000
20	Finansadministrasjon mv.	26 882 574 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 052 421 411 000
22	Utbytte mv.	-29 275 702 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-4 023 911 000»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan regjeringen vil sikre kontakt og reisestøtte til pårørende av innsatte som soner i Nederland, samt bygge opp kapasitet i norske fengsler for å gjøre plassene i Nederland overflødige, og gjennom dette forbedre kvaliteten i kriminalomsorgen.»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2016 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825	31	Energiomlegging, energi- og klimateknologi	
		Havvind	400 mill. kroner
1840	70	CO ₂ -håndtering	
		Gassnova	500 mill. kroner»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 100 mot 3 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.01.17)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 38, 39, 44, 45, 49 og 50, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en regelstyrt incentivordning for filmproduksjon i Norge.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, innenfor den foreslåtte økningen i årsverk til politiet, sette av ressurser til å opprette barnevoldsavsnitt i samtlige politidistrikt.»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om utfa-

sing av olje og gass i ordningene GIEK og Eksportfinans, og tilsvarende øke støtten til fornybare investeringer.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi GIEK anledning til å utstede garantier for norske selskapers kapital til infrastrukturinvesteringer, som fornybar kraftproduksjon og distribusjon, i utviklingsland.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en ny utredning av høyhastighetstog mellom de store byene i Norge med sikte på utbygging.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for «elektrifisering av kysten», hvor utvikling av strømdrevne havgående fartøy får en sentral rolle.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 99 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.01.43)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 47, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ved eierstyring sørge for at Statoil i så stor grad som mulig benytter seg av lokale leverandører.»

Senterpartiet har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.02.07)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 37, 40, 42 og 43, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre vilkårene for tilskudd under kapittel 871 (Likestilling og ikke-diskriminering), post 70 (likestilling mellom kjønn mv.), slik at også organisasjoner som arbeider med likestilling og kvinners rettigheter kan få tilskudd fra denne posten.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan Økokrims arbeid mot miljøkriminalitet kan forsterkes, i revidert nasjonalbudsjett.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram endringer i bostøtten som sikrer at inntektsgrensene og boutgiftstaket reguleres slik at det dekker de faktiske økningene i boutgiftene.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette regelverk for differensiert arbeidsgiveravgift utenfor den notifiserte ordningen som sikrer at virksomhet som har økonomisk nytte av ordningen, må benytte innsparingen innenfor det gitte geografiske området.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 67 stemmer mot og 36 stemmer for forslagene fra Sosialistisk Venstreparti.

Rigmor Aasrud (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Da er det 66 representanter som har stemt imot, og 37 som har stemt for forslagene fra Sosialistisk Venstreparti.

Det votes over forslag nr. 51, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å reversere forslagene om å innføre nøytral merverdiavgift i offentlig sektor.»

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 62 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.03.28)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 36 og 46, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre etableringen av den helhetlige arkivsatsingen på Tynset i henhold til gjennomført forprosjekt fra Statsbygg.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en egen virkemiddelsatsing for å utvikle de industrielle mulighetene knyttet til bruk av tre og biomasse.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.03.54)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 20, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	8 243 257 000
2	Familie og forbruker	46 181 888 000
3	Kultur	10 721 611 000
4	Utenriks	41 371 004 000
5	Justis	27 943 577 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	20 523 556 000
7	Arbeid og sosial	417 178 277 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
8	Forsvar	40 323 235 000
9	Næring	4 570 425 000
10	Fiskeri	206 202 000
11	Landbruk	16 709 745 000
12	Olje og energi	-87 844 078 000
13	Miljø	7 856 128 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	2 508 636 000
15	Helse	178 017 659 000
16	Kirke, utdanning og forskning	69 363 697 000
17	Transport og kommunikasjon	57 816 603 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	168 743 195 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	3 264 500 000
20	Finansadministrasjon mv.	26 857 274 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 031 601 411 000
22	Utbytte mv.	-29 233 202 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-278 222 000»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 97 mot 5 stemmer ikke
bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.04.14)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2, 6–8 og
15, fra Senterpartiet.
Forslag nr. 2 lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	8 113 555 000
2	Familie og forbruker	47 678 138 000
3	Kultur	10 785 481 000
4	Utenriks	41 367 283 000
5	Justis	28 418 477 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	21 384 716 000
7	Arbeid og sosial	421 935 277 000
8	Forsvar	43 326 935 000
9	Næring	5 142 225 000
10	Fiskeri	196 202 000
11	Landbruk	17 361 645 000
12	Olje og energi	-86 959 600 000
13	Miljø	7 181 578 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	2 543 636 000
15	Helse	180 310 959 000
16	Kirke, utdanning og forskning	68 403 797 000
17	Transport og kommunikasjon	58 586 365 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	169 638 310 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	3 962 500 000
20	Finansadministrasjon mv.	26 906 603 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 044 234 611 000
22	Utbytte mv.	-29 063 202 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		2 986 269 000»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en gjen-
nomgang av kraftverksbeskatningen med sikte på å
gjenopprette den fordelingen av vannkraftformuen som

et bredt stortingsflertall sto bak i kraftskattereform-
men.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ordning for

refusjon av bompengekostnader til bompengeselskaperne, med sikte på halverte bompengesatser for tunge kjøretøyer.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for halverte flyplassavgifter på kortbanenettet.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ny tilskuddsordning for sykehjem med mål om å tilby beboere én times aktivitet hver dag tilpasset den enkeltes funksjonsnivå. Tilskuddsordningen må bidra til blant annet flere fysioterapeuter, ergoterapeuter, aktivitører, musikkterapeuter og frivillighetskoordinatorer på sykehjem.»

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 97 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.04.38)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11 og 19, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, som del av en større gjennomgang av incentivordninger for mer miljøvennlige emballasje og resirkuleringsløsninger, utforme et regelverk for å unnta bioplast fra grunnavgift på engangsemballasje.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at engangstilskuddet til vedlikehold og rehabilitering kan disponeres til skoler, omsorgsbygg, kirker og kulturbygg.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 96 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.01)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et grønt investeringsselskap for utvikling av teknologibedrifter og komme tilbake til Stortinget med et forslag om å tilføre selskapet kapital på 10 mrd. kroner.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 94 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utforme et regelverk for bunnfradrag i avgifter på drikkevareemballasje og engangsemballasje for drikkevare.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 93 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.49)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 13, 16 og 17, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å styrke den norske humanitære innsatsen i Syrias nærområder.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Det skal ikke benyttes nøytral merverdiavgift i staten og i helseforetakene.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenopprette et beredskapslager for matkorn.»

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 61 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.06.11)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5, 9, 12 og 53, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at det legges fiberkabel samtidig som det bygges nye kraftkabler mellom Norge og Tyskland og Norge og Storbritannia.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi en reduksjon på 25 pst. i flyplassavgiftene for fly som bruker biodrivstoff.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge følgende kriterier til grunn for fordeling av økte bevilgninger til tapskompensasjon til fylkeskommunene:

- 70 pst. i tilleggskompensasjon for tap mellom 200–799 kroner/innbygger
- 85 pst. i tilleggskompensasjon for tap over 800 kroner/innbygger.»

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en konsekvensvurdering før seteavgiften for flyreiser iverksettes.» Arbeiderpartiet har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 64 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.06.35)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 18, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre praksis når det gjelder avtaleinngåelse med kommersielle tilbydere av mottakstjenester slik at muligheten til å ta ut økonomisk profitt knyttet til å eie og drive asylmottak, strammes kraftig inn.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.06.58)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	8 344 201 000
2	Familie og forbruker	46 728 488 000
3	Kultur	11 085 361 000
4	Utenriks	39 992 783 000
5	Justis	28 274 477 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	20 813 756 000
7	Arbeid og sosial	421 043 077 000
8	Forsvar	43 319 235 000
9	Næring	5 093 857 000
10	Fiskeri	208 202 000
11	Landbruk	16 791 145 000
12	Olje og energi	-87 144 600 000
13	Miljø	7 320 828 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	2 519 636 000
15	Helse	180 053 759 000
16	Kirke, utdanning og forskning	68 623 097 000
17	Transport og kommunikasjon	57 603 677 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	169 372 188 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	3 546 738 000
20	Finansadministrasjon mv.	27 329 774 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 039 287 411 000
22	Utbytte mv.	-30 478 202 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	1 154 066 000»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 70 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.07.18)

Komiteen hadde innstilt:

I
Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	8 464 189 000
2	Familie og forbruker	47 273 574 000
3	Kultur	10 572 546 000
4	Utenriks	40 132 271 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
5	Justis	28 171 677 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	19 664 684 000
7	Arbeid og sosial	421 394 544 000
8	Forsvar	43 054 958 000
9	Næring	4 889 780 000
10	Fiskeri	203 359 000
11	Landbruk	16 790 348 000
12	Olje og energi	-87 339 207 000
13	Miljø	7 294 956 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	2 524 429 000
15	Helse	179 133 862 000
16	Kirke, utdanning og forskning	68 251 501 000
17	Transport og kommunikasjon	57 216 735 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	167 134 068 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	4 250 000 000
20	Finansadministrasjon mv.	26 900 260 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 029 949 321 000
22	Utbytte mv.	-31 121 802 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		4 907 411 000

Presidenten: Presidenten antar at Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.07.50)

Videre var innstilt:

II

Andre fullmakter

Stortinget samtykker at Finansdepartementet i 2016 kan:

1. ta opp nye langsiktige innenlandske statslån til et beløp inntil 75 000 mill. kroner.
2. ha utestående kortsiktige markedslån til et beløp inntil 125 000 mill. kroner.
3. ta imot innskudd i form av kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond, og fra institusjoner som kan bli pålagt å plassere likviditet som kontolån til staten. inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler.

III

Stortinget ber regjeringen:

1. Prioritere arbeidet med rask retur av personer som har fått avslag på sin asylsøknad, og i særdeleshet prioritere retur av grupper der dette vil ha effekt på tilstrømmingen fremover. Videre bes regjeringen kontinuerlig sørge for at aktuelle myndigheter har tilstrekkelig med ressurser for å kunne drive et effektivt returarbeid. Regjeringen bes videre om å foreslå at utgifter knyttet til

utsendelse av straffedømte utlendinger skilles ut i egen post, som gjøres til en overslagsbevilgning. Herunder bes regjeringen om følgende:

- Vurdere endring i forskrift til utlendingsloven for å redusere anketiden fra tre uker, for søkere som åpenbart ikke har beskyttelsesbehov.
- Intensivere samarbeid med IOM for å sikre økonomiske incentiver til rask retur av grunnløse asylsøkere.
- Utvide 48-timersregelen til å omfatte flere land, der det foreligger et faglig grunnlag for dette, og styrke dialogen med de sentrale returlandene.
- Fortsette arbeidet med å differensiere ulike grupper asylsøkere i saksbehandlingen for å sikre raskere returer av personer som ikke har behov for beskyttelse.
- Vurdere sentrale sider ved norsk utlendingslovgivning og gjennomgå norsk praksis der Norge har en annen vurdering av beskyttelsesbehovet for ulike nasjonaliteter sammenlignet med praksis i land det er naturlig å sammenligne oss med. Regjeringen bes fortløpende vurdere forslag til lovendringer, forskriftsendringer og justere aktuelle instruksjoner med sikte på å oppnå innstramminger.
- Sikre en effektiv ID-avklaring og samarbeide med nærstående land om dette.
- Opprette en hurtigfil for asylsøkere som blir tatt for kriminelle handlinger (som f.eks. besittelse og salg av narkotika), der søknaden behandles raskt og søkeren returneres til opprinnelseslandet ved avslag.
- 2. Sikre retur av personer med åpenbart grunnløse asylsøknader til Norge eller personer som har fått avslag på søknaden, og gi dette arbeidet høyeste prioritet, samt sikre tilfredsstillende fasiliteter ved Storskog og i Kirkenes. Videre bes regjeringen sikre tilstrekkelige ressurser til å iverksette retur av personer som ikke har rett til opphold i Norge. Både UDI og PU må få tilført til-

- strekkelig ressurser til å gi arbeidet med retur ved den norsk-russiske grensen høy prioritet.
3. Avlaste og styrke UDI. Hente inn jurister og annet nøkkelpersonell fra andre offentlige etater. Sørg for at alle relevante offentlige etater bidrar inn i arbeidet.
 - Sikre effektiv saksbehandling fra UDI og oppfordre til nye samarbeidsformer mellom UDI og PU og andre relevante etater, for å sikre en mest mulig effektiv og hensiktsmessig saksbehandling.
 - Vurdere om UDI bør innføre ordning med registrering etter modell av den PU benytter. Eksempelvis kan en se for seg en registreringsapplikasjon hvor søker selv legger inn grunnleggende informasjon om seg selv.
 4. Suspendere utlendingsforskriften § 8-2 inntil videre (15-månedersregelen). Under opphold i asylmottak må det tas særlig hensyn til barnas behov, samt legge til rette for språkopplæring, egenaktivisering, og mulighet for å gjøre arbeidsoppgaver i tilknytning til asylmottaket.
 5. Sørg for at utlendingsmyndighetene uten ugrunnet opphold kan starte med tilbakekalling av oppholdstillatelsen dersom grunnlaget for midlertidig beskyttelse kan ha falt bort som følge av politiske, sosiale eller humanitære forbedringer i hjemlandet, for de som fikk opphold på slikt grunnlag.
 6. Sørg for at nivået på ytelsene til asylsøkere skal være av en slik art at Norge ikke fremstår som økonomisk attraktiv i forhold til sammenlignbare europeiske land. Disse vurderingene må skje fortløpende. Det bør iverksettes nødvendige tiltak for å hindre misbruk av ordningene. Videre bes regjeringen vurdere ordninger for i størst mulig grad å erstatte kontantytelser med en ordning der asylsøkerne får betalingskort (elektronisk som bankkort) som kan innløses i butikker for kjøp av mat og klær. Det er viktig at det lages ordninger som forhindrer at asylsøkerne blir presset til å betale gjeld til menneskesmuglere istedenfor å kjøpe mat.
 7. Arbeide med ordninger som forsterker koblingen mellom ytelser og krav og fremme nødvendige lovendringer som bidrar til dette. Konkrete arbeidsoppgaver i mottak må i enda større grad enn i dag må kunne utføres av asylsøkerne selv. Det vurderes innført plikt til å delta i norskopplæring, samt insentiver for den enkelte asylsøker til å aktivisere seg i mottakssituasjonen. Fremfor tildeling av arbeidsoppgaver bør en legge om måten mottakene organiseres på, ved at de i større grad drives av beboere og at frivillige aktører bidrar mer.
 8. Ta initiativ til et sterkere internasjonalt politisamarbeid, for å jobbe mot menneskesmugling og for å sikre gode returordninger for asylsøkere uten krav på beskyttelse. De land som mottar norsk bistand forventes å respektere forpliktelsen til å ta imot egne lands borgere.
 9. Opprette en ordning med direktefly til de viktigste avsenderlandene for å sikre rask retur av asylsøkere uten reelt beskyttelsesbehov.
 10. Legge spesiell vekt på enslige, mindreårige asylsøkere i asylmottak. Videre bes regjeringen sørge for et bredt spekter av botilbud med sterk barnefaglig kompetanse, herunder vurdere ulike ordninger for bofellesskap, eksempelvis fosterhjemsordninger, SOS Barnebyer samt benytte folkehøyskoler der det er ledig kapasitet.
 11. Foreslå økt bistand til mottaksapparatene i Sør-Europa. Deler av EØS-midlene øremerkes til saksbehandlingskapasitet i middelhavsland som er medlem av EØS sine asylinstitusjoner, slik at flere av de som kommer får behandlet sine asylsøknader der. Dette vil være gjenstand for forhandlinger mellom det enkelte land og Norge.
 12. Overvåke nøye utvikling i fluktrutene over Middelhavet, med henblikk på å allokere norsk innsats der det er størst behov. Økt norsk tilstedeværelse skal vurderes.
 13. Fremme et lovforslag om nye midlertidige beskyttelsesformer, der oppholdstid ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Beskyttelsesbehov skal ligge til grunn for innvilgelse av permanent opphold. Proposisjonen skal også omhandle bruk av integreringskriterier for innvilgelse av permanent opphold (dette i kombinasjon med krav til oppholdstid ut over fem år for enkelte beskyttelseskategorier). Saken skal legges frem slik at tiltakene kan iverksettes i løpet av første halvår 2016.
 14. Fremme et lovforslag om å stramme inn retten til familieinnvandring for asylsøkere og flyktninger.
 15. Arbeide for opprettelse av omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere i opprinnelsesland for å forebygge at enslige mindreårige sendes ut på farefulle reiser og for å legge til rette for trygg retur. Slike sentre må drives forsvarlig og i tråd med grunnleggende menneskerettigheter.
 16. Igangsette et arbeid i løpet av våren 2016 med sikte på innføring av botidskrav for mottak av kontantstøtte og ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet.
 17. Gjennomgå særordninger for flyktninger og asylsøkere i folketrygden og sørg for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav til disse der det er naturlig, med sikte på dette fremmes for Stortinget så raskt som mulig.
 18. Internasjonale konvensjoner er mindre tilpasset dagens situasjon enn den tid da de ble skrevet. For at både det internasjonale samfunnet og Norge skal være best mulig rustet til å håndtere store migrasjonsbølger, bes regjeringen ta et internasjonalt initiativ til en gjennomgang av internasjonale konvensjoner, for at disse i bedre grad kan tilpasses vår tids flyktningsituasjon.

IV

Stortinget ber regjeringen forberede opprettelse av Fornybar AS («Greenfund»). Fondet skal sammen med private kunne investere i selskaper som utvikler og benytter grønn teknologi, herunder for eksempel fornybar energi, hydrogen, energilagring, transportløsninger med lave klimetrykk, reduksjon, fjerning, transport og lagring av CO₂, energieffektive industriprosesser, og innrettet slik at selskapet forventes å gi markedsmessig avkastning over tid. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan et slikt selskap kan operasjonaliseres når det gjelder investeringsmandat, organisering, budsjettering og om det vil virke utløsende

på denne typen investeringer i lys av eksisterende virkemidler, samt om slike investeringer bør begrenses til Norge eller ha globalt mandat, og komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2016. Det tas sikte på at fondet over tid får en forvaltningskapital på 20 mrd. kroner.

V

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2017 fremme forslag om et grønt skattesifte som en del av oppfølgingen av innstillingen fra grønn skattekommisjon. Et slikt skifte skal innebære en økning av avgifter på utslipp av CO₂ motsvart av en sektorvis reduksjon av andre skatter og avgifter. Avgifts- og skatteomleggingen skal være av en størrelse som forsterker klimaforliket og gir betydelige reduksjoner i klimautslippene.

VI

Stortinget ber regjeringen omdanne rentekompensasjonsordningen for bompengeselskaper for 2016 til en rentetilskuddsordning til de prosjektene som har vært gjennom lokalpolitisk behandling og/eller stortingsbehandling etter Prop. 119 S (2013–2014) om bl.a. overgangsordning for rentekompensasjonsordningen. Regjeringen bes snarest mulig og senest i statsbudsjettet for 2017 vurdere andre alternative innretninger for å oppnå lave finansierings- og innkrevingskostnader i tråd med intensjonen i bompengereformen. Grunnlaget for å redusere beregningsteknisk rente og en vurdering av statlige lån til etablerte og nye bompengeprojekter inngår i vurderingen. Rentetilskuddsordningen vil for 2016 dermed gjelde for prosjekter som er fremlagt for Stortinget fra Prop. 119 S (2013–2014) til 21. november 2015. Nye bompengeposisjoner må baseres på vurdering ovenfor.

VII

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om hvordan man kan innføre redusert elavgift for dedikerte ladeanlegg for elektriske kjøretøy og fartøy i næring. Dette må vurderes i lys av EØS-rettslige forpliktelser.

VIII

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan elavgiften slår ut for produksjon av hydrogen til transportformål.

IX

Stortinget ber regjeringen øke omsetningskravet for biodrivstoff fra 5,5 pst. til 7,0 pst. fra 1. januar 2017.

X

Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for ytterligere opptrapping av omsetningskravet for bio-drivstoff frem mot 2020. Planen skal legge opp til en overgang fra biodrivstoff basert på matvekster til mer avansert biodrivstoff med bedre bærekraft. Omsetningskravet for drivstoff til veitransport planlegges i denne forbindelse utvidet til å omfatte avgiftsfri diesel. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med planen i forbindelse med statsbudsjettet for 2017.

XI

Stortinget ber regjeringen stille krav om at alt bio-drivstoff som omsettes i Norge skal tilfredsstille EUs bærekraftskriterier.

XII

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med at det blir innført veibruksavgift på naturgass fra 1. januar 2016, fremme forslag om en overgangsordning med unntak for veibruksavgift på naturgass brukt som supplement. Overgangsordningen foreslås innført i samband med revidert nasjonalbudsjett 2016, om mulig med tilbakevirkende kraft til 1. januar 2016. Andelen naturgass som supplement settes til 30 pst. og fases gradvis ut, ned til 0 pst. frem mot 2025. Dette forutsetter et massebalanseprinsipp, slik det er for drivstoff for øvrig, hvor veibruksavgiften innberettes og innbetales per måned, men at det gjøres en etterberegning på hele året av faktisk levert andel biogass og naturgass. Det tas forbehold om EØS-rettslige problemstillinger.

XIII

Stortinget ber regjeringen gi en reduksjon i landingsavgiftene på 25 pst. for fly som bruker 25 pst. bærekraftig biodrivstoff. Regjeringen tar sikte på å erstatte denne ordningen med et omsetningskrav for bærekraftig biodrivstoff i flydrivstoff fra 1. januar 2018.

XIV

Stortinget ber regjeringen innføre krav om minimum 30 pst. miljøvekting ved alle offentlig anbud der det er relevant.

XV

Stortinget ber regjeringen utarbeide krav om eller iverksette tiltak som gjør at alle nye offentlige kjøretøy og alle nye drosjer, ferjer, rutebåter og dieseltog benytter lav- eller nullutslippsteknologi når teknologien tilsier dette. Krav og tiltak skal være på plass innen 1. januar 2017. Regjeringen orienterer Stortinget om fremdrift i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016. Det lages en egen strategi for Nordlandsbanen.

XVI

Stortinget ber regjeringen opplyse om ordningen med rettighetsbasert tilskudd/skattefradrag for ENØK-tiltak og gi en status i revidert nasjonalbudsjett 2016 for hvilke tiltak som er/blir iverksatt for å få utnyttet rammen til denne ordningen.

XVII

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med ny avtale og mandat for Enova rettighetsfeste støtten til offentlig tilgjengelig ladeinfrastruktur for elbil frem til 2020. Støtten vil ikke gjelde for privatpersoner. Enovas program for utrulling av hurtigladere i transportkorridorene mellom byene videreføres etter dagens prinsipper.

XVIII

Stortinget ber regjeringen etablere en støtteordning for hydrogenfyllestasjoner i forbindelse med utarbeidelse av ny avtale om mandat for Enova.

XIX

Stortinget ber regjeringen sette av 100 mill. kroner til en belønningsordning til klimatiltak i kommunene som skal forvaltes av Miljødirektoratet. Ordningen kan innrettes slik at kommuner som fremmer gode klimatiltak får midler til gjennomføring, etter gitte kriterier. Det legges opp til at ordningen skal ha en varighet på minst fem år og at midlene er overførbare.

XX

Stortinget ber regjeringen utarbeide og sende på høring endringer i regelverket slik at hele produksjonen av strøm fra solceller i plusshus, ikke bare overskuddet man sender ut i strømmettet, inkluderes i ordningen med grønne sertifikater.

XXI

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016 komme tilbake med et konkret opplegg for å innføre 11 måneders studiestøtte med start i 2017 og opptrapping mot 2020.

XXII

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016 utrede forslag om differensiert oppholdsbetaling i SFO/AKS etter modell fra barnehagene.

XXIII

Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for skatteinsentiver/skattefradrag for langsiktige investeringer i oppstartsselskap bl.a. basert på den svenske investeringsfradrag og den britiske SEIS-ordningen og legge dette frem for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2017.

XXIV

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2017 komme tilbake med en vurdering av kapasitetsbehovet for transplantasjoner.

XXV

Stortinget ber regjeringen vurdere om det bør innføres endring i rederiskatteordningen slik at fartøy som kvalifiserer for ordningen skal kunne delta i arbeidet med å etablere, utvikle og vedlikeholde off-shore vindmølleparker.

XXVI

Stortinget ber regjeringen utvikle den gylne regel, slik at den sikrer at intensjonen med regelen følges opp i RHF-ene.

XXVII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med kommuneproposisjonen med en vurdering av hvordan det kan legges til rette for bruk av

omsorgstilbud i frivillig sektor utenfor spesialisthelsetjenesten.

XXVIII

Stortinget ber regjeringen sørge for at det fastsettes regler for medikamentgjennomgang ved alle sykehjem.

XXIX

Stortinget ber regjeringen gjennomgå forskrift om kompensasjon for produksjonstap etter pålegg om nedslaktning av svinebesetninger grunnet påvisning av antibiotikaresistente bakterier (MRSA).

XXX

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i barnehageloven § 12a slik at barn som fyller ett år senest innen utgangen av oktober det året det søkes om barnehageplass, etter søknad har rett til å få plass i barnehagen fra fylte ett år i samsvar med denne loven med forskrifter. Barn født før 1. september skal få plass innen utgangen av august som i dag.

XXXI

Stortinget ber regjeringen fortløpende vurdere behovet for å øke rammen til Husbanken.

XXXII

Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens regelverk og tolkningspraksis når det gjelder momskompensasjon og avgrensning for utleieboliger er hensiktsmessig og godt nok samordnet med tanke på å sikre like konkurransevilkår for offentlige og private utleiery, som leier ut til vanskeligstilte på boligmarkedet.

XXXIII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2017 med vurdering av hvordan en kan sikre fortsatt god utvikling og aktivitet for lokalkringkasterne.

XXXIV

Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av å utvide ordningen med skattefradrag for gaver gitt til frivillige organisasjoner til også å omfatte stiftelser som ikke mottar offentlig støtte i forbindelse med statsbudsjettet for 2017.

XXXV

Stortinget ber regjeringen sørge for en gjennomgang av Statskog SFs ordinære skogeiendommer for verneverdig skog, og legge til rette for at verneverdig skog i deres eie kan vernes etter naturmangfoldloven.

XXXVI

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan kommuner kan få flere verktøy for å håndtere lokal luftforurensning som følge av biltrafikk m.m. i perioder der luftforurensningsverdiene overskrider eller er i fare for å overskride grenseverdiene angitt i forurensningsforskriftens kapittel 7 om lokal luftkvalitet.

XXXVII

Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for økte bevilgninger til Redningsselskapet i revidert nasjonalbudsjett 2016.

XXXVIII

Stortinget ber regjeringen spesielt rette innsats mot karbonrike skogtyper, eksempelvis innenlands våtmarksskoger, torvmyrsskoger, og mangroveskoger innenfor en ramme på minst 30 mill. kroner.

XXXIX

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med at Stortingets anmodningsvedtak nr. 604 fra behandlingen av Meld. St. 12 (2014–2015) Utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen, jf. Innst. 305 S (2014–2015) besvares, foreta en kvalitetssikring av planer, kostnader og samfunnsøkonomisk nytte med tanke på utbygging av Vik fengsel i Sogn.

XL

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i Finansmarknadsmeldinga 2016 med en vurdering av kriteriene i EØS-regelverket for vekting av kommunelån ved beregning av kapitalkrav for banker og forsikringsselskaper.

XLI

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet, for det materiellet som inngår i statens trafikkavtale med NSB AS, i 2016 kan:

1. Gi NSB AS en restverdigaranti for bokførte verdier på inntil 6 162 mill. kroner.
2. Gi NSB AS ytterligere restverdigaranti på oppgraderinger og nyinvesteringer innenfor en ramme på inntil 2 620 mill. kroner knyttet til Gjøvikbanen, Vossabanen og kapasitetsøkning Østlandet, Trønderbanen, Eidan-gerparsellen og ERTMS. Det legges til grunn 75 pst. restverdigaranti.

Presidenten: Det voteses så over komiteens innstilling til V, XII, XXIII og XXV.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 99 mot 3 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.08.15)

Presidenten: Det voteses over komiteens innstilling til XXXV og XXXVIII.

Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 6 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.08.38)

Presidenten: Det voteses over komiteens innstilling til XXII.

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 93 mot 9 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 21.08.59)

Presidenten: Det voteses over komiteens innstilling til IV, XVI, XIX, XXVI, XXX og XXXIX.

Arbeiderpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 70 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.09.25)

Presidenten: Det voteses over komiteens innstilling til XXVII, XXXII og XXXIV.

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 67 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.09.49)

Presidenten: Det voteses over komiteens innstilling til VI.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 60 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.10.11)

Presidenten: Det voteses over komiteens innstilling til III.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 100 mot 3 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.10.31)

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til XXIX og XXXVII.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig innstilt.

Presidenten: Det voteres over II, VII, VIII, IX, X, XI, XIII, XIV, XV, XVII, XVIII, XX, XXI, XXIV, XXVIII, XXXI, XXXIII, XXXVI, XL og XLI.

Presidenten gjør oppmerksom på at det i II er falt ut et 4-tall foran siste punkt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

XLII

Meld. St. 1 (2015–2016) – Nasjonalbudsjettet 2016 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r. 3 [21:11:39]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 21.12.
